BÜTÜN ESERLERİ

OSMAN YÜKSEL

Serden geçti

Mâbetsiz Şehir
Bu Millet Neden Ağlar

TÜRK EDEBİYATI VAKFI YAYINLARI

1

Osman Yüksel
SERDENGEÇTİ

(1917 Akseki- 10 Kasım 1983 İstanbul)

Asıl adı Osman Zeki Yüksel'dir. Serdengeçti dergisinde bu imzayla çıkan yazılarından dolayı bu soyadla tanındı. Aralarında Ahmet Hamdi Akseki, eski müftülerden Hacı Salih Efendinin de bulunduğu âlimler yetiştirmiş bir aileye mensuptur. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde 2. sınıf öğrencisi iken Mayıs 1944'te meydana gelen olaylara karıştığı için öğrenimi kesildi. Nihal Atsız ve Alpaslan Türkeş'le birlikte bir süre tutuklu kaldı. Serbest bırakılınca fakülteye başvurarak öğrenimine devam etmek istediyse de kendisine izin verilmedi. Bunun üzerine dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'e hitaben "Yüksek makamın alçak vekiline" sözleriyle başlayan bir dilekçe yazdı. Osman Yüksel yeniden hapishaneye gönderildi. Hapisten çıkınca ünlü Serdengeçti dergisini çıkarmaya başladı. Pek çok sayısı toplatılan bu dergide çıkan yazıları yüzünden hayli dava açıldı ve sık sık tutuklanıp serbest bırakıldı. Kendisine Serdengeçti unvanını kazandıran bu dergi, sık sık kapanması ve yazılarından dolayı çok sayıda mahkûmiyet kararı çıkması nedeniyle 33 sayı çıkabilmişti. (1947-1962) Tek parti yönetiminin İslâmiyet ve Müslümanlar üzerindeki ağır baskılarını protesto eden aydınların önde gelenleri arasında yer alan Osman Yüksel "Kalemini Hak yolunda bir kılıç gibi kullandı, bu yüzden Anadolu'da efsanevî bir kahraman gibi tanındı." 1952 yılında Bağrıyanık adlı bir mizah gazetesi çıkardı. Başlığı altında "Hak yolunda bağrıyanık yolcular" sözü yer alan bu yayınında da inancının mücadelesini zengin esprilerle dolu yergileriyle sürdürdü. A.P. listesinden Antalya milletvekili seçilerek, parlâmentoda görev yaptı (1965-1969). Batılılaşmayı protesto için Meclise kravatsız gelip gittiği için kravatsız milletvekili olarak da ün kazandı. Partisinin politikası ve parti ileri gelenlerine yöneltti̇ği eleştiriler yüzünden A.P.'den ihraç edildi. Son olarak Yeni İstanbul gazetesinde "Selâm" başlığı altında günlük fıkralar yazdı.

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ

Serdengeçti
1

Mabetsiz Şehir
Bu Millet Neden Ağlar

TÜRK EDEBİYATI
VAKFI

TÜRK EDEBİYATI VAKFI YAYINLARI 77

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI
16549

Kapak
Atilla Ceylan

Tashih
Erdal Hamami

Mizanpaj
Atilla Ceylan

Baskı-Cilt
Şenyıldız Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Cad. No: 3 Kat: 2
Topkapı - İstanbul
Tel: 0.212 483 47 91 (Pbx)

6. baskı 2013

TÜRK EDEBİYATI VAKFI YAYINLARI
Divanyolu Cad. Nu: 14
Sultanahmet / İSTANBUL
Tel: (0212) 526 16 15 - 527 50 32
Faks: (0212) 513 77 49

www.turkedebiyati.com.tr
tedev30@gmail.com

TKM ISBN: 978-975-7594-81-9
ISBN: 978-975-7594-82-6

İÇİNDEKİLER

Osman Yükseller 9
Bu Kitap!... 13
İkinci Baskıya Geçerken 18

MABETSİZ ŞEHİR 19
Onlar Bir Sürü Sağır, Dilsiz ve Kördürler 27
Bizim Milliyetçiliğimiz 29
Çocuklarımıza Neler Öğretiyoruz? 33
Kültür Emperyalizmi 36
Bir Fakültenin İç Yüzü 41
Serdengeçti'nin Müdafaası 52
Konya ve İnkılâplar 63
Niçin Evlenmiyorlar? 66
Mahkûmlar Arasında 72
Neler Neler Yapmadılar? 80
Ulus'un "T.İ."ciğine Cevap 85
Bir Garplı Gözüyle Müslümanlık 90
Kurban Bayramı 94
3 Mayıs 98
Kara Haber 101
Radyo Evine Yürüyüş 102
11 Nisan Sabahı
Ankara Üniversite Gençliği İstanbul'da 103
Mareşal Meydan Muharebesi 104
Beyoğlu Türk Hâkimiyetinde 105
İkinci Radyo Evi Hâdisesi:
Atılan Bombalar, Faaliyete Geçen Silâhlar .. 106
12 Nisan Çarşamba Sabahı 107
Mareşal'in Ölümü ve Resmî Makamlar 110
İstikbâlde Neler Olacak? 113
Maddeden Ruha Geçiş 113
At Yarışları 118

16. Asırdan Sesler 122
Bunlar İsrail Gazetecileri mi? 127
Bu "Cumhuriyet" Dinimizden Ne İster? 129
Özlediğim Âlem 131
Teferruat Medeniyeti!.. 136
Nasihatçiler 138
Son Hâdiseler ve Olayların İç Yüzü 142
Tarihi Politikaya Âlet Eden Kim? 145
Buhran!.. 148
Yine Başladılar 152
Gazetelerimiz 156
Said-i Nursî ve Talebeleri 159
Sokaklarda Namaz Kılan Müminler 163
Ocak Söndürenler Ocak Yakamazlar 165
İmansızlar Saltanatı 167
Milliyetçiliğin İstismarı 172
Materyalizmin Yıkılışı 176
Sarıköy Mahşeri 179

BU MİLLET NEDEN AĞLAR 187
Ön Söz 189
Giriş 195
Biz Bunlara Bağlıyız!.. 197
Türklüğün Perişan Hâli 199
Ağıtlar 202
Kanlı Balkanlar 205
İmparatorluğa Mersiye 209
Sakarya'dan Geçerken 211
Sakarya'dan Geçerken 212
Aslan Mehmetçik 213
Edirne 215
Muhacirlerin Perişan Hâli 216
Doğu Türkistan'da Rus İstilâ ve Terörü 221
Şimalî Afrika'da Fransız Mezalimi
ve İstiklâl Mücadelesi 226
İşkenceler 228
Kanlı Bahar 230
Ayasofya 231
Türklüğün İlâhisi 233
Dağlar Gibi 234
Bir Kahraman Bekliyoruz 235
Erzincan Destanı 236
Erzincan Destanı 238
Kıbrıs 242
Kafkasya ve Kafkas Dağları 244

Matem Günü 247
Kafkas Türküsü *253*
Malazgirt'ten Sakarya'ya 254
23 Nisan Kuva-yı Milliye Ruhu 260
Akdeniz ve Hilâl 263
Akdeniz Hilâlindir *266*
Sancağıma *270*
Hak Yolunda Bağrı Yanık Yolcular 271
Anadolu'dan Sesler *273*
Dündar'ın Ölümü 275
Tanıdığım Serdengeçti 283
Milliyetçi, Türkçü, Tûrancı *284*
Bu Millet Neden Ağlar!.. ..... *285*
İmparatorluğa Mersiye *286*
Tanrıdağı Kadar Türk *287*
Osman Yüksel ve Topçu... ..... *288*
Serdengeçti *288*
Ve Felsefe Öğrencisi *289*
Mevlâna, Yunus *290*
Mistik Yönü *292*
Dağ Çocuğu *293*
Ya Bozkırlar *295*
Şair Değil, Şairane Yaradılışta *296*
Sabahattin Ali, Nâzım Hikmet... ..... *297*
Klâsikleri Okumuştu... ..... *298*
Mizahçı Serdengeçti *299*

OSMAN YÜKSEL'LER

Osman Yüksel'ler bu milletin ruh, iman, gelenek köklerine bağlı taşkın zekâlı çocuklarıdır. Yolsuzluklara, kötülüklere, dinsizliklere, saçma sapan yeniliklere, nursuzluk ve dönekliklere karşı içlerinde mukaddes bir isyanla İstanbul veya Ankara'ya giderler.

Çoğunlukla "taşra"dan, bir kasabadan veya köyden gelirler. Gönüllerinde memleketi ve dünyayı bir anda düzeltecek ateşler yanar. Taklitçi çıkar kulüplerini, iman ve fazilet ocaklarına döndürmek azmindedirler.

İyi ve yüce zannettikleri her şeye bir anda hayran; maskaralık, gösteriş ve düzmece bildikleri her şeye bir anda amansız düşman olacak bir ruh hâli ile gelmişlerdir.

Oysa çok yerde fazileti gibi rezaleti de sahte ve temelsiz nice muhitler onları beklemektedir. Kendi gölgesinden korkan, öz şüpheleri içinde boğulmuş, kürsüde başka, minder sohbetlerinde başka, kitaplarında ise çok başka türlü sayıklayan hocalar, üstatlar ve ağabeyler onları ürpertir. Kekeleyen mantıklar, günü gelince pabucu dama atılan "dava, ideal, mefkûre" lâkırdıları Osman Yüksel'leri hayal kırıklığından intihar iştihasına kadar sürükler. Kendi inançlarının, mevki, siyaset veya para hırsı için harcandığını görmek onları can evinden vurur.

Öte yandan züppeliğin, sahteci düzenin, cahiliyet putperestliğinin, sömürge halkçılığının güçlü ve zalim pençesinde "ruh burkuntuları" geçirirler. Manevî her varlığımızı inkâr ile îmanımızı, tarihimizi aşağılatan "hâkim

zümrelerin" bütün çarkları Osmanların derisine geçen testere dişleridir.

Onlara telkinler elvermezse tuzaklar kurulur. Tuzağa düşünce arenaya atarak parçalatılırlar.

Taşradan kalp hulûsu, zekâ asaleti, fikir namusu, iyilik aşkı ile gelmiş, bir fakülteye, yüksek okula güç belâ yazılmış olan Osman Yüksel'ler önce şaşkınlık, sonra yalnızlık ve tükenmişlik hissine düşerler.

Kendi nükte, benlik ve cesaretlerinden başka, hiçbir destekleri ve hiçbir güvenceleri artık kalmamıştır.

O güne kadar, ata ecdattan, muhitten, birkaç iyi öğretmenden, hocadan, tarihin güzelliklerinden, Kur'an azametinden ve Peygamber nûrundan edindikleri ne varsa hepsi artık tehlikededirler: Osmanlar buna razı olamazlar.

Kocaman kültür merkezlerinin sözde üniversiteleri ve "yüksek ilim muhitlerinde (!)" dudak bükülen hatta "geriliğin simgesi" diye yerilen bu değerler, onlarca yaşamanın öz manasıdır: Vazgeçemezler.

Osmanlara daha da ağır gelen,bu kutsî inançların, bu millî değerlerin bazı siyasetçi, ikbalci ve bezirgân ayaklara basamak ve onların kazançlarına, mezat malı gibi kullanılmasıdır.

Osman Yüksel'ler, gönül kişizadeliğini, inanç şerefini muhafaza ettikleri için... Ve artık gerçekleri de görmeye başladıklarından, bu kirli muvazene değneğinin bir ucuna düşman gözüyle bakmakta, öbür ucundan tiksinmektedirler. Kendi kendilerine:

"Gayret bana düştü" diyerek mücadele meydanına atılırlar. Hazırlıksız bir saldırıştır bu. Hiç eğitim görmemiş veya ancak sağına soluna bakmayı öğrenip de sipere yatmayı dahi talim etmemiş Mehmetçiğin yiğit asaleti ile gazâ meydanına atılmasıdır.

Artık ya şehittirler, işleri bitirilmiştir. Ya gazidirler, yara almış, sakat bırakılmışlardır. Üstelik hiçbir taktik taşımayan atılış ve cesaretleri, daima başlarına kakılmış, onlara kusur olarak söylenmiştir.

Sömürge kültürü düzeninin dişlileri onlara zaten düşmandır. Sözde fazilet yakasının içine gömülerek uygun zaman kollayan beyleri ise, Osman Yüksel'leri acemi, taş-

kın ve atak bulmuşlardır. "Oyunbozanlar, damdan düşenler" gözüyle bakmışlardır.

10 Kasım 1983 günü kaybettiğimiz Osman Yüksel Serdengeçti, ülkemizin fikir, kültür, sanat ve siyaset hayatından işte öyle bir Mehmetçik imanı, heyecanı ile geçmiştir.

Bu inanmış Aksekili, ortadaki kalantorluğu da, soldaki çiğ ve cahil züppeliği de, sağcı gibi görünen temkin ve riyayı da isyan pençeleriyle dağıtmıştır.

Etraflarında rezalet ve sahtelik metalarının çokluğu dolayısıyla devamlı tiksinmek, ders vermek, hizaya getirmek ve teşhir etmek zorunda kalan Osman Bey, hiciv yapmaktan, eser vermeye pek az fırsat bulmuştur. Hırsız kovalamak yüzünden ne bir güven duyabilmiş ne de damıtılmış fikir ve sanat uykularına yatıp rüyaların meyvesini devşirmiştir.

Uçurumlardaki kazalar gibi başımızı döndürerek aramızdan ayrılan, ıstırap meş'alesinin suya gark oluşu gibi sönen Osman Yüksel'in şahsında pek çok "taşralı"lar ve pek çok ziyan edilmişler, kendi mizaçlarını bulacaklardır.

"Serdengeçti" onun dava ve kavga dergisine verdiği isimdir. Onun huy ve dertlerini, bu serdengeçti lâkabından daha güzel hiçbir şey anlatamaz.

Düşmanlıklara sarılmış, kabına sığdırılamamış, kendisine durulma fırsatı verilmemiş bir Türklük tûfanının sembolüdür;

Köşeye sıkıştıkça şahlanıp şerefsizlikleri kesip biçmeye yönelen bir kılıçtır Serdengeçti.

"İnsanoğlunun çiğ süt emdiği" gerçeğine artık razı olarak kötüler ve kahramanları kendi hâllerine bıraktı...

Tabiata ve Allah yoluna çekilmeyi ara sıra denediği zamanlar, Osman Yüksel'in ne ölçüde zarif ve sanatkâr olduğu, insana hayret vermektedir. Yunuslar, Mevlânalar ikliminde erginlik tüten böyle bir Osman Yüksel'e *Türk Edebiyatı* okuyucuları da rastlamışlardır:

Dergimizin, geçmiş nüshalarını karıştırırken, *"100. Şeref sayı"*mızda onun *"Mektup"*larını ve mısraı andıran şu satırları göreceksiniz:

"Şu tükenen yıllara sor, gecelere gündüzlere sor: Kiminleyim ben?.."

"Toprağa düşen tohum gibi ben de ayaklarına düşüyorum... Bu aşk ne zaman başak verecektir?"

Yine 101. sayımızda, o nefis "Nevruz" yazısını okuyacaksınız:

"Ben de, inadına böyle acı baharı severim. Açılan, saçılan, bayılan sıcak mayıs baharını değil. Titreyen, titreten genç baharı. Çiçekler açılmak üzere olacak. Dallar yeşillenmek üzere... Yazla kışın çekişmesi, hırçın bahar."

Züppelikleri ve çıkar hesaplarını "Allah belânızı versin!" diyerek kendi hâllerine bıraktığı son yıllarında bile, Osman Yüksel huzur ve rahata kavuşamadı. Bu sefer de sarsıcı hastalık onu pençesine almıştı.

Son hiciv ve nüktelerini de o hastalığa döndürerek, sevdikleri arasında yine sevimli olmayı başardı. Şimdi asıl sevdiği Allah'ın katında, inşallah, cennet huzuruna kavuşmuştur.

Nice nice gaileler
Hak'dan geldi Hakk'a gider.

Ahmet Kabaklı

BU KİTAP!...

Bu kitabın başına gelen pişmiş tavuğun başına gelmedi! Bu kitabı eline alan okuyucu şaşıp kalacak?! Bu ne biçim baskı, bu formalar neden buruşuk ve kirli?.. Serdengeçti'nin kendisi perişan, düzensiz olsa da kitapları, temiz ve düzenli idi... Bu ne hâl! Yangından mı çıkmış bunlar, sel ağzından mı kurtarılmış?! diyecekler...

Haklısınız, hakkınız var muhterem okuyucularım. Evet bu kitap, felâket sellerinin, her devirde başımıza yağan, yağdırılan yıldırımların, yangınların içinden alınmış, kurtarılmıştır. Macerasını kısaca anlatayım:

Malatya hâdisesini biliyorsunuz... 1952 senesinin sonunda Malatya'da Hüseyin Üzmez isminde bir lise talebesi, Vatan Gazetesi Başyazarı Ahmet Emin Yalman'a bir kurşun atmış, bu hâdise üzerine, gazeteler pireyi deve, biri bin yaparak, bir kızılca kıyamet koparmışlardı. Her Allahın günü yüzlerce kişinin yaralandığı, öldürüldüğü şu garip memlekette bu hâdise alabildiğine şumullendirilmiş, bu basit hareket siyasî, irticaî teşkilâtlı bir hareket olarak peşinen kabul edilmiş ve zamanın iktidarı, gazete ve gazetecilerin tesiri altında, o istikamette düşünmeye, hareket etmeye âdeta icbar edilmişti. Her hâdiseden bir din ve mukaddesat düşmanlığı çıkarmasını bilen, malûm ve mahut gazetelerin yarattığı bu havanın tesiri altında bizim idarehanemizde de iki defa arama-tarama yapılmış, fakat bir şey bulunamamıştı.

Bir sabah erken, büyük ağabeyim aynı zamanda bana yatakhanelik vazifesini de gören idarehaneme, hayretle karışık bir heyecanla girdi. Beni sanki yeni tanıyormuş gibi yüzüme bakarak, yahu dedi, senin tevkif edildiğini yazıyormuş gazeteler... Bizim odacının oğlu falan gazetede çalışıyormuş da o söylemiş babasına. O da bana söyledi... Ya... Ya...

Birader devam etti: "Sen, Necip Fazıl, C.Rıfat Atilhan, Samsun'dan da birisi." Anladım, bizim ekip... Onları bilmiyorum ama ben tevkif edilmedim!

- Sen gazeteleri gördün mü?

- Hayır...

Allah hayırlara tebdil eyleye.

Yanımda çalışan Osman'a dedim ki:

- Osman iş anlaşıldı.. Tevkif müzekkeresi kesilmiş, fakat daha buraya, emniyete gelmemiştir. Gazeteler haberi daha evvel almışlardır. Esasen bizi tevkif ettirenler de onlar.. Çoktandır hükûmet bir matbuat hükûmeti hâline geldi, getirildi... Şuradan çantaya iki kat çamaşır koy... Abbas yolcu... Gidiyoruz. Şu paketleri de al.. Postaya atalım.. Yanıma biraz da para alayım. Osman dediklerimi yaptı. Dışarı çıktık, gazetelere baktık.. Hemen bütün gazeteler baş sayfalarında bizim tevkifimizi yazıyordu. Hayret!.. Derken önümüze "Ulus" gazetesinin muhabiri çıktı... Herifin ağzı bir karış açıldı beni görünce...

- Aaaaa!.. Serdengeçti sen tevkif edilmedin mi?

- Ne tevkifi be...

- Gazeteler yazıyor!

- Yazsın acelesi ne, yavaş, yavaş!..

Burası Washington değil, Yavaşinkton!..

Ulus'un muhabiri güldü; resmimi çekmek, benimle mülâkat yapmak istedi, mâni oldum ve reddettim. Derken büyük postahaneye vardık... Osman'ın elinde akşam yaptığımız paketler, kitap, mecmua paketleri. Bu postahanedeki memurların, müstahdemlerin hemen hepsi beni tanır. Çünkü şu Türkiye'de en çok girip çıktığım iki resmî yer var: Biri postahane, diğeri hapishane...

Devlet ve hükûmetle temasım ancak buralarda... Memurlar beni görünce başladılar fısıldaşmaya... Bir gazetelere bakıyor, bir de bana bakıyorlardı. Nasıl olur, gibiler-

den... Ve tuhaftır, her gün benimle selâmlaşan, şakalaşan bu adamlardan hiçbiri bana bir şey soramıyordu. İçimden "Barem dahili zavallılar" diyordum. Neyse paketleri attık tekrar idarehaneye dönüyorduk... Baktım Denizciler Caddesi'nde, beni her gün takip eden, yeşil atkılı, o şişmanca polis yine orada... Bizim tıbbiyeli çocuklar, talebeler de gelmişler, beni arıyorlarmış. Gazetelerde okumuşlar da... Osman ağabey ne o? Vallahi bilmem... Gidiyoruz, giriyoruz galiba...

Talebe arkadaşlarla birlikte o zaman kendimize en yakın bulduğumuz "Millet" gazetesine gitmeye karar verdik. Gazeteye tevkifin ve bu tevkifin kanunsuzluğu hakkında beyanatta bulunacak, bir hafta evvel Başvekil Menderes'in G. Antep'te aleyhimizde söyleyip, radyolarla halka tekrar tekrar dinletilen nutkuna cevap verecektim. İlkin işi şakaya almıştım, fakat gittikçe heyecanlanıyor, öfkeleniyordum. Arkadaşlarla "Millet" gazatesinin idarehanesine vardık. Gazetenin başyazarı N. Ardıçoğlu ve Neşriyat Müdürü A. Söylemezoğlu bizi görünce şaşırdılar. Durumu anlattık. Söyleyeceklerin varsa söyle... Biz yazalım dediler... Söyleceklerim, söyleyeceklerim... O kadar çok ki!.. Tıbbiyeli arkadaşlardan birine, bir kâğıt, bir kalem uzattım. Ben söyleyeceğim, sen yazacaksın, anladın mı? Tamam... Arkadaşa yazdırıyorum:

"Şu anda tevkifimi gazetelerden okumuş bulunuyorum. Ben de bu meselede lâlettayin bir okuyucu kadar suçsuzum. Fakat arzu, hükmün babasıdır. Onlar öyle arzu ettiler. Ve böyle oldu...

Her konuşmasında memlekette 'İrtica yoktur' diyen Menderes bundan bir hafta evvel G.Antep'te söylediği bir nutukta, kendisinin inkılâp softaları diye hitap ettiği adamlar gibi, Ahmet Emin'in başmakalesini okurcasına, 'Memlekette irtica vardır, irtica kan dökmüştür' dedi. Serdengeçti mecmuasından bazı parçalar okuyarak bizi bir devlet adamına yakışmayacak bir ağızla kötüledi. Menderes bu nutkunda Milliyetçiler Derneği'ni ve buna muvazi faaliyet gösteren teşekkülleri âdeta komünistlikle itham etti! Benim yazımı ele alarak:

'Bu ilâhî cezbeye tutulmuş zatlar, lâikliğin yanlış anlaşıldığı, dinsizliğin alıp yürüdüğü devirde (C.H.P. devrini kaste-

diyor) nerede idiler?' diye sordu. Şimdi ben bu suale cevap veriyorum: Sayın Menderes... Ben o devirde henüz talebe idim. İstikbalimi hiçe sayarak fakülteden dahi kovulmayı göze alarak, imansızlarla çetin bir mücadeleye girişmiştim. Bu yüzden zincirlere vurulmuştum. C.H.Partisi'nin ve nutuklarında sık sık bahsettiğin meşhur tabutluklarında idim. Siz bize yapılan işkenceleri, bizim feryatlarımızı seçim nutku hâline getirerek iktidara geldiniz. Şimdi ben size soruyorum: Siz o zaman nerede idiniz ve ne yapıyordunuz? Siz o zaman C.H.P. prensiplerine bağlı işgüzar bir mebusu, müfettişi, İnönü'nün sadık bir bendesi değil mi idiniz?

Bir gece yarısı memleketin en temiz çocuklarını sinesinde toplayan Milliyetçiler Derneği'ni randevu evi basar gibi bastınız; kapılarına kara kilitler astınız. C.H.Partisi dinimize baskı yapıyordu, siz baskın yaptınız!.. Şimdi de C.H.Partisi'yle parti kurmak, sandalye kapmak için değil, pir aşkına mücadele edenleri tevkif ettiriyor, böylece bastığınız dalı kesiyorsunuz. Cenabıhak sizlere akıl, insaf, idrak versin, bize de sabırlar. Bütün dava arkadaşlarıma selâmlar. Şimdi biz gidiyoruz... Malatya yollarında, kelepçe kollarında. Yaşasın Menderes-Yalman dostluğu."*

Sonra bitti mi, bitti!.. Ve oradan yine arkadaşlarla birlikte İstiklâl Matbaasına... Mecmua ve kitaplarım bu matbaada basılıyor. Matbaaya girer girmez, bir yaygara da burada koptu... Vay, seni ne zaman, nasıl bıraktılar? İşçiler, mürettipler, patronlar başıma birikti.

- Yahu ne bırakması, kitap ne oldu, kitap!.. Kitap dediğim işte bu kitaptı... "Son forması basılıyor" dediler. "Basılmaz, konmaz olsun; şimdi bizi basacaklar" dedim. Daha cümlem bitmemişti ki, iki sivil polis... (birisi bizim devamlı takipçimiz..) Arkadaşlarla vedalaştık. Ve doğru emniyete.

İşte İstiklâl Matbaasında istiklâlimizi böyle kaybettik. Kitap bastıracağız derken matbaada böyle basıldık.

Emniyetten Ankara cezaevine, oradan kollarımızda kelepçeler Malatya'ya, oradan tekrar yine kelepçelerle,

* Maalesef bu gazetede bu beyanatım ne redilmedi. Beyanatımı ne retmekten çekinen N. Ardıçoğlu ve Söylemezoğlu da az sonra ba ka bir yazıdan hapishaneyi boyladılar. Akacak kan ba ta durmazmı .

jandarmalarla Ankara hapishanesine. Ankara hapishanesinde 11 ay yattıktan sonra... Beraat!..

Fakat heyhat!.. Bütün düzenimiz bozuldu; bozulmuştu, asabımız bozulmuştu, işlerimiz bozulmuştu. İktisadî, siyasî düzen bozulmuştu. Hapishaneden çıktıktan sonra matbaaya uğradım. Ve sordum:

– Bizim kitaplar ne oldu?

– Formaları bağladık. Bodruma attık. Yalnız, rutubetli imiş koyduğumuz yer... Bazı formalar su çekmiş!..

Kahrettim!.. Kitabın başına yarım formalık bir "Önsöz" ilâve edilecek, kapak basılacak ve kitap tamamlanacaktı, yaptıramadım. Esasen bu matbaanın ve hele bunlar tarafından o zaman çıkarılan bir gazetenin tevkif olunduğumuz günlerde bize yapmadığı fenalık kalmamış, felâketimizi piyasaya arz edip nakde tahvil ederek gazetelerini tutundurmak sevdasına düşmüşler, fakat muvaffak olmamışlar, mumları yatsıya kadar dahi yanmamıştı. İftira ve isnatlarla bizi yıkmaya çalışmışlardı!

Evet "Mabetsiz Şehir" ismini verdiğim, Serdengeçti'nin mevcudu kalmayan eski sayılarından seçilen yazılardan ibaret bu kitabın formalarını mabetsiz şehirde (Yenişehir'de) oturan bir yakınımın bodrumuna koydum.

Aradan yıllar geçti. Okuyucular boyuna Serdengeçti'nin eski sayılarını, bilhassa 1–10'a kadar olan sayılarını soruyorlar, arıyorlar, bunları tekrar bastırmamı istiyorlardı. Fakat buna imkân yoktu. Aslolan mecmualar, mecmuaların şekli, boyu bosu değil, içindeki yazılardı. İşte yazıların en mühimleri de bu kitapta toplanmıştı. Yıllardır Mabetsiz Şehrin bodrumunda sandıkların içinde bekleyen bu formaları oradan çıkardık. Derledik topladık; kitap hâline getirmeye karar verdik. Bir de baktık ki birinci forma ile sekizinci forma yok. Sonra kitaba konmasını istemediğim birçok yazılar da girmiş, basılmış!..

Bir arkadaşın bana yazdığı mektuba varıncaya kadar...

İşte felâketzede bir insanın felâketzede kitabı...

Okuyucularımıza sevgi ve saygılar.

O. Yüksel Serdengeçti. Ankara, 11.09.1949
Birinci Baskının Önsözü

İKİNCİ BASKIYA GEÇERKEN

"Mabetsiz Şehir" ismini verdiğimiz bu kitabın birinci baskısı yapılırken kitabın ve benim başıma gelenleri bundan evvelki sayfalarda okudunuz. Yeknazarda şahsî gibi görünen bu macera, o günün şartları içinde mücadelenin ne kadar zor olduğunu göstermesi bakımından mühimdir. İbret vericidir. Biz Halk Partisi'ni yıkan kuvvetlerin arasında hatta önünde olduğumuz hâlde Demokrat Parti devrinin de tokatını yiyenlerdeniz. Biz her devrin menkubuyuz!..

"Mabetsiz Şehir" çoktan bitecekti. Kim bilir şimdiye kadar kaç baskısı yapılacaktı? Fakat birçok sebepler yüzünden yapılamadı. Kırk kitap isteyene on tane gönderdiğimiz, azar azar idare etmeye çalıştığımız hâlde gene bitti. Tekrar bastırmak zarureti hâsıl oldu...

Kitabın yeni baskısında lüzumsuz bazı yazılar çıkartılmış, buna mukabil "Sarıköy Mahşeri" başlığı altında Yunus Emre'ye ait bir yazı ilâve edilmiştir. Söz Yunus'a gelmişken biz de sözümüzü Yunus'un bir sözüyle bitirelim:

Mevlâm görelim neyler?
Neylerse güzel eyler!..

MABETSİZ ŞEHİR

Bu şehrin insanlarının
mabutları ceplerinde
mabudeleri yataklarındadır

Dünyanın başka yerinde var mı bilmem! Türkiye'de mabetsiz bir şehir var... Ankara'nın Yenişehir'i... Bir akşamüzeri bu şehirde dolaşıyorum. Sanki yürümüyorum; ayaklarım kendiliğinden gidiyor. Asfaltlar üzerinde otomobiller, otobüsler, troleybüsler yağ gibi kayıyor. Bu manzara bana Anadolu yolculuklarını hatırlattı. O yollar ne fena yollardı! Beş saatlik mesafeyi üç günde almıştık. Dağlarda kalmıştık. Otobüs bizi değil, biz otobüsü taşımıştık. Asfaltların üzerinde gençler, erkekli dişili paten kayıyorlardı. Kayarken belki düşmemek için, belki de bilûltizam kızlar erkeklere, erkekler kızlara sarılıyorlardı.

Bunlar çoluk çocuk değildiler. Yetişkin kızlar ve delikanlılardı. Önümden iki genç geçti. Bunlar yukarıya Kocatepe'ye çıkıyorlardı.

Yine bir gün, güneş batıp, ay doğarken manzarası gayet güzel olan bu tepelerde dolaşıyordum. O zaman da çirkin manzaralara şahit olmuştum. Baktım ağaçların altında açıkça münasebette bulunanlar vardı. Bu açık hava kopazeliğini görmemek için oradan uzaklaşmıştım. Önümden geçen gençler de aynı hedefe doğru ilerliyorlardı. Günahlarına girmeyelim; belki de birbirlerine aşk şarkıları söyleyeceklerdir. Bu geliş gidiş, oynayış ve apaçık münasabetler bana Konya ve Akseki hapishanelerini hatırlattı. Bu hapishanelerde kız kaçırmaya teşebüsten, zina suçundan, sarkıntılıktan mahkûm olmuş ne kadar genç insan vardı. Bunlar arasında Akseki'nin Fersin kö-

yünden Koca Mehmet'i düşünmemek kabil mi? Ne kadar uslu ve namuslu bir çocuktu. Evlenmek gayesiyle köylerinden bir kızı kaçırmak istemiş. Sonradan köyün haberi olmuş, Mehmet'in elinden kızı almışlardı. Bana "Vallahi bir tüyüne bile dokunmadım. Bir şey yapsaydım neyse... Ona acımadım da 2,5 yıl Alanya Ağır Ceza Mahkemesine indim, çıktım. Beş çift çarık eskittim" diyordu. Mehmet'e mahkeme 18 ay mahkûmiyet vermişti.

Ben böyle hapishaneleri ve orada yatan insanları düşünürken yanımdan mektep arkadaşlarımdan biri geçti. Selâm verdi, sadece selâm vermekle kalmadı, durdu. Çok neşeli görünüyordu. Konuştuk. Bana, öyle bir yere gitmeyeceğimi bildiği için, "Akşam seni bir yere götüreyim mi?" dedi.

Lâf olsun diye sordum:

- Nereye?

Bana biraz daha yaklaştı, bir elini omzuma koyarak anlatmaya başladı:

- Azizim bu akşam yine âlem var, anlıyorsun ya âlem!.. Poker âlemi. Ben:

- Galiba poker değil, bekâr âlemi, şeker âlemi var, dedim.

Bu söz üzerine kayıtsız şartsız öyle bir kahkaha attı ki, neredeyse yolda hareket eden otobüsler duracaktı.

- Evet azizim bekâr âlemi, şeker âlemi var... Oraya ne şeker şeyler geliyor bir bilsen... O yaşını başını almış, içi geçmiş heriflerin öyle güzel, genç karıları var ki!..

- Ey bunlardan sana ne? dedim.

- Sana ne olur mu be... Sen çocuksun galiba... Bu moruklardan bir kısmı oyuna merakladır. Poker masasına oturur, bir kısmı da koltuklara gömülür, horul horul uyur. İşte sen o zaman bir gör ağabeyini!.. Masa başında evvelâ alttan ayaklar anlaşır. Sonra gözler... Nihayet... Nihayet...

Omzumu şiddetle bir daha sarstı.

- Nihayet bayanın ruhu sıkılacak, hava almak isteyecektir. Hava almasa fenalık geçirir. Sosyete kadınlarının ayılması, bayılması, fenalıklar geçirmesi âdettir. Sen bil-

mezsiz bunları. Sen daha öküzün ektiğini yiyorsun. Balkona çıktık, biraz hava aldık mı, zaten orada yatak odaları da hazır, ne fenalık kalır, ne bir şey... Onlar içerde uyuya dursun, oynaya dursun!.. Karılarının kendilerine çok sadık olduklarından bahsededursunlar!..

Eski mektep arkadaşım bunları anlatırken bir elini cebine sokuyor, akşam hayal ettiği şehvet âlemlerine şimdiden hazırlanıyordu.

- Git ulan, dedim... Allah belânı vermesin... İnsanı akşam namazı günaha sokma.

Ayrıldı. Ayrılırken elimi sıkmadı. Çünkü hâlâ bir eli cebinde idi. O gidince arkasından şöyle bir baktım ve eski günleri düşündüm. Bu çocuk mektep sıralarında iken çok temiz bir çocuktu, hatta idealistti. Şimdi ne olmuş? Nereye gidiyor?

Bu yol nereye çıkar? Mabetsiz Şehir'e... İçki, kadın, kumar, ağız dolusu istifra, dalga... Sefih ve süflî bir hayat... Arkadaşıma acıdım. Kim bilir aklı sıra o da bana acımıştır. Hayatın hiçbir şeyinden tat almıyor, kendisini her şeyden mahrum ediyor diye...

Etrafıma bakıyorum. Apartmanlar... Kırmızı kiremitli damlar, sarmaşıklar, güller ve çiçeklerle muhat evler. Galiba şu, sabık Ulus Başyazarı'nın evi... Yazın İstanbul'da plâjlarda, yalılarda... Kışın burada... Bu manzaralar beni tezatlara attı. Birer çöplükten ibaret olan Anadolu köylerini, gübre kokusundan yatılmayan han odalarını, perişan kasabaları hatırladım. Uzağa gitmeye ne hacet! Teneke damlarıyla Altındağ, Ankara'nın bu yeni mahallesi(!) karşımda sırıtıp duruyordu.

Ben Altındağ'ı, 70.000 nüfusun barındığı bu mahalleyi iyi bilirim. Uzun zaman evsizlik yüzünden orada kaldım. O ne sokaklardı yarabbi!.. Kışın zaten yol üzerinde bulunan helâlar taşar, sokakları kaplar, çamur ve pislik deryası... Oturduğumuz odanın duvarlarında çayır çimen biterdi. Rüzgâr esince, damlardaki paslı tenekeler havaya kalkar, yıldızlar görünürdü. Kışın yağmur damlaların-

dan, soğuktan; yazın tavuk biti ve pireden yatılmazdı. Elektrik, temizlik yok, su yoktu...

Koskoca mahallede iki çeşme vardı. Halk bu çeşmelerin başında saatlerce nöbet bekler, bazen kavgalar oluşur, boş tenekeler, tangır mangır aşağılara yuvarlanırdı. Hâlbuki Yenişehir'de ağaçlar, çiçekler çürürcesine suların içinde yüzüyor. Şu ondüleli saçlılara benzeyen gürbüz akasya ağaçları Altındağ'da yaşayan insanlardan daha mes'uttur. Bir defa daha yazmıştık. Yenişehir'de bir akasya ağacının masrafı 146 liradır (1949 yılında).

Altındağ'da bu para bir mahalleye sarf edilmez. Halkımızın bu adamlar nazarında bir ağaç, bir odun kadar kıymeti yoktur. Seçimlerde Altındağ, reyini istisnasız Demokrat Parti'ye verdi. Bu hâl sandalyecileri düşündürdü. Altındağ'ın varlığını o zaman hissettiler. Hâlbuki gözlerinin önünde yirmi beş yıldır durup duruyordu. Ancak seçimlerden sonradır ki yalnız ellerinde sandalyelerini tutabilmek iktidarında bulunanlar Altındağ'a yabancı bir toprağa basar gibi ayak bastılar. Bundan dört gün evvel Altındağlı bir komşumla konuşuyordum. "Bizim oralar" dedi, "Senin bildiğin zamanki gibi değil. Elektrik de geldi, su da... Hele gel de bir gör... Yaşasın Demokrat Parti!" Ayrıldı. Bu hâdise üzerine bir hayli akıl yordum. Bu millete az bir şey verilse onu menun etmek kabil. Hatta yalnız hâl ve hatırını sorsan yine senden memnun olur! Fakat gel de onun en mukaddes bildiği şeyleri çiğne, hem söv, hem soy!.. Onun bayramını yalnız fitre zarfı dağıtırken, kurban derisi toplarken hatırla; onun varlığını vergi tahsil ederken hisset!.. Sen onun geçimini değil, kendi seçimini düşün! Çok yerlerde ekmek bile bulamayan halkın gözü önünde yerli malı ve tasarruf(!) haftalarında şuraya buraya onun sefaletiyle alay edercesine "vatandaş şeker ye", "vatandaş reçel yap", "Vatandaş yerli malı kullan" misillû afişler as...

Evet Yenişehir'de dolaşıyorduk. İşte bir süprüntü kamyonu geldi. Evlerin önündeki çöp tenekelerini kamyona boşaltıyordu. Tenekelere dikkat ediyorum. Çöp namına bir şey yok. Hep ekmek yemek artıkları, koca koca ekmek parçaları...

Bunu görünce ekmek bulamayıp dağlarda palamut, acı pelit, armut kurusu toplayıp bunu süpürge tohumu, üzüm çekirdeği ile karıştırıp, içine bulursa bir parça arpa ve kaynatılarak acısı alınmış burçak karıştırıp un hâline getirerek ekmek yapan bizim köyler aklıma geldi. Acı acı, derin derin düşündüm.

Komünizmle mücadele etmek istiyorsak, Anadolu'da yan yana yürüyen bu sefalet ve sefahati önlemeliyiz.

İbret verici manzaralar mütemadiyen devam ediyordu. Bir asker geçiyordu, kucağında tahminen 10-11 yaşlarında koskoca bir kız çocuğu vardı. Annesi ve babası önde yürüyorlardı. Buraya yazılamayacak birçok şeyler düşündüm. Bu arada bizim memleketi, Anadolu'yu düşündüm. Bizde bu yaşlardaki kızlar yazın rençberlik yapar, harman sürer, kışın diz boyu karın içinde dağa gider, sırtında dağdan odun çeker.

Yirmi kadar üstü başı perişan adam korkak korkak yürüyorlardı. İçlerinden biri elini kalbinin üzerine koyarak selâm verdi. Herhâlde ben kalender olduğumdan adamcağız beni kendine yakın hissetti. Selâmdan cesaret alarak adama sordum: Siz kimsiniz, nereye gidiyorsunuz? hemşerim, dedim. "Biz Ankara'da çalışıyoruz yevmiye ile... S...ların apartmanının altına gidiyoruz. Sizden iyi olmasın... Bey iyi adamdır. Bize müsaade etti de bodrumda, kömürlükte yatıyoruz." Apartman sahibine dua ediyordu. Kiminin arkasında yegâne dünyalıkları, eski kirli yorganları vardı.

Düşündüm, dünyanın başka bir yerinde bu tipte adamlar, patronlar bizi kömürlükte yatırdı diye apartman sahiplerine düşman olurlar; apartmanları uçurmaya kalkarlar. Bizimkiler dua ediyor. Mütevekkil, çilekeş Anadolu köylüsü... "Allah beş parmağı bir yaratmamış, kimsenin malında gözümüz yok!" diyen insanlar. Bu insanı anlamalıyız. Beş parmak dedim de aklıma bir şey geldi. Ben mahut fakültede iken solcu sosyoloji hocalarından biri anlatıyordu. Bu sosyolog (Behice Boran) Anadolu'da tetkik gezisine çıkmış. Anlaşılan köylüleri, şunun bunun var da, senin niye malın mülkün, paran pulun yok, diye kışkırtmış olacak ki, köylüler kendisine şu cevabı vermişler:

"Allah beş parmağı bir yaratmamış ki..."

Nereye vardıysa aynı cevabı almış. Bu beş parmak sayın B. Boran'ın yüzüne bir tokat gibi inince neye uğradığını bilememiş. Bu cahil insanların arasına karışıp karışacağına bin kere pişman olmuş. Aynen bana kendisi anlatmıştı.

Vakit bir hayli olmuştu artık. Mabetsiz şehri terk ediyordum. Dönüyordum. Yola, önüme yaşlıca birisi çıktı ve bana sordu: "Oğlum bu civarda camii şerif var mı?"

"Babam, dedim burada nâşerifler, var." Anlamaz gibi yüzüme baktı. "Bu şehirde mabut yok! Mabet yok!.." "Ne var ya?" dedi. "Burada oturan insanların ekseriyetinin mabutları cebinde, mabudeleri de yataklarında... İki yüzlü mabutlar, bir gecelik mabudeler..."

Yaşlı adam bunları sessizce dinledi. Elindeki değneği ile heykelleri göstererek:

- Ya şunlar ne? dedi.

Mabetsiz şehirle beraber ona da veda ettim. Hisar'da kaleler içinde güç belâ bulabildiğim yıkık dökük odama kendimi zor attım. Baktım yağmurdan yatağım ıslanmış. Fakat çaresiz yatacaktım. Yorulmuştum. Islak yatağa uzandığım zaman hapishanelerin yadigârı romatizmalı ayaklarım, mafsallarım sızlıyordu. O gün gördüklerim kafamdan şöyle bir geçti. Eski mektep arkadaşımı düşünüyordum. Poker âlemi, bekâr âlemi, baygınlıklar, fenalıklar geçiren kadınlar, balkonlar, içkiler, istifralar...

Mabetsiz şehri düşünüyordum.

21 Haziran 1949 - Ankara

ONLAR BİR SÜRÜ SAĞIR, DİLSİZ ve KÖRDÜRLER...

Asrımızın faciası, hiç şüphesiz birtakım insanlara ifratla bağlanmak, onlara tapmak, onları ilâhlaştırmaktan ileri geliyor.

Yirminci asır diktatörlerinin peşinde koşan, onlara kayıtsız şartsız inanan insan sürüleri bugünün felâketini hazırladılar. Diktatör ve onların etrafında toplanan dalkavuklar güruhu, büyük, geniş evrensel fikirlerin, imanların, dinlerin insanları uyuşturduğunu, körleştirdiğini, şiddetli, ateşli nutuklarla milletine ve bütün cihana ilân ettiler.

Bu cezbeli şefler ve onlara köle, kul olanlar Kur'an-ı Kerim'in şu hür ve asil hitabını dinleselerdi böyle olmazlardı!..

"Bütün âlemleri yaratan -ezelden beri- yarattıklarını rahmetiyle kucaklayan -ebede kadar- sevgisiyle yargılayan hesap gününün sahibi Allah'a hamdolsun! İlâhî! Biz yalnız sana kulluk eder, yalnız senden yardım dileriz..."

Fatiha Sûresi

Şefler buna müsaade edemezlerdi. Çünkü, yapanlar onlardı, yaratanlar onlardı. Onlara kullar, köleler lâzımdı. Allah'a kul olmayı bir nevi zillet, meskenet sayanlar, kimlere kul, köle oldular gördük.

Onlar, bu büyük kitabın hitabını dinlemediler.

Kur'ân-ı Kerîm bu gibiler için der ki:

"Onlar bir alay sağır, dilsiz ve kördürler." Bakara Sûresi -Ayet 171. "Bütün insanlar Allah nazarında eşittir-

ler." Bütün insanların eşit olduğunu unutanlar, ortaya üstün millet, üstün ırk iddialarıyla çıkanlar, dünyayı kan ve ateş içinde bıraktılar.

"Allah, öyle kudretli bir varlıktır ki, ondan başka tapacak yoktur. Ezelî ve ebedî hayat sahibi odur. Her an, bütün hilkat üzerine hâkimdir. Göklerde ve yerlerde ne varsa onun eseridir."

Biz yaptık, biz yarattık, biz her şeye hâkimiz diyenlerin hâli bugün gözlerimizin önündedir. İşte Hitler, işte Mussolini ve işte Güneş İmparatoru, Japonlar'ın Allah'ı... Kimlerin önünde diz çöktüler!.. Gördük; daha neler göreceğiz. Çünkü dünya henüz yarı ilâhlardan kurtulmamıştır.

Kur'an-ı Kerîm bütün insanlara hitap ederek diyor ki:

"Geliniz, aramızda birleşeceğimiz bir kelime üzerinde toplanalım. O da Allah'tan başkasına kulluk etmemek, ona hiçbir ortak koşmamak, içimizden bazılarını tanrı edinmemektedir."

Yirminci asır bütün iddialarına, ilimde, fende, teknikte bütün terakkilerine rağmen bir tek kelime üzerinde dahi birleşmek kabiliyetini gösteremiyor. Ne yazık!..

BİZİM MİLLİYETÇİLİĞİMİZ

Biz "Tanrıdağı" kadar Türk,
*"Hıradağı" kadar Müslümanız!..**

Serdengeçtiler kelimenin tam manasıyla milliyetçidirler. Milliyetçilik, bizim için bir vasıta değil, bir gayedir. Millet, vatan, mukaddesat gibi, kimsenin itiraz edemeyeceği hassas, muteber kelimelerin arkasına sığınıp oradan şahsî menfaatlerini müdafaa edenler, bir memleket kadar genişleyen ihtiraslarını yurtseverlik şeklinde gösterip, milliyetçiliği, bu ulvî gayeyi büyük servetlere, yüksek menfaatlere erişmek için vasıta olarak kullananlar vardır.

Biz temiz niyetli, vatan duygulu, memleket düşünceli Türk gençleri, bu türlü bir milliyetçilikten nefret ediyoruz! Bizim milliyetçiliğimiz hususî vagon, bol harcırah, yüksek makam milliyetçiliği değildir. Hakk'a tapan, halkı tutan, yalınkılıç bir milliyetçiliktir.

Şu üzerlerinden büyük menfaatlerin ağır silindiri geçmiş, dümdüz olmuş, yol olmuş şahsiyetsizler, şu zamanın kıymet ve kuvvetlerini alkışlayanlar, her ne pahasına olursa olsun biraz daha, bir gün daha yaşamayı kendilerine değişmez düstur edinenler bizden değildirler.

* Bu cümleyi ilk defa ben kullandım... Sonradan bu cümle Milliyetçi muhitlerde bir düstur hâline gelmi tir. Hatta bu isimle dergiler dahi çıkmı tır. Bu yazı Serdengeçti'nin ilk sayısının ilk makalesidir.

Millî bayram olarak kabul olunan günlerde meydanlarda sözlerine "Çünkü biz..." ile başlayıp son nefeslerini "... etrafında sımsıkıyız"la verenler, görünüş, gösteriş, merasim milliyetçileri hâkeza bizden değildir. Biz bu vatanı ve bu milleti hangi zihniyetin, hangi imanın kurtardığını biliyoruz. Onu millî ukalâlardan görenecek değiliz. Yapılan bunca iğfallere, bunca menfi telkinlere, sapıtma ve saptırma gayretlerine rağmen sapmadık, sapıtmadık, ayaktayız; dipdiriyiz.. Vatanı uçsuz bucaksız toprakları, hür gökleri, engin denizleriyle aşkla, heyecanla kucaklıyoruz. Altında yüzbinlerce şehidin yattığı bu toprakları, üzerinde yaşayanların karınlarını doyurdukları, semirip yağlandıkları alelâde bir toprağa, bir çiftliğe tercüme ettirmeyiz. Milletimize, vatanımıza ta derinden, asırlar ve nesiller arkasından gelen bir ruhla bağlıyız. Onu menfaatsiz, karşılıksız, mecnunlar gibi, karasevdalılar gibi seviyoruz. Henüz yeniyiz, genciz.

Alnımız hiçbir fesat ocağında kararmamış, elimiz hiçbir harama uzanmamıştır. Üzerimize menfaat balçığından bir zerre çamur sıçramamıştır. Ruhumuzu, kalbimizi bütün safiyet ve samimiyetimizle açıyoruz. Onunla ağlayıp onunla güleceğiz. Onunla yaşayıp onunla öleceğiz. Nereden, ne zaman, nasıl gelirse gelsin. Her türlü kötülükle amansız bir şekilde mücadele edeceğiz. Bu yolda yardan değil, serden bile geçmeye hazırız. Ölmek var, dönmek yok!

Allah'tan başka kimseden korkmuyoruz. Bizler münkir değiliz. Biz Tanrıdağı kadar Türk, Hıradağı (Cebelinûr) kadar Müslümanız.

Bütün gayemiz Küçük Asya insanının, o bilinmez, o görünmez, bir avuç toprak kadar mütevazı, fakat o kadar manalı ruhunu anlamak, "Bu topraklar için toprağa düşenlerin" çocuklarını bu topraklar üzerinde mes'ut ve bahtiyar görmektir.

İstanbul muhitinde yetişenler, suyun öte tarafından gelenler kadîm Anadolu sekenesinin ruhunu bir türlü anlayamadılar, anlamadılar, onunla oynadılar. Onun yüzsuyu hürmetine şanlar, şerefler kazandılar. Fakat ondan, o

sessiz varlıktan daima ayrı kaldılar. Kendi isteklerini millî istekler gibi gösterdiler. Milletle aralarındaki uçurumu siyaset icabı nutuklarla, sözle, edebiyatla dodurmaya çalıştılar. Köylü diliyle konuşmaya yeltendikleri, Türkçecilik yaptıkları hâlde ne millet onları anladı; ne onlar milleti... Çünkü bu adamlar milleti içten, gönülden aşkla sevmediler. Millî davalar diye ortaya atılan davalar milletle zerre kadar alâkası olmayan kendi, şahsî davalarıydı. Bu, milletin kadîm müesseselerinin yıkılması, mukaddeslerinin ayaklar altında çiğnenmesi, namuslu adamlarının susturulmasına muvaffak oldu. Bu kıtaller, bu cinayetler, hep inkılâp diye diye yapıldı. Bugün meçhul şehidin kemikleri üzerinde yükselen soğuk beton binalar ve bu binalar içinde işlenen günahlar, zinalar Anadolu ruhunu derinden derine şiddetle sarsıyor. Varlığından, dayandığı, inandığı, ezelî ve ebedî kıymetlerinden, kuvvetlerinden uzaklaştırılan millet, şimdi şerha şerha yaralıdır; kaybettiği büyük imanını arıyor. Bizim en büyük gayemiz, milletimize imanını, haklarını iade etmek, mukaddeslerini gasıpların elinden kurtarmaktır. Serdengeçti işte bu gaye ile çıkıyor.

Soyuna, köküne, vatanına bağlı milliyetçi Türk gençliğinin iç dalâlet ve ihanetlere olduğu kadar, dış tehlikelere karşı da manevî seferberliği tamdır. Herkes şunu bilsin ki dostlarımız kadar düşmanlarımızın da peşindeyiz. Biz, bir zamanlar 3 kıt'a ve 7 denize hükmeden, güngörmüş bir ırkın gözü tok çocuklarıyız.

Aç gözlüler, Anadolu'da hak iddiasına kalkışan profesör bozuntuları eğilsinler tarihe bir daha baksınlar. Biz Malazgirt'ten bu yana topraklar için kaç nesli birden harcamışız.*

Biz yalnız memleketler değil, beldeler, kıt'alar, iklimler terk ettik, çok geriledik, artık çekilmek yok!.. Elimizde kalan bu topraklar, son parçamız, son damlamızdır. Son nefer, son nefes ve son damla kanımıza kadar savaşacağız. Yeryüzünde müstakil tek Türk milleti, tek Türk

* Gürcistanlı iki Rus profesörü, Gürcülerle Lâzların aynı ırktan olduklarını, binaenaleyh Karadeniz bölgesinin Rusya'ya ilhakını istemi tir.

devletiyiz. "Mete"den Millî Mücadele'de can veren son şehide kadar büyük tarihin mesuliyetini omuzlarımızda taşıyoruz.

"İstiklâlimize kastedecek düşmanlar dünyada görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler"; "Düşman kavi, talih zebun" olabilir; her şey olabilir. Olmayacak, olamayacak bir şey var! Türk milleti esir olamaz, zebun olamaz! Ya istiklâl, ya ölüm!.. Parolamız budur!..

Mart 1946 - Ankara

ÇOCUKLARIMIZA NELER ÖĞRETİYORUZ?

Çocuklarımız her hafta radyoda
Ayşe ablanın başkanlığı altında,
hep bir ağızdan kopiller gibi havlatılıyor!..
İnsan mı yetiştiriyoruz, köpek mi?

Çocuk ruhiyatı üzerinde azıcık akıl yoranlar, anlarlar ve bilirler ki, çocuklar aşağı yukarı balmumu gibi, her şekle sokulabilen varlıklardır. Çocukların yanında söylenen her söz, yapılan her hareket muhakkak ve muhakkak onların körpe ruhları, düşünüşleri, yaşayışları ve hareketleri üzerinde tesirini gösterecektir.

Çocuklar vermeden çok alıcı, tesir etmeden çok tesir altında kalıcıdırlar. Onlarda taklit edilen psikolojik hâdise en esaslı ruhî faaliyetlerden biridir. Hatta insan topluluklarını, cemiyetleri, cemaatleri ve bunlar arasındaki münasebetleri taklit kanunlarıyla izaha çalışan, cemiyet nazariyatçıları (Fransız sosyoloğu Tarde gibi) dahi vardır. Atalarımızın "Üzüm üzüme baka baka kararır"; "Kişi refikinden azar"; "Anası ne derse danası da onu der" gibi sözleri, bu gerçeğin ta eskiden beri halk tarafından anlaşılmış olduğunu gösterir. İnsan terbiyesinde taklidin yeri büyük, hem de çok büyüktür.

Taklit evvelâ maddî olsun, manevî olsun bir yakınlıkla, bir sempati ile başlar. Müsait zaman ve zemin bulunca hemen yayılır.

Zamanımızın şahsiyet ve ferdiyet düşmanı otoriter rejimleri, milleti ve bilhassa gençliği kendilerine inandırmak, ısındırmak, milyonları peşlerinde sürüklemek için bu usulden çok istifade etmişlerdir. Diktatörler söyler, millet tekrar eder, şefler söyler, millet tekrar eder. Bunlar tekrar edile edile bir kuvvet olur, dogma, yasa, parola hâ-

line gelir. Başkasının sözlerini, hareketlerini, jestlerini taklit eden her insanda bir hususiyet kayboluşu, bir şahsiyet ölüşü vardır.

Biz bu yazımızda; çocuklarımıza neler öğretiyorlar? Teşekkül hâlinde bulunan hassas ve nazik varlıkları nasıl, neye göre yetiştiriyorlar? Bunun üzerinde duracağız. Şunu itiraf edelim ki, biz bu sahada da derin bir gaflet ve dalâlet içindeyiz. Ankara Radyosu'nun çocuk saati bize bu hususta bir fikir vermek için kâfidir.

Cumartesi günleri radyoda çocuk saati var -açınız, dinleyiniz- tahammülünüz varsa... Aman ne rezalet! Şehirde misiniz, köyde mi? Yoksa bir çobanın yanında mı? Şaşırır kalırsınız. Bir havlamadır gidiyor. Hav hav hav... Ayşe abla başına kopilleri toplamış havlatıp duruyor. Bu fasıl biter... "Hoppudu hoppudu yâr, zıppıdı zıppıdı yâr" sonra kaşık oyunu. Bunlar da ne demektir? Hoyrat hoyrat, sarhoş naraları gibi ruhsuz, zevksiz, nezahet ve nezaketten fersah fersah uzak. Neredeyiz, ne oluyoruz, meyhanede miyiz, ...hanede miyiz?..

Daha ana baba demesini beceremeyen minicik yavrular "yâr" demesini öğreniyorlar ve mükemmel küçük fino köpekleri gibi ürüyorlar. Bazıları bizim mugalata, demagoji yapmak istediğimizi söyleyecek, "ne var bunda, nihayet bir çocuk saati, çocuklarımızı eğlendiriyorlar, fena mı?" diyeceklerdir. Çocuklarımızı eğlendirmek! Bunu biz de anlıyoruz. Fakat eğlendirirken köpekler gibi ürdürmek, sarhoşlar gibi nara attırmak! Bu da ne oluyor? Bunlar oluş hâlinde bulunan çocuklarımız üzerinde dehşetli tesir yapıyor. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi başkasının hareketini, sesini taklit eden her insan, hele bu çocuk olursa, varlığından, seciyesinden, şahsiyetinden birçok şeyler kaybeder ve zamanla taklit ettiği şeyin hüviyetini alır. Münkir bir insan Allah diye diye Allah'a inanır. Hallaç gibi Hak diye diye Hak olur. Âşık canan diye diye can olur. Ve bir çocuk köpek gibi havlar dururşa biraz köpekleşir. Bütün bu söylediklerimiz, gülünç gibi gelen bu sözler esaslı psikolojik kanunlara dayanıyor.

Çocuklarımızı eğlendirirken, onlara yüksek duygular, faydalı, doğru fikirler aşılayamaz mıyız? Tam bu fırsattan istifade ederek bu körpe, lekesiz, saf ruhlar üzerinde in-

mınca, ustaca işleyemez miyiz? Nedense maalesef ve maalosef bizde ileri fikir diye, modern diye gelen her şey zararlı bir hâle sokuluyor. Biz işin alay tarafındayız. Meselâ radyo denilen şu âlet iyilik için kullanılırsa ne büyük nimettir. Kötülüğe âlet edilirse ne menfur bir şeydir. Her hafta Ankara Radyosu'nda Ayşe ablanın başkanlığında çocuklarımız hep bir ağızdan kopiller gibi havlıyorlar. Şimdi pek yukarılara çıkmadan aşağıdan Ayşe ablaya yani Neriman Hızır'a soruyoruz: Kendileri az çok bu sahada çalışmışlardır. Hatta ruhiyat tahsil etmek için Amerika'ya kadar gitmişlerdir. Amerikalılar da çocuklarını böyle mi terbiye ediyorlar? Yoksa siz onlardan ayrı kendi bünyenize uygun bir usul mü takip ediyorsunuz? Bunu yaparken belki de içinde bulunduğunuz cemiyeti düşünüyor, en yakınınızdan ilham alıyorsunuz? Bakıyorsunuz ki muhitiniz el etek öpen, yalayan, efendilerinin karşısında sadıkane kuyruk sallayan mahlûklarla dolu ve ancak bunlar hayatta muvaffak olabiliyorlar. Sizin de vazifeniz çocuklarımızı yarına hazırlamak, onlara bugünün muvaffak olmuş, sivrilmiş tiplerini örnek olarak göstermektir? İş böyle ise biz yanıldık! Çocuk saati başkanından özür dileriz. İyi... İyi... Kopillere şimdiden havlamasını öğretin de ileride müşkülât çekmesinler -Efendilerinin karşısında salta durmasını, el ayak yalamasını yadırgamadan becerebilsinler- Çok iyi, çok iyi, vazifeye devam...

KÜLTÜR EMPERYALİZMİ *

Dün Çanakkale'yi geçemeyen kuvvet,
bugün başka kanallardan, başka usullerle
kolayca geçmesini biliyor.
Dikkat! Tehlike var!..

Derler ki: "Kaleler dıştan değil, ekseriya içten yıkılır!" Bu söz, her yerde her zaman için doğrudur. Gerçekten, tarih sayfaları, dış istilâlardan, dış zorlayışlardan çok, bu istilâları hazırlayan, dahilî isyanlar, içtimaî sarsıntılar, içten dağılış ve çöküşlerle doludur. Dünyanın büyük imparatorlukları hep bu iç kargaşalıkların neticesinde yıkılıp gitmiştir.

Muhtelif ırk, dil, dinden olan halk yığınları, aynı hükümdarın, aynı kanunların idaresi altında asırlarca yan yana yaşadılar; fakat bu gruplar birbirleriyle kaynaşmadılar. Millet ve milliyetlerine sımsıkı sarıldılar. İlk fırsatta tâbi oldukları siyasî birliğe isyan ederek hür ve müstakil milletler hâline geldiler. Bütün bunlar bize şunu gösteriyor ki, milletler zorla, kılıç kuvvetiyle yok edilemezler. Fakat milletler, cemaatler, kendi benliklerini unutur, başkalarına benzemeye çalışırlarsa, taklit ettikleri, benzemeye çalıştıkları millet tarafından benzetilirler; temsil edilirler. Tarihte bunun birçok misalleri var. Irk, kan başlı başına bir şey ifade etmez!.. Meselâ Macarlar, Bulgarlar soy itibarıyla Türktürler. Bunlar yabancı dinlerin ve kültürlerin tesiri altında kalarak benliklerini kaybettiler. Osmanlı ordularının karşısına dikilen bu Macarlar'dı. Bulgaristan'da

* Bu tabir ilk defa tarafımızdan kullanılmı , sonradan umumîlemi tir.

Türk düşmanlığı an'ane hâline gelmiştir. Eğer Osmanılar istilâ ettikleri memleketlerde bir temsil siyaseti, İslâmlaştırma politikası takip etselerdi bugün Rusya'nın pençesine düşen devletlerden hiçbiri olmayacaktı. Osmanlılar kimsenin diline, dinine, âdetlerine karışmadılar. Hristiyan cemaatleri kendi hâllerine bıraktılar. Sonradan bu cemaatler ayrı ayrı birer devlet hâline geldiler.

Birinci Cihan Harbi'nin sonunda Osmanlı İmparatorluğu çöktü. Üç kıt'a ve yedi deniz imparatorluğundan elimize Anadolu yarımadası ile Trakya'da bir çiftlik kadar küçük arazi parçası kaldı.

Viyana'dan Ankara önlerine kadar düşüşümüzün sebebi münhasıran şarklı kalışımızda arandı. Geri kalmıştık. Avrupa'dan ilim, teknik alacaktık.

Çünkü ilmin, tekniğin milliyeti, rengi yoktu. Millî Mücadele'yi yapan, vatanı kurtaran Kuva-yı Milliye ruhu muhafaza edilmesi şartıyla bu lâzımdı; zarurî idi. Hâlbuki biz böyle yapmadık. Kendi ruhumuzu, kendi tarihimizi, kendi imanımızı ayaklar altına aldık. Garbın bütün muzahrafatının üstüne bir asrî, modern damgası vurduk! Gümrüksüz memlekete ithal ettik. Avrupa bize ilimden, teknikten evvel, âdetleri, zevkleri, bâtılları, baloları, sololarıyla girdi. Bizde siyasî partileri teşekkül etmeden evvel gardenpartiler, kokteyl partiler vardı.

Siyasî müstevlilere kapadığımız kapıları, kültür istismarcılarına, manevî emperyalizme karşı arkasına kadar açtık. Çanakkale'yi geçemeyenler, başka yollardan, başka kanallardan, başka usullerle top tüfek kullanmadan kolayca geçmesini bildiler.

Ulus Meydanı'ndan, Yenişehir'e kadar yürüyoruz!.. Kitapçı vitrinlerine, gazete bayilerinin köşelerine bakınız...

Vitrinler, köşeler sanki baskına uğramış! Renk renk, boy boy yabancı kitapların, dergilerin içinde Türkçe kitaplar ekalliyetler gibi, silik ve bîçare!.. Bir milleti temsil etmenin, onu içerden kolayca fethetmenin bütün yolları...

Eğlence yerlerine, sinemalara giriniz! Hep aynı hava! Çoğumuz Amerikan şehirlerini, Amerikan eyaletlerini, meselâ Teksas'ı Konya'dan, Çukurova'dan daha iyi biliyo-

ruz. Çocuklarımız mahalle aralarında gangster, kovboy oyunu oynuyorlar. Hollywood dünyası gençlerimizin hayalinde bir cennet, bu sevda bir cinnet hâline gelmiştir. İsimlerimiz bile değişti. Leylâ Lili, Meliha Mimi, Feriha Feri, Zeki Kiki oldu...

Ankara Radyosu'nu açınız! Hemen Amerika'nın Afrika zencilerinden alınmış cazlarının, rumbalarının istilâsına uğrarsınız! Ankara Radyosu'nda Türkçe şarkılar, Türk sesi, yabancı bir sefarethaneye sığınmış bir mültecinin sesi kadar korkak ve cılızdır.

Biz hiçbir zaman, Türk - Amerikan siyasî dostluğunun aleyhinde değiliz. Dünyanın bugünkü durumunu takdir ediyoruz. Türk - Amerikan dostluğu askerî işbirliği, bugünün şartları içinde, varlığımız istikbâlimiz için zarurîdir. Amma bu dostluk yalnız siyasî, askerî, nihayet iktisadî sahada kalmalıdır. Bizim itirazımız silâha değil, külâhadır. Dolara değil, yularadır. Münasebetlerimiz müsavi şartlar, müsavi haklar içinde inkişaf etmelidir. Biz Türkler garip insanlarız. Bir kimse ile dost olduk mu mahvolur, kahrolur, kendimizden geçeriz. Âdeta yok oluruz.

Dostumuzu en mahrem yerlerimize kadar sokar, ipin ucunu ona teslim ederiz.*

Dünya menfaatler dünyasıdır.

Resmî gazeteler, günlük politika edebiyatı, yuvarlak masalarda şerefe kalkan kadehler, söylenen nutuklar bir tarafa, milletler arasındaki anlaşmalar, münhasıran menfaate dayanır. Yarın vaziyet değişebilir. Siyaset icabı dost düşman, düşman dost olabilir. Burada Hz. Muhammed'in bir hadisini nakletmeden geçemeyeceğiz: "Bir kimse ile dost oldun mu, ona her şeyini söyleme! Bir gün gelir dostun düşman olabilir!.. Bir kimseye darıldın mı, ona ağır sözler söyleme! Bir gün olur, o kimse senin dostun olabilir." Biz bir türlü ortayı bulamıyoruz. İfratla tefrit arasında gelip gidiyoruz!.. Ayarımızı, kararımızı kaybediyoruz.

* Biz bu yazıyı 1949'da yazdık. Şimdi moda hâline gelen Amerikan dü manı, Mao ve Moskova hayranı bize Amerikancı diyenlere ithaf olunur.

Siyasî dostluğu cinsî dostluğa kadar vardırıyoruz. Siyasî münasebetlerimiz gelişmeden evvel cinsî münasebetlerimiz gelişiyor. Her yerimize, her şeyimize giriyor. Şeref ve haysiyetini her şeyin üstünde tutan, arkasında şanlı şerefli bir mazi olan bu millet, bu hâle seyirci kalıyor!.. Manzara iğrenç ve korkunçtur!..

Tekrar edelim: Biz hiçbir zaman Türk -Amerikan siyasî dostluğunun aleyhinde değiliz. Böyle bir şeyi ancak bizim can düşmanımız, bizi Rusya'ya teslim etmek isteyen komünistler isteyebilir.

Esasen biz yabancı harslardan, kültür emperyalizminden bahsederken yalnız Anglosaksonları kastetmiyoruz. İtirazımız, asrîlik ve modernlik perdesi arkasında garptan memleketimize ithal edilen rezaletlerin, maskaralıkların cümlesinedir.

Bir zamanlar Fransızca, bir nevi mukaddes dilimizdi.

Fransızca gitti yerine Almanca geldi. Kâbemiz, Paris'ten Berlin'e döndü. Bir kimse için Almanya'da tahsil görmüş demek rütbelerin en büyüğü idi. Hâlbuki bu tahsilcilerden çoğunun diplomalarının arkasında "Oriyantal! =Şarklı" damagası vardı. Hukuku beşer beyannamesi hafızları, nasyonal sosyalizmin kasidecileri hâline geldiler!.. Hitler rejimini medihte birbiriyle yarışa çıktılar. Hitler çöktü; bu sefer "Bir önder, bir millet!" "Ebedî Şef" "Millî Şef" kasidecileri demokrat kesildiler. Kâbe, Vaşington oldu. Atlantik'in ötesindeki hürriyet heykelini tavafa koştular!

Tam yirmi beş yıl, milleti sorgusuz sualsiz idare edenler, tam yirmi beş yıl oy birliği ile, alkışlarla karar verenler şimdi de demokrasiden bahsediyorlar...

Her neyse bizim bu türlü politika işlerine aklımız ermez!.. Biz politikacı değiliz!.. Sadece, bu toprağa, bu millete bağlı, imanlı, çilekeş insanlarız!.. Siyasî anlaşmaların, askerî birleşmelerin taraftarıyız... Başka türlü birleşmelerin asla!.. Truman'ı sever ve sayarız. Noel Baba'yı asla!.. Dün yabancılar vatan topraklarına ayak basmıştı. Bugün kalbimize, kafamıza ayak basmış bulunuyorlar. Dün, Mehmetçik, siyasî emperyalizme, vatan topraklarına ayak basan müstevlilere, yaman bir ders verdi. Bugün kültür emperyalizmine, kafamıza ve kalbimize ayak basanlara karşı

gelmek, millî kültür sınırlarını bir Mehmetçik heyecanı ve imanıyla müdafaa etmek, bize, milliyetçi münevver Türk gençliğine düşüyor... Her çiçeğin bir rengi, her varlığın kendine has bir hususiyeti olduğu gibi, bizim de kendimize göre bir rengimiz, bir hususiyetimiz var!..

Arkasında asırların, nesillerin, şanların, şereflerin çoğaldığı millet temsil edilmez!.. Buna asla müsaade etmeyeceğiz!..

Türküz! Türk doğduk! Türk kalacağız.

BİR FAKÜLTENİN İÇ YÜZÜ

Ulus Meydanı'ndan Yenişehir'e doğru muazzam büyük caddenin üzerinde uzayan bir bina var. Alnında, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" yazılı. Hayran hayran bakıyorsunuz. Ne güzel bina, ne büyük söz. Hele bir de içeri girin. Korkmayın, çekinmeyin. Bu fakültenin içini, dışını ben çok iyi bilirim. Dört yıl orada bulundum. Ben size kılavuzluk edeceğim. Peşimden gelin. Büyük kapıdan giriyorsunuz; sola dönün. Burada talebeler hep soldan giderler, sağda solda sıralanmış tarihî eserleri, heykelleri gördünüz... Bunlarla fazla meşgul olmayın. Ben size canlılarını göstereceğim. Yürüyün. Şimdi merdiven dibindesiniz. Merdiven dibinde 3-4 erkek talebe var, yukarı doğru bakıyorlar... Acayip, bu da ne olacak ki demeyin! Ayıp değil, siz de bakın, bakıyorsunuz! Manzara enfes. Kız talebeler kısa etekleriyle kıvrana kıvrana yukarı çıkıyorlar; ta üst kattakiler dahi görünüyor. O anda ahlâkî duygunuz galip gelir, bir ... de değil de ilim müessesesinde bulunduğunuz aklınıza gelir de kızarsanız, serde de biraz şairlik varsa hemen birkaç mısra söyleyiverin:

Merdiven dipleri rasathanedir
Bak yukarı gökyüzü...
Yıldızlarız ilim bir bahanedir.
Çoktan oldu Holvudu aşası
"Lojilerle" doludur her köşesi

Şimdi merdivenlerden doğru yukarı çıkın. Karşıda gördüğünüz kalabalık yer kantindir. D.T.C. Fakültesinin

meşhur kantini... Bir sandalye bulabilirseniz hemen oturun ve şöyle etrafınızı temaşa edin! Ha... Bir sandalye boşaldı. Aman kimse kapmadan... Oturuyorsunuz. Karşı köşeye bakıyorsunuz:

Bayanın birisi oturmuş dudağını boyuyor! Karşısında bir erkek... Sanki bayanın aynası... Yahut estetik mühehassısı. Şöyle yap, böyle yap... Ha... Çok güzel gibi direktifler verip duruyor.

Yanınızdaki masada kalabalık bir grup. İki masayı birbirine birleştirmişler, erkekli dişili oturmuşlar. Masanın altında bir sürü çıplak pantolonlu bacaklar... Birbirine karışmış!.. İçlerinden biri fala bakıyor. Fincan falına... Gözlüklü bir çocuk elinde bir fincan tutuyor. Küçücük fincanın içinden karşısındaki bayanın merak ve tecessüsünü artıracak birkaç fakülteli lâf çıkarıyor. Dinleyiniz: "A efendim siz birini seviyorsunuz; uzunca boylu esmer bir çocuk." Bütün gözler yanlarında oturan E. Şubesi'nden uzunca boylu esmer çocuğa dikiliyor... Fala bakan çocuk, "O kadar yakında değil canım..." Bir gülüşmedir gidiyor. "O çocuk iyi kalpli bir çocuk; yakında mektup alacaksınız." Hepsi (N)yi tebrik ediyorlar. Fakat kızcağız başka bir şey bekliyor. Gözleri falcı çocuğun gözlerinin içinde. Oğlan işi anladı. Fincanın içine eğiliyor; nihayet istediğini buluyor. "Bakın, bakın iki çift. Biri uzun, biri biraz kısa yan yana; o da sizi seviyor. Hele fincana bir bakın." Sekiz kişi erkekli dişili hepsi de eğiliyorlar. Saçlar birbirine karışıyor... Hepsi bir ağızdan: "Aa sahiden..."

Diğer biri daha heveslendi. Sarı saçlı kız: "Ne olursun kuzum bir de benimkine bak!" Fala bakan çocuk biraz nazlandı. Ama yine gönlü oldu. Kahveler geldi içildi. Sarı kızın fincanı kapandı. İçlerinden biri muziplik yaptı: "İki kişi bir fincanın altında nasıl kalabiliyorlar, açın şu fincanı, çocuklar bunaldılar ayol" dedi... Bu söz üzerine gülüşmeler kahkahalaştı. Sonra fincan açıldı. Oğlan derin derin düşündü, durdu. Baktı, içinden bir şey söyler gibi, okur gibi yaptı: "Efendim, efendim siz çok sıkılıyorsunuz." dedi. Sarı kız: "Hakikaten çocuklar bugünlerde çok sıkılıyorum." Sebebi: "Yalnızlığınızdır. Sonra çok da hassassınız. Biraz da sinirli. Bilhassa geceleri... Bakın fincanın içi kapkaranlık, ortada bir tek çizgi, başka kimseler

de yok! Soyadınızı değiştirirseniz bir şeyciğiniz kalmaz!" Evvelâ bundan bir şey anlamadılar. Sonra bir güldüler, bir güldüler ki, herkes onlara baktı. Yani hinoğluhin "evlenirseniz" demek istiyordu. Yırtık bir kız ayağa kalktı: "Biz soyadımızı değiştirmeden de evlenebiliriz... Ne demek bu... Hem kadını erkeğin hâkimiyetinden kurtardık diyorlar, hem de işte böyle. Evlenince yine erkeğin hâkimiyetine giriyoruz; onun adını kullanıyoruz."

Arkadaşları, bu nutka benzer isyankâr sözleri yarı ciddî, yarı alaylı tasvip ettiler. Alkışladılar; ihtilâlci bayan yerine muzafferane bir eda ile oturdu. Bu arada zil çaldı. Fakat duyan kim? Kendi adını muhafaza ederek evlenmek isteyen kız, yine ayağa kalktı: "Çocuklar var mısınız? Derslere girmeyelim, sinemaya gidelim." Hepsi de çok güzel bir fikir; varız dediler. İçlerinden bir kız talebe: "Maalesef arkadaşlar ben derse girmeye mecburum. Doçent .... Bey derse gelmeyenlerin devam karnelerini imzalamıyor." Yanındaki kız arkadaşı: "Hadi canım sen de .... Bey iyi adamdır, beni çok sever. Dün akşam yanında idim. Hani sana anlatmıştım ya... Yarın evine gider, birlikte boş yerlerimizi doldurturuz" dedi ve mesele kalmadı.

5 kız 3 erkek hepsi birden güle oynaya, otura otura kırışan entarilerinin arkasını çeke çeke kalkıp sinemaya gittiler.

Daha yakınınızda hemen önünüzde enteresan bir çift var, aman fırsatı kaçırmayın. Gelmişken görün bir neler oluyormuş! Çok hararetliler. Önlerinde bir kitap duruyor. Roman olacak galiba. Acaba ne romanı ki... Kafanızı biraz kaldırın. Gördünüz değil mi? D.H.L. 1.Ca. adlı meşhur müstehcen kitabı.

Biliyorsunuz değil mi? Bu kitabın neşrine Londra'da müsaade olunmamış. Paris'te neşretmişler. Tabi bizde neşrine, basılmasına müsaade olunmamak gibi bir şey yok. Biz İngilizler gibi mutaassıp mıyız?.. Nerede bir akıl harici, ahlâk harici kitap çıkarsa, realist diye, şaheser diye tercüme ederiz. Bu da onlardan biri. Gıcıklama edebiyat serisinin bir numaralı şaheseri. Baştan başa şehvet sahneleriyle, çiftleşmelerle dolu... Tam D.T.F. kantininde

okunacak, üzerinde münakaşalar yürütülecek bir eser-i şaheser. İşte konuşuyorlar. Hatun bayılacak gibi konuşuyor: "Sizden alır almaz -romanı- odama kapandım; âdeta bir nefeste okudum. Yemeğe çağırdılar gitmedim. Vazife hazırlıyorum dedim. Çok ateşli, orijinal, realist bir eser... Beğendiğim yerlerin altını çizdim. İsterseniz size okuyayım olur mu?" dedi, erkek "Memnuniyetle..." Bayan okumaya başlıyor, siz de dinliyorsunuz. (Allah'ın yaratmaktan utanmadığını ben söylemekten niçin utanayım?..) Ne büyük söz değil mi? Arkadaşı başını salladı. Kız sayfaları çeviriyor, okumaya başlıyor, siz de dinliyorsunuz: "Sempati ve heyecanınızı bir kadınla paylaşıyorsanız onunla yatmalısınız; yapılacak yegâne şey budur. Nitekim birisiyle mühim bir mevzu hakkındaki düşünceleriniz müşterek ise, yapılacak yegâne şey, bu meseleden bahsetmektir. İnsanlar ar ve hayâ yüzünden dilini yutmamalıdır." 14-15 sayfa daha çevirdi. Okudukça hararetleniyor, hararetlendikçe okuyordu: "Melors (romandaki erkek) bir lâhza sonra da elini onun omzuna koydu. Ve yavaşça, hafifçe sırtından aşağı beline doğru bir çılgın gibi okşamaya başladı. Konstans (kadın) bu müddet zarfında mendilini çıkarmış, gözyaşlarını kurulamakla meşguldü. Melors tatlı bir sesle;

'Haydi kulübeye gelin' dedi ve elinden tutarak onu kulübeye sürükledi. Masa ile sandalyeyi bir kenara çekti. Alet sandığından bir şilte çıkardı; yere serdi. Ayakta duran Konstans da sabit nazarlarla ona bakıyordu. Melors:

'Uzanın şuraya' dedi; sonra da gidip kapıyı kapadı. Kulübe derin bir karanlık içinde kaldı. Konstans garip bir itaatle şilteye uzandı. Bir lâhza sonra da büyük bir humma içinde vücudunda dolaşan ve yüzünü arayan bir el hissetti. Bunun akabinde yüzüne konan bir busenin hararetini duydu. Bir nevi hulya içinde imiş gibi hareketsiz duruyordu. Fakat bu hummalı elin elbiseleri arasında dolaştığını hissedince ürperdi. Bu becerikli el onun neresinden soyacağını biliyordu. İçindeki ipek kombinezonu sıyırdı. Eliyle tenini sıvazladı, göbeğini öptü. Bir lâhza sonra vücutları müthiş bir şehvet dalgası içinde birbirine kenetlendi."

Kız sinirli titrek parmaklarıyla 3-4 sayfa daha çevirdi. Hararetli bir sahne okumaya başladı:

"Kadın - 'Pek fazla kalamam. Çünkü yemek saati geldi, 7,5'ta' dedi. Melors, önce ona, sonra da saatine baktı, pekâlâ dedi ve kapıyı kapadı. Sonra küçük feneri yaktı. Yorganları hazırladı. Konstans'ı kendine doğru çekti; bir eliyle onu sımsıkı tutuyor, diğeriyle de vücudunu araştırıyordu. Aradığını bulduğu zaman Konstans onun derin bir nefes aldığını hissetti. Melors hayat dolu bir adamdı. Kadının çıplak bacaklarını okşayarak:

- Oh, ne güzel ve sıcak bir cilt, dedi.

Konstans yüzünde onun yüzünün dolaştığını ve çıplak vücudunun vücuduna değdiğini hissetti. Gözleri yaşla doldu ve bacakları titremeye başladı. Melors ona üşüyor musun? diye sordu. Kadın:

'Hayır' dedi. Melors ona yeniden sımsıkı sarıldı. Yorganı başlarına çektiler. Erkek onun göğsüyle oynamaya ve uçlarını dilinin arasında ezmeye başladı. Konstans onun ince ve bir yılan kadar kıvrak vücudundan korkuyordu. Hele vücudunda dolaşan elleri bir mengene gibi her tarafını eziyor, çürük içinde bırakıyordu..."

Kız romanın bu ateşli yerlerini okuduktan sonra erkek talebe bir of... çekti. Kızda artık takat kalmamıştı. Bitkin bir hâlde kalktılar... Erkek:

"Kocatepe'ye doğru şöyle bir dolaşalım." dedi; kız yavaşça;

"Peki" dedi, çıktılar. Artık siz de iyice doldunuz, kalkıyorsunuz. Merdivenin başında bıyıklı bir oğlanla bir kız konuşuyordu. Kız;

- Şekerim biliyor musun ki bugün çok üzülüyorum...

- Niçin? Elindeki gazetede İtalyan Hariciye Vekili Kont Ciano'nun bir resmini göstererek;

"Baksanıza zavallı adamı Mussolini idam ettirmiş" dedi. Bıyıklı oğlan:

- Bırak canım şu pis faşistleri... Hepsinin köküne kibrit suyu dedi... Kız:

- Öyle söyleme cicim; çok hoş ve sempatik adamdı, faşist olur mu hiç!..

İkinci Kısım

Eskisi gibi beni takip edin, arkamdan gelin. Fakülteye tekrar giriyoruz. Müdahalesiz, sorusuz sualsiz... Eskiden

girip çıkanı az çok kontrol ederlerdi. Şimdi kaide değişmiş; giren belirsiz çıkan belirsiz! Sağ sol, ön arka kapıların hepsi açık. Kapalıçarşı gibi mübarek. Öyle ya hürriyete kavuştu; muhtariyetini aldı. Fakat bu devletin yeni istiklâline kavuşan bu teşekkülünün hudutları, sınırları da yok. (Tıpkı aziz direktörü gibi. Şevket Aziz Kansu) Gümrüksüz pasaportsuz girebilirsiniz. Bak işte çocuklar, içlerinde birçok tanıdıklarım var! Hukuk talebeleri... Tıp talebeleri.

- Yahu çocuklar burada işiniz ne?

- Vallahi abi yoruluyoruz da burada biraz eğleniyoruz, dalga geçiyoruz. Neylersin serde gençlik var.

İçlerinden biri bana fazlaca yaklaşıyor. Belli ki bir şeyler söyleyecek. Vallahi abi diye söze başlıyor. Kulağıma eğilerek, "Dün bahçede voleybol oynuyorduk üst katlardan birinde masaların üstünde... şey... gölgeleri görünüyordu. Sinema perdesi gibi cama vurmuş. Bütün çocuklar bağrıştı. Hakikaten ... imiş. Sizi mahkemeye verirlerse bizi çağırın şahadet edeceğiz. Daha neler neler." Eh çocuklar, mahkemede siz hayal görmüşsünüz derlerse ne diyeceksiniz? Çocuklar yaptığım bu şakaya inanıyorlar, camın arkasında o işler cereyan etmese, hakikat olmasa hayal olur mu? Gülüşüyoruz. Ayrıldılar. Merdiven dibine geliyoruz ama bu sefer yukarıya bakmak yok. Size manzara seyrettireceğim derken, 4 senelik tahsilimden oldum. Bu olmayası merdiven dibi beni mahveyledi. Kantine de uğramak yok. Hiç ağzınız sulanmasın, doğru işte rektörün odasının karşısındayız. Ankara Üniversitesi Rektörü Şevket Aziz Kansu. Hani ağızlarda sık sık dolaşan "o da komünistmiş" denen zat. Belki şaşacaksınız ama biz kendisine şu son günlerde yapılan hücumları haksız, yersiz buluyoruz. Şevket Aziz, H. Ali ve F. Rıfkı gibi musallat adamlardan değildir. Çekingen, yumuşak, hassas, şairane bir zattır.

Kimseyi kırmak istemez, herkesi memnun etmek ister. Sertlikten, sivrilikten hoşlanmaz. müfrit değildir, müsamahakâr ve geniş adamdır. Belki de onun için olacak onun vatanı diğer vatanlarla karışıverir; milleti, milliyeti diğer milletlerle kaynaşıverir, tıpkı "Aydınlık" dergisinde dünyamızı diğer yıldızlarla karıştırıverdiği gibi.

Amma bu, vatansız, milliyetsiz, komünist demek değildir. Şüphesiz karar ve irade sahibi, kuvvetli, Türklüğünü

tam manasıyla duymuş bir vatanperver de değildir. İkisi ortası bir şey... Biraz sola doğru yürüyün, işte dekanın odası... Enver Ziya Karal, işte şu adam, idare memuru değil canım, dekanın ta kendisi... Evet çok genç, hem de inkılâp tarihi profesörü. Yani başımıza şapkayı ne zaman geçirdik, Lâtin harflerini ne zaman kabul ettik! Padişahı nasıl sürdük çıkardık; Hilâfeti ne zaman lâğvettik, Şark'tan Garb'a nasıl döndük. Şalvarı nasıl çıkardık, pantolonu nasıl giydik v.s. işte bunları okutur. Bunları okutmak için ak saçlı olması mı lâzım? Mamafih Enver Ziya çok zeki adamdır. Bakma sen "Akıl yaşta değil baştadır" derler. Ne hinoğluhindir o. H. Âli Yücel'in mantığını iyi hazmedenlerdendir.

Biraz daha sola yürüyelim! Aman ne güzel yerler camlar,camekânlar; sağda solda hasır iskemleler, karşıda umumî kütüphane bir cami gibi bomboş. Fakülte sakinleri hep kantindeler, gerisin geri dönüyoruz. Sağa doğru yürüyoruz. Tarih kısmı: Bu fakültede en ciddi şubelerden biridir. Burada sağa sola sapanlar, yabancıya tapanlar yoktur. Hocaları da ciddî adamlardır. Amma bir âfeti devran var. Şu bizim Atatürk'ün Âfet'i. Eskiden ilk mektep öğretmeni idi. Atatürk profesör yaptı. O ölünce rütbesi doçentliğe indirildi. Şimdi bilmem nedir, talebe mi? Yoksa fakülteye sami sıfatıyla mı gelip gidiyor, bilmiyorum?! Bir kat daha yukarı çıkıyoruz; sola dönüyoruz, uzun karanlık bir koridor; işte burası Yaşayan Diller Enstitüsü, İngilizce, Almanca, Fransızca, fakültenin en enteresan köşelerinden biridir. Yaşayan diller değil de yaşayan dünya, Holvud dünyası. Burada yalnız üç şubenin değil, bütün fakülte talebesi lisan dersleri için toplanır. Bir gürültü, bir cıvıltıdır gider. Konuşmalar, bağrışmalar, kaynaşmalar, fıkır fıkır kaynar... Bazen kızların (00)lerine erkekler, erkeklerin (00) numaralarına kızlar girer. Ay! Ay! Kalabalıktan zaman zaman böyle hoş şaşkınlıklar olur. Dalgınlık canım, olağan şeyler.

Burası bir âlemdir azizim!.. Pes perdeden şöyle hafiften erkekli dişili hep bir ağızdan türküler söylenir. Haftada bir defacık olsun Ankara Radyosu, mikrofonu buraya yer-

leştirirse, öyle sanıyoruz ki dinleyicilerini çok memnun etmiş olacaktır. Burada çat pat İngilizce, Fransızca konuşulur amma Freud'un anladığı manada, en evvel cinsiyete ait kelimeler ve cümleler öğrenilir. Koridor boyu egzersizleri bu kelimeler üzerinde yapılır. Freud gelip bu hâli bir görseydi, nazariyesine karşı beslediği iman daha çok kuvvetlenirdi. Zaten bu fakültenin diğer fakültelerden farkı da öğrenilenlerin, öğretilenlerin muhakkak amelî sahaya, hayat sahasına intikal etmiş olmasıdır. Doğrusu Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi her bakımdan işlek, hararetli ve hareketli yerdir. Esamisinin her yerde okunmasının sebebi de budur. Zavallı Hukuklu arkadaşlarımız, sallana sallana kanun ezberleyeceğinize gelin de bir fakülte görün. D.T.C. Fakültesine yazılın... Burada ne üssümizan var, ne eleme!.. Amma çalkalama var. Yaşayan dilleri, yaşayan dünyayı bırakıyoruz, karşı tarafa sağa geçiyoruz. Bu koridor üzerinde Çince, Hintçe, Frasça, Arapça, Türkçe (Türk Dili ve Edebiyatı), Çingenece ve kuş dilinden başka hepsi var! Evvelâ şu Çinceden söz açalım. İşte profesörün odası, İşte asistanın odası, işte talebenin odası, işte kütüphane! Evet bu şubenin bir tek talebesi var. Profesörü her ay yüzlerce lira alır, asistanı alır. Yalnız bu şube için yılda asgarî (25000) lira sarf edilir (o zamanın parası ile). Bir talebe asgarî 4 yılda mezun olacağına göre bir kişi için (100.000) lira! Bakın işte geliyor. Çincenin yegânesi... Sarı saçlı bir çocuk... Merhaba yüzbinlik... Kendine sarf olunan paradan kinaye ben ona yüzbinlik derim... Merhaba! Nereye böyle? Vallahi iş yok! Güç yok işte! Yahu şu hükûmeti masraftan ne zaman kurtaracaksın? Acelem ne birader, rahatım iyi, kalmak yok! Askerlik yok! Mezun olsam ne yapacağım. Çince mi okutacağım! Dört senedir okuyoruz "Ç"sinden bile haberimiz yok... Allahaısmarladık... gidiyor. Karşımızda Hintçe var, o da öyle, bir tek talebesi var. Ecnebi profesörü var, asistanı var...

Hey gidi yüzbinler! Hey gidi zavallı milletin paraları, Almanya'da varmış. İngiltere'de, Amerika'da varmış diye bizimkiler de onlara benzemek için işte böyle şeyler yapıyorlar. Sonra muhakkak Hintçe, Çince bilen birisi lâzımsa gönder Hind'e, Çin'e öğrensin... Zaten bu türlü şubelere giren talebeler de hiçbir yerde tutunamayan, dalgacı, aylak-

çı, asker kaçağı çocuklardır. Fantezi, lüks... desinler... Dostlar alışverişte görsün... İşte bizim arslanların marifeti, Ankara'da leylî olmayan yüksek tahsil gençliğini altına toplayan bir tek çatı yok! Pansiyon yok! Genç münevver arkadaşlarımız tavan aralarında, bodrumlarda, abdesthane kenarlarında âdeta bir menfa hayatı yaşıyorlar. Vekâlete bir pansiyon açması için müracaat edildiği zaman tahsisat yok, para yok! diye bas bas bağrışırlar. Öte tarafta hiçbir işe yaramayan yerlere binler, on binler dökerler.

Her ne ise fakülteden dışarı çıkmayalım. Daha göreceklerimiz var. İşte Hintçenin yanında -Rus Dili ve Edebiyatı- burada bir hayli sapık var. Bereket versin profesörü hem bilgi, hem karakter ve seciye bakımından kuvvetli bir adam. Kazanlı bir Türk... Talebe burada, bu en müsait yerde sola kaymaz. Fakat daha evvel sapıtanlar buraya girer -tabi hepsi değil...- Biraz ileride Arapça-Farsça. Bunlar daha ziyade Türk dil ve edebiyatına yardımcı şubelerdir. Şimdi karşımızda üzerinde bir hayli durmamız gereken Türk Dili ve Edebiyatı, Fakülte diliyle "Türkoloji". Başında, Türkten başka her şeye benzeyen, orak gibi eğri ve ancak çekicin altında tava gelen meşhur "Yurt ve Dünya"cı Pertev Boratav var.

Bu şube, şimdi milletvekili bulunan Tahsin Banguoğlu zamanında milliyetçi bir karakter taşıyordu. Boratav'ın sayesinde fakültenin kızıl köşelerinden biri hâline gelmiştir.

Pertev'i gören budala sanır, şu Türkçü olsa ne çıkar, komünist olsa ne çıkar diyeceği gelir *. Amma öyle değil! Gayet çalışkan, sinsi sinsi görünmeden, göstermeden iş yapar. Suyu saman altından yürütür. Kendisi halk edebiyatı ile meşguldür. Bilhassa halk şairlerinden Kızılbaş olanlar üzerinde fazlaca durur. Bektaşîlerin hayranıdır.

* (P. Boratav'ın komünizme duhulünü kendisinin mektep arkadaşlarından bir zat, (Nihal Atsız) öyle anlatıyor:
"Üniversitede talebe iken Pertev milliyetçi bir gençti. Fakat kızlara karşı zaafı fazla idi. Kimi görse âşık oluverirdi. Kendisi çirkin olduğu için kızlar daima onunla alay ederlerdi. Yanına ancak bir şey sormak, tercüme yaptırmak için yanaşırlardı. Böylece Pertevciğim bedbin oldu. Her şeyi inkâra başladı, aynı hisle komünist oldu."

Talebelerine o ruhu (Kızılbaşlığı) daha doğrusu ruhsuzluğu aşılamıştır. Bakın işte geliyorlar bıyıklı bıyıklı herifler.

"Aldırma anam ne çıkar kudursun Karayel suları -Hazar'da doğanın Hazar'dır mezarı" Nâzımvarî naralar atıyorlar. Biz de Hazar'dan bahsederiz amma, bizde Hazar'ın suları, dalgaları ağlar, onlarda kudurur.

Bıyıklı bıyıklı herifler, sanki Stalin gibi. Bu ahbaplar şiirde Nâzım'a, kılıkta kıyafette Stalin'e benzemeyi en büyük hüner sayarlar. Bektaşînin şiirlerini ezbere bilirler. Allah'a inanan Müslüman milliyetçi bir arkadaş görürlerse bilmem hangi Kızılbaşın şu şiirini yüksek sesle okurlar.

"Ne anan var, ne baban var benzersin a piçe Tanrı" ve arkasından kahkahalar. Edebiyat günlerinde, yapılan toplantılarda da kasten böyle şiirler okunur, okutulur. Yunus Emre gibi mübarek ruhlu, ilâhî şairlerimizi bile zorla toprağa çekerler, çamura balçığa karıştırırlar.

Onun uhrevî, ebedî sesini fânileştirirler, maddîleştirirler. Ellerine ne geçerse ete, kemiğe inkılâp eder, leşe döner. Bu fakültede M. Âkif için ihtifal yapılmaz. Bırak ihtifali, Çanakkale şehitlerini tarihlere, devirlere sığdıramayan bu adam, v.s. kabilinden edebiyat derslerine beş dakika içine sığdırılıverir. Çünkü Çanakkale bunlar için "tahtakaleden" başka bir şey değildir. Evet sayın okuyucularım. Bundan üç sene evvel ben bu fakültenin son sınıfında iken Çanakkale Zaferi'nin yıl dönümünü yapmak, bizler için canını cananını feda edenlerin aziz ruhlarını taziz etmek istemiştik. Bunlardan bir güruh önümüze çıkarak, "Tahtakale günü mü yapacaksınız?! Vatan için ölmüşler. Bir sürü zavallı budalalar" demesinler mi? Bu vaziyet karşısında deli gibi oluyor, ne diyeceğimizi bilemiyoruz.

Bu kadar körlük, bu kadar nankörlük, edepsizlik dünyanın hangi tarafında görülmüştür. Eğer onlar ölmeselerdi bugün biz bu topraklar üzerinde böyle gezip dolaşabilecek miydik ve.....oğlu.....ler bu türlü konuşabilmek imkânını bulabilecekler miydi?

Fakültede her millî gün, her millî kahraman işte bu şekilde karşılanır. Milliyetçi talebenin tazyiki ile binde

bir yapılan N. Kemal ve Z. Gökalp günleri kasten aksi bir zamana -meselâ akşam tam yemek vaktine- denk getirilir. Sönük geçmesi için elden gelen her şey yapılır. Pertev Boratav'ın yetiştirmeleri bu büyük adamların garabetlerine, tenakuzlarına işaret ederler ve böylece ihtifalleri tamamlarlar.

Bitmedi

Not: D.T.C. Fakültesi hakkındaki bu yazılar, fakültenin o günkü durumuna aittir. Bu yazı serisi bitmeden ben bir başka yazımdan dolayı hapishaneyi boyladım. Bu suretle fakültenin diğer şubeleri hakkındaki tenkit ve temennilerimizi neşredemedik. O.Y.

SERDENGEÇTİ'NİN MÜDAFAASI...

"Serdengeçti"de neşrettiğimiz "Bir Fakültenin İç Yüzü" başlığını taşıyan yazılarımızdan dolayı, evvelâ bu fakülte tarafından tard, sonra da mahkemeye verildik. Biz bu yazımızla bir vicdan borcumuzu yerine getirmiş bulunuyoruz. Bir suçlu sıfatıyla, Allah'ın huzuruna çıkmaktansa C. Savcıları'nın karşısına dikilmeye canı gönülden razı olduk. Müdafaa vesilesiyle fakülteye, fakültedeki komünist faaliyetlerine, 3 Mayıs 1944 Ankara nümayişlerinin iç yüzüne, İstanbul Örfi İdare Komutanlığı emrindeki mutena hücrelere, tabutluklara ait, gayet enteresan hayret verici, akla hayale sığmayan birçok hakikatleri açığa vurduk. Mahkeme safahatı, bilhassa çok mühim olan bu duruşmamız ve müdafaamız, gazeteler tarafından lâyıkı veçhile neşredilmediğinden birçok dostlarımızın ısrarı, okuyucularımızın müracaatı üzerine neşrediyoruz. Bu müdafaa Ankara Birinci Asliye Mahkemesi'nde kalabalık bir dinleyici kitlesi önünde aynen okunmuştur.

Haziran 1947 - Ankara

Muhterem Hâkimlerim:

Şu anda kendimi yalnız sizin huzurunuzda değil, her şeyi bilen, gören kadirimutlak adil bir Allah'ın huzurunda hissediyorum. Ta küçüklüğümden beri kafama yerleşmiş bir Peygamber sözü vardır: "Ey insan, nerede bir kötülük görürsen onu elinle önlemeye çalışacaksın, elinle önleyemezsen dilinle, dilinle de önleyemezsen kalbinle

takbih edeceksin!" Bu mukaddes söz, benim alnıma bir mukadderat çizgisi gibi hakkedilmişti.

Muhterem hâkimler, söylediklerim, yazdıklarım hakikatin ta kendisidirler. Onlar, müdafaa istemeyen çıplak, yalınkılınç hakikatlerdir. Benim burada yapacağım iş, bu hakikatlere tercüman olmaktan ibarettir. Ben bir vasıtayım. Hak ve hakikat olan odur. Şimdiye kadar vicdanımı kötüye kullanmadım. Bundan böyle de kullanmayacağım. Size hâdiseleri bir fotoğraf makinesi sadakatıyla perde perde, sahne sahne göstereceğim. Seyredeceğiniz manzaralar iç açıcı manzaralar değildir. Bazen tiksindirici, bazen azap verici, hüzün verici ve ekseriya düşündürücü olacaktır. Bu sahne sahne, perde perde değişen manzaralar içinde değişmeyen bir şey var: Hakikat!

Ben 1940 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin Felsefe kısmına talebe olarak kaydolundum. Bu fakülteye diğer birçokları gibi mecbur olarak, naçar kalarak girmedim. Bilerek, isteyerek girdim. Burasını diğer yüksek mekteplere, fakültelere tercih ettim. Çünkü ta öteden beri kitaplara, fikirlere karşı alâkam, her türlü alâkanın üstünde idi. Şimdi tam aradığım yeri bulmuştum. Burada ruhiyat okuyacaktım. İnsanları harekete getiren psikolojik âmilleri, ruhî tezahürleri, insanla insan, insanla cemiyet arasındaki münasebetleri öğrenecektim. İçtimaiyat okuyacaktım. Cemiyetlerin yükseliş ve çöküş sebeplerini, sosyal cereyanları takip edip araştıracaktım. Nihayet felsefe tahsil ederek, büyük filozofların sistemleri üzerinde duracak, olardan aldığım ilhamla, ışıkla kültür hayatımızın geçirmekte olduğu buhranları anlayacak, karanlıkları aydınlatacaktım. Milletime, vatanıma bu yolda gücümün yettiği kadar faydalı olmaya çalışacaktım. Ben bu fakülteye bunun için girdim. Fakat şunu itiraf edeyim ki, aradığımın hiçbirini bulamadım. İnkisarı hayale uğradım. Burada bizlere, genç ruhlara nur ve ilham kaynağı, örnek olabilecek âlimler, müşritler yoktu. İlim diye ortaya atılan, önlerimize serilen davalar kendi ihtiraslarının davaları idi. Öğretmenlerle öğrenciler arasındaki münasebetler ilmî olmaktan çok uzaktı. Herkes kendisine, asistanlık, kolay sınıf geçirme, yüksek not verme vaatleriyle taraftar kazanmak istiyor, talebeleri kendine çekmeye çalışıyordu.

Bütün gayretler bu kazanma, çoğalma ve çoğaltma üzerinde teksif olunuyordu. Gerçi hakikati gören muallimler yok değildi. Fakat bunların sesleri bu hayhuycu kalabalığın içinde boğuluyor, karşılarında hitap edecek talebe bulamıyorlar, âdeta kendi kendileriyle konuşuyorlardı. Herkes işin alay ve kolay tarafında idi. Muallimlerle her türlü yakınlık, konuşmalar, buluşmalar, hususî gezintiler ve bunların etrafında bir sürü dedikodu... Bazı genç doçentlerin, asistanların evlerine teklifsizce devam edenleri, onların gözlerine fikrî faaliyetleriyle değil, tuvaletleriyle girmeye çalışanları çok gördük.

(Buradan fakülteye ait 7 açık sahne çıkarılmıştır).

Bu ahlâk düşkünlüğünü, bu rezaleti, bir nevi tesadüfe, erkek ve kız talebelerin bir arada bulunuşlarına hamletmek doğru değildir. Bu, türlü ahlâksızlıkları tabiî gören, meşru gören, onu bozguncu, hasta fikirlerle tahrik ve teşvik eden faaliyetleri nazarıitibara almak lâzımdır.

İlim perdesi arkasında ve şu kimsenin itiraz edemeyeceği (ilmî) kelimesi altında bu milletin inandığı, dayandığı bütün temeller -tarihî, içtimaî, ahlâkî- baltalanıyor, materyalist bir âlem görüşü ile insanların bütün hareketlerini cinsî sevkıtabiîye bağlayan sözümona verdikleri psikoloji derslerinde hayvanları insana doğru değil insanları hayvanlara doğru çekmeye çalışan bir gayret görülüyordu. Bu hayvancı telâkkiler deminden beri arz ettiğim çirkin, iğrenç hâdiselere ilmî temel vazifesini görüyordu. İradeler dayanacağı, kafalar işleyeceği yerde, sevkıtabiîler işliyor, rezalet, kepazelik alıp yürüyordu. Sık sık çay-gezi-tetkik gezisi bahanesiyle bu rezaletler birkaç kişiye münhasır kalmaktan çıkarılıyor, toptan yapılmaya kalkışılıyor, gezilerde içkinin her türlüsü içiliyor, taşkınlıkları, çılgınlıkları caddeler ve parklar almıyordu. Bu açık eğlencelerde pek açık, pek fena şekilde yakalananlar da olmuştu. Hele fakültenin o "an'anevî baraj gezilerinde." Bu tabir aynen kendilerinindir. Ve gazeteye de bu şekilde "Yarın Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin an'anevî baraj gezisi var..." şeklinde ilân veriyorlar. Rezaleti an'aneleştirmek saadeti ancak bu fakülteye nasip olmuştur.

Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi bu türlü hareketler, makul ve meşru temellerini birtakım kozmopolit hasta

psikoloji ve sosyoloji nazariyelerinde buluyordu. Fakültede bulunan ve maalesef çok faal olan bazı profesör ve doçentler âdeta yeni bir din neşreden ve onu yaymaya çalışan misyonerler gibi bu türlü hareketleri teşvik, tahrik ediyorlardı. Nerede bir ipsiz, şuradan buradan atılmış, diğer yüksek mekteplerde tutunamamış akıl, karakter züğürdü varsa bunların etrafında toplanıyor; fakülteyi idare edenlerden gördükleri müsamaha sayesinde yayılma, birleşme, kuvvetlenme imkânlarını buluyorlar, gittikçe memleket ve milletin selâmeti için büyük bir tehlike teşkil ediyorlardı. Burada toplananlar yalnız bu fakülte mensupları değildi. Hasanoğlan Köy Enstitüsü talebelerinden tutun da bunların her yerden gelen yârları, yârenleri, yanaşmaları vardı. Bu güruhun tenkit etmediği, burnunu sokmadığı, dilini uzatmadığı, yüzüne tükürmediği hiçbir şey yoktu.

Her şeyi bilirim iddiasında bulunan bu zavallılar *Karl Marx*'ı Marka, *Engels*'i Engel yazacak ve okuyacak kadar kendi ideolojilerinin bile yabancısı olan bu zavallılar, bu solda sıfırlara göre Çanakkale *tahtakale*, Namık Kemal *şişirilmiş bir adam*, İstiklâl Marşı şairi *yobaz* ve İstiklâl Harbi kahramanları, şehitler *budala* idi. Bu yersiz, yurtsuz, vatansız, milliyetsiz kalabalık üstelik kendilerini bu milletin kurtarıcıları gibi görüyor, mevcut müesseselerini, ahlâkî telâkkilerini hiçe sayıyorlar. Amerikan demokrasisi gibi demokrasilere de "Kokmuş Burjuva demokrasisi" derlerdi. Bunlar ceplerinde para olunca kapitalist sistemleri kabul ederler, paraları bitince yaman birer proleter olurlar, aç midelerin türküsünü çağırırlardı. Şehvetleri gıcıklanınca serbest çiftleşme taraftarı olurlar. Biraz rahat ve huzura kavuştular mı evlenecekleri, aile kuracakları gelir ve burjuva gençleri gibi (ölünceye kadar ebediyen seni unutmayacağım) gibi âşıklarına mektuplar yazarlardı. Ellerine beş on kuruş geçti mi doğru meyhaneye giderler yahut bir yerde toplanarak bu iffetsizler, şerefsizler güruhu Stalin'in şerefine kadehler kaldırırlar, sonra ayyaş sarhoş sürüler hâlinde caddelere çıkarak asfalt-

lara burjuva kaldırımı diye, cami duvarlarına irtica yuvaları diye işerler, akıllarınca burjuva cemiyetinden, dindarlardan intikam alırlardı.

İşte bunlar hep o mahut ilim ve irfan yuvasının yetişmeleridir. 1944 yılında bozguncular, tahrikçiler, faaliyetlerini büsbütün artırdılar. Yurt ve Dünya adında çıkartmakta oldukları komünist dergiye bir de Adımlar adını taşıyan aynı hüviyette diğer bir dergi ayak uydurdu. Yurt ve Dünya'nın başında Pertev -makalemizde adı geçen adam- bulunuyor, müdürlüğünü yaptığı Türkoloji şubesini bu derginin idarehanesi hâline getiriyordu. Adımlar dergisi de benim hocalarım bulunan M. Şerif Başoğu ve Behice Boran tarafından idare ediliyordu. Artık bu suretle bu faaliyetler yalnız Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine, yalnız Ankara'ya münhasır kalmıyor, buradan yurdun her tarafına dağılıyor, yayılıyordu. Sonradan bu dergiler İçişleri Bakanı Sökmensüer'in Meclis'te yaptığı beyanattan öğrendik ki, eski sicilli komünist Şefik Hüsnü tarafından idare ediliyormuş. Bu mecmualar ve onun etrafında toplananlar bu vatanın ve bu milletin istikbaline ve istiklâline göz diken, bütün varlığımızı ilk fırsatta mahvetmek isteyen emperyalist bir devletin ideolojisini yapıyor, Moskova ağzıyla konuşuyordu. Vaziyet cidden tehlikeli idi. Alman orduları Stalingrad'ı terk etmek zorunda kalmış, geriye atılmışlardı. Bu siyasî vaziyetten cesaret alan Kızıl yardakçılar işi büsbütün azıttılar. Türkiye'de yakında kopacak bir kızıl ihtilâlden bahsetmeye başladılar. Evet yakında ihtilâl olacaktı. Rusların şimdiden Kars'a, Samsun'a silâh sokmak için teşebbüse geçtiklerini söylüyorlardı. Türkiye'nin her şehrinde adamları, teşkilâtları vardı. Âdeta Moskova'nın vereceği ateş... emrini bekliyorlardı. Solcular böyle söylüyorlardı. Bu serseriler bu cesareti nereden alıyorlardı? Böyle nasıl konuşabiliyorlardı; acaba bu söylediklerinin aslı var mıydı? Yüzbinlerce şehidin kefensiz yattığı şu aziz topraklar bin bir müşkülât içinde nice canların yanması, nice ocakların sönmesi bahasına kurtarılan şu vatan, yabancılara nasıl peşkeş çekilirdi? Baştakilerin ve mes'ul makamların bu işlerden haberleri var mıydı? Yoksa onlar da gaflet ve dalâlet içinde mi idiler?

Bir gece yine sekiz on arkadaş bir araya toplandık. Şöyle bir karar verdik: Bütün bu olup bitenleri mes'ul mevkide bulunanlara bildireceğiz. Tanıdığımız bazı mebusları, bazı idare adamlarını gördük, onlarda da aynı endişe vardı. Bütün müracaatlar, bütün gayretler bir noktada birleşiyor, bir noktada iflâs ediyordu. Bu siyah nokta Hasan Âli Yücel'di. Köy Enstitüleri'ne, muhtelif okullara ait korkunç haberler alıyorduk. Uzağa gitmeye ne hacet! Deminden beri sayıp dökmekle bitiremediğim onun oğlunun da bulunduğu fakültedeki kızıl grup daha şimdiden "Sibirya'ya" diye bağırıp duruyorlardı. Bizi Sibirya'ya süreceklerdi. Yalnız bizi mi? Hemen hemen bütün Anadolu halkını. Çünkü Anadolu halkında ezelî bir Moskof düşmanlığı vardı; onu söküp atmak için yegâne çare ya toptan imha, yahut toptan sürgündü. Bu kadar insan mahvedilemeyeceğine göre sürgün edilecekti. Bu işler için şimdiden Sovyet sefarethanesinde hazırlanmış plânlar vardı; biz vaziyetin yalnız Ankara'da böyle olduğunu sanıyorduk. Nihal Atsız'ın Orhun dergisinde Başvekil Saracoğlu'na yazdığı mektuptan öğrendik ki, İstanbul'da da böyle hareketler varmış. Onun üzerine büsbütün sinirlendik. Gündüzleri duyduklarımız, düşündüklerimiz, geceleri korkunç hakikatlere inkılâp ediyordu. Ankara Kalesi'nde kızıl bayraklar görüyorduk. Millî Mücadele'nin kara bağrında Ankara'da caddelerde Moskoflar dolaşıyor, çekiçler beyinlerimize iniyor, oraklar boynumuzu biçiyordu. Duyduklarımız korkunç, gördüklerimiz korkunç, gündüzlerimiz ve gecelerimiz korkunçtu.

Tam o sırada Hasan Âli Yücel'in teşvikiyle Sabahattin Ali'nin Nihal Atsız aleyhine dava açtığı haberi yayıldı. Bu davaya Ankara'da bakılacaktı. Birkaç gün sonra bu haber teeyyüt etti. Davaya başlandı. Bir sabah Ankara sokaklarını, Adliye sarayının önünü genç üniversitelilerin doldurduğu görüldü. Artık bu dava alelâde iki şahıs davası olmaktan çıkmış, milliyetçilerle komünistlerin mücadelesi hâlini almıştı. Bu gençler buraya bir emirle gelmemişlerdi. Burada toplananlar kendi kendilerinin saflarıydı. Bu topraklar için toprağa düşenlerin çocuklarıydı. Onlar deli denizler gibi köpüren, ruhlarında vatan ve millet sevgisinden başka hiçbir şey taşımıyorlardı. İş böyle

iken; hâl böyle iken vaziyet baştakilere bambaşka bir şekilde gösterildi. Çankaya ile emniyet müdürlüğü arasında mekik dokuyan akı kara, karayı ak gösteren birtakım hokkabazlar, dalkavuklar kendilerine karşı tevcih olunan bu hareketi devlete, hükûmete karşı bir hareketmiş gibi gösterdiler. Ve bunda muvaffak da oldular. Nutuklar, isnatlar birbiri arkasından devam etti; hatta bizlere vatan haini dediler. İstanbul'a kadar sürdüler. Orada bir hücreye kapattılar. Hani "Ölmeden mezara koydular beni" diye söylenen bir halk türküsü vardır. İşte öyle... Diri diri mezara konuyorduk. Orada havadan bile mahrum edildik. Orada bir dilenci gibi, 24 saatte bir uzatılan üçeryüz gramlık ekmeği sabırsızlıkla bekledik. Bazen günlerce su yüzü görmedik. Aylarca yıkanmadık. Üzerimizdeki gömlek kirden peynir gibi kırılıyordu. Benim bir siyah elbisem vardı. O kadar kirlenmişti ki bana kara tahta vazifesini görüyordu. Üzerine toplu iğnenin ucu ile mısralar yazıyordum. Bize kitap, kâğıt, kalem ve gazete vermiyorlardı. Günlerce gazete ve kitap yüzüne hasret gittik. Kazara bir sabunun arkasına yapışarak elime kadar gelmiş bir gazete parçasını defalarca bir şaheser gibi okuduğumu, tekrar tekrar okuduğumu biliyorum. İş bu kadarla da kalmadı. Daha göreceklerimiz varmış. Bir gün polis kapımı açtı. Benimle gel dedi. Kapısının üzerinde iki kırmızı hilâl bulunan bir odaya girdik. Orada iki kişi vardı. Beni sorguya çektiler. Verdiğim cevaplar hoşlarına gitmemiş olacak ki polise emrettiler. Götür bunu tabutluğa dediler. Polis beni alıp götürdü. Bir delik açarak buraya gir dedi. Nasıl gireyim, ben buraya nasıl sığarım; dedim. Sen girmezsen biz sokarız cevabını aldım. Beni bir çaput gibi bu deliğe soktu. Baktım: Tepemde güneş gibi büyük büyük ampuller yanıyordu. Duvarda zincirler vardı. Terler dökü-yordum. Yücel'in aşkına ecel terleri...

Şimdi soruyorum: Adil ve merhametli kanunlar! Hasan Âli Yücel'e dalkavuk dediğim için beni üç buçuk ay hapse ve yüzlerce lira para cezasına mahkûm eden, insan haysiyet ve şerefine en yüksek payeyi veren kanunlar! O zaman siz nerede idiniz; yalnız bunlar mı? Ben daha neler neler gördüm. Bayılıncaya kadar dövülen insanlar, mahzenlerde çürütülen, küf kokan canlı cesetler gör-

düm!.. Şimdi anlıyorsunuz değil mi? Ben neden Serdengeçti oldum. Onun içindir ki Serdengeçti'deki her ses, her seda; maroken koltuk, bol harcırah, hususî vagonlu iktidar sahiplerinin rahatını bozmuştur.

O satırlar bir feryattır, bir çığlıktır. Bir milletin ıstırabını haykırıyor.

Nihayet üç buçuk ay sonra uzun araştırmalar, tahkikler, tetkikler neticesinde suçsuz olduğum anlaşıldı. Hakkımda askerî mahkeme tarafından ademitakip kararı verildi. Ankara'ya döndüm. Fakat bütün bu bize reva görülenleri kim aradı; kim sordu? İşte sık sık nutuklarda, mahkemelerde adı geçen 1944 3 Mayıs Nümayişleri'nin iç yüzü budur. Nümayiş sıralarında vekil-i âlinin emriyle fakülte son sınıfından tardolunmuştum. Gelir gelmez Millî Eğitim Bakanlığına bir istida ile müracaat ederek suçsuz olduğumu, mezuniyet imtihanlarına girmeme müsaade olunmasını istedim. Vekâlet bu istidamı bilâ sebep reddetti. Bunun üzerine Vekile bizzat çıktım. O da reddetti. Ben de kendisinde Mevlevîlikten bir şey kalmış, o büyük ruhun, büyük âşıkın, Mevlâna'nın geniş, sonsuz müsamahakâr ruhundan ilham almış sanıyordum. aldanmışım!.. Devlet Şûrası'na başvurmaktan başka çare kalmamıştı...

Nihayet siyaset değişti. Yücel'in mevkii sarsıldı ve ben de davayı kazandım.

Geçen sene fakülteye tekrar talebe olarak kaydolundum. Yazılı imtihana girecektim. Olmadı. Hâlâ bazı Hasan Âli Yücel'in yolunda yürüyen ve gölgesinde yeşeren komünist hocalar bana müşkülât çıkardılar, giremedim. Eylül'de girerim demiştim. Hastalandım, yine giremedim. Artık iş Haziran'a kalmıştı. Zaten ehemmiyetsiz iki dersim vardı. Hazırdım. Kışı memleketimde geçirerek Ankara'ya geldim.

Ankara'ya gelir gelmez neşriyata şöyle bir göz attım. Cesurane yazılar vardı. Derhâl bir dergi çıkarmaya karar verdim. Adı Serdengeçti olacaktı. Serdengeçti bir ruhla bütün kötülüklerin, ahlâksızlıkların üzerine dolu dizgin yürüyecektik. Mecmuamızın altına şöyle bir yazı yazdık: "Allah'a, Millete, Vatana koşanların dergisi" Bu vatanı ve bu milleti karşılıksız, menfaatsiz kara sevdalılar gibi,

mecnunlar gibi seven asil ve cesur bir ruhla millet dertleri üzerinde durduk. Bu sırada "Bir Fakültenin İç Yüzü" başlıklı bir yazıya da sayfalarımızda yer verdik. Ben bu mecmuanın izni için birinci şubeye müracaat ettiğim sırada, Ankara'da bulunan yüksek tahsil gençleri tarafından Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi muhasara edilmiş bulunuyordu. Kızıl fesatçılar hâlâ orada idiler. Gençler bu adamların fakülteden tardolunmasını istemişler, isteklerinde ısrar etmişler ve Ankara Üniversitesi Rektörü Şevket Aziz Kansu gözyaşlarıyla gençlere teminat vermiş. Bunun üzerine tahkikat, takibat başlamış bulunuyor, şurada burada Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi hakkında bir sürü sözler söyleniyor, yazılar yazılıyordu. Eski tanıdığım fakülte arkadaşlarımdan biri ile bu mesele üzerinde uzun uzun konuştum.

O bana fakültenin hâlâ ıslah edilmediğini, hatta cinsî ahlâk bakımından daha fena bir duruma düştüğünü söyledi ve benim yukarda anlattığım çirkin hâdiseleri gölgede bırakacak şeyler anlattı. Eski faciaları hatırlayarak bir daha düşündüm, bir daha ürperdim. Bu fakülte hakkında bildiklerimi, gördüklerimi yazmayı kendime bir vazife, ödenmesi lâzım gelen bir vatan borcu bildim. Her şeyi olduğu gibi gösterdim. Yazdıklarım nokta nokta, virgül virgül maalesef ve maalesef bir hakikattir. Dergimizin birinci sayısında daha ziyade komünist tahrikleri neticesinde fakülteye hâkim olan menfi ruhu, zaafları gösterdim. Yani, sebeplerden evvel neticelere, ağaçtan evvel meyveler üzerine dikkati çekmeye çalıştım. Yavaş yavaş ağacın kendisine, köküne, beslendiği muhite, toprağa doğru ilerliyordum. Makalenin altına ilâve ettiğim notlarda bu husus apaçık görülecektir. İlk sayımızda müstehcen, iç gıcıklayıcı diye vasıflandırılan taraflar doğrudan doğruya vaktiyle neşredilmiş ve bir zamanlar fakültede okunması salgın bir hastalık hâline gelmiş bir romandan alınan parçalardır. İkinci sayıda da asla kimseye hakaret etmeyerek bazı hocalar ve bazı enstitüler üzerinde durdum. Bütün hususiyetlerini belirttim. Bunların iyi olanlarını övdüm, yanlış yola sapanları, şahsî menfaat peşinde koşanları memleket ve millet hayrına tenkit ettim. Hakaret etmek aklımdan bile geçmemiştir. Orada lüks ve fan-

tezi hâlinde bulunan tek talebeli, geniş teşkilâtlı, şu zavallı milletin binlerce parasını yutan Çince, Hintçe vesaire gibi enstitüler üzerinde ısrarla durdum. Ankara'da ev bulamayan, ardiyelerde, bodrumlarda âdeta bir menfa hayat yaşayan, arka sokaklarda rüzgâr estiği zaman yıldızların göründüğü teneke damlı, duvarlarında her türlü haşarat dolaşan, çayır çimen biten iptidaî barınaklarda yatmak mecburiyetinde kalan çaresiz zavallı arkadaşlarımın dertlerine tercüman oldum. Gayem iyilik yapmak, hakkı, hakikati elimden geldiği kadar duyurmaktı. Bu yazım üzerine fakülte kendini derleyeceği, toplayacağı yerde beni sorusuz sualsiz tardetti. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin verdiği bu haksız karara üniversite talimatnamesinin bana verdiği hakka dayanarak beş gün içinde itiraz ettim. Bu yazıyı ben yazdım. Fakat şu gaye ile, şu maksatla; beni anlayın ve beni dinleyin dedim.

Fakat anlamadılar; dinlemediler, kusurunu itiraf ediyor diye, fakültenin verdiği yersiz kararı on muvafık ve bir muhalif reyle tasdik ediverdiler. Beni ta küçüklüğümden beri aşkla heyecanla kendisine çeken muallimlik vazifesinden ebediyen uzaklaştırdılar, mahrum bıraktılar. Bu adamlar bununla da kalmadılar. Beni mahkemeye verdiler. İşte huzurunuzdayım. Suçluyum. Çünkü doğruyu söyledim. Çünkü haykırdım. Çünkü hemen tamamlamak üzere bulunduğum fakültenin diplomasını istihfaf ederek, istikbalimi mahvederek bu yazıları yazdım. Ben vazifemi yaptım. Müsterihim. Huzur içindeyim. Ben garip bir adamım. Mukadderse hapiste de yatabilirim. Mahkûm olmam, benim hapse girmem mesele değil! Ben hakikatin kurtulmasını; hakkın, adaletin tecellisini istiyorum. Fakültenin muhterem avukatı, müvekkilinin âlicenap davranarak tazminat davası açmadığını söylüyor. Zaten açmış olsaydı ne alabilecekti, neyim vardı? Çok şükür Allah'ımdan başka hiçbir şeyim ve kimsem yoktur. Alnım hiçbir fesat ocağında kararmamış, elim hiçbir harama uzanmamıştır. Alınları kara olanlar, elleri harama uzananlar, kötü niyetliler, şer kuvvetler, kirli ayaklar Allah'a, millete, vatana koşanların yolları üzerinde dikilmiş bulunuyorlar. Bunların yüzüne sadece tükürüyorum. İlim ve irfan yuvası, öyle mi? Keşke böyle olsaydı da biz

de bunları yazmasaydık. Biz "Beşikten mezara kadar ilim", "Bana bir kelime öğretenin ben bin yıl kölesi olurum" diyenlerin yolundayız. Fakat nerede öyle ilim yuvaları, nerede öyle öğretmenler?.. Evet daha mektebimi bitirmeden bunları yazdım. Bildiklerim, gördüklerim karşısında isyan ettim. Bir ay dahi sabredemedim. Ben bir ilim ve irfan yuvasını tahkir, terzil etmedim. Rezaletleri rezil ettim. Ben masumum, suçsuzum. (Her türlü kötülükle mücadele edenler felâha ermişlerdir) Allah'ın kitabı böyle yazıyor. Kul kitaplarının neler yazdıklarını bilmiyorum. Allah büyük ve adildir. Onun himayesindeyim. Şüphesiz ki kanunlardan evvel insanlar vardı; insanlardan evvel Allah...

Hisli bir kalabalık tarafından heyecanla nefes nefese takip edilen bu müdafaa bittiği zaman herkes "beraat" diyordu. Vicdanlarda, kalplerde beraat ettik. Kanunlar bizi mahkûm ettiler: 6 ay 2 gün hapis, 202 lira para cezası...

KONYA ve İNKILÂPLAR

Denilebilir ki Konya inkılâba değil,
inkılâp Konya'ya uymuştur

Şair Ünsî'nin "Selçuk Şehnamesi"nde, "Eflâtun makam ile üç yüz lülesinden sular akan Çeşmesâri semaya ser çekmiş İskenderî binalara benzeyen on iki burçlu sûru gördüm. Şah Alâüddin'in makarrı olan Konya, emn ü eman içinde idi. Her tarafında akarsuları vardı. Orada kaplan huylu Türkler hükümrandı. Üç yüz altmış zaviye, yetmiş hankah, yedi ulu cami, üç yüz mescit bulunuyordu. Bunların hepsinin önlerinde âb-ı zülâl cereyan ediyordu." diye vasfeylediği Konya'nın tarih ve coğrafya içindeki yeri şairlere hayal ve ilham kaynağı olacak kadar büyük, sonsuzdur. Şehrin ortasında yükselen Alâeddin tepesine çıkınız! Etrafı şöyle bir seyrediniz. Konya, büyük şehir! Camiler, kubbeler, türbeler ve sonsuz bir yeşillik!!. Bir zamanlar gaza bayraklarının dalgalandığı bu tepede, Selçuk Sultanları'nın Sarayı'ndan kalan bir parça, yaralı bir arslan heybet ve mehabetiyle bozkıra bakmaktadır. Karşıda Yeşil Türbe! Mevlâna'nın türbesi!.. Ezelî ve ebedî aşkın zaferini göklere ilân ediyor. Alâeddin tepesiyle hükûmet konağı arasındaki yol, Cumhuriyet'in eseridir. Bu yol geniş bir meydanla başlar, geniş bir meydanla nihayetlenir. Cumhuriyet kendi boyunu göstermek, kalabalıklara putlarını alkışlatmak için böyle sathî satıh genişlemeleri yapmıştır. Tepenin hemen eteğine düşen meçhul şehit abidesi Türk olmayan, İslâm olmayan malûm bir zihniyetin eseridir. Bu donmuş taş parçaları, sanki Atina'dan Akropol'dan yahut Roma harabele-

rinden getirilmiş gibi, bu toprağa ve bu toprağın insanına yabancıdır. Hak uğruna, din uğruna, namus ve şeref uğruna can veren Mehmetçiği temsilen dikilen bu taşlar hakikatte onun ruhunu, onun Allah'ını inkâr etmektedir. Şu çeyrek asır içinde bütün Türk ülkelerinde ruhçu, vahdetçi bir dünya görüşünün eserleri, Türk-İslâm eserleri istihfaf edilmiştir. Bunun yerine çok Allahlı eski Yunan ve Roma putperestliği ihya edilmiş, meydanlar putlarla doldurulmuştur. Bu putlar, bu taşlar bize bir şey söylemiyor. İ. Hakkı Baltacıoğlu'nun dediği gibi, bizim kabir taşlarımız, bunlardan daha canlı, daha manalıdır.

Mussolini, eski Roma İmparatorluğu'nu diriltmek hulyasıyla "Anadolu bizim" diye bağırıyordu. Roma'nın bu küstah hortlağına bir taraftan süngümüzü gösterirken, diğer taraftan da onu tasdik ediyor, onun ölmüş medeniyetini yaşatmaya çalışıyoruz. Ankara'da, Hacı Bayram-ı Veli'nin türbesinin ve camisinin yanında Romalılar'dan kalma "Ogüst Mabedi" adını taşıyan bir taş yığını vardır.

Herkesin Hacı Bayram olarak bildiği bu yerin adını halkımızın telâffuz bile edemeyeceği "Ogüst Meydanı" koyalım diye ayak direyen öküzler dahi görmüştük!*.

Sözüm ona bu muhterem zatlar milliyetçidirler. Ogüst mabedini Hacıbayram Camii, Ekekon'u Konya yapmak için, bu millet, nice canlar feda etmiş, nice kanlar dökmüştür. Konya'da "Ekekon" adında C.H.P. bir gazete çıkarır. Bu gazete bizi hâlâ Roma'ya çekmektedir. Hiçbir millet kendi topraklarında, kendini bu kadar inkâr etmemiştir. Yabancı ihtiraslara tarihî haklar hazırlayan bu gidiş, artık durdurulmalıdır. Sapanlar, sapıtanlar imana gelmeli, ihtida etmelidir. Varlığımızı, benliğimizi, Türklüğümüzü korumanın yegâne çaresi budur.

Türk-Müslüman, yiğit Konya, senelerin yıkıcı fırtınasına cesaretle göğüs germiş, dipdiri ayaktadır. Hemen denilebilir ki Konya, inkılâba değil, inkılâp Konya'ya uymuştur. Keçe külâhlar hafif bir kıvrıntı ile, keçe şapka

* Bu adamlar, C.H.P. kodamanlarından Recep Peker ve arkadaşlarıdır.

hâline gelmiştir. Konya'nın her kuvvetli varlık gibi kendini saydıran, kabul ettiren, hükmeden bir ruhu vardır.

Bir haftadır Konya'dayım. Bu müddet zarfında birçok Konyalı gençler tanıdım. Bu gençler memleketlerini çok seviyorlar. Vatanlarına alelâde bir toprağa basar gibi basmıyorlar. Yerin üstündekiler kadar, altında yatanları da seviyorlar.

Anadolu bozkırının bu temiz, bâkir ruhlu münevver gençleri Konya'yı bana daha çok sevdirdiler. Onlar nerede bulunduklarını, kimlerin çocukları olduklarını biliyorlar. Mevlânalardan, Sadreddin-i Konevîlerden bahsederken Hazreti demeyi unutmuyorlar. Dünyaya, kâinata Eyfel kulesinden değil, Yeşil Türbe'den bakıyorlar. Ağızlarında içki, istifra kokmuyor; Allah yolunda, millet yolunda, vatan yolunda mücadele edenlerin safındadırlar. Konya gibi, onun yiğit halkı gibi, her türlü sonradan görmüşlüğü, iğretiliği, zıpçıktılığı lânetliyorlar. Vatanlarına asırlar ve nesiller arkasından gelen bir ruhla bağlıdırlar. Konya bu idealist, temiz çocuklarıyla ne kadar övünse azdır.

Millî Mücadele'nin en ağır yükünü çeken Konya, üvey evlât muamelesi görmektedir. Yalnız seçim sıralarında hatırlanan, türlü vaatlerle aldatılan Konya, seçimden sonra kendi hâline bırakılmaktadır. Bir zamanlar Ehlisalip ordularına kılıçlar sallayan, küffarı hâk ile yeksan eden Sultanların şehri, Büyük Mevlâna'nın durağı koca Konya, bahtın açık olsun!..

Ekim 1947 - Konya

NİÇİN EVLENMİYORLAR?

Bitmez tükenmez içtimaî dertlerimizden birisi de hiç şüphesiz, kadın olsun, erkek olsun birçok gençlerimizin evlenmemeleri, daha doğrusu evlenememeleri meselesidir. Bilhassa bu acıklı hâle münevverler arasında daha çok rastlıyoruz! Niçin evlenmiyorlar, evlenemiyorlar? Bu sualin cevabı yazımızın mevzuunu teşkil edecektir.

Türkler Müslüman olduktan sonra, bu dinin insan ve cemiyet hayatını her yönden kavrayan emir ve nehiyleriyle karşılaştılar. İslâm dini cemiyet yapısında aileyi esas alıyor ve bütün içtimaî münasebetleri ona göre tanzim ediyordu. Kur'an-ı Kerîm cinsiyete, koca, karı arasındaki münasebetlere, ana ve babaya itaati, hürmeti emreden ayetlerle doludur. Hatta bazı hain, değilse gafil Avrupalı yazarlar, insanın bu tabiî ve cinsî arzularını nazarıitibara almayarak İslâm dinine kadından, kızdan, evlenmeden çok bahsediyor diye, ağır isnatlarda bulunmuşlar, onu materyalizmle itham etmişlerdir. Bu dinin kurucusu Hz. Muhammed de bu meseleler üzerinde zaman zaman ısrarla durmuş, ümmetine yol gösteren örnek hareketler, kutsî sözler -hadîsler- bırakmıştır. "Evleniniz! Çoğalınız.", "Ananıza babanıza hürmet ediniz, onlara üf bile demeyiniz!", "Çocuk kokusu cennet kokusudur", buyurmuşlardır.

Ecdadımız evlenmeyi yalnız cinsî sevkıtabiîlerin zoruyla değil, onu bir emir, Allah'ın emri, Peygamber'in

sünneti telâkki etmişler, aile yuvasını yalnız beşerî duygularla değil, ilâhî emirlerle kuşatmış, kutsîleştirmişlerdir. Hemen hemen eskiden bülûğ çağına gelen her genç evlenirdi. Böylece ilk gençliğin, ilk şevkin ve aşkın taşkın hayatiyeti, tam manasıyla mecrasını bulup genç evlileri her bakımdan tatmin edilmiş bir şekilde birleştirirdi. Evlenecek olan gençler asla birbirlerini görmezler, aradaki münasebeti görücü denilen kimseler temin ederdi. Görücüler her bakından bu işin ehli, erbabı idiler. Evlenmelerde muvakkat, gelip geçici hissî tezahürler, gençlik icabı cinsî meyiller değil, içtimaî seviyeler, mantıkî ve zarurî bir ömür boyunca değişmeyecek olan iffet, namus, ahlâk gibi yüksek vasıflar göz önünde bulundurulurdu. Hayatında asla hiçbir erkekle münasebette bulunmayan genç kız, maddî manevî bekâretiyle, yarı mahcup, yarı çekingen bir hâl ile kocasına teslim olur, kafasında ve gönlünde başka erkek hayalleri yaşatmazdı. Çünkü bu imkân ona verilmemişti. Erkek olarak yalnız, kocasını bilir, kocasını sever, kocasına bağlanırdı. Erkek çocuklar da sıkı ve nizamlı ahlâkı esas tutan bir cemiyet içinde yetişirler, onlar da saf ve bâkir olarak evlenirler; vatana, millete hayırlı evlâtlar yetiştiren aile yuvalarını kurarlardı.

İş şimdi tam tersine dönmüştür. Kapalı ve inzibatlı ruhçu bir ahlâk görüşü ve terbiye sistemi yerine açık saçık, maddeci, zevkçi bir terbiye sistemi kabul edilmiş, bu görüş bu milletin örflerini, geleneklerini, ahlâkî telâkkilerini nazarıitibara almadan Avrupa'dan roman tercüme eder gibi tercüme edilen kanunlarla kuvvetlendirilmiş, kabul olunmuştur. Ailesine, kocasına, çocuklarına bağlı eski namuslu Türk hanımı, asrî bayan adıyla piyasaya bol bol sürülerek, bugünkü ahlâkî çöküntümüzün belli başlı âmillerinden biri olmuştur. Kadın evinde mi kalmalıdır, yoksa o da erkekler gibi cemiyet hayatına mı atılmalıdır? Bu sualin cevabını bütün dünyaca tanınmış biyoloji ve fizyoloji âlimlerinden Dr. Alexıs Carrel ilim ve fikir âleminde bir hâdise teşkil eden *(Bilinmeyen İnsan)* adlı eserinde vermektedir. Büyük âlim diyor ki: Erkekle kadın arasındaki farklar yalnız tenasül cihazlarının hususî şekillerinden, rahmin mevcudiyetinden, âdet görmekten

veya terbiye tarzından ileri gelmemektedir. Bunun sebebi çok daha derindir. Ve tenasül guddelerinin mahsulü olan şimik maddeler tarafından bütün uzviyetin işba'ına bağlıdır. Feminizm taraftarlarını, iki cinsin de aynı terbiye usulüne göre yetiştirilebileceği, aynı meşguliyetlere, aynı salâhiyet ve mes'uliyetlere malik olabileceği fikrine işte bu esaslı hâdiseleri bilmemek sevk etmiştir. Hakikatte kadın, erkekten çok daha başkadır: Vücudundaki hücrelerden her biri cinsinin izlerini taşımaktadır. Uzviyet asabî cümlesi de böyledir. Fizyoloji kanunları da yıldızlar âleminin kanunları kadar merhametsizdir. Onların yerine insanoğlunun keyif ve arzusunu koymak imkânsızdır. Onları oldukları gibi kabule mecburuz. Kadınlar erkekleri taklide kalkışmayarak kendi istidatlarını inkişaf ettirmelidirler. Onların medeniyetteki rolü erkeklerinkinden daha yüksektir. (Bilinmeyen İnsan, 127).

"Kadını analıktan alıkoymak manasızdır. Delikanlılara verilen entelektüel terbiyeye, yaşayış tarzına, ideale, genç kızları bir tutmamak lâzımdır. Terbiyeciler erkeklerle dişinin uzvî, dimağî ayrılıklarını, ikisinin de tabiî rollerini göz önünde bulundurmalıdır. İki cins arasında uzlaştırılmaz başkalıklar vardır. Medenî dünyanın kuruluşunda bunlar dikkate alınmak zorundadır."

Fikir âleminin en salâhiyetli adamları, doktorlar, ruhiyatçılar erkekle kadın arasındaki farkları saya saya bitiremiyorlar. Esasen bizde yapılan inkılâplardan birçoğu bir heves ve gösteriş eseridir. İhtiyaca, zarurete dayanmıyor. Sadece "yaptık!", "yarattık!", "benzedik!", "benzettik" demek, bol bol övünmek, nefsini tatmin etmek için... Kadınlara verilen hürriyet de bunlardan biridir. Bu görüşün yanlışlığını sadece kitaplara, fikirlere dayanarak gösterecek değiliz. İçinde bulunduğumuz cemiyet, onun feci manzarası bize bu hususta sayısız deliller vermektedir. Görüyoruz, düşünüyoruz! Daha 12-13 yaşındaki çocuklarımız, şehvet gıcıklayıcı romanlar okuyarak, hemen her adım başında, kucak kucağa, dudak dudağa, sinema, tiyatro reklâmlarını seyrederek çileden çıkıyorlar. Böylece mühitin tahriki ve teşviki ile cinsî duygular, hazlar, meyiller vaktinden evvel inkişaf ediyor ve genç çocuklarımızı vücut ve ruh bakımından telâfisi kabil olmayan yıkım-

lara sürüklüyor. Orta mekteplere devam eden çocuklarımız ders kitaplarından çok, sevişme, birleşme sahneleriyle dolu, aşkî romanlar okuyorlar. "Hıçkırıklar", "Kalp Ağrıları" ellerinden düşmüyor. Sevgilerinin arkasından hıçkırıyorlar. Hatıra defterlerine "Beni annem babam anlamıyor. Arkadaşlar mı? Onlardan da hayır yok! Onu zaten ilk gördüğümde sevmiştim. Onu, hep onu düşünüyorum. Ruhum ruhunu okşuyor." Şu satırları 15 yaşında bir gencin hatıra defterinden alıyorum. İşte böyle ailelerden, dostlardan, arkadaşlardan ümitlerin kesildiği bütün duyguların "O!" denilen meçhule doğru yöneltildiği bu anlar gençlerin en tehlikeli anlarıdır. 14-18 yaşları arasındaki bu devre baharlar gibi aşkla, hayatla, romantik hayallerle, ideal sevgililerle doludur. Kapalı, disiplinli terbiye sistemlerine dayanan idealist cemiyetlerde bu yaşlarda bulunan gençler, ailenin ve cemiyetin kıymet hükümlerini, zihniyetlerini, ideallerini benimseyerek bünyeden, gençlikten gelen bu coşkunluklar yıkıcı olmaktan çok yapıcı, yaratıcı olurlar. Hâlbuki bizim cemiyetimiz nizamsız, kontrolsüz ve idealsizdir. Gençlik neye bağlanacak, neyi benimseyecek, niçin yaşayacak; icabında niçin, kimin ve neyin uğruna ölecektir? Etrafımızda örnek insan, şahsiyet sahibi kimseler yoktur. Varsa zamanın şerrinden korkarak bir köşeye çekilmiş, ya tahammülü tükenmiş, söylemiş haykırmış, bu suretle ya işinden ya başından olmuştur. Cemiyette ve millet hayatında benimseyecek hiçbir şey bulamayan genç insan, kendi insiyaklarıyla baş başa kalacak, ister istemez etinin, bedeninin esiri olacaktır. Zaten cinsî duygu denilen kuvvet, şehvet her insanda lüzumu kadar hatta lüzumundan fazla vardır. Bunu teşvik etmeye, kamçılamaya ne lüzum var? Millet için, insanlık için zarurî, insanlarda pek az olan, ancak terbiye ve telkinle meydana gelebilen iffet, fazilet, fedakârlık gibi yüksek kıymetleri yaratacak faaliyetler sarf etmeliyiz. Bilmeliyiz ki çekiştire çekiştire bitiremediğimiz Rusya'da bile cinsî hayat bu kadar başıboş bırakılmamış, çıplak kadın resimleri, baldır bacak edebiyatı iş verimini, randımanı azaltır düşüncesiyle menedilmiştir!.. Neşriyatımıza bakınız!.. Sanat ve ileri fikir maskesi altında ne rezaletler işleniyor! Sinemalara gidiniz o dudak dudağa gel-

meler... "Bize de bize de" diye haykırmalar... Islıklar... Ve sonra tramvay, troleybüs, otobüs âlemleri. Burada yazamayacağımız, söyleyemeyeceğimiz malûm ve mahut, her biri bir devir için, bir millet için yüz karası olan şeyler!..

Birçok gençler pek haklı olarak böyle bir cemiyet içinde evlenmenin doğru olmadığı fikrindedirler. Sokağın, sinemanın mahsulü olan bir kadından hayır gelmeyeceğini söylüyorlar. Gençler bu iddialarında haklıdırlar. Çünkü evlenenleri görüyorlar. Daha birkaç gün evvel "ölünceye kadar, ebediyen birbirimizden ayrılmayacağız sevgilim" diye mektup yazan, sevişen, nihayet evlenen sevgililer, aradan bir hafta geçmeden ayrılıyor, doğru mahkemeleri boyluyorlar.

Hiçbir zaman nikâh daireleriyle mahkemeler birbirlerine bu kadar yaklaşmamışlardır. Aralarındaki mesafe bir adımdır ve genç evliler bu adımı tereddütsüz atıyor. Kanunlar karı ile kocayı yekdiğerine sımsıkı bağladığı hâlde, boşanmalar eskisine nazaran mukayese edilemeyecek kadar çoktur. Hâlbuki eskiden bir erkek "Şart olsun" deyince karısını boşayabilirdi. Fakat bu, lâfzî manada bir şeydir. Her erkek ağzına, karısına sahipti. Onlar kanunu içlerinde, kalplerinde yaşıyor, yaşatıyorlardı. Bu kanun tercüme değil, devşirme değil, kalplerin, vicdanların kanunu idi. Birbirini görmeden, tanımadan evlenen gençler (nikâhta keramet var) sözünün sihriyeti altında ebediyen birleşirlerdi.

Hâlbuki zamanımızda evliler erkek olsun, kadın olsun, cemiyetle ve diğer insanlarla sık sık temas etmek imkânını buluyorlar; bilhassa sosyete ve modernlik icabı eğleneceklerde iradelerin çözüldüğü, sevkıtabiîlerin işlediği, perdelerin alabildiğine kaldırıldığı bu dans ve sefahat âlemlerinde ruhlarda bu türlü hayatın meydana getirdiği değişiklik genç evlileri birbirinden soğutuyor.

Fazla görüş, fazla temas, fazla insanlar, tek yol üzerinde yürümesi, evinde çoluğuyla çocuğuyla meşgul olması lâzım gelen kadını sokağa, sosyeteye çekiyor. Bu hâli gören gençlerimiz cinsî arzularını da bol bol kolayca tatmin edecek imkânları buldukça niçin evlensinler?! Yukarıda arz ettiğim gibi daha doğrusu itimat edemiyor, evlenemiyorlar. Buna karşılık birçok genç kızlarımız kocasız kalı-

yor. Hayatlarını kazanmak için hayata atılıyorlar. Kızlıklarını, kadınlıklarını unutuyorlar. Kadınla erkek arası acayip bir mahlûk hâline geliyorlar. Dairelerin, iş yerlerinin ciddiyetini bozuyorlar, bu kadınlar evlenmiyorlar. Evlenmek isteseler de artık bunları kimse almıyor. Bilhassa hükûmet merkezi bulunan Ankara'da bunlardan pek çoktur. Umum müdürlerin, müdürlerin etrafı bu kısa saçlı, uzun tırnaklı bayanlarla çevrilmiştir. Diğer taraftan birçok erkeklerimiz işsiz güçsüz boş gezmektedirler. Çünkü yerlerini bayanlar işgal etmiş, onlar bu işlere tercihan alınmıştır. Her gün görüp duyduğumuz bu acı hakikatler cemiyet nizamını içten içe kemirmekte, milletin istikbalini tehdit etmektedir. Çünkü kadınların iş hayatına atılmasıyla çoğalan boşanmalar, evlenmelerin azalması nüfus siyasetine aykırı bir harekettir. Gün geçtikçe yaşlı bekârlar çoğalmaktadır.

Bilhassa şehirlerimizde bu hâl ciddî surette kendini göstermektedir. İtimatsızlık, bağsızlık, serazatlık alıp yürüyor. Uçurumun kenarındayız. Gençlerimiz kendilerini vatana, millete, büyük ülkülere verecek yerde, kaldırımlara veriyorlar, ders kitaplarından çok aynaya bakıyorlar. Kız kafesliyorlar, kafese koyuyorlar. Bütün kabiliyetlerini bu sahada kullanıyorlar. Kızlarımız daha çocuk denilecek yaşlarda dostlar ediniyorlar. Namuslu, edepli eski Türk hanımları, bir yastıkta kocayan evliler, ağır ve olgun aile reisleri tarihe karışmak üzeredir.

Uçurumun kenarındayız. Namuslu, şerefli bir şekilde yaşamak istiyorsak, mes'ut aile yuvaları kurmak istiyorsak, her şeyden evvel kadın meselesini ele almak zorundayız. Onları hakikî yerlerine, evlerine iade etmeliyiz. Yarının Türkiyesi, Türk kadınlarının yetiştirdiği namuslu, fedakâr vatan çocuklarının omuzlarında yükselecektir.

MAHKÛMLAR ARASINDA

600 kişinin barındığı koca hapishaneyi şu iki kelime ile hulâsa etmek mümkün: Ah ve af!

Aziz arkadaşım:

Bir akşam garipliğinde mektubun elime gökten düşer gibi düştü. Bütün varlığımı hüzünlü bir sevinç kapladı. Var ol, sağ ol! Biz insanlar noksan yaratıklarız!.. Aranmak, sevilmek isteriz! Gerçekten bizi alâkalar kadar alâkadar eden ne var!..

Sevgili arkadaşım, ben bildiğin gibi hapishanedeyim. Demir kapıların, kalın yapıların arkasında, 600 mahkûmun arasındayım. Katillerin, canilerin, hırsızların içinde... Sakın bu korkunç kelimelerden ürkmeyesin! Zira mahkûmlar içinde o kadar iyi insanlar var ki... Şaşarsın!..

İşte benim felâket arkadaşım Abdurrahim bunlardan biridir. Mahkûmlar ona kısaca Rahim diyorlar. Bir tahrike, teşvike, bir kazaya kurban giden bu çocuk, şu duvarların arasında üç yıldır yatıyor. Rahim bir dağ çocuğudur. Dağ rüzgârları gibi temiz bir ahlâkı, engin, bâkir bir ruhu var. Kurşunu âdeta başkası doldurmuş, tetiği bu çekmiş!.. Fakat hâdiseler ve bizzat çocuğun kendisi fiilin esas failini saklamış!.. Genç yaşında zindanlara düşmüş!.. Ben buraya geldikten bir hafta sonra hâdiseyi hemen yeni olmuş gibi sıcağı sıcağına heyecanla, kesik kesik nefeslerle anlattı. Ne yapayım ağabey bir kere oldu! dedi. Herkesin dediği bu: "Bir kere oldu!" Hayatta atılan yanlış bir adım, bir el hareketi, tetiği şöyle bir çekiverme, bu insanları yıllar boyunca mahkûm ediyor. Olan oldu! Son pişmanlık kâr etmez!..

Rahim coşkun bir çocuk. Sesi de güzel. Bazen pes perdeden kendi kendine gurbet türküleri, hasret türküleri,

yanık memleket havaları söyler... Söylediğini başka birinin duyduğunu hissedince utanır ve susar. O mahcup bir çocuktur. Bazen onunla avluya voltaya çıkarız. Avluda bir havuz var. Havuzun başına dikilir, dakikalarca sulara bakarız. Gökler sulara akseder. Kuşlar!.. Uçar gider, uçar gider! Çocuklar gibi birbirimize gösteririz. Ha bir daha uçtu! Ha bir daha, diye.

Derin ve engin gökler, bulutlarıyla, kuşlarıyla havuzun içinde. Rahim, hürriyeti, sonsuzluğu öyle arzulamış ki, bana: "Ağabey" diyor, "Havuzun içine kedimi atıveresim, benim de kuşlar gibi uçuveresim var!" Bu çocuğun felâketi, benim felâketim oldu. Ben de aynı arzuyu duyuyorum. Sanki ben de Rahim gibi bu zindanda yıllarca yatmışım ve yatacağım. Rahim'in sonsuz bir âlem gibi gördüğü suların bir karış ötesi betondur, taştır! İşte onun mukadderatı! Hakikatin sert ve haşin yüzü! Sen kendini atamazsın çocuğum. Havuzun dibi taş! Sen uçamazsın çocuğum! Kanatların kırık, sen mahkûm ve mahrumsun! Koğuşuna dön ve düşün.

Rahim, hasretini çektiği her şeyin, kendisi için bir hayal, bir serap olduğunu anlamakta gecikmiyor. Melûl ve mahzun koğuşuna dönüyor. Ben de yanında geliyorum. Yataklarımıza çıkıyoruz! Onunla yataklarımız yan yana. Rahim ekseri zamanlar gözlerini sabit bir noktaya diker, düşünür, düşünür... Kendisine sorarım:

- Rahim ne düşünüyorsun?

- Hiç!

- Hiç olur mu Rahim! İnsan "hiç" dediği zaman çok sıkıntılı olduğu zamandır.

Nihayet anlatıyor: "Ağabey bu dünyada çekiyoruz, öteki dünyayı düşünüyorum. Allah beni yakarsa!"

- Yakmaz Rahim! Sen bu dünyada yandın! Allah seni öteki dünyada yakmaz! Bir şey iki defa yanmaz! Bu dünyada yananlar öteki dünyada yanmazlar Rahim!..

Bu sözleri yiyecek gibi sinesine çeken Rahim ferahlıyor. Ve söylenmeye başlıyor:

"Ağabey bu cinayeti işleyen, tetiği çeken -sağ elinin işaret parmağını göstererek- işte bu parmaktır. Katil parmak! Ağabey bu parmağı keselim mi?" Gülüyorum. Fakat tekrar düşünceye dalıyoruz. Rahim aynı zamanda şair bir

çocuktur. Kafiyeleri "Bulutlar ve ufuklar"la biten şiirler yazıyor. Bana gösteriyor. Yalnız masum olan Rahim mi? Daha burada nice nice suçsuz, bir kazanın, âni bir tehevvürün kurbanları var.

Dün akşam Rahim'in arkadaşlarından yanıma uzun boylu, genç, esmer bir çocuk geldi. Halil Kart! Kürtmüş! Cihanbeyli'nin Yenice Oba bucağından! Şöyle yanıma oturdu. Cebinden ufak kâğıt parçaları çıkardı. Bana bir şey gösterecek... Belli... Göreyim dedim. Bu sefer de göstermedi. Çekindi, utanıyor. Macerasını anlatmasını istedim. Bir adam öldürmüş, bir de yaralamış. 20 seneye mahkûm olmuş, 2,5 yıldır yatıyor. Henüz yirmi yaşına basmamış...

Onu yavaş yavaş açıyorum. Bana alışıyor. Kürtçeye kaçan bir Türkçe ile anlatmaya başlıyor. Gayet güzel bir Kürt kızına âşık olmuş! Gece gündüz pervaneler gibi onun etrafında yanmış dönmüş! Kaçıracak olmuş, muvaffak olamamış! Pencere ve duvar diplerinde hüngür hüngür ağlarmış! Kızı akrabalarından başka bir adam, belki kaçırırlar düşüncesiyle himayesi altına alır; zaten Halil'in ailesi ile kızı himayesi altına alan adam kavgalı imiş! Bir gece Halil elinde tabanca ile yayladan köye iner, hasmının penceresine çıkar. Aksi bir tesadüf kurşun hasmı olan adama rastlar, öldürür. Ailesini yaralar.

Halil gözleri yaşararak bana bütün olup bitenleri anlatıyor. Mütemadiyen "O gün, ah o gece!" diyor. Başka bir şey bilmiyor. Heyecandan elleri, sesi titreyerek bana "O gece" adlı şiirini okuyor:

*Yine aşkınla yandım, pek haraptım o gece,**
Karanlıklar içinde sana taptım o gece,
Ölümlere götüren yola saptım o gece,
Ah hiç bilmiyorum ben ne yaptım o gece?!
Ne ıstırap ne acı, ne telâştı o gece,
Bilsen benim içimden neler taştı o gece
Benliğim çıldırarak sana açtı o gece,
Bir hayata mal olan bir savaştı o gece,

* Bu iir ba kasına aitmi . Sonradan öğrendim... Kendisi benim diye takdim etmi ti. Anlattığı a k hikâyesi de yalanmı ... Vay Kürt vay!.. Biz Türkler ne kadar saf insanlarız... Bir rekabet yüzünden i lemi cinayeti. Daha doğrusu i letmi ler. O. Y.

Hep o gece... Hep o gece! Halil'i mahveden gece. Gece karanlıklarında aşk için işlenen cinayet, onu bir ömür boyunca takip edecek. Halil 18 yıllık bir mahkûmdur.

Cihanbeyli C. Savcılığı Halil'i taammüden ölüm cezasıyla Konya Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderiyor. Fakat Halil daha çok gençtir! Nice nice arzuları var! Genç yaşında ölümü kabul edemiyor. Bu sonsuz arzuyu kendisi şu mısralarla anlatıyor:

Konya yolları da büktü belimi
Demir kelepçeler sıktı kolumu
Daha nice arzularım var benim
Genç yaşımda kabul etmem ölümü.

Halil'e sordum: "O kız ne oldu?.." "Şimdi bizim evde" diyor. "Ben onun aşkına bu cinayeti işledikten sonra, bizim eve çıkmış gelmiş!.. Mademki demiş, Halil benim yoluma kendini mahvetti. Ben de onu çıkıncaya kadar beleyeceğim. Tam 18 yıl, bekle kızım bekle. İşte beni mahveden bu ya..." diyor..

Halil koğuşuna gidiyor. Biz yine Rahim'le konuşuyoruz. Saat (10) uykum geliyor.

Fakat uyuyamıyorum. Mahkûmlar girip çıkıyorlar. Elektrikler mütemadiyen yanıyor. Ben ışıkta uyumaya alışkın değilim. Herkes uyudu. Rahim çoktan uyudu. Benim gözlerim tavanda... Gözlerimle tavana muvazi şekilde çakılmış olan tahtaları uzunluğuna takip ediyorum. Ahlar, oflar birbirine karışıyor. Sayıklayanlar da var!..

Bizim koğuşta bir dilsiz var. O da benim gibi sık sık uyanıyor. Yataklarımızın içinde birbirimize bakar duruyuz. Uzun burnu, kıpık kıpık gözleri, boynunda bağı göbeğine kadar inen muskasıyla dilsiz Mehmet, başlı başına bir âlemdir.

Gündüzleri muziplik yapar. Herkes ona, o herkese takılır durur. Bir tahta parçası alarak saz çalanların taklidini yapar. Hiçbir şeye benzemeyen acayip, garip sesler çıkarır. Bilhassa geceleri çok kederlidir. Uyanır uyanmaz hemen çakmağı çakar, sigarasını yakar. Cebinden bir kart çıkarır. Bu, çocuklarının fotoğrafıdır. Karta dakikalarca bakar; öyle ki, elinde sigara olduğunu unutur. Sigarası biter gider. Onun hasreti bitmez. Uykusu gelinceye kadar bakar. Sonra birkaç defa çocuklarını ayrı ayrı öper.

Fotoğrafı cebine güzelce yerleştirir. Bana dertli dertli bakar. Birçok şeyler söylemek, derdini dökmek istiyor. Fakat zavallının dili yok! İşaret ediyor. Parmaklarıyla 6 işareti yapıyor. Anlıyorum. Altı çocuğu varmış. Yedi senedir görmüyormuş. Galiba mahkûmiyeti 12 sene...

Gece sık sık uyananlardan biri de mahkûmlardan Şükrü Ağa dedikleri 40-45 yaşlarında bir adamdır. Çok öksürür, çok tükürür. Öksürüğü bilhassa geceleri artar. Ah ile, vah ile, bazen de küfürle kalkar, yorganı sırtına alır. Bir mumya gibi, mum sarısı benzi, yorgun gözleri, artık dikliğini kaybetmiş, öne doğru düşmüş bıyıkları, öksürük ve aksırıklarıyla Şükrü Ağa ağır mahkûmların akıbetini gösterir gibidir. Şükrü Ağa veremdir. Bunu kendisi de biliyor. Bazı geceleri onun yatağın içinde ağıtlar söylediğini duydum. Burası kendi kendine kıyan, kendi ölüsüne ağlayanların yeridir. Şükrü Ağa da eskiden kabadayı adammış. Şimdi elinde tükürük hokkası, yamalı donu içinde mecalsiz ayaklarıyla tam bir hapishane artığı olmuştur.

Sabaha doğru, bizim koğuşun ve bütün hapishanenin şenliği Kürt Ahmet Ağa acayip sesler çıkararak uyanır. Namaza kalkar. Kürt Ahmet Ağa, iri yarı, kulaklarına kadar kıl içinde dağ adamı gibi bir şeydir. Doksanüç Rus Harbi'ni iyice hatırladığını söylüyor. Koyun hırsızı imiş. Altı sene cezası var. Bilhassa akşama doğru avluda karavana dağılırken bir patırtıdır gider. "Ahmet Ağa, karavanayı ne yapacaksın? Çaldığın koyunun etini ye" derler. "Dürr. Bee..." Koyun çaldığı için koyun gibi çağırıyorlar. Koğuşlarda, koridorlarda bir melemedir gider...

Sen seyret gayrı koca Kürdü. "Kimdir o anasını, bacısını ... tiğim" Ahmet Ağa'nın gözü de görmez! Onun küfürlü sorusuna muhtelif sesler cevap verir: Beee... Bu sefer Ağa toptan söver: "Hepinizin anasını, bacısını, kızını, kısragını .....em" Yine cevap... Beeee... Bu sefer iyice çileden çıkar, bakar ki küfürle bu iş olmayacak!.. Önüne gelene basar değneği... Mahkûmlarda bir paniktir başlar. Kimi koğuşuna kaçar, kimi abdesthanelere kapanır. Her kafadan bir ses yükselir: "Ahmet emmi, Dursun helâda, Ali filânca koğuşta." Ahmet Ağa topallayarak değnekle helâya gider. Helânın kapısına değneği ile kıracakmış gi-

bi vurur. Açın! Vallah, billâh bu çocuğu s...eceğim... Nihayet mahkûmlardan biri acır, Ahmet Ağa'nın elinden tutar, ortalığı dolduran kalabalığa, çıkışır: "Utanmaz mısınız be... Babanız, dedeniz yerinde adama..." Bunu söylerken bir taraftan da gözünü kırpar. Böylece Ahmet Emmi koğuşuna getirilir, yatağına oturur. Başlar söylenmeye: "İnşallah Rabbim -burada birçok Kürt şeyhlerinin adını sayar- yüzsuyu hürmetine bunları kahreder, inşallah!" Hemen ayağa kalkar, benim yanıma gelir. Çünkü ona takılmayan hemen hemen ben kaldım. Süleyman Efendi der, bir türlü adımı öğrenemedi.

"Benim suçum ne ki idiyorlar bana bunu... Beş vakit namazımı kılîrem, Allahıma ibadet idirem, benim ne suçum var babam."

Onu teselli ederim... Sen onların sözlerine bakma, derim. Bana: "Canım Süleyman Efendi. Bizim memlekette birisinin karısına sövdün. Vallah öldirirler... Ben bunların anasını s... rem s...irem, hiç babam!.." Bakar ki bu işin sonu yok. Duası geçmedi. Kendisine takılanları Allah kahretmedi. Bu sefer Ahmet Ağa: "Allah yok ki göre babam..." demeye başlar. Ahmet Ağa'nın bu sözünü duyanlar çıkışırlar: "Sözünü geri al, küfre girdin. Allah yok! Ne demek?".. Şimdi onlarla da başlar kavgaya... Ben müdahale ederim: "Ahmet Ağa Allah yok demiyor, Allah'ı gören, bilen, sayan yok diyor." Hakikaten Ahmet Ağa'nın demek istediği de bu... Bana dualar eder zavallı.

Ben hapishaneye girdiğim zaman mahkûmlara hep "Kaç aylık cezanız var?" diye sorardım. Onlar, benim bu sözüme gülerlerdi. Çünkü aylık cezalar, birkaç senelik cezalar burada ceza sayılmıyor. Ceza dediğin en aşağı 8-10 sene olmalı!

15-20-25 senelik mahkûmlar... Mahkûm ve mahrum insanlar. Mukadderat denilen derin çizginin üzerinde sessiz sedasız yürüyorlar!.. Otuz senelik mahkûmlardan biri yanıma yaklaşıyor; elinde bir kâğıt var; müddet kağıdı imiş; tam 1967 senesinin Mart ayının falan gününde çıkacakmış! "Efendim" diyor. "Ezrail bu tarihten evvel gelirse daha benim cezam var, daha vâdem yetmedi... diyeceğim." Gülüyor. Bu gülüşte bütün hayata, mukadderata, cemiyete, kanunlara sitem eden acı, korkunç bir hâl var...

"Bey, bu kadar ceza yata yata bitmez... Bizi ya bir ölüm, ya bir af temizler." Ben buraya gelir gelmez "Ankara'dan geliyormuş, gazeteci imiş, af var demiş" diye etrafımı sardılar. Bir soran bir daha soruyor. "Af var mı bey?" "Var diyorum, var!" Memnun oluyor, seviniyorlar.

Hiç unutmayacağım; arkadaşlardan biri ziyaretime gelmişti. Onunla konuşuyorduk. Kendisine mahkûmlardan bahsediyordum. Zavallılar diyordum, "Aç tavuğun kendisini buğday ambarında gördüğü gibi rüyalarında boyuna af görüyorlar. Birisinin bir tabirname kitabı var. Sabah olunca o sarı kitap elden ele dolaşır, muhakkak görülen rüyalar hayra, affa yorulur." Ağır mahkûmlardan biri biz konuşurken kulak misafiri olmuş. Biraz sonra bana geldi. Her türlü nezaket kaidelerini bir tarafa bırakarak: "Efendi, dedi, biz burada teselli ile yaşıyoruz! Ne demek istiyorsun? Aç tavuk kendini buğday ambarında görür ha... Vallahi dün karnını deşiverecektim..." demesin mi? Dondum kaldım. Bu adamlara yalan söyleyiniz! Yeter ki yalan affa ait olsun! Ona hakikatler gibi sarılıyorlar. Bana gazeteler, mecmualar gelirdi. Bazen orada "Af" hakkında bir şey görülür. Bu bir yazarın mütalâası yahut nereden aldığı bilinmeyen bir haberdir. Ne olursa olsun! Affa ait bir şey var ya... Hemen gazete elimden kapılır, koğuş koğuş, elden ele dolaşır. Bana dönüp geldiği zaman okunmayacak kadar eskimiştir!.. Velhâsıl azizim 600 mahkûmlu koca hapishaneyi şu tek heceli iki kelime ile hulâsa etmek mümkün: "Ah ve af!.."

Bu tövbekâr ruhlar, peşiman kalpler, bu çaresizler af istiyorlar. Düşmanlarını bile affeden büyük Türk milletinin, Büyük Meclisinden af bekliyorlar...

Bazen onların dertlerini dinlerken farkında olmadan felâketlerinin içine düşüyorum. Istıraplarının içinde kayboluyor, kendi dertlerimi unutuyorum. Mahkûmiyetim aylarla sayılan bir mahkûmiyet olmaktan çıkıyor yıllar boyunca uzuyor!.. Ellerinden her şeyleri alınmış bu mustarip insanları seviyorum. Hiç şüphesiz mektup zarflarının üzerini bana yazdıran bu adamlarla aramızda dağlar kadar fark var. Fakat hiçbir hudut, hiçbir imtiyaz tanımayan insan kalbi, beni bu zavallı insanlarla vasıtasız bir şe-

kilde birleştiriyor. Istırap ve sefalet kadar insanları birbirine yaklaştıran ne var!

Gelin de sefaleti, ıstırabı burada görün!.. Akşama yakın karavana düdüğü çalınır. Mahkûmlar inlerinden çıkar gibi birer hırpıt olan yataklarından çıkarlar. Ellerine sırı kalkmış çinko çanaklarını alırlar, karavana denilen bulamaç kazanının başına sefil mahlûklar gibi itişe kakışa toplanırlar. Sıcaklığından başka bir şeyi olmayan bu bulgur bulamaçlarını içerler. Gardiyan gelir, elinde bir defterle mahkûmları sayar. Bu koğuş 28 kişi idi değil mi?.. Evet! Allah kurtarsın! Her akşam çobanın koyunlarını saydığı gibi böyle sayılırız. Ve her gün aynı "söz", "Allah kurtarsın" sözü! Burada bir yığın insan, bir yığın gübre gibi çürüyor. Cemiyeti, kanunların tardettiği, terk ettiği insanlar... Loş koridorlar!.. Koridorlarda ellerinde koca sarı püsküllü tespihleriyle sinirli sinirli dolaşan mahkûmlar... Bu insanları hiçbir zaman unutmayacağım.

1948, Konya Hapishanesi

NELER NELER YAPMADILAR?

Altı oku altı direk hâline getirdiler!
Onunla apartmanlar kurdular!..
Milleti düşünmediler!..

Gören gözler, duyan kulaklar; düşünen kafalar için yirminci asır Türkiyesinde bulunup da azap duymamanın imkânı mı var? Bizi idare edenler şu 25 yıl içinde neler neler yapmadılar?!.

Her ihtilâl ve inkılâp, kendi dünya görüşünü; cemiyete ve insanlara bakışını, hareket ve faaliyet programını muayyen prensiplerle formüle eder. Bizimkiler de kendi görüşlerini altı okla ifade edilen altı prensipte toplamış bulunuyorlar. Biz bu yazımızda mezkûr prensiplerin hangi felsefî ve sosyal cereyanlardan ilham aldığını gösterecek, bu umdelerin fikrî; felsefî kıymetleri, (esasen yok) tatbik kabiliyetleri üzerinde duracak değiliz. Biz daha ziyade bu umdelerin tatbik şekilleri, tatbikatından doğan neticeler üzerinde duracağız. Kısacası amelî, realist bir yol takip edeceğiz. Bizi idare edenler bu prensiplere dayanarak neler yapmışlardır:

Evvelâ altı oktan en mühimi olan milliyetçiliği ele alalım:

Osmanlı İmparatorluğu yıkıldıktan sonra, milliyetçilik tarihî bir zaruret olarak kendisini göstermiştir. 1920'den beri, her ne yapılmışsa başında mutlaka bir "Millî" kelimesi vardır. "Millî Misak", "Millî Mücadele", "Millet Meclisi", "Millî Dil", "Millî Edebiyat" v.s.

Hiç şüphesiz Anadolu'yu düşmanlara karşı müdafaa eden ruh, "Misak-ı Millî" ruhudur. Millî Mücadele'yi sı-

nıf kavgalarıyla izaha yeltenen, düşünce merkezleri Moskova'ya bağlı körler bir tarafa, herkes bunu kabul eder. Fakat Misak-ı Millî ruhu nedir?

Yine hiç şüphesiz bu, ilhamını ruhçu bir âlem görüşünden alan, fedakârlığa ve mes'uliyet hissine dayanan, öldükten sonra tekrar dirileceğine inanan, ezelden ebede akan, şehit ve gazi Mehmetçiğin ruhu, Anadolu'da bin yıllık mazisi olan Müslüman Türk'ün ruhudur.

Misak-ı Millî ruhu hâlâ bugün gönlümüzde, ruhumuzda yaşamaktadır. Fakat şurası da çok acı bir hakikattir ki, zafer kazanıldıktan, binlerce şehit vatan uğruna, din uğruna, hilâl ve istiklâl uğruna, kara topraklara kefensiz gömüldükten, onun yüzsuyu hürmetine, onun kanıyla bu topraklar kurtulduktan sonra bu ruha ihanet edilmiş, büyük iman cephelerinin sesi susturulmuştur.

Paris sokaklarında yetişenler, hukuk-u beşer beyannamesini ezbere bilenler, lâiklik ve inkılâpçılık perdesi altında Anadolu halkının imanını, vicdanını hak ve hukukunu pervasızca çiğnediler. Milliyetçiyiz dediler. Fakat millet denilen varlığın dayandığı bütün unsurları (ırkı, dini, tarihi) inkâr ettiler. Kıt'alar ve iklimlere hükmeden, üç kıt'ada asırlarca dimdik duran ecdadımızı şurada, burada, halkevlerinde türlü kılıklara sokarak alenen tahrik ve tezlil ettiler. Bizi mazimizden, bizi kökümüzden, bizi bizden ayırdılar. "İleri fikir", "müspet ilim" gibi kelimeleri ağızlarından düşürmeyen bu efendiler, her tabiî varlık gibi millet denilen bu muazzam varlığın bir yavaş yavaşa, bir iç tekâmüle bağlı bulunduğu ilmî hakikatini görmemezlikten geldiler. Milleti tepeden inme birbiri ardından gelen inkılâplarla perişan ettiler. Ne kadar çok yıktılarsa o kadar "yaptık", ne kadar çok öldürdülerse o kadar "yarattık" dediler. Sözlerine "Lâ" ile başlayan münkirler Allah yerine kendilerini ikame ettiler. Böylece yirminci asır hayranları, memlekete en geri zihniyetlerden biri olan putperestliği getirdiler.

Bugünün en medenî, en mütekâmil milletleri hep geçmişlerini saya saya, mazilerini tetkik ede ede ilerlemişler; kökten sürmüşlerdir. Hâlbuki bunlar her şeyi inkâr ettiler. Eski nesille yeni nesil arasına nifaklar soktular. Babalarla çocuklarını birbirine düşman yaptılar. Kadınlara rastgele birdenbire geniş hürriyetler verdiler. Böylece cemiyetin

nüvesi olan aile müessesesini ta kökünden sarstılar. Komünizmin gelişeceği zemini kendi elleriyle hazırladılar.

Onlar mazisinden bîhaber, istikbâline karşı lâkayt, ailesiz, gailesiz, yalnız kendilerini alkışlayan, kendilerine tapan bir gençlik yetiştirmek istediler. Ezel ve ebediyeti kucaklayan, diğerkâmlığa, sevgiye, aşka, feda-yı nefse dayanan yüksek bir hayat felsefesi yerine, dar, mahdut, hodbin, muvakkat, 24 saatlik bir dünya görüşü getirdiler!!!

Ruhların kaynaştığı, vicdanların tatmin olduğu büyük iman merkezlerini kapattılar. Kanunlar çıkararak toplantıları yasak ettiler. Cemaatleri dağıttılar. Bunun yerine iradelerin gevşediği, sevkıtabiîlerin işlediği yerler, sinemalar, tiyatrolar, meyhaneler, randevu evleri, stadyumlar açtılar. Gençliğimizin heyecanını, galeyanını bu bataklıklara akıttılar. Ruhumuzu söndürdüler. Bizi ölmeden evvel öldürdüler.

Bugün onların eseri, gözü, gönlü, ıstırap ve sefaletler içinde çırpınan Anadolu'da ahmetler'in, Mehmetler'in, Ayşeler'in, Fatmalar'ın gözyaşlarında değil, sinemada, sinema perdelerinde, onların sahte pozlarında, makyajlı yüzlerinde, yalancı gözyaşlarında olan bir gençlik vardır. Çoğu tahsil çağında bulunan onbinlerce genç gece gündüz durmadan ve bıkmadan vatan ve millet için heyecanlanacakları, fikir münakaşaları yapacakları yerde kendilerinden geçercesine Galatasaray-Fenerbahçe münakaşasını yapmaktadır. Ve yine onbinlerce genç insan, yerleri, gökleri titretircesine stadyumlarda "gol" diye bağırıyor! Bu yerleri, gökleri titreten sonsuz enerji menbaları, bu heyecan ve galeyanlar, bir mefkûre üzerine teksif edilse, alimallah yeri göğü zapteder. Bu hep bir ağızdan "gol" diyen ses "ol" dese bugün Türkiye bir cennet olurdu. Ne yazıktır ki enerjilerimiz, heyecanlarımız bir topun arkasında yuvarlanıyor, kaldırımlarda tükeniyor, sinemalarda bitiyor.

Bizi idare edenler bu durumdan memnundurlar. Çünkü gençlik ciddî meseleler, memleket meseleleri üzerinde dursa rahatlarından, mevkilerinden olabilirler. İktidarsız iktidar düşkünlerinin her zaman, her yerde başvurdukları usullerden biri de budur. Ya gençliği böyle imansızlaştırıp onları boşluklara atmak, boş şeylerle

meşgul etmek, ya da "size inanıyoruz, size güveniyoruz" diye pohpohlayıp kendilerine benzetmek, icabında bu gençliği mevkilerini muhafaza ve müdafaa için kanun üstü bir kuvvet olarak kullanmak. Bizimkiler birincisinde tamamen, ikincisinde kısmen muvaffak olmuşlardır. Fakat her şeye rağmen onlar millete ve gençliğe kendilerini sevdirememişlerdir. Her yerde ve her şeyde, gazetelerde, kitaplarda kendilerini bir ilâh gibi takdim etmelerine rağmen, mahallelere, caddelere, sokaklara kendi isimlerini vermelerine rağmen, milletimizin ve gençliğimizin gönlünde yer alamamışlardır. Şöhretlerini sokaktan alan bu adamlar, ne yaparlarsa yapsınlar, yine sokakta kalmaya mahkûmdurlar. Sevilmenin şartı sevmektir. Onlar halkı ve halk çocuklarını sevmediler. Onlar bir türlü dürüst ve samimî olmadılar. Kendi prensiplerini dahi istismar ettiler. Altı oku altı direk hâline getirdiler. Onunla apartmanlar kurdular. Milleti ve dertlerini unuttular.

Anadolu'nun varını yoğunu, göz nurunu, emeğini, Ankara'ya taşıdılar. Asfalt yollar, beton binalar yaptılar. Serveti ve sa'yi betonlaştırdılar, öldürdüler. Milyarlarca lirayı bu kabiliyetsiz toprağa harcadılar. Nerede hak varsa, nerede halk ve dert varsa oradan kaçtılar.

Bir defa daha yazmıştık. Ankara'da Altındağ denilen bir yer vardır. Şehrin nüfusunun yarısı oradadır. Bu insanlar en iptidaî, en geri köstebek yuvaları gibi, damları paslı tenekelerle örtülmüş, duvarlarında çayır çimen biten barakalarda otururlar. Suları yoktur, su parası verirler; elektrikleri yoktur, elektrik parası verirler. Süprüntücü semtlerine uğramaz, süprüntü, temizlik parası verirler. Yenişehir'de bir akasya ağacının yıllık masrafı 146 liradır.

Hâlbuki Altındağ'da, bu kadar para bir sokağa, bir mahalleye dahi sarf edilmez, onların nazarında halkımızın bir ağaç, bir odun kadar kıymeti yoktur. Anadolu'muz baştan başa koskoca bir Altındağ'dır. Altındağ değil, çamur, balçık, açlık, dert ve ıstırap yatağıdır. Memlekette mesken buhranı vardır. Efendilerimiz burada milyonlarca lira harcayarak etrafı kaleler, kulelerle muhat binalar, şatolar yaptırmaktadırlar. Memleketimizde gıda, yiyecek buhranı vardır. Efendilerimiz burada daha fazla yemek ve semirmek için arkasında kırmızı ışıklar yanan otomo-

billerine binerek ellerinde hususî doktorlarının verdiği iştah ilâcı reçetesi eczahane eczahane dolaşmaktadırlar.

Memlekette ahlâk buhranı vardır. Namuslu adamlar gittikçe azalmaktadır. Efendilerimiz, hâlâ kaba kuvvetten bahsetmekte, milletin isteğini yerine getirmemektedirler. Hayat alabildiğine pahalanmış, yoksulluk, rezalet boğazımıza kadar çıkmıştır. Buna mukabil İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerimizde hususî otomobillerden geçilmiyor. Bir tarafta asansörle inip çıkan, otomobillerle dolaşan muayyen istismarcı bir zümre, diğer tarafta ayağına bir çarık bile alamayan milyonlarca insan. Efendilerimiz Millî Koruma Kanunu yapıyorlar. Fakat bu ancak arka sokaklarda tatbik olunuyor. Seyyar bir çerçi jilet bıçağını beş kuruşa satacağına altı kuruşa mı satmış; hemen polis onun yakasına yapışır ve doğru mahkemeye. Bir saniyede telefonla 100.000 lira kazanıverenler, meşhur imzaları istismar ederek, bir yerine bin alanlar kollarını sallaya sallaya gezmektedirler. Artık iş iyice çığrından çıkmış bulunuyor. C.H.P. bu derde derman olmaktan çok uzaktır. Zira kendisi bizzat hallolması lâzım gelen bir derttir. Bu buhran ve hüsranları diğer partiler dahi önleyemeyeceklerdir. Mesele siyasî partiler meselesi olmaktan çıkmıştır. Büyük bir içtimaî ıslahata, kökten bir değişikliğe ihtiyacımız var.

Millet bu bitmiş, tükenmiş, yorulmuş; iman ve hareket kabiliyetini kaybetmiş insanlardan bir iş çıkmayacağına şimdiden hayale kapılmadan inanmalıdır. Onların derdi 25 yıldır, oturdukları sandalyedir. Çıkardıkları seçim kanunu, sandalye koruma kanunundan başka bir şey değildir. Sağ diye sol diye bütün hakçı ve halkçı neşriyat susturulacak, bunları yapanlar askerî mahkemelere verileceklerdir. Kendilerine sorarsanız, onlar ne sağ, ne soldurlar. İleridirler.

Sağ diye, sol diye, bizden ol diye memleket gençliğini zindanlara atmak, çürütmek istiyorlar.

Efendiler artık çok oluyorsunuz. Hakikaten ileri gidiyorsunuz! Artık sesinizi kesiniz, susunuz!

Bize benliğimizi, bize vatanımızı, bize bizi iade ediniz. Biz ne Moskova, ne de Londra ağzıyla konuşanlarız. Bizim sesimiz hakkın ve halkın sesidir. Çeyrek asırdır susturulan Anadolu'nun sesi, şehit ve gazi Mehmetçiğin sesidir.

Haziran 1947

ULUS'UN "T.İ."CİĞİNE CEVAP

Ankara Radyosu'nun "Şen ve esen" kulu şunu bilsin ki:

Biliyorsunuz!.. Biz açık kalpli, açık sözlü bir memleket çocuğuyuz. Vatanı satılığa çıkaran imansızlarla mücadele ederken, hapishanelere düştük. Cezaevinden çıkar çıkmaz, bin bir sefalet, rezalet ve müşkülât içinde Serdengeçti'nin "4" sayısını çıkardık. Mecmuamızın bu sayısında pek tabiî olarak hapishane hayatından, orada bulunan, bozuk bir cemiyetin kurbanı olan zavallı insanlardan, mahkûmlardan bahsettik.

Aynı sayıda "Nereye gidiyoruz?", "Allah'a-insana-aşka dair", "Domuz çobanlarına", "Milliyetçi gençliğin asil galeyanı", "Rusya'nın iç yüzü" gibi her biri içtimaî yaralarımızı deşen, dahilde memleketi istismar, hariçten vatanı tehdit edenlere karşı cesurca kaleme alınmış yazılar vardı. Bu sayımız bazı iktidarsız iktidar düşkünlerini dehşete düşürmüş, ürkütmüş!

Senelerden beri, hele şu son zamanlarda her şeyden telâşa düşenlerin şakşakçılığını yapan, bu suretle, üstadı Falih Rıfkı'nın yerini doldurmaya çalışan bir iktidar yankıcısı, bizim mecmuaya öyle ısmarlama bir çatış çattı ki!.. Sormayın! Bakalım "Ulus"un bu meşhur "T.İ."*ciği ne demiş:

* Bu zat Ulus gazetesinde "Yankılar" ba lığı altında "T.İ." imzası ile yazılar yazar ve Ankara Radyosu'nda siyasî yorum yapardı. Sözünü de "Şen ve esen kalınız" cümlesiyle bitirirdi. Bu zat Nurettin Artam idi.

"Bugün de bana Konya'da çıkan bir dergi getirdiler. İnsana Konya cezaevinde yatanlar tarafından çıkarıldığı hissini veren, sade hissini veren değil, galiba da öyle olan bu dergide yakası açılmamış mücevherlere rastlıyoruz..." diye başlayan yankıcı (Nurettin Artam) yazılarımızın şurasından, burasından parçalar çıkararak, bu parçaları keyfine göre tefsir ederek okuyucularına mükemmel bir hokkabaz olduğunu bir daha göstermiş bulunuyor. Yukarda da görüldüğü üzere, Ankara Radyosu'nun bu şen ve esen kuluna "Konya'da çıkan bir dergi getirmişler" yani şunun hakkında bir şey yaz demişler. O da yazmış! Her ne ise, ekmek yediği kapıya hor bakacak değil ya... O vazifesini yapmış! Bizi ilgilendiren meselenin bu tarafı değil! Yalnız bu sayın hünerbazın bu kadar yalanı, bu kadar şeametli iftirayı, bir sütunluk yazıya sıkıştırabileceğini zannetmiyorduk doğrusu... Gerçi üstat, Birinci Cihan Harbi'nde Filistin cephesinde, kendi gönlüyle, İngilizlere teslim oldu. Ve İngiliz üserâ kampında uzun müddet kalarak orada türlü diller öğrendi. Sonra F. Rıfkı'nın yanında bir hayli staj yaptı. Amma bu kadar keskin çıkacağını bilmiyorduk. Şimdi hazretin hünerlerini birer birer gösterelim:

Ulus'un meşhur "T.İ."ciği, evvelâ lâfa yalanla başlıyor. Ama bu yalanın kokusu bir gün sonra, hem de aynı sütunda çıkıyor. Yalancının yankısı da yalan olur tabi...

Bizim Serdengeçti'yi okuyucularına Konya cezaevi mahkûmları tarafından çıkarılan bir dergi olarak takdim ediyor. Adalet Bakanlığı bunun üzerine "Ulus" gazetesinin yazı işleri müdürlüğüne bir açıklama gönderiyor. Bakanlık bu açıklamasında, "Konya cezaevi hükümlüleri tarafından çıkarılan hiçbir dergi olmadığını beyanla aynı sütunda neşrini" istiyor. Bizim yankıcı bu yazıyı, çarnaçar aynı sütunda (27 Mart 1948 tarihli Ulus'ta) neşretmek zorunda kalıyor. İş bu kadarla kalsa iyi...

Biz, "Nereye gidiyoruz?" başlığını taşıyan ve birçok okuyucularımız tarafından takdirle karşılanan yazımızda: "Ey imansızlar, imana geliniz. Şehit ve gazi Anadolu münkir insan istemiyor. Hakikati, parlak nutuklara tercih ediniz. Millî vicdanın sesini dinleyiniz! Perişan halk yığınlarının ıstırabını duyunuz!" demiştik. Bu imansız

buradan neler çıkarmamış neler!.. İmandan, mukaddesattan bahsettiğimiz için, hakkı müdafaa ettiğimiz için bize: "Yazılarında mev'izelerden geçilmiyor, bu mecmua ve yazarları, dini, dinî hisleri sömürüyorlar" mı dememiş?!. Halktan, halkın sefaletinden bahsettiğimiz için "Moskova Radyosu ağzıyla konuşuveriyorlar" mı dememiş! Neler neler!

Bu müreffeh efendi bilmiyor ki, dini ve dinî hisleri kemiren de, sömüren de ve netice olarak semiren de kendisidir. Unutmuş değiliz, şeyh efendi: Sen, baştakilere hulûs çakmak, vaktiyle Efgan tekkesi müntesiplerinden olduğunu unutturmak için, o meşhur "Yankılar"ında her fırsatta, her yerde, bilhassa Müslümanların dinî günlerinde, bayramlarında dinimize küfretmiştin, onların dinî inançlarını alay ve mizah mevzuu yapmaktan utanmadın! Kur'an-ı Kerîm'deki Hz. İbrahim-İsmail-Koç hikâyesini (Kurban bayramlarında) kaç kere dile doladın. Ondan zındıkça ne nükteler çıkarmadın!

Uzağa gitmeye ne hacet, daha geçen sene dinî neşriyatın fazlalığından ürken bir yazınla, sözü dönüp dolaştırıp kendine getirerek: "Ben kubbe de istemem, cübbe de. Ben kendimi ne tek bir kubbenin altında hapsedebilirim, ne tek bir cübbenin!" dememiş mi idin?!. Bu ne demektir?.. Benim için papaz cübbesi de, haham cübbesi de, hoca cübbesi de, her üçü de aynı şeydir. Kilise, havra, cami aynı şeydir! demek değil midir?

Hey gidi yankıcı... Senin din aleyhinde yazdıklarını zahmet edip de toplasam şu son zamanlarda, minareli, camili neşrettiğin din kitabından daha büyük bir kitap olur. Şu hâlde vaktiyle dini bir fare gibi kemirip ondan gıdalanan, şimdi de dinî hareketler canlanınca tekrar tekkeye avdetle dinî hisleri (din kitabı yazarak) sömüren ve böylece gün geçtikçe semiren, din düşmanlığından da, din taraftarlığından da istifa eden sensin!..

Bana gelince: Heyecanlı, samimî Müslüman bir Türk, bir Anadolu çocuğuyum. Bu uğurda, dinim ve milletim uğrunda daha genç yaşta, mektep sıralarında iken mücadeleye atıldım. Her tehlikeyi göze aldım. Zindanlara atıldım, zincirlere vuruldum. Ben sömürücülüğün de, sömürgeciliğin de düşmanıyım. Milletimizi sömürenlere,

şehit ve gazi Mehmetçiğin kemikleri üzerine apartman kuranlara karşı olduğu kadar, vatanı sömürge yapmak isteyenlere karşı da mukaddes bir cihat açmış bulunuyorum. Sizin gibi şuradan, buradan gelme, birikme, birikinti adamların, zavallı milletimizin kanını, canını nasıl emdiğinizi, nasıl yaşadığınızı biliyoruz. Beni "Konya hapishanesinde yatıp kalkan, Konya hapishanelerinin bu sakini" diye aklın sıra kötülemek istemişsin! Benim niçin hapse düştüğümü cümle âlem bilip durur. "Yirminci asırda bir Köroğlu kafası gezdirmek gülünç, hatta ağlanç olur" diye benim mertliğim ve cesaretimle alay etmek istiyorsun! Biz öyleyiz. Köroğlu gibiyiz. Sizler gibi el-etek öpücü, merdivenin dibinde başka, ortasında başka, başında başka konuşan takımından değiliz. Bizim bir yüzümüz, bir sözümüz var.

Biz bir türlü yer, bir türlü içer, bir türlü konuşuruz. Tıpkı sabırlı, çilekeş halkımız, tıpkı aziz ve sevgili Anadolumuz gibi.

Hâlbuki siz çeşit çeşit, renk renk, türlü türlü adamlarsınız!.. Bizim mücadelemiz bir Allah'a inanan, bir dini, bir dili olan, bir türlü yaşayanların mücadelesidir. Siz Yenişehir'de, güllerle muhat evinizin penceresinden asfalt yollara, çıplak kadınlara, kırmızı kiremitli damlara bakınız. Ankara'nın bu Yenişehir'ini bir Anadolu kadar genişleterek inkılâbın 25 yılda yarattığı eserlere kasideler yazınız. Biz arka sokakların, kerpiç evlerin, birer çöplükten ibaret olan Anadolu köylerinin sefaletini, ıstırabını haykıralım ve o zaman siz, müreffeh efendiler siz, bize, halk çocuklarına sağ deyiniz, sol deyiniz, komünist deyiniz. Zindanlarınıza atınız. Siz türlü uşaklar kullanırken bizim, vatan çocuklarının kapılarına gardiyanlar koyunuz! Bizi yasaklar içinde boğunuz!..

Bunu yaptınız! Yapıyorsunuz! Fakat kâfi görmüyorsunuz demokrasi yankıcıları... Ve yazınızda, "Bu adamların yalnız kapılarına değil, kafalarına da birer gardiyan dikmek lâzım" diyorsunuz!

Bu tek cümle bile "kafalara gardiyan koymak", bu üç kelime bile, sizin ne zihniyette bir adam olduğunuzu gösteriyor. Biz boynu yularlı, cebi dolarlı bu demokrasi aktarmacılarının nasıl adam olduklarını biliyoruz. Fakat bi-

ze "Moskova ağzıyla konuşuyorlar" gibi, iftiraların en şeametlisini yapacağınızı bilmiyorduk. Galiba bize bu iftirayı yapan saçı ak, yüzü kara adamın aklı başında değil!.. Yine esrar çekmiş olacak. Şimal Kutbu'nu Cenup Kutbu, Cenup Kutbu'nu Şimal Kutbu olarak görüyor!..

Yahut şeyhimiz tekkede de zaman ve mekân kayıtlarından kurtulmuş; bizi aynı zamanda hem şimalde, hem cenupta görüyor.

Ben Moskova Radyosu gibi konuşuyorum ha! Şu ben, senelerdir komünist düşmanı hareketlerinin en önünde yürüyen ben... Yerli ve yabancı komünizme amansız bir mücadele açan ben!.. Bu yüzden fakülteden atılan, divan-ı harbe verilen, zincirlere vurulan ben! Eski Efgan tekkesi mensuplarından, İngiliz üserâ kampından bonservisli, Ankara Radyosu'nun şen ve esen kulu şunu bilsin ki; kendisi daha birkaç sene evvel büyük komşuları Moskofları alkışlarken, ben, o zaman (6 sene evvel) 6 asırlık bir hınçla şu mısraları yazmış ve üniversite kampında 2.000 kişinin huzurunda okumuştum.

Dedelerimden kalan intikam var kanımda,
Geçmişini s..... Bulgarın, Moskofun da,
Bir domuz görmüş gibi ayaklanır hislerim,
Alçakların sesini dinlerken mikrofonda...

O kadar gururlanma, o kadar mağrur olma!
Dün daha kölemizdin, mahvolmuştun Prut'da,
Yalnız şunu isterim, yalnız şunu hatırla,
Yatmıştı Katarina Baltacı'nın koynunda...

Not: Bir zamanlar ben senin talebendim... Sen de beni hatırla, ben nasıl bir talebe idim!..

BİR GARPLI GÖZÜYLE MÜSLÜMANLIK

Bizimkilerin lâiklik perdesi altında kökünü kazıya kazıya bitiremedikleri, söve söve tüketemedikleri İslâm dini hakkında Laura Veglieri adında bir garplı, hem de papaz, bakın ne diyor:

"Cimri, yanık, medeniyet yollarından ve insan fikrinden uzak bir memlekette, vahşî her türlü zapt ve iradeye karşı serkeş kabileler arasında saf ve hayat verici bir pınar fışkırmıştır. Bu pınar İslâmiyet'tir. Kaynak o kadar coşkun idi ki, önce bir çay, sonra bir nehir hâlini aldı, muhtelif kollara ayrılarak bütün dünyayı dolaştı. Bu hârikalı meşrup nerede tadılmış ise orada, tefrikaya düşmüş milletler birleşirler, ihtilâflar sükûnet bulur. İntikam hakkının hüküm sürdüğü aynı menşeden gelen kabileleri müttehit tutan, kan rabıtasından başka hiçbir içtimaî bağın tanınmadığı yerlerde, yeni bir his, aynı ahlâk ve aynı din menfkûresiyle birleşmiş olan insanlar arasında kardeşlik hissi hâkim olur. Bu ilâhî pınar, önünde durulmaz bir sel hâlini alınca eski medeniyetlerin mağrur devletleri üzerine de görülmemiş bir kuvvetle atılmış ve hatta bu beldeler ahalisi hâdisenin büyüklüğü hakkında bir fikir edinmeden, memleketleri teshir ederek, setleri yıkarak, kopardığı gürültü ile uyuşmuş ruhları sarsarak, muhtelif ırklardan tek bir millet yaratarak, o devletleri sarsmış, altüst etmiştir.

Böyle bir hâdise, tarihte aslâ görülmemiştir. İslâmiyetin, fütuhatında gösterdiği sür'at, ancak bazı heyecanlı

kimselerin akîdesi olduktan sonra, milyonlarca insanın dini hâline gelmesi şayan-ı hayrettir.

Medeniyetçe, servetçe, tecrübe ve askerî hazırlık bakımından pek üstün olan milletleri mağlûp etmeye ve bu ülkelerde yaşayan insanların ruhlarında sağlam kökler salmaya, müessisinin ölümünden on üç asır sonra, diğer dinlerin hiçbirinde görülmeyen kuvvetli bir haysiyet muhafaza etmeye, ilk iman edenlerden ırk ve kültür itibarıyla farklı olan yeni müntesiplerinde herhangi bir fedakârlığa müstenit bir sıcaklık bulmayan, o haşin askerleriyle ne gibi gizli kuvvetler, ruhî saikler sayesinde muvaffak olabilmiştir?

İşte beşer fikrini hayrette bırakan bu muammadır.

Peygamber'den sonra İslâm devletini idare eden ve onun maksadını güden halifeler, Peygamber'in çizdiği yolda sebat ederek İslâm bayrağını bir yandan Asya ortalarına, diğer yandan Atlantik kıyılarına kadar götürmüşlerdir.

Ordular gittikçe sıklaşıyor, kafileler büyüyor, muharebeler birbirini kovalıyor, baş döndürücü muvaffakıyetler, galiplerin ayaklarına sanki kanat takıyor. Ebubekir, Ömer, Osman'ın hilâfetleri hayretler verici muvaffakıyetleriyle velveleleriyle çınlıyor ve bunları daha az mühim olmayan bir teşkilât ve takviye eseri takip ediyor. İki medeniyetin ve iki dinin yıkılıp mahvolmasından sonra mağlûp milletlerin damarlarında yeni ve kuvvetli bir hayat seyyalesi koşuyor; sade, kolay, hem fikre, hem kalbe hitap eden yeni bir din yayılıyor. Ahlâkî prensipleriyle o devirde câri hükûmet usullerine çok üstün yeni bir hükûmet tarzı tatbik mevkiine giriyor. Gayet zengin kimselerin kasalarında saklı duran paralar, fukaraların ellerine geçerek, tekrar tedavüle başlıyor. Sağlam, demokratik telâkkilere göre sevk ve idare olunan bir hükûmet içinde, kültürlü, tecrübeli ve zeki birtakım adamlar kıymet ve itibar kazanıyor, devletin en yüksek mevkilerine çıkıyor.

Böylece Asya'da asırlardan beri misli görülmemiş bir saadet ve servet devresi başlıyor. Mağlûpların hakları, malları ve hayatları tıpkı Müslümanların mazhar oldukları himaye şeklinde himaye ve muhafaza olunuyor."

Yine aynı papaz diyor ki:

İslâm dininin düşmanları Hazreti Muhammed'i birkaç kere evlenmesi hâdisesinde peygamberlikle pek az telifi kabil bir seciye zayıflığı bularak, şehvetine düşkün bir kimse gibi göstermektedirler. Onlar cinsiyetin tabiî olarak, çok kuvvetli olduğu yaşlarda Arap muhiti gibi evlenmenin kolay olduğu kadar gevşek bulunduğu, taaddüdü zevcatın bir kaide teşkil ettiği ve talâkın fevkalâde kolay olduğu bir muhitte yaşamasına rağmen, kendisinden büyük dul bir kadınla evlenip tam yirmi beş yıl, gençliğinin en hararetli devrelerinde 25 yaşından 50 yaşına kadar yalnız Hatice ile iktifa ettiği hakikatini görmemezlikten geliyorlar. Peygamber bundan sonra siyasî ve içtimaî sebeplerle birçok evlenmeler akdetti. Çünkü Hazreti Muhammed o vasıta ile mutekit birtakım kadınlara şeref bahşetmek ve kabilelerle hısımlık münasebetleri tesis eylemek istiyordu. O bazen hiç de güzel olmayan kadınlarla da evlenmişti.

İnsanlar arasında ırk ve renk farkı gözetmeyen, şehirlisini, köylüsünü, idare edenle idare edileni bir tutan, bunu sade nazarî olarak değil, bilfiil ispat eden yine bu İslâm dinidir.

İslâm dininin bu müsavatını, demokratik esaslarını şu hâdise ne güzel anlatır:

Bir gün Sasani hükümdarlarından "Giobala" adındaki zat Müslüman olduktan sonra büyük bir debdebe ile Mekke'ye gelir. Kâbe'yi tavaf ederken omuzlarındaki ehramı istemeyerek çeken bir bedevînin burnuna bir yumruk indirir. Halife Ömer'in bedevîye, "Sen de bir yumruk indireceksin" emrini işitince sabık imparator bunu kibrine yediremez ve maiyeti bulunan beş yüz atlı ile firar ederek Bizans'a iltica eyler.

Sırası gelmişken biz de burada şu hâdiseyi zikredelim: Peygamberimiz buyuruyor ki: "Geçmiş milletlerin inkırazına sebep, büyüklerinin işledikleri suçlardan dolayı tecziye edilmemeleri, cezaların yalnız küçükler hakkında tatbik edilmesidir. Sizin böyle bir hâle düşmenizden korkarım." (Tam şimdiki hâl).

"İslâmiyet hem din, hem kanundur. İnsanlara Allah'ı haber verdikten sonra şahsî hürriyet için birtakım sınırlar çizmiş ve ifası bir kudrete vâbeste bazı hak ve vazife-

ler koymuştur. Fakat İslâmlar indinde halife dinî bir şeftir, diktatör değildir. Lâhutî hiç değil... Hak yolunu takip ettikçe kendisine itaat olunur, hak ve adalet yolundan ayrılırsa halk onu vazifeye davet eder, ona ihtarda bulunur. Bu takdirde halkın sözüne kıymet vermezse yerine başka bir halife getirmek hakkını haizdirler."

Meşhur bir hadîste deniliyor ki:

"İnsan, hâlika karşı yapılan bir isyan fiiline itaate mecbur değildir." Binaenaleyh halife her noktainazardan, bir medenî hakemdir. Yoksa kuvvetini Allah'tan alan ve tâbilerinin sâlik oldukları dinin mukaddes bir neticesi olarak, kendisine itaat olunmak hakkını haiz bulunan bir ruhanî reis değildir. İslâmiyette yalnız bir kuvvet vardır. O da, Allah tarafından Müslümanlara en zenginden en fakirine kadar hepsine, kardeşlerini iyiliğe teşvik etmek ve kötülükten çekinmek hususunda ihsan edilen kuvvettir. Kadı, müftü, hatta şeyhülislâm ancak ilmî bir kudrete sahiptir.

"Hiçbiri dindaşlarının imanına tahakküm edemez, aforoz edemez."

Bu insaflı papaz, Müslümanların fenne hizmetleri hakkında da şunları söylüyor:

"Ortaçağın karanlıkları içinde boğulmuş olan Avrupa için, medreseleri ve darülfünunları birer sahil feneri vazifesini gören bu din, nasıl olur da ilmin terakkisine engel olur?! İslâm feylesoflarının fikir ve sânihası garp hâkimleri için bir nûr gibi yükseldiği zamanlarda Harune'r-Reşit her caminin yanında muhtelif ilimleri tedris için bir medrese yapılmasını emrettiği devirde binlerce ve binlerce cilt kitapları muhtevi kütüphaneleri bütün İslâm âleminde mütetebbi adamların hepsine açık bulunduran bir dine nasıl olur da gerilik isnat olunabilir? Bacon (Beykın okunur) tecrübenin lüzumunu ilân etmeden evvel Müslümanlar tecrübî usulü tatbik etmemişler miydi? Kimyanın ve astronominin terakkisi, Yunan ilminin intişarı, tıp ilminin devamı ve bazı fizik kanunlarının keşfi... Bunları biz, Müslümanlara medyun değil miyiz?"

Yazan: Lauro Veccio Veglieri
Fransızca'dan çeviren: A.K.

KURBAN BAYRAMI

Bu asır, âlimlerle zalimlerin birleştiği bir asırdır

Bugün Kurban Bayramı... Allah yolunda kurban olanların, üryan olanların bayramı... Bu gece on binlerce minare, şerefe, Allah'ın ve onun Resûlü'nün aşkına, şerefine sabahlara kadar yandı.

Tan yeri ağarırken bu yanışlar feryat oldular!.. Ezanlar!.. Âlemlerin Rabbi'ni bütün kâinata tekrar tekrar ilân eden ezanlar!.. Müminleri felâha çağırdılar!.. Müminler uyandı!.. Karanlıklar yerini aydınlıklara bıraktı. Camiler cemaatlerle doldu! On binlerce camide, milyonlarca insan hep birden aynı istikamete, kıbleye döndüler!.. Kalpler, gönüller, dudaklar, aynı duaları, aynı âyetleri, aynı zamanda hep bir ağızdan tekrar ettiler. Allah'ın huzurunda secdeye kapandılar!..

Bu kaynaşma, bu birleşme, bu hep birden yok olma, var olma, hangi teşkilâtta, hangi dinde var! Din en büyük kuvvet, İslâmiyet en büyük din!..

Şimdi şu anda Kâbe'yi, Arafat'ı, beyabanların, sahaların ortasındaki o muazzam kalabalığı düşünüyorum. Binlerce, on binlerce insan üryan, giryan bir hâlde... Allah'ın huzurunda!.. Japonya'dan İspanya'ya kadar uzanan bütün iklimler, memleketler, renkler, ırklar birleşmiş.

Bir türlü birleşemeyen, Birleşmiş Milletler(!), bu insanlardan ibret almalıdır. Allah bir! Peygamber hak! Bütün insanlar müsavi! Gaye aynı, vicdan bir!.. Dünyayı kurtaracak olan fikir, bu fikirdir; bu imandır! Bir Allah, bir Peygamber ve bütün insanlar!..

1400 sene evvel sahraların ortasında Hira dağından yükselen ilâhî bir ses, karanlık bir mağarada, Mekkeli bir yetimin gönlüne gürül gürül dökülen âyetler, hakikatler, nasslar... İşte milyonlarca insanı 1400 sene sonra peşinde sürükleyen büyük, ölmez, sonsuz hakikat!.. Bu hakikat Ebubekir'de akıl, muvazene ve temkin; Osman'da cömertlik; Ömer'de misilsiz adalet; Ali'de sevgi, dostluk, aşk şeklinde tecelli etti!.. Hepimiz ayrı ayrı, derece derece bu hakikatin tecellisiyiz! Ta Cava'dan gelen bağrı taşlı, gözü yaşlı sessiz insan, hep onun aşkına geldi. Kâbe, Arafat, Hac! Bir âşıklar mahşeridir. Bu aşk ve hakikat, Cavalı büyük mücahit Ahmet Şükrani'de ihtilâl hâline geldi. Pakistan'da devletleşti.

Mehmetçik Çanakkale'de, yedi iklime, yetmiş devlete ve 700 senelik korkunç bir medeniyetin bütün imkânlarına karşı yanık bağrını siper ederken, o bağırdaki çarpan kalp, aynı hakikat aşkına çarpıyordu!.. Bunu hangi hain bilmemezlikten gelir!

Osmanoğulları'nı Domaniç yaylalarından Viyana önlerine kadar atan sevda, Kosova, Mohaç, Çanakkale, Millî Mücadele, Fatihler, şehitler, gaziler hep bu hakikatten, hep bu aşktan geliyor!..

Ben bundan yedi ay evvel bir Anadolu mahşerinde bulundum. Çağrılmadıkları hâlde, davet edilmedikleri hâlde, tam 17.000 kişi Yunus'un mezarı başında toplanmışlardı. Bu insanlar, bu kalabalık, törenlerin eli bayraklı kalabalığı değildi. Erenlerin kalabalığı idi. Bu gelenler ağlıyorlardı. Alâyiş, alkış için toplanmamıştı bu insanlar!..

Bu kalabalıktan ürken nasipsiz C.H.P.li bir fâni bana, "Halkı kendi hâline bırakıversek olacağı budur!" diyordu. Behey nasipsiz bîçare adam!.. dedim. Sen şu kalabalıktan mı korkuyorsun? Korkma! Bak vatanperverim diyorsun. Görmüyor musun ki, bu insanlar, Yunus'un mezarı başında vatan topraklarını avuç avuç paylaşıyorlar! Bu vatanın her karış toprağında bir Yunus, bir derviş, bir ermiş yatar. Bu insanlar ki gördüğümüz kara toprağı vatanlaştırmışlardır, kutsîleştirmişlerdir.

Vatan toprağını avuç avuç paylaşanlardan, bu ruhta, bu imanda olan insanlardan vatana zarar gelir mi? Ses yok! Ses yok! Nasıl olsun?!

Onlar bizi, dinimizi ölülükle, insanı atalete, miskinliğe sürüklemekle itham ediyorlar. Müslümanlığı ölüler dini, mezarlık dini olarak görüyorlar. Onlar her şeyde olduğu gibi bunda da yanılıyorlar. Bizde ölmek yok! Ölüm yok! Bak 1400 yıl evvel, 700 yıl evvel bu dünyadan gelip geçenler bile ölmedi. Ölmeyecek... İşte Kâbe'yi tavaf eden 100.000 insan ve işte Yunus'un mezarı başında toplanan 17.000 kişi!.. Bizim ölülerimiz bile diri... Onların dirileri bile ölü! Şimdiden taş, leş hâline geldiler!..

Şu dünyanın hâline bir bakın! İnsanlar, milletler birbirine düşmüş, kıt'alar birbirine girmiş, her taraf kan kıyamet içinde... Yerlerden, göklerden, denizlerden belâ yağıyor! Medeniyim, üstün ırkım diye övünen, asırlarca şark milletlerini soyan, materyalist, emperyalist, gasıp, hırsız Avrupa, işlediği büyük günahın cezasını çekiyor. Buhranlar, hüsranlar, grevler, korkular içinde, harabeler arasında inim inim inliyor.

Garp, Avrupa maddeye taptı, makineyi ilâhlaştırdı. Kendi yaptığına kendi taptı. "Kaybeden kazanacaktır" diyen İsa'nın ümmeti, doymak bilmez bir iştiha ile kazanç, servet, mal mülk hırsına kapıldı. Bu madde hırsı millîleşti. Avrupa milletleri için gaye ve ideal hâline geldi. Bu insanlar, bu milletler, âlemlere hâkim olan Allah'ın varlığını unuttular. Allah'ın yerine, kendi ihtiraslarını, bu ihtirasları nefsinde en iyi, en kesif bir şekilde toplayan insanları ikame ettiler. Führerler, önderler, şefler, milyonlarca insanı nereye, niçin sualini bile sormaya fırsat vermeden ölümlere sürüklediler. Ve bugünkü dünyanın harabesini hazırladılar. "Bir yüzüne tokat vuran olursa öbür yüzünü de çevir, vursunlar" diyen İsa'nın büyük merhametini, yeryüzünden kaldırdılar, kalplerden sildiler, öldüler, öldürdüler... Devrimize atom devri diye kaside yazanlara, övenlere, övünenlere acıyorum. Evet atom devri... Bir bomba ile yüzbinlerce insanı havaya uçuruveren bir devir!.. Madde ve maddenin esrarını çözme babında alabildiğine ilerleyen Avrupa, garp tefekkürü, mana, ruh ve insanlık alanında iptidaî devirleri bile geride bırakacak bir vahşet devri yaşatmaktadır. Bu devir âlimlerle zalimlerin birleştiği bir devirdir.

Zalimler emrediyor: Bana bir dakikada şu kadar insanı mahveden bir silâh bulacaksın! Âlimler bu emre, kayıtsız şartsız itaat ediyorlar! İstenilen silâhı bulup zalimlere teslim ediyorlar ve zalimler, âlimleri nişanlarla taltif ediyor.

Halk böyle iken, iş böyle iken bir taraftan sözüm yabana sulhtan bahsolunuyor. Sulh konferansları aktediliyor. Birleşmiş Milletler toplantılar yapıyorlar. Birleşmek, anlaşmak için toplanmıyorlar. Hayır, hayır!.. Onlar birbirlerinin hilesini, taktiğini, gayesini anlamak için toplanıyorlar. Kendini diğer insanlardan, kendi milletini diğer milletlerden üstün görme hastalığı, bu hodbinlik, bu ihtiras ortadan kalkmadıkça, insanlar ve milletler bir Allah, bir dünya ve bütün insanlar fikrini kabul etmedikçe, hiçbir anlaşma ve birleşme olmayacaktır.

"Bütün insanlar Allah katında müsavidir.", "O Allah ki âlemlerin Rabbi'dir." Bu büyük, âlemşümul hakikati ortaya atan Müslümanlık. "Ancak Allah'a, yaratana kulluk edeceksin!" Bu, en büyük hürriyeti insanlara veren, hiçbir fert, hiçbir zümre, sınıf hâkimiyeti tanımayan Müslümanlık. "Eğer sen eğri yola saparsan biz seni kılıcımızla doğrulturuz." Emrine, başbuğuna karşı lâlettayin bir insana bu sözü söylemek cesaretini veren Müslümanlık. "Kendin için hoş gördüğünü başkaları için de hoş göreceksin, kendin için istemediğini başkaları için de istemeyeceksin!" gibi büyük bir ahlâk düsturunu vazeden Müslümanlık. Hakk'ın, halkın, hakikatin dini Müslümanlık...

Bütün dünya bu hakikati kabul etmedikçe, bütün insanlar ırkların, renklerin, milletlerin eridiği bu iman denizinde yok olmadıkça, var olma, kurtuluş yoktur. Yoktur vesselâm.

İstanbul, Ekim 1949

3 MAYIS

Yıl 1944, 3 Mayıs. Yine böyle bir bahar sabahı!.. Millî Mücadele'nin kara bağrında, Ankara'da bir kıyamet koptu!.. Bu kıyamet hayra alâmetti!.. Şer gibi gösterildi...

Böyle bir bahar sabahı: "Bu topraklar için toprağa düşenlerin" çocukları, vatansızlara, imansızlara karşı kıyam ettiler. Yeni nesilleri, ilkokullardan başlayarak üniversiteye kadar Allahsız, ahlâksız, ruhsuz bir felsefe ile yetiştirmek isteyenleri, böyle bir görüşün temsil ve telkincileri tel'in ettiler.

3 Mayıs 1944 bir bahar sabahı, millî neşidelerin, millî destanların söylendiği, meçhul şehidin yükseldiği meydanları kendi malûm maksatları için kullanmak, iman kalelerini devirmek, "Ulus Meydanı"nı "Kızıl Meydan"a çevirmek isteyenlere karşı geldiler!..

Senelerdir Millî Mücadele'yi yapan ruh, Kuva-yı Milliye ruhu bu meydanlarda katledilmiş, Mehmetçiğin ve adsız kahramanların hakkı, yüksek makam, bol harcırah milliyetçileri tarafından "Biz yaptık, biz yarattık, etrafında sımsıkıyız" gibi beylik, bayramlık nutuklarla bu meydanlarda gasp edilmişti!..

3 Mayıs 1944 sabahı... Genç Kuva-yı Milliyeciler, çiğnenenlere hakkını vermek, çiğneyenlere haddini bildirmek için feveran ettiler. Bu hareket Rusya tarafından daima tehdit edilen Türkiye'nin istibali bakımından, takdirlere lâyık bir hareketti. Fakat heyhat! Kendi menfaatlerinden başka bir şey düşünmeyenler, vatanları oturdukları sandalye kadar dar olan, Türklüğe değil, Türk olmayanlara yâr olanlar, bu yerli ve millî hareketi hazmedemediler. Çankaya ile emniyet müdürlüğü arasında mekik dokuyan yüksek isimler, alçak seciyeler, karayı ak, akı kara gösteren hokkabazlar kendilerine karşı yapılan bu hareketi, devletin, kanunun, hatta vatanın aleyhine bir hareketmiş gibi gösterdiler. İlhamlarını Allah-Millet-Vatan sevgisinden alan, deli denizler gibi köpüren bu coşkun ruhlara, bu temiz alınlara çamurlar attılar. Faşist, Gardist, Troçkist... Ne kadar "ist" ve pis, damgalı kelime varsa bu ağızlardan boşandı. Kiralık kalemlerden döküldü. Hâdise umumî efkâra bambaşka bir şekilde anlatıldı!.. Kimsenin cebinde tek bir jilet bıçağı yokken, bu talebe hareketi toplu tüfekli bir hareketmiş gibi gösterildi. Resmî tebliğler neşredildi. Nutuklar söylendi... Türk milliyetçilerini, devlete, nizama, kanuna karşı gelmekle itham eden bu adamlar, bizzat kendileri kanun üstü konuşarak mahkemelerden evvel hüküm vererek, kanunu da, nizamı da insafsızca çiğnediler. Bu adamlar bununla da kalmadılar. Yabancı deyince tüyleri diken diken olan Türk milliyetçilerini "yabancı parmağı" ile harekete gelen insanlarmış gibi gösterdiler!.. Vatan hainliği ile suçlandırdılar...

Mektep sıralarında iken komünizme karşı kendini helâk edercesine vatan için, millet için mücadele açan gençleri mekteplerden tahrikçi diye kovdular...

Adaleti politikanın kirli eline teslim ettiler... Vatan kara sevdalılarını, yalın kılıç meydana atılan Türk milliyetçilerini zincirlere vurdular. Divan-ı harplere verdiler, zindanlara attılar. Tabutluklar, bayıltıncaya kadar dövülen insanlar, mahzenlerde çürüyenler, 1500 mumluk ampullerin altında Yücel'in aşkına dökülen ecel terleri... Bütün bunlar... Bunları C.H.P. ve başındakiler yaptılar... İsnatlar ispatsız kaldı. Sözleri, ithamları des-

teksiz kaldı... Askerî yargıtay verilen kararı 32 yerinden delik deşik etti. Fakat yapılan bunca isnatların, bunca mezalimin hesabını kim verecek?..

Hâlâ bu adamlar başımızda! Hâlâ, millî hareketler, tahrikçilik ve irtica ile damgalanmakta... Hâlâ vatan çocukları zindanlara atılmakta...

Yetsin artık bu gidiş,
Bitsin artık bu çile;
Yeni 3 Mayıslara doğru
Yürüyeceğiz el ele...

KARA HABER

Mareşal Fevzi Çakmak'ın
ölümü dolayısıyla:

Mareşal ölmüş!..
Işıklı bir bahar sabahı, bu kara haber bütün İstanbul'u kapladı. Herkeste hüzünlü bir teslimiyet var. Garson elindeki tabağı bırakıverdi; patron müşterinin verdiği paraya bakmadı... Dünya!.. Hiç ölmeyecekmiş gibi sarıldığımız dünya, birdenbire fâni oluvermişti. Lokantadan mahzun ve mükedder çıktım. Tramvaylar yine işliyor, insanlar yine gelip gidiyordu!

"Âlem yine o âlem, devran yine o devran!" dedim. Fakat iyice dikkat edince, yüzlerde, gözlerde büyük batışlardan sonra hâsıl olan o durgun ve kırgın hâl vardı... Kimse bağırmıyor, konuşmuyor, gülmüyordu!..

Ağır ağır düşüncelerle yürüyordum. Birdenbire durdum; çığ, yırtık, hoyrat bir ses; bir türkü!.. Bu matem gününü sokaklara, caddelere bir bayram günü gibi ilân ediyordu!..

Bulgaristan ve Yunanistan da dahil, bütün yakın şark radyoları susmuştu... Bizimkiler bayram yapıyordu...

Sabahtan beri mukadderata sessizce teslim olan insanlar birdenbire feveran ettiler. Biraz evvel kadere boyun eğip hiçbir şey istemeyen mümin, mütevekkil insanlar, içten içe ayaklandılar, baş kaldırdılar... Mareşal öldü! Bayraklar niye yarıya inmiyor!.. Yabancı radyolar sustu! "Türkiye radyolarının bu çılgınlığı ne?!" Herkes böyle diyordu.

Dakikalar, saatler geçtikçe heyecan ve tevehhür bir çığ gibi büyüyordu... Ankara'ya Basın Yayın Genel Mü-

dürlüğüne telgraflar çekiliyor, radyo idarelerine telefonlar ediliyordu. Fakat bütün bu gayretler boşuna! Verilen cevaplar, bir "emriyevmî" gibi kat'î... "Ankara'dan emir var: Programda kat'iyen değişiklik yapılmayacak!"

Radyo Evine Yürüyüş

Bu vaziyet karşısında sabahtan beri dişini sıkan, kendini zor zapteden üniversite gençliği artık dayanamadı... Duyduğu derin teessüre tercüman olmaları için gazete idarehanelerinin önünde toplandı... Saygısızlar nefret ve şiddetle takbih edildi. Bu hâdiseler cereyan ederken İstanbul ve Ankara radyoları hâlâ rumba ve samba havalarına devam ediyor, hâlâ gençliğin bu asil galeyanı ile alay ediyorlardı.

Suyu kökünden kurutmak lâzımdı... Bir ses yükseldi:

Radyo evine, Radyo evine... Bütün kalabalık bu sesin peşinden aktı... Kalabalık gittikçe büyüyordu.

Fakat Radyo evi daha evvelden kuşatılmıştı...

Polis müdürü ve âmiri başta duruyordu.

İsteğiniz nedir diye soruldu...

İsteğimiz radyonun susması, bayrakların yarıya çekilmesi, millî matem günü ilân edilmesi...

"Ankara'dan emir aldık" dediler... Bu arada mukaddes küfürler duyuldu! Gençlerden biri:*

"Papa ölür bayraklar yarıya iner, bir ecnebi ölür, bayrak yarıya iner!.. Radyolarımız susar!..

Mareşal öldü! Bu bayrakların gölgesinde, bu insanların ülkesinde zafer kazanan Mareşal öldü! Hâlâ bayraklar yarıda değil!.. Bütün şark radyoları sustu. Bizimkiler, rumba samba çalıyor. Bugün gam günüdür... Solmajör gamı sussun! Bu sesler sussun!.. Bunu istiyoruz!.." dedi. Cevap yine aynı cevap: Ankara'dan emir aldık!..

O sırada vali de içerdeymiş. Radyo evinde. Tekrar itiraz! Tekrar Ankara!.. Gençlerden bazıları ısrar ettiler. Bazıları dağılalım dediler. Derken yeni bir ses: Mareşal'in evine gideceğiz. Orada bir tâzim duruşu yapacağız... Ve ileri atıldılar. Polis müdürü emretti. Etraf atlı polislerle sarılmıştı. Mareşal'in ölüsünden bile korktular. Üniversi-

* Bu genç, bu satırların yazarı Osman Yüksel'dir.

te gençliğinin üzerine hayvan ve sopalarla hücum ettiler. Düşenler, bayılanlar oldu! Küfürler yükseldi! "Ulan it sürüleri v.s." Polisler hem sövüyor, hem dövüyordu gençleri... İleri hatlardakiler yakalandılar. Bir paçavra gibi itile kakıla, elâstikî sopalar, sert küfürlerle karakola atıldılar.. O akşam, Mareşalin öldüğü gün akşamı polis talebeye baskın çıktı... Gençlerden biri anlatıyordu: "Benim evim o tarafta idi, evime gidiyordum. Atlı polislerden biri üzerime hücum ediyordu... Ulan ibne yürü diyordu, yürü... Zor kurtuldum." Gençler, atlı polisler tarafından dağıldı; dağıtıldı. Birçokları tevkif edildi. Sanki seferberlik ilân edilmişti. İstanbul sokaklarında askerler devriye geziyorlardı... İstanbul işgal altında idi.

11 Nisan Sabahı
Ankara Üniversite Gençliği İstanbul'da

Ankara'dan 1200 genç, Mareşal'in cenazesinde bulunmak için İstanbul'a gelmişlerdi... Ankara'dan gelen genç ruhlar, dün sabahtan beri heyecandan dalgalanan İstanbul'a yeni bir heyecan dalgası daha kattılar... Akşam olup bitenler gençliğin gözünde korkunç bir heyulâ gibi büyüyor, herkes:

"Bizi Mareşal'i sevmekten kim menedebilir, kim? Kalplerimize, gönüllerimize kim hükmedebilir, kim?" diye haykırıyor, çileden çıkıyordu... Bir heyecan dalgası, bir kasırga, gönüllerden gönüllere esiyor, asil bir isyan hâline geliyordu...

Bilhassa Emniyet Müdürü'nün akşamki hâdiseleri tahrif ederek verdiği beyanat, gençliği çileden çıkarmaya kâfi idi... Emniyet Müdürü beyanatında: "Yakalananlar içinde komünistler var" demekle bu hareketi ve milliyetçi gençleri alenen damgalamak istiyordu.

Bu beyanat 10 kuruşluk. Vatan'da tamamen, diğerlerinde kısmen çıktı. Yakalananlar malûmdu. Bunlar arasında koyu milliyetçi, Türkçü, Türk Kültür Ocağı'nın başkanı da bulunuyordu*. Hepsini tanıyorduk. Mareşal'i kimler sever?.. Evine kadar girmek isteyenler kimlerdi?.. El-

* Bekir Berk.

bette bunlar Mareşal'in can düşmanı, din düşmanı komünistler olamazdı. Bu muhaldi. Emniyet Müdürü bile bile akşamki yaptıklarını mazur göstermek için vatan çocuklarına iftiraların en şeametlisini yapıyor, onları komünist ilân ediyordu. Zamanın Başbakanı Şemseddin Günaltay da bu hareketi, "Komünistlerin ilkbahar taarruzu" olarak vasıflandırmıştı.

Gençlik teşekkülleri, üniversite birlikleri bu hareketleri, Mareşal'in ölümü karşısında mes'ul makamların takındığı düşmanca tavrı protesto etmek için Marmara Lokali'nde bir toplantı yaptı. Ankara ve İstanbul üniversitelerine mensup gençler, ateşli nutuklar söyleyerek bu hareketi şiddet ve nefretle takbih ettiler... Bütün geçitler atlı polislerle tutulmuştu. Geçitlerden kimse geçemiyordu. Onun için bu toplantıda herkes bulunamadı. Hem kalabalık öyle kapalı salonlara sığacak kalabalıklardan değildi. Meydanları dolduruyordu... İçten içe, kulaktan kulağa bir fısıltı; saat 4'te Taksim'de toplanılacak!..

Saat 4 Taksim'de... Saat 4 Taksim, herkes bunu söylüyordu... Saat üçe doğru bütün gençlik Taksim Meydanı'na, muhtelif kanallardan seller gibi aktılar. Taksim bir denizdi. Köpüren, şahlanan bir deniz. Bir umman...

Mareşal Meydan Muharebesi

Taksim'de Mareşal'in ölümü üzerine duyulan teessür daha geniş bir şekilde anlatılacak, bu hâdisede faziletin, cesaretin, emsalsiz bir örneğini veren kadirşinas Türk gençliği sesini orada bulunan heykellere bile duyuracaktı...

Ortada ne bir tecavüz, ne de herhangi bir şekilde kanuna aykırı bir şey vardı. Herkes içini dökecek, heyecanlanacak, sonra dağılacaktı...

Hâl böyleyken binlerce genç insan, eli coplu ve tabancalı polisler ve süngülü neferler tarafından sarıldı... Akılsız birkaç kişinin polislere söylediği birkaç uygunsuz söz "Yuh vs." zaten emir bekleyen emniyet kuvvetlerini harekete getirdi... Adamlar ellerindeki coplarla öyle hücuma geçtiler ki... Bir vuran bir daha vuruyor, Allah mı yaratmış demiyordu. Gerilip gerilip bütün kuvvetleriyle vuruyorlardı... Düşenlerin, bayılanların haddi hesabı yok. Abi-

denin etrafını saran üniversite gençliği beklenmedik bu hücum karşısında ne yapacağını şaşırdı...

Merdivenlerden aşağı perişan bir hâlde atıldı... Emniyet kuvvetleri bununla da yetinmediler, tekrar hücuma geçtiler... Bu sırada omuzlar üzerinde bir genç elinde bayrakla yükseldi.. Ve İstiklâl Marşı başladı... Hücum durdu... Marş biter bitmez gençler mukabil taarruza geçtiler. Taksim abidesi bir kale olmuştu. Muhakkak bu kale fethedilecek, bayrak oraya çekilecekti. Sanki iki muhasım cephe teşekkül etmişti. Silâhlarla silâhsızlar cephesi. Abideye çıkan, merdivenlere kadar ilerleyen gençler, tekrar püskürtüldüler. Tekrar bayraklar ve tekrar İstiklâl Marşı ve son hücum. İçlerinden biri; oraya dedi, Mareşalin heykelini dikeceğiz!.. Son karar, son hücum bu oldu. Binlerce genç insan bütün hıncı ve kuvveti ile yüklendi... Bir baktık... Bayrak kalede... İnönü'nün heykelinin dikileceği yerde Mareşal'in büyük bir resmi... İşte abideleşecek olan manzara bu manzaradır.

Bakıyorum; demin gençlere hücum eden neferlerden bazıları bu manzara karşısında ağlıyorlar. Polisler de yaptıklarından pişman olmuşlar gibi bir tuhaftılar.

Yıllardır bu meydanlar böyle bir şey görmemişti. Bu meydanlar millî bayram olarak kabul olunan günlerde iktidar nutukçularının, her sene gramofon plâğı gibi tekrar ettikleri beylik, bayramlık sözlerden, binlerce seneye uzanan, üç kıt'aya sığmayan şanlı şerefli Türk tarihini 10 yıla indiren münkirlerin haykırışlarından başka bir şey işitmemişti. Artık bu meydanda toplananlar, tabur tabur dizilip Onuncu Yıl Marşı'nı söyleye söyleye kendinden geçen zavallı mektep çocukları değildi. Yıllardır avutulan, uyutulan gençlik, artık uyanmıştı. Ben o gün orada mahvedilen nesillerin yeni bir basübadelmevte kavuştuklarını gördüm. Sevincimden ağladım. 11 Nisan akşama doğru Mareşal meydan muharebesi gençliğin zaferiyle bitmişti...

Beyoğlu Türk Hâkimiyetinde

1453'ten beri İstanbul, Türklerin elindedir. Bunun bir istisnası var!.. Beyoğlu... Beyoğlu başlı başına bir âlem, devlet içinde devlet gibidir. Üç kıt'a ve yedi deniz imparatorluğu dahi buraya hükmedemedi... Beyoğlu, imparator-

luğun beyninde bir illet gibiydi. Frengi illeti... Şark'ı yıkan bütün o hastalıklar buradan girdi... Beyoğlu, garp emperyalizminin giriş kapısıdır... Başta Türk milleti olmak üzere şark milletlerini hâkimiyetten mahkûmiyete, efendilikten köleliğe düşüren düşman Beyoğlu'na yerleşmiştir. Dün imparatorluğun bağrına bir bıçak gibi saplanan Beyoğlu'nun vazifesi henüz bitmemiştir. Beyoğlu Anadolu'nun göz nurunu, alın terini, bel suyunu, Türk milletinin, şark milletlerinin kanını emiyor.

Anadolu'da komşusuna bir lokma ekmek vermeyen Hacı ağa, Beyoğlu'nda bir kumar masasının başında, bir fahişenin koynunda bıyıklarını bura bura, üç köyü birden harcar... Beyoğlu, Anadolu'nun göz nurunu, alın terini, bel suyu hâline getirir ve içine çeker...

Beyoğlu, millî bünyeyi kemiren bir frengi illetidir. O gün Taksim meydanında, kökü yabancı ve yalancı zihniyetlere yaman bir ders veren vatan çocukları bir iki gün için olsa dahi bu mikrop yuvasını, Beyoğlu'nu hâkimiyetleri altına aldılar. Beyoğlu'na hükmettiler... Bir arkadaş öyle diyordu: "Beyoğlu Fatih'ten beri göremediği Türk hâkimiyetini bugün gördü..."

İkinci Radyo Evi Hâdisesi:

Atılan Bombalar, Faaliyete Geçen Silâhlar

Kopan bunca kıyametlere; bir milletin ayaklanışına rağmen, radyolar hâlâ eğlenceli şarkılar programına devam ediyordu. İki gündür İstanbul ayakta... Devriyeler artırılmış! Sokaklarda hafif makineli tüfekler.. Askerler, fakat kimsenin gözü bir şey görmüyor... Henüz yatağına çekilmeyen bu tufan, dalgalanışlarına devam ediyor. Bir dalga Beyoğlu'na çıkıyor. Sinemalar, tiyatrolar bu akşam oynamayacaklarına söz vermişlerdi... Sözlerinde durmuyorlar... Ve gençler Beyoğlu döneklerine haddini bildirmişler.

Bir dalga, radyoevinin önüne gitmiş! Müthiş çarpışmalar olmuş. Polis, zaten içi kan ağlayan, üç gündür gözü nemli, gönlü elemli Türk gençliğine göz yaşartıcı bombalar atmış! *(Onu Mareşal'in ölümü üzerine gözü yaşarmayanlara atsalardı daha iyi ederlerdi).*

Bir çocuk ayağından vurulmuş! Âmirler emretmişler: "Her polis en az 5 kişi getirecek." Ve emniyet kuvvetleri Cengiz'in orduları gibi nerede kimi buldularsa tutuklarını karakola... O gece İstanbul'da sanki seferberlik ilân edilmişti...

12 Nisan Çarşamba Sabahı

Bugün kadim Bizans topraklarına, altında nice imparatorların, nice sultanların yattığı İstanbul şehrine bir kahraman daha gömülecek...

Hele şükür, günlerdir devam eden Türkiye radyoları bugün susabildi... Bayraklar ister istemez yarıda. Mahzun mahzun sallanıyor... Binlerce genç, daha güneş doğmadan Teşvikiye yollarında. Büyük ölü orada...

Beyazıt Meydanı'na bakıyordum. Yollar, sokaklar insan... Bir derya... Mareşal'in gelmesine daha çok var! Fakat gelmiş gibi, geliyormuş gibi herkeste müthiş bir heyecan... Bir kıyamet! Herkes burada şu anda cemolmuş!

Hayal meyal tanıdığım dostlar, unutanlar, unutulanlar, eski yeni arkadaşlar hepsi orada, hayrete düşüyorum. Yılların, hâdiselerin hayatlarını ayırdığı insanları bu ölüm birleştirmiş!.. A, sen misin, sen misin, diyorum. Sanki bu meydandakilerin hepsini tanıyorum. Herkes herkesi tanıyor... Bu, ruhların birleşmesi. Başka şeye benzemez!.. Bir kıyamet, ölüler dirildi... Hatıra hâline gelenler hatırlandılar... Cenaze henüz gelmedi. Nasıl gelir; nerden? Nasıl geçer... Balkonlar, damlar, otobüs duraklarındaki kapalı yerlerin üzeri, ağaçlar hep insan. Yerler, gökler insan. Namaz Beyazıt Camii'nde kılınacak! Minareler, kubbeler görünüyor... Fakat kapılar! Camiye nereden gireceğiz ve cenaze nereden geçecek?.. Kalabalık bir derya umman, açılacak bir avuç yere bir dalga hücum ediyor. Cankurtaran otomobilleri... Bayılanlar... Korkunç bir düdük... Kıyametten bir alâmet! Cenaze geliyor... Görmek ne mümkün!.. Herkes ayağını yerden kesercesine birbirinin omzuna yığılıyor. Telâşa lüzum yok! Cenaze göklerde... Kubbeler gibi, minareler gibi göklerde... Onu herkes görüyor... Beyazıt Camii, sayıları gittikçe seyrekleşen cemaatlerin, boş avluların, sadece dünya hırsı için toplanan, kaynaşan, nutka gelen meydanların bugün başka bir hâli var!..

Bu cenaze nereden geldi! Ta Teşvikiye'den kalkarak, Taksim'den, Beyoğlu'ndan ve köprüden, Babıâli'den, Çemberlitaş'tan Beyazıt'a kadar geldi. Nasıl gelmiş? Görenler anlatıyor. Hayır hayır anlatmıyor. Sadece "Neydi o yarabbi, yarabbi! Yarabbi!.." diyorlar işte o kadar...

Namaz kılınacak... Fakat nereden geçmeli... İmkânı yok... Yok. İmkânı yok... Namaz bitti. Cenazeyi götürmek için paşalar, askerler, resmî makamlar, kordiplomatik hepsi hepsi hazır, fakat tabutu onlara kim verir. Onlar ki Mareşal'in ölümünde saz ve caz havaları çaldılar! Onlar ki, bu saygısızlığı protesto için toplanan üniversite gençliğinin karşısına, süngüler ve bombalarla çıktılar... Gençleri hapishanelere tıktılar... Cenazeyi top arabasını çeken kamyon mu götürecekti... Asla!.. Halk kendi evlâdını kendi bağrına bastı... Binlerce on binlerce el, albayrak ve siyah Kâbe örtüsüne sarılı tabuta doğru uzandı... Bu ateş, aşk, bu iman deryasının içinde, zoraki gelenler, mürettep resmiyet buz gibi dondu kaldı... Hakk'ın rahmetine kavuşan aziz Mareşal şimdi binlerce, on binlerce, yüz binlerce halkın elleri üzerinde göklere yükseliyordu. Bu ne muhteşem manzara, bu ne canlı ölüydü yarabbi!.. Ölü değil, diriydi... Emretmişti... En mukaddes yerimiz, vicdanlarımız, imanlarımız, yabancılar tarafından istilâ edilmişti. Bu mukaddes ülkenin fethine gidiyorduk! Emretti! Peşinden gelen resmî mürettep, çelenkli, çalgılı bir cenaze alayı değildi... Bir milletti bu, bir milletti... Bu kafile o mukaddes ülkeye doğru gidiyordu... Yıllardır sistemli, tertipli, kasıtlı bir siyasetle birbirinden ayrılan nesiller şimdi yan yana, omuz omuza yürüyordu. Putlar devrilmişti... Herkesin dilinde yaratanın adı... Tekbirler, tehliller afakı kaplamıştı... Henüz bıyıkları yeni terlemiş bir üniversiteli ile orta yaşlı bir vatandaş, ihtiyar din adamı, iç içe gönül gönüle dua okuyor, hep bir ağızdan tekbir getiriyorlardı. Bu aşk, bu iman nesilleri birleştirmiş, asırları birleştirmişti... Sanki İstanbul yeniden fethedilmiş, ruhlarda, gönüllerde fetih günlerinin heyecanlı azameti dalgalanıyordu... Üç kıt'a ve yedi denize hükmeden, dalgası Viyana surlarına kadar varan, Çanakkale'de yedi iklime, 72 millete, 700 senelik korkunç bir medeniyetin bütün imkânlarına karşı koyan ruh, bu ruhtu...

Balkonlarda, pencerelerde, ihtiyarlar yıllardır kaybettikleri, hasretini çektikleri bu ilâhî sesleri içecek, bu mahşerî kalabalığı kucaklayacakmış gibi kollarını göklere kaldırıyor, kucak açıyorlardı. İhtiyar bir kadınla 13 yaşında bir genç kız aynı duygu ve aynı ruh hâli içinde aynı şekilde avuçlarını semaya kaldırmış dua ediyordu. Evler bir sebil oldu. Susayanlara, bu bağrı yanıklar kafilesine su veriyorlardı. Cenaze ilerde ta ilerde; bir bayrak gibi dalgalanıyor görülmüyordu, taşınmıyor uçuyordu... Tabut sanki yüz binlerce insanın getirdiği tekbir ve tehlil sadalarıyla gidiyordu. Saatler, saatler geçiyordu... Ne kalabalık dağıldı, ne tekbir sesleri dindi... Mümkün olsaydı bu mahşerî kalabalık aziz tabutu, eller üstünde yollar boyunca köy köy, bucak bucak bütün Anadolu'yu dolaştıracaktı. Ve bu aziz ölünün peşinden yüz binler değil, milyonlar yürüyecekti...

Edirnekapı'dan geçiyoruz! İstiklâl Marşı şairi M. Âkif orada yatıyor... Onun bir beytini söylüyoruz:

Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli

Müsterih ol! Büyük Âkif, bu gençlik seni dinliyor ve ezanlar çok sevdiğin bu yurdun üstünde inliyor.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme tanı,
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı...

Âkif: Biz "Bu topraklar için toprağa düşenlerin" çocukları, vatanı bir çiftlik hâline getirenlere karşı çarpışıyoruz. Müsterih ol! Vatanı çiğneyenleri çiğneyeceğiz...

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak

Korkmuyoruz!.. Korkmadık, ey esir milletlerin, mazlum ümitlerin, kimsesizlerin, şehitlerin, yetimlerin şairi: Korkmadık! Çanakkale'de çarpışanlar korktu mu?..

Müsterih ol! Bize inan! Vatan toprakları üzerinde yemyeşil boy attık... Bastığımız yerleri toprak diyerek çiğneyip geçmiyoruz... Altında kefensiz yatanları düşünüyoruz. Ve bu topraklar üzerinde milleti kefensiz bırakanların, kefeni hazır. Âkif, bugün tam senin günün oldu.

Eyüp Sultan'a iniyoruz.

Ya Eyyube'l-Ensârî! Seni uzak diyarlardan, Arabistan çöllerinden Bizans surlarına atan hangi sevda ise, bizi 1400 sene sonra burada toplayan aynı sevdadır.

Ey büyük Peygamberin bayraktarı... Biz geliyoruz! Asırların, nesillerin ardından tekbirlerle, tehlillerle, şahadetlerle geliyoruz!.. Aç bağrını! Göster yüzünü bize... Yerin üstündeki bir avuç haris politikacı varsın bizi inkâr etsin! Yerin altı bizi tasdik ediyor! Biz bir avuç değiliz... Yüz binleriz, milyonlarız... Eyüp surları biz varmadan evvel insanlarla dolmuş... Kapkara... Simsiyah! Sade kabir taşları, beyaz mermerler görünüyor. Bu sel nereye akacak, nereye dolacak?.. Her yer dolu... Mahşer mi? Hakikat mahşer!.. Uzaklardan dualar, âmin sesleri geliyor. Mareşal toprağa kavuştu.

Dönüyoruz. Dostlardan biri "C.H.P.'yi mezara, Mareşal'i kalbimize gömdük" diyor...

Bu gece gençler onun mezarı başında sabaha kadar nöbet bekleyecekler! Bu nöbet rap rap emirle getirilen askerlerin resmî nöbeti değildir...

Mareşal'in Ölümü ve Resmî Makamlar

Mareşal'in ölümü üzerine kopan bu kıyametten resmî makamlar, iktidar korktu... Milletin ve gençliğin önüne hangi engeli koyduysa millet ve gençlik onu aştı. Bu akışı durduramadı... Milletin kendine gelişini çekemediler... Bu hâdiseyi milletin gözünde küçültmek, sıfıra irca etmek yolunu tuttular. Tahrikçilerden, irticadan bahsettiler... Tahrikçi kimdir? Bizzat kendileri... Radyoları iki gün köçek havası çalmasaydı, Türk düşmanı İran Şahı Pehlevi'nin üç yıllık ölüsü İstanbul'dan geçerken yarıya çekilen bayraklar Mareşal'in ölümünde de çekilseydi, bu işlerin hiçbiri... Amma hiçbiri olmayacaktı...

Mürteci kim? Kırk yılda millet kendi isteği gibi ölüsünü kaldırdı. Tekbir getirdi; dua etti... Çalgı mı çalacaktı; gâvurlar gibi çelenk mi taşıyacaktı? Haydi dirilerimize karışıyorlar, ölülerimizle işleri ne? Böyle lâiklik mi olur?

Dr. Ali Fuat Başgil'in dediği gibi, bu lâiklik değil, doğrudan doğruya vicdan hürriyetine, din hürriyetine karşı girişilmiş bir terördür. Açıkca din düşmanlığıdır... İş bu

kadarla kalsa iyi. Gün geçtikçe bu hâdise büyüdü, bir gençlik ve millet davası hâline geldi... İktidar bu vaziyet karşısında geriledi, ürktü, yeni bir iftirada daha bulundu:

Başvekili, 400.000 Müslümanın bu hareketini "Komünistlerin ilkbahar taarruzu" olarak vasıflandırdı... Yeşil, birdenbire politika hokkabazlarının elinde kızıl oluverdi.

İlk günlerde

Cenaze törenini muhteşem ve ulvî olarak vasıflandıran, karargâhlarını Babıâli'de kuran bir yığın yevmî gazeteci, bu basma kâğıt tüccarları birdenbire parolayı değiştirdiler... O muazzam ve muhteşem geçişi birkaç tahrikçinin, birkaç yobazın eseri gibi göstermeye çalıştılar. Dönme dolap 10 kr. Vatan, ilâncı Cumhuriyet, Tasvir gazetesinin başını yiyen Cihad Baban'ın İstanbul'un dışına çıkmayan gazetesi "Son Saat", bütün sürümü bini geçmeyen, haritada Siirt'in yerini gösteremeyen Siirt Milletvekili C.H.P.'li Ethem İzzet'in Son Telgraf'ı ve bunların emsali bir sürü gazete ve gazeteci, apartmanlarından sokaktakilere, halka istihfafla bakan bu adamlar, sokağa, halka cephe aldılar. Bu demokrasi aktarmacıları, bu sürümcüler bu bapta Ş. Günaltay'ı dahi geride bıraktılar. Bir İttihat ve Terakki artığı, bunu isyan olarak göstermek istedi ve âdeti olduğu üzere Moskova'ya işaret etti. Mandacı Yalman da bu hareketi Çin komünistleriyle mukayese etti. Her ikisinin de güya ecnebi birer dostu varmış. Bunu söyleyen kendileri değil, bu yabancı müşahitlermiş. Bu taktiği niçin kullandıkları belli... Halkı inandırmak için yapıyorlar bunu! Artık milletin onlara inanmadığını kendileri de anlamış olacaklar ki, sözlerini bir yabancıya söyletiyorlar. Yabancıya ne hacet! Kendileri yabancı! Bu toprağa, bu millete, bu milletin inançlarına, bu milletin sefaletine, dertlerine yabancı!..

Onlar bu hareketten korktular. Gördüler ki öldü sandıkları bu aşk ve iman, ölmemiş!..

Onlar bu şahlanıştan korkarlar! Zira memlekette bu ruh hâkim olursa, İttihad-ı Terakki artıklarına, mandacılara, paşazadelere, farmasonlara iş kalmayacak! İş başına Anadolu çocukları geçtiği gün, Babıâli simsarlarının, Galata'nın tatlı su Frenklerinin, Beyoğlu sefihlerinin eline pasaportları verilecek. Onlar bunu biliyorlar! Nerede bir

millî kımıldanış, nerede bir iman şahlanışı görürlerse, bunlar böyle yaparlar; medeniyet adına, hürriyet adına, demokrasi adına konuşurlar. Ve hep bir ağızdan basarlar yaygarayı: İrtica var! İnkılâp tehlikede, tahrikçilik yaptırmayız! Millî menfaat, millî istiklâl v.s.

Sütun sütun yazılar... Derin derin mütalâalar(!).

Tehlikede olan, inkılâp perdesi arkasındaki kendi menfaatleridir... Nizam dedikleri kendi menfaatlerinin nizamıdır... Millî birlik dedikleri, kendi vurguncu, soyguncu birlikleridir!

Veyl bundan böyle bu milletin imanıyla, vicdanıyla oynayacaklara... Veyl! Yüzbinlerin, milyonların aşkına karşı gelmek gafletinde bulunanlara... Vay! Mayaları vatan toprağıyla yoğrulmuş Türk gençliğinin tertemiz alnına kara ve kızıl çamur atanlara! Eceliniz yakındır!.. Uyuyorduk, uyandık! Öldürülmüştük, dirildik! Dağınıktık, parçalanmıştık, toplandık!.. Korkun bizden! Ey imanımızın, vicdanımızın katilleri... Biz yalnız ve yalnız Allah'a kulluk ederiz. Allah'tan korkarız. Allah'tan korkan hiçbir şeyden korkmaz. Bunu bilin ey imansızlar!

İSTİKBALDE NELER OLACAK?

Maddeden Ruha Geçiş

Lâ ya'lem'ul-gaybe illallâh. Kur'an-ı Kerim.

Türkçesi: Gaybı kimse bilmez! Ancak Allah bilir.

Biz Müslümanlar gaybı, istikbalde cereyan edecek hâdiseleri, ancak ve ancak Allah'ın bileceğine iman ederiz. İstikbal hakkında dinin bu görüşü ile, ilmin görüşü aynıdır...

İlim adamı da istikbal hakkında keşiflerde bulunamaz!.. Olanı olduğu gibi gösterir. Hâdiseler arasında sebep ve netice münasebetlerini arar, bulur, bir formüle, kanuna bağlar...

Fakat ilim adamı da, her şeyden evvel bir insandır. O da, her insan gibi istikbali, her şeyin önünü sonunu düşünmekten hali kalamaz!..

Mevcut bilgilere dayanarak, istikbal hakkında bazı temennilerde bulunur, nazariyeler, teoriler vazeder...

Maddeciliğin babası olan Karl Marks'ın eserleri bile, gelecek hakkında tahminler, hatta kat'î hükümlerle doludur... Maddeler âleminde her şey, bir kanuna tâbi olduğu gibi, ruhlar âleminde cereyan eden hâdiseler de, bir kanuna tâbidir. Tıpkı maddeciler gibi ruhçular da istikbal hakkında bazı tahminlerde bulunuyorlar.

Artık bugün maddenin en küçük parçası olan atom da parçalanmıştır. "Her şeyin aslı maddedir" diyen maddeci nazariye bu keşif karşısında iflâs etmiştir. Zira artık aslî unsur olarak madde diye ortada bir şey kalmamıştır. Ato-

mun keşfi bize madde denilen şeyin teksif edilmiş bir kuvvet, bir enerji olduğunu göstermiştir. Kısaca madde, ruhun kesafet peyda etmesidir.

Meselâ hava... Havanın varlığı muhakkaktır. Bunu her zaman her yerde hissediyoruz. Fakat görmüyoruz!.. Ancak, hava tabakaları birbiri üzerine yığılınca, kesafet peyda edince görebiliyoruz. Gökte gördüğümüz mavilik işte bu hava tabakalarından ibarettir.

Tıpkı hava gibi, ruh vardır. Varlığını duyarız, hissederiz. Bize hükmeden odur, varlığın esası da odur. Fakat göremeyiz!..

Bazı ham, kaba insanlar vardır. Üstelik bunlar bilgin geçinirler. Bilgiçlik de taslarlar. Bunlar ancak gözleriyle gördüklerine inanırlar... Göz, kulak, burun, dil hayvanlarda da var.

Onlar da görür, duyar, tadar, koku alırlar. Harici âlem, hayvanlar için bu 5 duyguya çarpan intibalardan ibarettir. İnsanı da, tıpkı hayvanlar gibi mütalâa edenler, elbette ruhun varlığına inanmazlar. Fakat atomun parçalanışı en müfrit materyalistleri bile endişeye düşürmüştür.

Bu büyük keşiften sonra başta Amerika olmak üzere bütün dünyada yeni yeni ruhçu hareketler doğmuştur. Felsefî sahada, hak ve hakikatler sahasında materyalizm, bir daha kalkamayacak şekilde yıkılmıştır.

Size burada, bir Amerikan dergisinde okuduğum gayet enteresan bir yazıyı anlatmadan geçemeyeceğim. Amerikalılar, Japonya'nın Hiroşima şehrine atom bombasını attıktan sonra, bu şehirde gayet enteresen hâdiselere şahit oluyorlar. Atom bombasının patladığı yerlerde üç yüz yıl evvel buralarda yaşamış Japonların sesleri duyuluyor. Müşahitlerin kulağına tahminen üç yüz yıl evvelki Japon dilinin şivesi ile konuşan insanların sesleri geliyor. Hatta şurada burada eski Japon kıyafetleriyle canlı hayaller beliriyor. Atomun patlaması o civardaki mevcut şartları öyle değiştiriyor ki âdeta kısmî, oraya ait bir kıyamet kopuyor. Evvelce o mıntıkada yaşayan insanların şekilleri, sesleri yeniden meydana çıkıyor.

Bu tecrübe bile bize Kur'an-ı Kerim'in haber verdiği, "Basübadelmevti, öldükten sonra tekrar dirilmeyi" göstermesi bakımından hayretlere şayandır... (Bu bahsi bu-

rada kesiyoruz, icap ederse gelecek sayılarımızda tekrar döneriz...)

Yazımızın başında Kur'an-ı Kerim'den bir âyet almıştık!.. "Gaybı ancak Allah bilir." Buna şeksiz şüphesiz inanıyoruz!.. Yalnız her şeyi bilen Allah'a yaklaşmakla, insan, nefsini terbiye ede ede, istikbal hakkında, yine Cenabıhakk'ın izniyle bazı şeyler söyleyebiliyor. Ve bu söylenenler çıkıyor. Başta Şeyh Muhyiddin-i Arabi hazretleri olmak üzere birçok evliyalar, istikbal hakkında keşiflerde bulunmuşlardır.

Dinen de ilmen de insan, varlıkların en mükemmelidir. Eşref-i mahlûkattır. Bugün insanların yaptığı âletler, meselâ radyo, Amerika'da konuşan birisinin sesini, aynı yerden, aynı zamanda milyonlarca insana, kilometrelerce mesafeden nakledebiliyor.

İnsanın yaptığı bir âlet böyle mucizeli şeyler meydana getiriyor da, Allah'ın yaptığı insan, bu harikulâde varlık, nasıl olur da bir âlet kadar iş yapamaz!.. Maddenin, tellerin, ampüllerin, lâmbaların, ahenkli bir şekilde çalışması, kısaca maddenin tekâmülü, Amerika'daki bir sesi bize kadar getirebiliyor. Ya ruhun tekâmülü!.. Biz şuna inanıyoruz ki insan, nefsini terbiye ede ede, öyle bir tekâmüle erişir ki, kulakların işitemediği sesleri işitir, gözlerin göremediği varlıkları görebilir. İnsan kendini, kâinat nizamına, Hak nizamına göre ayarlayabilirse, hangi dalgada olursa olsun (-kısa-orta-uzun-yaratılışına göre-) hak sesi işitebilir!.. Maddî âlemi çerçeveleyen zaman, mekân, imkân mefhumlarının üstüne yükselebilir.

Kalp radyosu açık olursa, meselâ çok uzaklardaki bir dostunun konuşmasını duyabilir. Evveli, âhiri her şeyi bilenden nasibini alabilir...

Şimdi size, bu işlerin piri, Meşhur, "Seyyid Ahmet Hüsameddin" hazretlerinin İstihraçname'sinden bazı parçalar veriyoruz.

Şayanı hayrettir ki bu muhterem zatın istihraçlarından birçoğu şimdiye kadar çıkmıştır.

(Esseyid, Ahmet Hüsameddin Efendi hazretlerinin İstihraçname'sinden) aynen alınmıştır.

(Mir'atü'ş-şüûn ve'l-garaib)

(Olacak olan acayip şeylerin aynası)

"Mehazımız olan kitap bundan kırk sene evvel yazılmış olmak hasebiyle, bu zaman zarfında geçen hâdiseler hakkında tafsilât vermekte ise de, biz bunları tayyettik. Bir de yayılmasına lüzum görmediğimiz ahval ve vakayi-i âtiyeden bir kısmını dahi sükût ile geçmek şıkkın iltizam ettik. Şimdi bir kısmını buraya aktarıyoruz:

1131 senesinde 68 sene müruruna kadar Avrupalılarda terakki azalacak ve gittikçe çökme ve inhilâl sebeplerini hazırlamış olacaklardır.

1387 ortalarına doğru zuhur edecek olan Piyale yıldızı Avrupa kıt'asına hemen temas edecek bir surette geçecek ve güneşin ziyası da eklenerek birçok zarar iras edecektir. (Cim Mim Kaf Kaf). Cümlesi Muhammed'e iltihak edecektir.

1407 senesinde Harp gayeyi tekemmüle vasıl olacaktır.

(Sin Sin Elif) ahiri Museviyet ve İseviyet dinini terk edecektir.

Arzın etraf ve eknafıyla muhabere edildiği gibi bazı şuaat vasıtasıyla Merih, Zuhal ve Utarit gibi sair seyyare ile muhabere edilecektir. (Mim, Mim, Cim) cemolacaktır.

Müslümanlardan bir zat gelecek, bu zatın şerefi, Kafkasya'nın en ulu dağından etrafa Güneşin şuaı gibi şulenisar olacaktır.

Seyyarat-ı saire ile muhabere sayesinde Cenabıhakk'ın azamet ve şanı, kudreti anlaşılacak ve dünyanın, mahlûkat ve mevcudat-ı ilâhiyeye nazaran bir cüz'-i ferd mesabesinde kaldığı teslim ve itiraf edilecektir.

Herkes tabiî bir din ile (Müslümanlıkla) mütedeyyin olmaya çalışacak, sun'î ve gayritabiî dinler büsbütün unutulacaktır.

Bahrimuhit-i Hind'in mâverasından gelen sesler herkesi nahuş ve müthiş titremelere uğratacaktır.

Şimal tarafından Karadeniz'e bir su karışmasıyla oranın ahvali gayrisalim bir raddeye gelecektir. *(Ahiri yine oraya raci =Elif, Mim, Mim, Cim).*

1370 senesinde büyük bir hâdise-yi nücûmiye (yıldızlar) zuhur edecektir.

Avrupa devletlerinin içinde en hakir görülen bir millet kuvvetlenecektir.

Bu vak'anın zuhuru anında kırmızı bir ay görülecektir. Avrupa'nın muvazenesi bozulacak, devletler arasındaki hukuk ve namus kaidelerine riayet edilmeyecektir.

Piyale yıldızının geçmesinden sonra devam eden şiddetli hararet, Avrupa sâkinlerinin dimağlarına ettiği tesir sebebiyle fikr-i ihtira ve icat bunlardan külliyen zail olacaktır. Ve gitgide büyük adamlar yetiştirmeyerek bu topluluğu evvelki gibi muhafaza edemeyecek, sanat ve marifi büsbütün kaybedecektir.

Ashab-ı vukufun ıttılaına göre Amerika, Piyale hâdisesinden âzâde kalacaktır. Tazyik-i hava ile yapılacak vasıtalarda iki saat mesafeden geçen vapurlar şiddetli bir fırtınaya tutulacak ve batacaktır.

Rusya'nın şark-ı cenubî cihetinde manevî tüfek şeklinde dinamitli bir ateş patlayacak, Rusya on yedi parçaya ayrılacaktır.

Kur'an-ı Kerim, câmi-i ulûm-u fünun olduğundan Müslümanlar minlerinde kuvvet buldukça birer birer Kur'an'dan istihraç yapacaklar. Ve ba'de'l-keşf Kur'an-ı Kerim'deki sarahat-i lâfziyeden nasıl olup da bir şey anlayamadıklarına şaşacaklardır.

Şarkın tezyinatı (giyinişi ve teşebbüsü) büyüklerin bittedric (yavaş yavaş) azalmasından ileri geldiği için irfan seviyesi yükseldikçe yeni yetişmeler eskilere nazaran daha âli olmaya çalışacaktır. Günden güne ilim, fen ve sanat şarkta aksa-yı kemale erişecektir.

Makineler tazyik-i hava kuvveti ile işleyecek, ateş ve kömüre ihtiyaç kalmayacaktır.

Vapurlar başka bir şekle girecek daha sonra büsbütün kalkacak, zırhlılar bir işe yaramayacak, memleket kadar büyük olan bu zırhlılara gelecek nesiller bakıp şaşacaklardır!

Fransa bütün âlemin nazarında düşecek, Paris şehri harap olacak, bir vakit gelecek ki dünyada son derece terakkiye vâsıl olacak Müslümanlar, Paris'te tetkikatta bulunacaklar, hatta Anadolu'nun iç vilâyetleri ahalisinden bir zat orada hafriyat icrası ile meşgul iken yanına gelen bir zatın 'Birader burada ne yapıyorsun?' sualine (-Ne mi yapıyorum, burada Paris denilen bir şehir varmış, burada şehir olduğuna dair nişan ve alâmet arıyorum) cevabını verecektir."

AT YARIŞLARI

Bu kumar üzerimize dörtnala geliyor! Bize felâket getiriyor!

Tarihler, Roma İmparatorluğu batacağı sırada Roma'nın eğlencelerin, at yarışlarının, bayramların mahşeri olduğunu yazarlar. Timur'a ait şöyle bir hikâye de biliyoruz:

Timurlenk, Sivas'ı zaptettiği sırada adamlarına sormuş:

- Fethettiğimiz ülkenin sakinleri ne yapıyor?

- Ağlıyor efendimiz, demişler.

Timur:

- Ağlayanlardan korkulur. Haracı, vergileri biraz daha ağırlaştırın, emrini verir.

Vergileri ağırlaştırılır. Timur yine sorar:

- Halk ne yapıyor?

Adamları:

- Ulu hakanımız halk düşünüyor, derler.

Timur:

- Düşünenlerden korkulur. Halkı biraz daha tazyik edin, buyruğunu verir.

Kuyruklar, Topal Hakan'ın buyruğunu yerine getirirler. Halka olmadık işkenceyi yaparlar. Timur yine sorar:

- Şimdi ne yapıyorlar?

- Tuhaftır efendimiz, derler, halk şimdi bayram yapıyor.

Timur derin bir nefes alır: "Artık bu şehirden korkulmaz. Onlar ipin ucunu kaçırdılar." der. Onlar gibi bizimkiler de ipin ucunu kaçırınca vur patlasın, çal oynasın! Nerde çalgı, orda kalgı, bayram, şenlik yapıyorlar. Sinemalar tıklım tıklım oldu. Çoğumuz maaşının, yiyeceğinin mühim bir kısmını sinema, tiyatro, millî piyongo, at koşularına ayırıyor. Ka-

zandığı beş on kuruşun hepsini bu sefahat eğlence yerlerinde harcayanlar da çok. Biz bu yazımızda bunların birinden, bilhassa büyük şehirlere ârız olan at koşularından bahsedeceğiz. At yarışları, başta Ankara olmak üzere İstanbul ve İzmir gibi şehirlerde haftanın, hatta mevsimin en mühim hâdiselerinden biridir. Artık bir hafta evvel bu mesele ile ilgili neşriyat sıkı sıkıya takip edilir. Yarışların yevmî gazetelerin sürümünü geçen hususî gazeteleri de var. Tahminler yürütülür. Atların listeleri, kerrat cetvelleri gibi ezberlenir. Münakaşalar olur. Bahislere girişilir.

Mühim bir memleket meselesi imiş gibi, en büyüğümüzden en küçüğümüze kadar herkes bu mesele ile alâkadardır.

Radyo o gün hususî neşriyat yapar. Atların şöhretleri, adı, sanı halk tarafından günün siyaset adamlarından daha çok tanınmıştır. Hem de şecereleriyle birlikte. Yarış günü hususî otobüsler hazırlanır. Varını yoğunu herkes, bilhassa züğürtler karılarıyla kavga ederek çocuklarının nafakasını keserek cebine doldurur, doğru at koşularına...

Bundan birkaç sene evvel bir arkadaşın ısrarı üzerine ben de gitmiştim. Şu kumarhaneyi bir göreyim demiştim.

Aman Allahım o ne kalabalık, o ne curcuna! Herkesin elinde atların listeleri, gazeteler... Herkesin dilinde ganyan, plâse... Arkadaşa sordum. Ganyan ne, plâse ne? Gülerek cevap verdi. Şimdi dedi, her atın numarası var. Bunların içinde hangisi birinci gelirse onlara para verirler. Her atın bileti var. Biletler iki türlü: Ganyan, Plâse... Bir de çifte bahis...

Arkadaşımın bu izahatından bir şey anlamadım. Anlamadığım için de anlatamadım.

- Atlar nerede, dedim.
- Atlar yok!..
- Eh bu kalabalık ne?
- Canım işte kumar oynuyorlar dedik ya!..

Çifte bahis... Hurr... Birden bire bir gürültü koptu. Motosiklet gürültüsü. Cumhurreisi gelmiş. Şapkasını çıkardı, alkışladılar... Kalabalık gittikçe artıyordu.

Anlaşılan koşu başlayacak. Kadro tamamlandı. Herkes ne kadar parası varsa gişelere itişe kakışa yatırdı. Ve ellerinde birer kâğıtla geri döndüler. Bakıyorum oynayanların ekserisinin üstü başı perişan. Amele, çerçi, odacı, küçük memur, bir sürü cebi delik...

Yahu, dedim. Mademki at koşularına geldik. Şu atları bir görelim. Beton merdivenlerden yukarı, seyir yerine çıkıyorum. Ha... Burada... Ekselânsları varmış kumarbazların... Hepsi de koşu meydanına bakıyorlar. Koşular işte başlıyor... Atların hepsinin üzerinde numara var. Herkesin elinde bir kâğıt avazı çıktığı kadar bağırıyor. Acayip acayip sesler. Bunlar atın isimleri imiş. Atlar koşuyor, seyirciler coşuyor...

Sağ tarafımdan bir kadın hem ayaklarını yere vuruyor hem ellerini çırpıyor ve olanca sesiyle bağırıyor: Fış... Fış...

Kadına bakıyorum. Kadın mütemadiyen feryat ediyor.

Fış... Fış... Yanında yakışıklı bir adam var... Ona: Cemal!.. diyor. Şimdi kalbim duracak!.. Hele elini bir sok... Adamın elini zorla koynuna sokturuyor:

- Cemal çifte değil mi? Bizimki çifte...

Adam:

- Evet, çifte idi. Çifte bahis...

Ben şaşırıyorum. Doğrusu çifte kepazelik... Yahu diyorum, burası kumarhane mi, tımarhane mi? Şaşmış kalmıştım. Arkadaşıma:

- Fışfış diye neye bağırıyordu?

- Onun tuttuğu atın adı Fışfış da ondan...

Nihayet kazanan numaralar ilân ediliyor. Millet tekrar hurra... gişelere... Sıkışana, sıkıştırana, feryat edene, sövüp sayana kim bakar...

Merdivenlerden inerken aşağıya baktım. Merdivenin dibine bir sürü ipsiz toplanmış yukarıya bakıyorlar. Benimle beraber inenlerden biri merdiven altı seyircilerinden birisine soruyor:

- Ulan hergele burada ne işin var?

Tulumbacı cevap verdi:

- Ne yapayım abi... Siz koşu seyrediyorsunuz, biz dişi... Biz de çifte bahise tutuştuk... Hangisi kazandı? Dandi... Fış... Fış... abi...

Arkadaşım bana âlimane, bilgiç bilgiç izahat veriyor:

- Bugün burada en az 700.000 lira dönmüştür.

- Yedi yüz bin mi?

- Ne sandındı?

Birçokları koşuları tayyare ile takip ediyorlar. Nerede koşu varsa herif tayyareye atlayıp geliyor. Sonra bu oyun piyango gibi. Şimdi burada koşu yapıldı ya... Meselâ İstan-

bul'da aynı koşuyu binlerce adam takip etti ve oyun oynadı. Telefonla takip ediyorlar... Askerî harekât takip eder gibi... Ha diyorum... Öyleyse askerî harekâttan ne farkı var? Koşuyu dürbünle takip eden kodamanları görmedin mi?

– Şu fark var ki orada can verilir, burada para...

Koşular, koşmalar, bağırmalar hâlâ devam ediyordu.

Bilet gişelerinin önü, hâlâ hıncahınç dolu idi. Anlaşıldı. Plâselerin, ganyanların, çifte bahislerin tasfiyesi yatsıya kadar bitmeyecekti. Koşu yerinden ayrılırken şunları düşünüyordum: Asıl büyük facia bundan sonra başlayacak. At koşuları şimdi evlere sirayet edecek. Şu sersem adam bugün kim bilir kaç günlük yevmiyesini çifte bahise yatırdı. Şu küçük memur da kim bilir, ay başında ben sana veririm, diye şundan bundan kaç maaşlık para topladı. Ganyana, plâseye, çifte bahise yatırdı. Şimdi evlerine eli boş, cebi boş dönüyorlar. Akşam eve girince kopacak kıyameti bir düşünün! Kumarbaz eve ekmeksiz, parasız, pulsuz dönmüştür. Hâlâ elinde at koşusu listesi var. Ve cebinde para yerine bir tomar kâğıt bilet... Aç çocuklarını, bedbaht karısını düşünmüyor. Hâlâ gözleri at listelerinde... Gelecek haftaki yarışları düşünüyor.

At yarışları kumarın en menfurudur. Çünkü bu kumar diğerleri gibi masa başında birkaç kişi tarafından oynanmıyor. Bu menfur oyuna bir millet iştirak ediyor.

Bu kumar üzerimize dörtnala geliyor. Yuvalarımızı yıkmaya, varımızı, yoğumuzu çiğnemeye, helâk etmeye geliyor.

Bize böyle konuştuğumuz için:

"Biz gitmiyoruz ya, onlar da gitmeyiversinler... Zorla götüren yok ya... Bu ne hiddet, bu ne şiddet efendim" diyecekler olabilir.

Sen orada insanları en çok çeken, can evinden vuran cazip, çekici bir mıknatıs sahası vücuda getir, sonra da "gitmeyiversinler" de... Biz diyoruz ki: Yapmayıversinler, yüksek himayelerine almayıversinler!... Dürbünle, eşen dört ayaklılara bakacaklarına, onları himaye edeceklerine, iki ayağı üzerinde bile duracak, bir adım atacak hâli kalmayan millete baksınlar... Onu himaye etsinler.. *(İ.İnönü at koşularının baş devamcısı ve himayecisi idi).*

16. ASIRDAN SESLER

Aşağıda okuyacağınız yazı "Kanuni Devrinde Bir Sefirin Hatıratı" isimli kitaptan alınmıştır. Bu sefir, G.D.E. Busbecg'dir.

İşte bu sefirin hatıralarından bazı parçalar:

Amasya'ya vardığımız zaman, Veziriazam Ahmet Paşa'ya ve diğer paşalara hürmetlerimizi arz ettik. (Sultan burada yoktu). İmparatorun talimatı dairesinde bunlarla müzakereye giriştik. Paşalar işin daha bu safhasında bizim aleyhimize gibi görünmemek için hiçbir şey söyleyemediler.

Metbûaları kanaatini izhar edinceye kadar meseleyi tehir ettiler. Sultan avdet edince huzura çıkarıldık. Sultan Süleyman alçak bir taht üzerine oturmuştu. Yüksekliği bir kadem kadardı. Üzerine nadide halılar, gayet nefis işlemeli yastıklar konulmuştu. Yayı ve okları yanında duruyordu. Yüzü gülmüyordu. Çehresinde huşunet vardı. Bu hâl boş değildi, fakat aynı zamanda azimetten hali değildi. Biz sultanın bulunduğu yere gittiğimiz zaman bizi huzura mabeyinciler çıkarmışlardı. Bunlar silâhlarımızı aldılar. Bir Hırvat mülâkat talep edip de Sultan Murad'ı öldürdükten sonra bu usul ihdas olunmuştu.

Sultanın elini kemal-i tâzimle öptükten sonra geri geri duvara kadar çekildik. Arkamızı kendilerine doğru çevirmekten içtinap ettik. Sonra beni dinledi. Yüzünde bir istihfaf alâmeti belirdi. (Çünkü efendimin, İmparatorumun talepleri çok vakurane ve istiklâlperverâne idi) ve sadece şu cevabı verdi: "Güzel!.. Güzel!.."

Bundan sonra bize ikametgâhımıza gitmek üzere izin verildi. Biz, huzurda iken, büyük bir kalabalık vardı. Vilâyet beylerbeylerinden birçoğu hediyelerle gelmişlerdi.

Bütün hassa alayı, süvariler, sipahiler, gurebalar, ulûfeciler, yeniçeriler burada idiler. Bu koca mecliste tek bir kişi yoktu ki haiz olduğu mevkii ve rütbeyi kendi liyakat ve cesaretine borçlu bulunmasın... Hiç kimse filânın neslinden, filân falanın soyundan gelmiş olmak dolayısıyla diğerlerinden yüksek bir mevkie çıkamaz. Herkesin vazife ve memuriyeti ne ise ona göre itibar edilir. Bundan dolayı, Türkler arasında merasimde üstünlük kavgası yoktur. Herkesin ifa ettiği vazifeye göre tayin edilmiş bir mevkii vardır. Herkese Sultan, bizzat memuriyet vazifesini tevcih eder. Bunu yaparken ne zenginliğine, ne anadan doğma, babadan gelme asalete bakar, ne de boş ricalara, istirhamlara, tavsiyelere... Bir namzedin haiz olabileceği nüfuz ve şöhreti hiç nazarıitibara almaz. Yalnız liyakatla dirayete bakar, seciye arar, fıtrî kabiliyet ve istidadı düşünür. İşte herkes istidat, kabiliyet ve bilgi, ahlâk ve seciyesine göre bir işe tayin edilir. Türkiye'de herkes kendi mevki ve istikbalinin bânisidir. En yüksek mevkilere çıkanlar çoğu zaman çobanlıktan yetişmişlerdir.

Bunlar böyle küçük yerlerden, aşağılardan gelmiş olmaktan utanmak şöyle dursun, bilâkis bununla iftihar ederler. Ben ne idim... Çalışkanlığım, doğruluğum sayesinde ne oldum!.. derler. Bugünkü mevki ve ikballerini ecdatlarına ne kadar az borçlu iseler, iftihar etmekte kendilerini o kadar haklı görürler. Türkler insanlarda meziyetin babadan oğula irs yoluyla intikal ettiğine, bir miras gibi elde edildiğine inanmazlar. Bunu kısmen Allah'ın bir ihsanı, kısmen de çalışmanın, zahmetin, gayretin bir mükâfatı telâkki ederler. İşte bu suretle Osmanlı İmparatorluğu'nda şevket ve makam, idarî mevkiler, liyakat ve maharetin mükâfatıdırlar. Namussuz, tembel, atıl, bilgisiz olanlar hiçbir zaman yüksek mevkilere tırmanamazlar. Hakir ve zelil bir hâlde kalırlar. Osmanlıların neye teşebbüs ederlerse muvaffak olmalarının, bütün dünyada hâkim bir ırk hâline gelebilmelerinin, imparatorluğun hudutlarını boyuna genişletmelerinin sebeb-i hikmeti budur.

Bizim tatbik ettiğimiz hükümlerse tamamen aksinedir. Bizde şahsî liyakat ve itibara yer verilmez. Her şey bizde doğuşa bağlıdır. Yüksek mevkilere getirilecek adamlar, hangi nesilden gelmişler, ona bakılır. Bu mev-

zua dair başka bir yerde daha çok şeyler söyleyeceğim. Bu mütalâalar mahremdir... Aramızda kalsın...

Şimdi aynı kitaptan başka bir parça naklediyoruz:

Şimdi siz benimle birlikte, geliniz, sarıklı başlardan teşekkül eden şu muazzam kalabalığa gözlerinizi çeviriniz, hepsi bembeyaz, tertemiz ipeklilere sarılmışlar. Çeşit çeşit, renk renk, pırıl pırıl esvaplar! Her tarafta altın, gümüş, lâl, ipek ve saten parıltısı... Manzarayı tasvir imkânsız. Her türlü tasvirin ve benzetişin üstünde bir hâl... Gözlerim şimdiye kadar böyle bir manzara görmemişti... Mamafih bu servet ve ihtişam içinde dahi büyük bir sadelik ve iktisat göze çarpıyordu. İşgal ettikleri mevki ne olursa olsun herkesin esvabı aynı biçimde idi. Teferruattan, lüzumsuz işlemlerden âri idi. Hâlbuki bizim elbiselerimizde sadelikten eser yoktur. Teferruat içinde boğulmuş, lüzumsuz işlemler elbisenin maliyet fiyatını çok yükseltmiştir. Dayansa bari, ne gezer... Bizim elbiselerimiz çok pahalıya mal olur, üç gün içinde bozulur. Türklerin esvapları uzundur; topuklarına kadar iner. Bu biçim esvaplar yalnız gösterişli olmakla kalmıyor, insanın boyunu da uzun gösteriyor. Bizimkiler o kadar kısa ve dardır ki, insanın vücudunun biçimini meydana çıkarıyor. Vücudun girintisi çıkıntısı hep dışarda. Bunları gizlemek her bakımdan daha iyi olurdu. Şüphesiz... Sonra bizim elbiseler insanı göstermiyor da... Bir cüce manzarası veriyor.

Bu muazzam kalabalık içinde imrenilecek bir nokta da sessizlik ve disiplindir. Hiçbir bağrışma, gürültü, uğultu yok... Hâlbuki bizde birkaç kişi bir araya geldi mi gürültüden durulmaz. Herkes kendisine tayin edilen noktada sessiz ve sakin duruyordu. Paşalar, Miralaylar, Binbaşılar, Yüzbaşılar, ilâhiri... Türkler bunların hepsine (Ağa) diyorlar... Büyükler oturuyorlardı. Neferler ayakta idiler. En çok göze çarpan, miktarları binleri aşan yeniçerilerdi. Bunlar diğer kuvvetlerden ayrı bir mevkide duruyorlar, uzun bir saf teşkil ediyorlardı. O kadar sessiz idiler ki, yanımda oldukları hâlde acaba adamlar ölü mü, diri mi? diye şüpheye düşüyordum. Sanki birer heykeldiler.

Bir deniz harbi oluyor, donanmamız bütün Akdeniz'i zaptediyor. Avusturya İmparatoru Ferdinand'ın elçisi, bakın bunu nasıl anlatıyor:

Eyül'de muzaffer ve muazzam donanma, esirler, ganimetler ve zaptolunan sefinelerle beraber İstanbul'a döndü. Bu biz Hristiyanlar için ne kadar elîm, acıklı bir manzara ise Müslümanlar için o kadar hoş, zevkli bir manzara idi. Muzaffer donanma, ilk gece İstanbul kapılarında demirledi. Maksat sabahleyin, büyük bir seyirci kalabalığı karşısında, şanlı şerefli, tantanalı bir şekilde limana girmekti. Sultan Süleyman Han liman methalinin yanındaki sütunlu mevkie inmişti. Burası Sultan sarayının temadisinden teşekkül eder. Padişah muzaffer donanmayı, donanma da teşhir edilen Hristiyan amirallerini yakından görmeyi arzu ediyordu. Amiral gemisinin ta arkasında, meşhur Don Alvaro ile Napoli ve Sicilya donanmalarının amiralleri, Don Berenguer ve Don Sancho teşhir olunmuşlardı. Zaptolunan kadırgaların kürekleri, küpeşteleri alınmış, silâhsız askerler gibi sadece tekneleri bırakılmıştı. Bunlar Türk gemilerinin yanında âdi, biçimsiz görünüyorlardı.

Bu büyük merasimde Muhteşem Süleyman'ın yüzünü görenler, onda bir zerre bile gurur nişanesi görmediklerini kat'iyetle söylüyorlar. Ben de, kendisini iki gün sonra dinî vazifesini ifa eylemek üzere saraydan çıktığı zaman gördüm. Yüzünün ifadesi hiç değişmemişti! Hâlinde aynı huşunet ve hüzün eseri vardı. O kadar ki vukua gelen muazzam zaferin, sanki kendisiyle hiç alâkası yokmuş, beklenmedik hiçbir hâdise olmamış zannedersiniz. Talihin mukadderatını kabule, bu ihtiyar hükümdarın kalbi öyle alışmış ve hazırlanmıştı ki, alkışlara kulağını tıkıyordu, nazarında bütün zaferler âdeta bir hiçti. O Allah'ına, dinî vazifesini ifaya, camiye namaza gidiyordu. Hâlinde aynı huşu ve hüzün eseri vardı.

Şimdiki hâlimizi bir görün! Macar futbolcularını yendik diye ortalık altüst oldu... Biz ne kadar değişmiş, ne kadar hafiflemiş, ne kadar eften püften adamlar hâline gelmişiz... Gösteriş, nümayiş, alâyiş, gurur... Bütün sermayemiz bu...

Şu haşmete, kudrete bakın, bir de şimdi Amerikalı Mr. Randall'ın etrafında "dolar, dolar..." diye dolaşanlara...

Gene aynı adam anlatıyor:

"... Kanunî Sultan Süleyman Han, gerek kendisinin ve gerek ecdadının kazandığı zaferlerin telkin ettiği dehşetle karşımıza dikiliyor. Macaristan ovalarını 200.000 süvari ile istilâ etti. Şimdi de bütün Avrupa'yı tehdit ediyor. Ta... İran hududundan buraya kadar devam eden yerlerdeki bütün kavimleri arkasından sürüklüyor. Birçok kralların menabii ile teçhiz edilmiş bir ordunun başında bulunuyor. Üç kıt'adan her biri bizim imhamızı hazırlıyor. Bu ordu, bu tafan bir yıldırım gibi çarpıyor, yıkıyor. Sultan Süleyman iyi talim görmüş bir ordunun başındadır. Ordu da onun idaresine alışmıştır. İsmi ta... uzaklara kadar dehşet salıyor. Hudutlarımız boyunda bir arslan kükrüyor. Kâh oradan, kâh buradan, geçmek istiyor."

Şimdi, şimdi biz gâh oradan gâh buradan para dileniyoruz. "Dağ başını duman almış", on yılda onbeş milyon genç yaratmışız hepsi o kadar!.. İşimiz gücümüz şarkıcılık, türkücülükte...

BUNLAR İSRAİL GAZETECİLERİ Mİ?

Geçenlerde Pakistan'ın Anayasa Meclisi Reisi Abdülvehap Han memleketimizi ziyaret etti. Sakallı, yaşlıca muhterem bir zat...

Hemen güya bizi, Müslüman Türk halkını temsil eden gazetecilerimiz Atayasacılar, Pakistan'ın Anayasa Meclisi Başkanı'nı sual yağmuruna tutmuşlar. Sorulan suallere bakın:

1. Mekteplerinizde din dersleri var mı?

2. Reisicumhurunuzun neden mutlaka Müslümanlardan olması lâzım?

3. Ceza kanunlarında İslâmî eserler mi tatbik edilecektir?

4. Lâik misiniz, değil misiniz?..

Bunları soran bizim gazeteciler... İsrail gazetecileri değil ha!.. Güler misin, ağlar mısın?!.

Yahu, bu adamların din denilince tepesi atıyor. Yahudiler bile İslâm dininden, Müslümanlardan bu kadar nefret etmezler!.. Böyle sualler sormazlar... Lâf mı bu?!. Elbette mekteplerinde din dersi olacaktır... Pakistan'ı Hindistan'dan ayıran yegâne husus İslâm dinidir, Pakistanlıların Müslüman oluşudur. Pakistan bugünkü varlığını, ayrı bir devlet oluşunu İslâmiyete borçludur. Hikmet-i vücudu budur.

Hele suale bakın: Neden Reisicumhurunuz muhakkak Müslüman oluyor?

Eh bu sual hepsinin üstüne tüy dikiyor... 80 milyon Müslümanın Reisi Müslüman olmayacak da asırlarca Pakistanlıların kanını emen Hindulardan biri mi olacak?

Lâik Türkiye'de dahi Devlet Reisi Müslüman değil midir? Hadi bakalım lâikiz diye başımıza bir gayrimüslim getirsenize: Yorgi, Dimitri, Athenagoras v.s... kabilinden... Sıkı mı? Size kalsa siz onu da yaparsınız? Şunlara bak bir... Pakistanlı misafire sordukları suale!.. "Neden Reisicumhurunuzun Müslüman olması lâzım?!."

Dünyanın neresinde görülmüştür bir devlet reisi kendi milletinin dininden ayrı bir din, kendi milliyetinden başka bir milliyet taşısın...

Bu, ancak esaret ve müstemleke idarelerinde vardır. Yoksa, bu gazeteciler dost-kardeş-dindaş Pakistan'ı hâlâ müstemleke mi sanıyorlar?!.

Lâik mi imiş, değil mi imiş?!. Hay Allah lâyığınızı versin! Pakistanlı kardeşlerimize şunu söylemek isteriz ki, bunlar, böyle sualleri soranlar hakikî Türk değildirler!.. Her Türkçe konuşanı Türk sanmayınız... Hakikî Türk müneveri, Türk halkı onlar gibi düşünmüyor... Dünyada İslâmî esaslar kadar medenî, insanî, demokratik esaslar yoktur...

Bunlar Türkiye'de Müslümanlığı ağza alınmayacak bir hâle getirmek için çalışıyorlar. Din adamlarımızın adı yobazdır. Allah'ın her günü din adamlarını tezlil ve tahkir eden yazılara, fıkralara, karikatürlere, rotatif saltanatçılarının, basma kâğıt tüccarlarının gazetelerinde bol bol rastlanır.

Din adamlarından biri bir suç işlese ayyuka çıkar. Sanki din adamları melektir. Her türlü beşerî duygulardan münezzehtir. Maksat hocaların şahsında Müslümanlığı vurmaktır. Karargâhlarını İstanbul'da kuran, şuradan buradan gelme, birikme, birikinti türediler, bu vatanı hangi ruhun kurtardığını bilmemezlikten gelirler. Bizzat kendilerini bu günlere, bu imkânlara kavuşturan ruha düşman kesilirler... Onlar Türkiye'yi ifsat ettikten sonra şimdi de Pakistan'a el atmak, orasını da ifsat etmek istiyorlar... Çatlasalar, patlasalar bu olmayacaktır. Pakistan kendi ruhuna, kendi dinine ihanet edemez... İslâmî esaslar dahilinde bir anayasa tanzim edilmiştir. Asırlardan sonra büyük İslâm prensipleri, Pakistan'da basübadelmevte kavuşmuştur. İslâm Pakistan Cumhuriyeti ilân edilmiştir. Yeryüzünde resmen devlet adında "İslâm" ismini taşıyan tek devlet Pakistan'dır. İslâm Pakistan Cumhuriyeti, Pakistanlı kardeşlerimize ve bütün âlem-i İslâma kutlu olsun...

BU "CUMHURİYET" DİNİMİZDEN NE İSTER?

Kadrosunda bir sürü komünist barındıran Türkiye'de bütün solcu neşriyatın takdimci, teşvikçi propagandacısı şu Cumhuriyet gazetesi din ve mukaddesat düşmanlığında hepsinden keskin amansız ve uyanıktır.

Malatya'da meçhul bir şahıs, Ahmet Emin'e bir kurşun sıkar. Fail henüz bilinmemektedir. Fakat Cumhuriyet gazetesi faili polisten, jandarmadan evvel yakalar. Bunu yapan ya Büyük Doğucu, ya İslâm Demokrat, kısaca mürtecilerdir. Birkaç gün sonra işi daha da vahimleştirir. Kâşâni'den çek gelmiştir. Bu işi yapanlar, Fedâyan-ı İslâmcılar, İhvanü'l-Müslimcilerle işbirliği hâlindedirler... Söyledikten sonra dilin söylemeyeceği, yazdıktan sonra kalemin yazamayacağı mı var: İmtira, isnat, tezvir. Gaye, Türkiye'de uyanmaya başlayan büyük iman hareketini boğmaktır. Ahmet Emin'den akan 3-5 damla kanla bütün Türkiye'yi kana boyamaktır.

Karadeniz kıyısında bir vilâyette küçük bir gazete çıkar. Aynı vilâyetin D.P.'li milletvekili bu gazetede bir makale neşreder... Eski üslûplu, hiçbir fevkalâdeliği olmayan bir makale... Kimsenin nazarıdikkatini çekmez... Unutulur gider... Fakat Cumhuriyet, din düşmanlığı yapmadan yaşayamaz... Muhakkak bir şey bulmalıdır. Bu zavallı gazeteyi nereden bulduysa bulur. Klişesini ve mahut makaleyi aynen neşreder. Arkasından tahkikata başlar. Atatürk ve inkılâp gibi kanunla korunmuş hassas kelimelerin arkasına sığınarak basar yaygarayı. Başta Nadir başmuharriri, fıkracısı, yedek subaylığını çavuş olarak

yapan çizelgecisi (karikatüristi) hepsi birden dine, din adamlarına atar tutarlar, yazar çizerler...

Günün birinde imamın biri de her insan gibi bir suç işler... Hemen Cumhuriyet birinci sayfasında büyük puntolarla, hâdiseyi tamamen tahrif ederek, kendi niyetine göre kaleme alır, ilân eder... Sanki imamlar, hocalar, insan-ı beşer değildirler, her türlü duygudan mahrumdurlar...

Geçenlerde yine Cumhuriyet'in birinci sayfasında "Bir müftü keçi çaldı" başlıklı bir haber vardır. Bu müftü Reyhaniye müftüsüdür. Hâdise tamamen yanlış aksettirilmiştir. Hakikatte keçiyi çalan müftü değil, müftünün keçisi çalınmış, müftü efendi mahkemeye müracaat etmiştir. Zavallı hoca gazeteye tekzip gönderir. Mağrur ve koca Cumhuriyet tekzibi neşretmez. Vaziyeti ait olduğu daireye yazar. Daire de Cumhuriyet'ten korkmaktadır. Hâdise karanlık, karışık bir hâdise değildir. Elimizde mahkeme ilâmı vardır. Müftünün keçisi çalınmıştır. Hayır bunu Cumhuriyetçiler kasten "Müftü keçi çaldı" şekline inkılâp ettirmişlerdir. Zira bu, inkılâpçılığın şanındandır. Kimin, kimlerin malını çaldığını, kimin, kimlerin matbaasını gasp ettiğini biz biliyoruz. Burası yeri değil... Söz çok! Verilecek cereme yok baylar!.. Yüzde doksan sekizi Müslüman bir memlekette yaşadığınızı unutuyorsunuz... Bir milletin diniyle, imanıyla ve din adamlarıyla böyle oynamayınız. İleri görüşlüyüz, inkılâpçıyız diye çok ileri gidiyor, her şeyi çok değiştiriyor, tahrif ediyorsunuz. Müftülerimize keçi hırsızı, imamlarımıza üfürükçü, ırz düşmanı, din âlimlerimize yobaz diyor, inkılâpçılık perdesi arkasında mukaddesatımızla oynuyorsunuz. İkinci Dünya Harbi'nde Alman orduları Edirne'ye kadar geldiği zaman, Türkiye'nin kaderini onların elinde görerek mevkiinizi, Cumhuriyet'inizi, servetlerinizi, fabrikalarınızı korumak için, Alman ordularına "gel gel" ettiğinizi, bu husta Hüseyin Cahit'le yaptığınız atışmaları, tartışmaları unutmadık. Artık Anadolu insanı uyanıyor. Onu hâlâ öküzün ardından giden, öküzün ektiğini yiyen, zavallı insanlar olarak görüyorsanız aldanıyorsunuz... Artık milletin inandığı kıymet ve kuvvetlere hürmet etmenizin, sağa bakıp hizaya gelmenizin zamanı çoktan gelmiştir...

ÖZLEDİĞİM ÂLEM

Bir âlem özlüyorum: Asr-ı Saadet gibi ebedî faziletlerin, kavi imanların, temiz vicdanların hüküm sürdüğü bir âlem! Bu âlemin sakinleri, kelimenin tam ve hakikî manasıyla insan olsun. İçleri huzur, dışları nur ile dolsun!.. Geceden başka karanlık, gök gürlemesinden başka gürültü görmesinler, duymasınlar...

Bir âlem özlüyorum ki: Orada kadınlar, dıştan kızarmasın, boyanmasınlar. Yüzlerine bakınca kızlık ve gerçek kadınlığın kendine has, o güzel edepli utancıyla içten kızarsınlar. Kadın sokakta yırtık yırtık dolaşmasın, erkeklerle dalaşmasın. Özlediğim âlemde kadın, sözde inkılâpçıların, sokakta kafeslemek için kafes arkasından kurtardıkları kadın, hayvanî ihtirasların dindirdiği bir zevk âleti hâline, piyasanın en bol, en ucuz metaı hâline getirilmesin. Dairelerde kadın, zânî bakışların, şehevî akışların istilâsına uğramasın. Kadın, evinin dairesinden çıkmasın. Yuvasının âşığı, evinin âşığı olsun. "Cennet anaların ayakları altındadır" sözünün sırrına erişsin; ana olsun.

Bir âlem özlüyorum ki: Orada erkekler, evinden başka hâne bilmesin. Aileyi bir gaile, çocuklarını çekilmez bir dert gibi görmesin, bu hâle getirmesin. "Evlât kokusu cennet kokusudur" hadîsi ile duygulansın. İçi cen-

net, dışı cennet olsun; cinnet olmasın. Erkek kendi karısından başka kadın, kadın kendi kocasından başka erkek tanımasın, sevmesin. Ailenin reisi olan erkek, ayarlı, kararlı, kavi, metin, vakarlı, çalışkan olsun. Yuvanın kurucusu kadın temiz, cefakâr, vefakâr, sabırlı, saygılı, sevgili olsun.

Bir âlem özlüyorum ki: Orada gençler, orada delikanlılar, deli denizler gibi dalgalanıp coşanlar, mukaddes bir davanın peşinden koşanlar olsunlar. Âlemlerin Rabbi'ne inansınlar. Küçük dalgaları, dalga geçmeyi, kaldırım sevdasını bıraksınlar. İman denizlerinin büyük dalgalarında, sonsuzlukta kaybolsunlar; var olsunlar. Büyük davalarla davalansın, ulvî sevdalarla sevdalansınlar. Orada gençler, orada gençlik imandan kaleler gibi, canlı hisarlar gibi, dipdiri dursunlar. Bu kaleyi, bu hisarı hiçbir kuvvet aşamasın. Onların temiz kalplerinde Allah-Millet-Vatan sevgisinden başka sevgi yaşamasın.

Bet beniz sararmış, gözlerinin altı morarmış, sarsak, çarpık, titrek, başlamadan bitmiş, bitmeden tükenmiş gençler... Ağızları rakı, ayakları ter, donları pislik kokan gençler: Böyle gençler yok bizim âlemimizde!..

Görüyorum ki, korkunç bir yıkım olmuş!.. Cemaatler dağılmış, mabetler kapatılmış, ulu ve ulvî bütün kanaat sahipleri katliam edilmiş, bin yıllık mukaddesat çiğnenmiş!.. Allah'a giden bütün yollar, şer kuvvetler, kötü niyetler tarafından tutulmuş. İman cephelerinin sesi susturulmuş, gençlik korkunç bir boşluğa atılmış!.. Kimi, kahvelerde zamanını öldürüyor; kimi, hayatı rakı şişesinden geçip tüketiyor; kimi, sinema ve tiyatroya düşkün!.. Kiminin aklı ayakta, ayak takımlarında yer almış. Heyecanı, kanaati bir topun arkasında yuvarlanıyor, bir ağa takılıyor... Böyle gençlik yok benim özlediğim âlemde...

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Bu âlemde analar "kocakarı", babalar "moruk", çocuklar "zamane" olmasınlar. Nesiller birbirini tanısın, anlasın, sevsin, saysınlar...

Öyle bir âlem özlüyoruz ki: Orada idarecilik, müdaracılık hâlinden çıksın. Memur âmirine, ast üstüne bir köle, bir uşak gibi değil, vazife aşkıyla, iç nizamıyla, kalpten, gönülden bağlansın. Âmirler, üstler hükmetmesin, küfretmesin. Sadece Allah'ın, vicdanın, kanunun hükmünü yerine getirsinler. Zira gerçek hüküm onundur. Gerçek büyük odur. Herkes, bütün insanlar, kendilerini aşan, kendilerinden üstün, hâkim, kadir, her yerde, her zaman hâzır nâzır olan, Rahman ve Rahim bir Allah'ın varlığını kabul etsin! Daima her yerde ve her şeyde onu görsün. Onu bilsin... Bütün başlar sadece ve sadece onun huzurunda eğilsin! İşte biz, böyle bir âlem istiyoruz. Memurlar, âmirler, asliyetlerini, maaş-ı aslîlerine göre ayarlamasınlar. Hiç kimse aslını saklamasın. Bir santim yükselmek için, bir metre eğilen başlar, baş olmaktan çıksın. Baş, yerini ayağa terk etmesin. Söz ayağa düşmesin. Dalkavukluğa, riyaya, putlaştırılmaya giden bütün yollar kapansın. İsimlerden, resimlerden, şekillerden, elhazer... Özlediğim âlem böyle bir âlem!

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada siyasî partiler patırtı yapmasın. Birbirlerine çamur atmasın. Birbirlerinin hızını kesmesin. Birbirlerini desteklesinler, kösteklemesinler. Seçimlerde, "Sen asilsin, sen büyüksün, sana inanıyoruz, sana güveniyoruz, sen ne istersen onu yapacağız!" gibi sözlerle milleti çileden çıkarıp hileye sapılmasın, oy avcılığı yapılmasın...

Öyle bir âlem istiyorum ki: Orada adalet, orada demokrasi, Hazreti Ömer'de tecelli ettiği gibi etsin. Kanunlar az fakat öz olsun. Yabancı memleketlerden roman tercüme edilir gibi edilmesin. Yabancı ve yalancı yollardan gidilmesin. Halkın dininden, halkın vicdanından, halkın içinden çıksın. Kanunlar hak nizamına uygun olsun. Mahkemelerden "bugün git, yarın gel" levhası kalksın.

Öyle bir âlem istiyorum ki: Orada serveti hiç kimse hiç bir vesile ile şerre âlet edemesin. Paraya ve paralıya tanınan sonsuz imtiyaz kaldırılsın. Herkes alnının terini, eli-

nin emeğini yesin. Sefahat ve sefalet yan yana yürümesin. Kimse mala, mülke ebedî imiş gibi sarılmasın. Onu Allah'ın bir nimeti, emaneti bilsin ve o yolda sarf etsin...

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada insanlar fâni olduklarını bilsinler. Yolcular gibi olsunlar. Her türlü kötü ihtirası bıraksınlar. "Mal sahibi, mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi?" hakikatini anlasınlar. Her şeyin ilkini ve sonunu düşünsünler...

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada maarif, orada mektepler, terbiye ve telkin müesseseleri cemiyete insan yetiştirsinler. Diplomalı, vesikalı cahiller değil. Hocalar gerçek mürşit olsunlar. "Beşikten mezara kadar ilim", "İlim senin kaybolmuş malındır.", "Bana bir kelime öğretenin ben kırk yıl kölesi olurum" sözlerinin kutsiyetini takdir etsinler.

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada âlimler zalimlerle birleşmesin. Âlimler bilgilerini kötü yolda kullanmasınlar. Politikacıların, paracıların, istifçilerin, harp kundakçılarının kirli maksatlarına hizmet etmesinler. Âlimler hakikate, sanatkârlar güzele, kanunlar hakka sadık kalsınlar.

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada sudan, ayrandan başka bir şey içilmesin. Kafa çekilmesin, esrar çekilmesin, bıçak çekilmesin, nutuk çekilmesin!..

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada neşriyat, matbuat, orada kitap, orada hitap, Hakk'a, hakikate uysun. Fertler değil, dertler konuşsun, korkak, alçak politikacılar değil, mertler konuşsun. Yazılanlar, neşredilenler milletin alın yazısı yürek sızısı olsun!.. Ağızlar ceplere bağlı olmasın! Cepler açılınca açılmasın. "Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır." hadîsinin yükü altında kimse kalmasın. Yazanlar, basanlar, yayanlar, şeytan değil, insan olsunlar. Kâr hırsı, şöhret hırsı, politika hırsıyla hareket etme-

sinler. Aşağılık duyguları gıcıklayıp, mideleri karıştırmasınlar. Hakk'a, halka dayansınlar. Baldır-bacak ticareti yapmasın, iki yüzlü paraya tapmasınlar. Ruha, kalbe, akla hitap etsinler...

Öyle bir âlem özlüyorum ki: Orada insanlar topraktan ayrılmasınlar. Küçük, temiz mütevazı evlerde barınsınlar. Beton ve çelik kesafetinden, bina ve zina medeniyetinden kurtulsunlar. Yiyecekleri sade, giyecekleri sade olsun. Teferruat, merasim ve câli hareketlerle insan tabiatını bozmasınlar. Her şey kendiliğinden gelsin, her şey kendiliğinden olsun...

Öyle bir âlem özlüyorum ki: O âlemde milletler, devletler, gökteki yıldızlar gibi kendi mahreklerinde seyretsinler. Çatışmasın, çarpışmasın, dövüşmesinler. Ayrı ayrı milletler, renk renk ırklar, tıpkı güneşin ziyaları gibi, bir mihver, bir aşk, bir hakikat etrafında, Hâlik'in etrafında kendilerinden geçercesine dönsünler... (Nevton çarkı gibi). Renkler, ırklar, milletler kaynaşsın, devletler anlaşsınlar. Bir Allah, bir âlem ve bütün insanlar... Büyük ahenk, büyük din, büyük nizam!.. Özlediğim âlem budur.

TEFERRUAT MEDENİYETİ!..

Şu medeniyet sözü çıkalı rahatımız bozuldu doğrusu. Nereye varsan, ne yapsan bir medenîlik sıkıntısı, adabımuaşeret üzüntüsü. İstediğin gibi giyinemezsin, istediğin gibi yiyip içemezsin!.. Hatta istediğin gibi yürüyemez, konuşamazsın. Meselâ şu pantolon denilen kör olasıyı ütülemeden giyemezsin!.. Giydin mi ona esir oldun gittin. Artık bağdaş kurup oturamazsın. Merdivenden dimdik çıkacaksın. Aksi hâlde diz yapar! Ya o kolalı yakalar. Mermer gibi... Gırtlağını bir sıktı mı, başını ne sağa çevirebilirsin ne sola!.. Hâşâ kara canavar gibi başını bir yere çevirmek istersen, kendin de dönmek zorunda kalırsın! Hele o kravat!.. Halkın medeniyet yuları dediği bu nesne, neye yarar acaba! Bir ziyafete gidersin!.. Sofra kurulur. Önüne yemekten çok bir yığın çatal, kaşık, bıçak konur. Hangi yemeği ne ile yiyeceğini bir türlü bilemezsin!.. Meselâ, sofraya bir kızartma konulmuştur. Bıçakla keseceğim, çatalla parçalayacağım, derken insanın canı çıkar... Suyu, beyaz masa örtüsüne, peçetelere sıçrar. Utanırsın, üzülürsün, bitersin, tükenirsin... Bunun en kolayı, en tabiîsi ve zevklisi, et parçasını eliyle alıp ağzını şapırdata şapırdata yemektir. Amma böyle yaptığın an, medeniyetten çıktın demek!.. Nerede bir sofraya oturup bağdaş kurup kemiklerin iliklerini somura somura, içlerine sindire sindire yemek yiyen, çorba içen ecdadımız?.. Herkes önüne küçük bir tabak koymuş, tıpkı kediler gibi birbirlerine

yan gözle baka baka çatır-mıtır tıkır-mıkır medenîce yemek yiyoruz! diye kendimizi aç koyuyoruz!..

Sonra efendim, şu günaşırı hatta her gün tıraş olmak da ne oluyor!.. Kadınlar gibi yüzümüzü casvavlak bırakıyoruz! Mademki yüzümüzde kıl çıkıyor. Elbette bir hikmeti var. Yaratan, abes şey yaratmaz!.. Onu öyle bırakmak, ecdadımız gibi 15 günde bir berbere düzelttirivermek yeter. Jiletler, sabunlar, fırçalar, tıraş makineleri, pudralar, kremler... Bunlara verilen paralar, kaybedilen kıymetli zamanlarımız... Hepsine, hepsine yazık!.. Ya kadınlarımızın şu medeniyet hastalığından çektikleri?!.

Zavallılar her an, her gün azap içindedirler. Dar, bir karış ökçeli ayakkabılarıyla yürüyebilmek kolay iş midir? Ya o korseler! Biçimli, endamlı gözükeceğiz diye, sıkmadık yerlerini bırakmazlar. Ya saçlar!.. Ondüle yaptıracağız diye ne hâllere sokulur. Azap melekleri, kabirde bile günahkâr bir insana bu kadar işkence yapmazlar!.. Sonra her zaman kim bilir günde kaç kere saçlarına muhtelif şekiller vermek, kaş yolmak, kirpiklerin beş altı tanesini bir araya getirip, kirpi dikeni gibi bir hâle sokmak... Ya, dudak, göz boyamak gibi işler!.. Bunlara ayrılan bunca zaman?.. Bunca para!.. Acaba hangi hayatî, zarurî ihtiyacın neticesidir?!. Asrî bir kadının günlük hayatını tetkik edecek olursak, sabahtan akşama kadar zamanının kısm-ı âzamını aynaların karşısında geçirdiğini görürüz. Her şeyden evvel asrîlik-sosyete-modernlik gibi kelimelerle bize giren Avrupa medeniyeti, doğru söylemek lâzım gelirse hazır rahatımızı da bozdu... Kimimiz bir pantolonun, kimimiz bir kravatın esiri. Kimimiz sosyetenin, kimimiz ondülenin esiriyiz... Şekilperestlik ve teferruat içinde bunalıyoruz. Medeniyet icabı, muaşeret icabı diye ne yaptığımızı bildiğimiz yok!.. Millet ve idare demokrasisi lâzım... Bunun için de yine halka dönmemiz icap ediyor. Ecdadımız ne kadar rahat ve sade yaşamışlar, ne uzun ömürler sürmüşler. Onları bir düşünelim. Avrupalılar ne yaparlarsa yapsınlar, biz kendimize, rahatımıza bakalım. Varsın bize bu bakımdan medenî demesinler. İnsanı aynaya, görünüşe, cekete, pantolona, korseye esir eden medeniyeti ben ne yapayım?

Böyle medeniyetin Allah belâsını versin!..

NASİHATÇİLER

Bizim memleketin en çok yetiştirdiği nesnelerden biri de söz adamıdır, lâf adamıdır. Mübarek bir türlü karaborsaya da düşmez. Böylelerine her yerde, her zaman rastlamak kabildir. Bunlardan birisine selâm verdin mi, seni hemen yolun ortasında durdurur. İşin vardır, gücün vardır. Fakat ne çare seni bırakmaz ki.. Hem senden yaşlı başlı olduğu için bırakıp gitmek de olmaz. Çaresiz ne söylerse dinleyeceksin. Ne mi söyler? Herkesin her zaman söylediği şeyleri... Dinle bakalım:

"Oğlum evlâdım vazgeç bu sevdadan, bu davadan. Hem sen tek başına ne yapacaksın. Onlar bir sürü ...suz," v.s. (burada ancak benim yanımda söyleyebileceği bir sürü mütecaviz kelime sarf eder, söver sayar) Bu dünya böyledir. Bırak sen de! Altta kalanın canı çıksın! Bir tekme sen de at gitsin!.. İcabıhâle göre hareket etmek lâzım. Meşhur kelâmdır: "Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı derler. Arap eli öpmekle dudak kirlenmez oğlum." İşte böyle doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar. Bak sen dik kafalılığından 17 senelik tahsilinden oldun! 4 yıldır da hapishanelerde sürünüyorsun. İtidal, itidal evlâdım. Nene lâzım senin elin etlisi, sütlüsü... Suya sabuna dokunmadan yap yapacağını... Hep ömrün hapishanelerde mi geçecek yahu? Gel vazgeç bu işlerden. Sabretmek lâzım. Allah Kur'an-ı Kerim'inde şöyle buyuruyor, Peygamber, hadîs-i şerîflerinde böyle buyuruyor. Sen Müslüman değil misin canım? Her şey zamanında

vuku bulur oğlum. Cenabıhak hiçbir şeyi abes yaratmamıştır. Hem sen bundan ne kazanacaksın bakayım? Ha gördün mü bu iş semeresiz! Hem daha çok gençsin. Kendini helâk etme böyle... Adamın başını koparıverirler ha... Bunu da yaparlar.

Tahammülünüz varsa beraberce dinlemeye devam edelim. Sizi bilmem, benim sabrım tükendi. Müsaade edin de ben de birkaç şey söyleyelim:

Behey çok görmüş, çok bilmiş, fakat asla inandıklarını, söylediklerini yapmamış âtıl ve bâtıl adam! Bana nasihat veriyorsun. Çok güzel, amenna!.. Fakat sen şu yaşa gelmişsin. Yirmileri, otuzları, kırkları, hatta ellileri tüketmişsin. Altmışlardasın. Şu dünyaya geldin geleli ne gibi hayırlı işler yaptın? Yedin, içtin, korktun, çekindin, geldin, geçtin... Senin kazancın ne? Ne kazandın?

Yemeyi, içmeyi, çiftleşmeyi 4 ayaklılar senden iyi yapar. Sen insan olarak ne yaptın?

Bana bu sevdadan, bu davadan vazgeç diyorsun. Bu davadan vazgeçeyim de bütün heyecanımı, aşkımı, varlığımı kime, nereye harcayayım? Kadına mı? Değmez. O da benim gibi bir fânidir. Servet biriktirmeye mi? 3-5 arşın kefenlik için o kadar servete ne lüzum var? Biz inananlarla beraber bir edebiyat yolculuğuna çıktık. Hedefe varabilsek ne âlâ... Varamazsak yollarında ölmek de bizim için bir şereftir. Diyorsun ki onlar çok!.. Bir sürü ....suz. Sen tek başınasın.

Onlar çok diye eğri yola gidenlerin yoluna mı gideyim? Hiçbir zaman hakikat, ekseriyetin gittiği yolda değildir. Onlar çok diye korkacak mıyım? Farz et ki sen bir dağ başındasın. Etrafında bir sürü vahşî insanlar var. Sen bir kişisin, onlar sürü... Onlar çoktur diye sen de onlar gibi vahşî mi olacaksın, yoksa onları ıslaha mı çalışacaksın? Altta kalanın canı çıksın ne demek! İcabıhâl, icabıhâl diye diye, onların hareketlerine göre kendimi uydura uydura onlara mı benzeyeyim? Onların tâbii hâline mi geleyim. Hâlimi kurtaracağım derken istikbalimi mi feda edeyim?

Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı de geç diyorsun. Neden ayıya, dört ayaklıya dayı diyecekmişim. İşte senin gibiler hep ayılara dayı diye diye bu memleketi ayılarla

doldurdular. Bu davadan, bu köhne iki yüzlü nasihatten siz vazgeçseniz daha iyi olur. Bu ne demek? Ölünce herifin yüzüne gül, sonradan kuyusunu kaz!

Allahım beni bu türlü bir görüş ve gidişten koru... Arap eli öpmekle dudak kirlenmezmiş... Bu söz malûm Arap milletini kastediyorsa amenna... Her millette olduğu gibi Araplar'da da eli öpülecek insanlar var. Yok Arap'tan maksat kirli, ahlâksız bir adamsa böyle bir adamın elini öpmek, ona boyun eğmek, onunla bir olmak demektir. Yalnız dudak kirlense iyi, kalp kirlenir; kalbin temizlenmesi her şeyden zordur. Mevlâna'nın dediği gibi: "Zâhir gözü kör olanlar görünen necasetlere bulaşır, bunu temizlemek kolaydır. Fakat kalp gözü kör olanlar görünmeyen pisliklere bulaşır ki bunu temizlemek zordur."

Doğru söyleyeni 9 köyden kovarlarmış. Bak seni bu yüzden fakülteden attılar. 17 senelik tahsilinden oldun, hapishane hapishane sürünüyorsun diyorsunuz. 9 köyden kovulmamak için yalan mı söyleyeyim? Doğruları kabul edecek, kovmayacak bir köy buluncaya kadar doğru söylemeye devam edeceğiz. Bulamazsak yine doğruyu söyleyeceğiz. Köyü nidelim muhtar olacak değiliz ya!.. Fakülte meselesine gelince: Ona fakülte değil... Yine beni söyletme, daha evvel söylemiştim. Oradan altılmakla şeref duyuyorum.

Evet 4 yıldır hapishane hapishane dolaşıyoruz. Ne yapalım. Orada da bizim gibi insanlar var. Orası da vatan. Orada da memleket çocukları var. Hem senin hayatının hapishaneden ne farkı var? Yollar biraz daha uzun. Gezdiğin yerler biraz daha geniş, işte o kadar...

Etliye, sütlüye karışma. Ya neye karışayım? Etsiz sütsüz şeyi nideyim? Derilerle, kemiklerle mi uğraşayım?.. Onlar milleti inek gibi sağsınlar, biz konuşmayalım. Sonra da etliye sütlüye karışma ha!.. "Suya sabuna dokunma" işte buna gelemem. Bu ne pimpis bir sözdür. Lütfen geri alın.

Yahu bir defa daha yazmıştık. Bir daha yazalım: Suya sabuna dokunmadan bir sümük mendili bile temizlenmez. Kaldı ki bu kadar karışık cemiyet işleri... Bu kirli işler; temizlik ister! Suya da dokunacağız, sabuna da...

Şimdi işin en nazik noktasına geliyoruz. İslâm itidal dinidir. Allah Kur'an-ı Kerim'inde sabrediniz buyuruyor,

diyorsunuz. Hâşâ Allah'ın bu emrine karşı gelecek değiliz. Fakat bizzat senin Allahına söverlerse, senin kitabını kaldırırlarsa, sen hâlâ sabra devam edecek misin? Peygamber kılıç kuşanıp cihada çıkmamış mıdır?.. "Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır" sözünü kim söylemiştir? Her kuvvetli fikir, iman, hareket hâline gelmeye mecburdur. Hareket hâline gelmeyen iman değildir. Ona kendini ve başkalarını avutma, uyutma siyaseti derler. Başka değil. Sabrın da bir hududu, derecesi vardır. Nihayet diyorsunuz ki: Böyle giderse senin kafanı koparıverirler!.. Koparırlarsa ne yapalım? Nasıl olsa ölecek değil miyiz? Doktorlar hesaplamışlar: 60 sene yaşayan bir adam bu 60 yıl zarfında şu kadar milyon nefes alır verirmiş. 20 milyon nefes alıp vereceğime 10 milyon alırım. Fakat istediğim gibi... Göğsümü gere gere... Korkuyla can mı iyileşir... Onlar rejimi, nizamı koruma gibi birtakım muteber kelimelerin arkasına sığınıp şahsî menfaatlerini koruyor, kanun yapıyorlar diye biz hakikati söylemekten çekinecek miyiz? Biz mücadele ederken, yazarken bir şeyin hakikat olup olmadığına, millete ve memlekete yararlı olup olmadığına bakarız. Amma bu yazdıklarımız zülfüyâra dokunacakmış, filânca kanunun filânca maddesine uygun düşmüyormuş, ona bakmayız. Hak bellediğimiz yolda heyecanla, aşkla yürümeye devam edeceğiz. Bu yolda ölmek var, dönmek yok... Mahkemede söylediğimizi burada tekrar edelim:

"Her türlü kötülüklerle mücadele edenler felâha erdiler" Allah'ın kitabı böyle yazıyor. Kul kitaplarının neler yazdığını bilmiyorum. Şüphesiz ki kanunlardan evvel insanlar vardı. İnsanlardan evvel Allah...

SON HÂDİSELER ve OLAYLARIN İÇ YÜZÜ

Babıâli kaldırımlarında, irtica yaygarası koparılır, inkılâpçılık ve Kemalizm maskesi altında, bu milletin imanına, vicdanına sövülürken, biz askerde idik; Serdengeçti de çıkmıyordu. Hâlbuki bu hususta bizim de söyleyeceklerimiz vardı.

Şimdi bu hâdiseler ve ona bağlı heyecan dalgası yavaşlamış, hatta sönmüş bulunuyor. Onun için meseleyi hislerimizden, heyecanlarımızdan azade, objektif bir şekilde mütalâa edebiliriz.

Hâdise malûm: Kıyamet, Kırşehir'de, Atatürk'ün heykelinin kırılmasıyla kopuyor. Bu alelâde bir zabıta vak'asıdır. Suçlu yakalanır, cezası verilir.

Bu iş oranın mes'ul makamlarını, emniyet müdürlüğünü ve C. Savcılığını ilgilendirir; böyle olması lâzım... Fakat hayır: Bizim Babıâdi sekenesi, Beyoğlu sefihlerine, dönmelere, halkı heyecana getirecek hâdise lâzım. Sürümü çoktan, çok aşağılara düşen aşağılık bir gazetenin başyazarı, 2000 senelik bir Yahudi kini ile feryat eder: "İrtica var!.. İnkılâp elden gidiyor!.." Diğer bir Selânikli onu takip eder: "Evet var!.. Başını ezmeli!.." Bu Yahudi ceridelerinde... bir oğlan eskisi, bir C.H.P. artığı da gençliği tahrik eder: Bir sürü gafil genç, gece sokaklara dökülür... İstanbul ikinci bir Patrona Halil isyanına şahit olmaktadır!.. Dönmelerin kışkırttığı, C.H.P.'nin teşkilâtlandırdığı bu zorbalar, fikre karşı küfür savurur; vicdan hürriyetine diş biler, yumruk sıkar. Bir hukuk devleti olan Türki-

ye'de kanunun üstüne çıkar, vatandaşın hürriyetini, malını, canını tehdit eder!.. "Eğer İstanbul sokaklarında kanlı fener alayları görmek istemiyorsanız..." misillû nâralarla hükûmeti tehdit eder!.. Bu, vaktiyle komünizm aleyhinde nümayişler yapan gençleri, nizam düşmanlığı, Gardistlik, Troçkistlik, hatta vatan hainliği ile itham eden tahrikçilerin eseridir. Tahrikçiler, tertipçiler bu sefer de Menemen'de yaptıklarını yapacaklardır. Fakat ne yapsınlar ki iktidar ellerinde değildir. Onun için, Atatürk'ü âlet ederek, Atatürk sevgisini istismar ederek, gençliği "size güveniyoruz, size inanıyoruz, kahramanın çocukları" diye pohpohlayarak bizden olan bu genç ruhları, kanun üstü bir kuvvet olarak kullanmak istediler. (Heykel hâdisesini ihdas edenler de onlar... Dikenler de onlar, yıkanlar da... Fail de onlar, mef'ul da onlardır.)

Heykel hâdisesi geçti. Fakat onlardaki mukaddesat düşmanlığı geçer mi? Farmasonlar, dönmeler, C.H.P. artıkları, mukaddesat düşmanlığını ayakta tutmak için, yeni yeni hâdiseler ihdas ettiler. Yaygarayı Kırşehir'den Konya'ya naklettiler. Konya'ya bağlı Kadınhanı kazasının D.P. kongresinde, köylü bir vatandaş "taaddüdü zevcat" meselesinden bahsetmiş. Konya milletvekillerinden ikisi de, seçmenlerine yazdığı mektuplarda, din hususundaki isteklerinin yerine getirileceğini bildirmiş!.. Vay sen misin bunu söyleyen, böyle mektuplar yazan!.. Tabi herkesten evvel bu mesele "Yalman"ı alâkalandırır. Yahudi'nin girmediği yer mi var? İşte zarfın içine bile burnunu soktu!.. Millet ile vekilinin arasına girdi. Böylece İstanbul'da Ahmet Emin ve güruhu, Ankara'da bir zafer sarhoşu eşinecek bir çöplük, istismar edecek heyecan, gazete satacak yeni bir hava yarattılar.

Maksatları, milleti birbirine katmak, düşürmek, hükûmeti şaşırtmak, inkılâpçılık ve Atatürkçülük perdesi arkasında kendi oyununu, Yahudi oyununu rahat rahat oynamak... C.H.P.'nin yemsiz kalan cerideleri de aynı sahnede, aynı kıyafetlerle oynadılar... Karaman'dan, Konya'da düzme, uydurma irtica haberleri neşrettiler!.. Onların da gayesi, halkın iradesiyle iktidara gelen D.P. hükûmetini taciz etmek, âciz bırakmak, böylece siyasî irticaı, şeflik sistemini hortlatarak tekrar iktidara geçmek!..

Bu şom ağızlılar, bu nikâhsız kalemler, bu putperestler, bu teresler, bu Allah, millet, vatan düşmanları, Selânik Dönmeleri, şunu bilsinler ki: Bu vatanı, bu milleti suyun öte tarafından gelen gayri Türkler kurtarmadı!.. Bu vatanı; bu milleti biz kurtardık, biz... Müslüman Türk milleti!..

Meçhul şehidi malûm maksatlar için kullananlar, Mehmetçiğin iskeleti üzerine apartman kuranlar, maişetlerini gazetelerine koydukları yalancı, yabancı manşetlerle temin edenler, yıllarca halkevlerinde, şurada burada verdikleri temsil ve müsamerelerle ecdadımızı maskara edenler, mabetleri kapayıp, randevu evleri açanlar, kalpleri mühürleyip dilleri bağlayanlar, arı, namusu, hayâyı geriliktir diye kaldıranlar, milletin mazisine, mukaddesatına saldıranlar, bütün bunlar işte böyle zaman zaman hâdiseler ihdas ederek, yaygaralar koparârak bu toprağın, bu vatanın hakikî sahiplerini, Müslüman Türkleri sindirmek, yıldırmak istiyorlar. Bunu niçin yapıyorlar!.. Çünkü namuzsuzlar en çok namuslu insanlardan korkarlar. Yıllarca sistemli, kasıtlı, tertipli bir mukaddesat düşmanlığından sonra, son zamanlarda, münevver Türk gençliğinde birdenbire uyanan, canlanan, iman hareketlerinden, bu "basübadelmevt"ten korktular... "Dinin kökünü kazıdık" diye iftiharla söyleyen, yazan, yayan bu köksüzler, bu soysuzlar, Anadolu çocuklarının kara bağırlarında şahlanan, iman dalgasından, bu ummanda boğulacaklarından korktular.

Ne zaman Anadolu'da böyle bir iman hareketi görülse, böyle bir dalgalanış olsa, bu Beyoğlu'nun frengili tatlı su Frenkleri, hep bir ağızdan ulurlar: "İrtica var, ırkçılık var, irtica hortluyor... Kökünü kazımalı!.." Onlar şunu bilsinler ki: Bıcak kemiğe dayandı, artık bu millet uyandı... Bu sefer biz onların kökünü kazıyacağız... "Bu topraklar için toprağa düşenlerin" çocukları, bizler bu vatanı, bu milleti hangi ruhun kurtardığını biliyoruz. Vatanın kurtuluşunu, C.H.P.'nin derlediği, şeflerinin fotoğraf albümünden başka bir şey olmayan inkılâp tarihi adını verdikleri derme çatma kitaplardan öğrenecek değiliz!.. Bu vatanın kurtuluşunu bizler: Galiçya, Çanakkale, Sakarya şehitlerinden, gazilerinden, Kuva-yı Milliyecilerden dinledik, dinliyoruz... Artık şu şarkıyı göğüslerimizi gere gere söyleyebiliriz:

"Ey vatan! Gözyaşların dinsin, yetiştik çünkü biz!.."

TARİHİ POLİTİKAYA ÂLET EDEN KİM?

İnönü'nün resimleri kaldırılmış. Bir tarihçi de kitabında İnönü'den bahsetmemiş!.. Dünya yıkıldı sandık... Tarihî şahsiyetler, tarihî kahramanlar... Tarih politikaya kurban ediliyor!.. Onun adı ebediyen, ezeliyen kalplerimizde... Bu Zuhuri*de nerden zuhur etti v.s.

C.H.P. ve ona bağlı cerideler ter ter tepindiler... Tarih düşmanlığı, büyük adam düşmanlığı... Bunu söyleyenler 30 yıldır, nutuklarıyla piyes ve temsilleriyle, kitaplarıyla Türk tarihine, maziye, geçmişimize sövenlerdir. Bunları söyleyenler Büyük Harbin ve Millî Mücadele'nin asıl kahramanlarını unutup, birkaç adama mal etmek isteyenler, yeni nesillere okuttukları tarih kitaplarını birkaç kişinin resimleriyle süsleyip, isimleriyle yaldızlayıp bu kitapları fotoğraf albümüne çevirenlerdir. Hepsini o yaptı. O yarattı... Memleketi, milleti o kurtardı... Ya millet, Türk milleti nerde?.. Vatanın kara bağrında kefensiz yatan yüzbinlerce şehit nerede?.. Onların nasibi 5 dakikalık sükût!.. Şehide verilen bu... Ya ötekiler, cepheden kaçanlar, her şeyi arkadan idare edenler, arkadan idare edilenler... Nutuk, şeref, şan, bunların!.. Ölen bizim vatan çocukları... Parsayı toplayan, yaratan, yapan onlar... Zaten her idealin öncüleri, her imanın samimîleri bu ideal ve iman için ölürler; can verirler... Diğerleri de, (bunlar dalavereciler, hokkabazlar, politika-

* Zuhuri Danı man'ın kitabı dolayısıyla.

cılar, sözde münevverlerdir) işte böyle meçhul şehidi malûm maksatları için kullanırlar. Mehmetçiğin kemikleri üzerine binalar, apartmanlar kurarlar.

Sahte inkılâpçıların, 25 yıldır söyledikleri nutuklara, oynadıkları oyunlara, yazdıkları kitaplara bakınız... Bunların hepsinde müşterek olan değişmez vasıf gidene, geçmişe sövmek, geleni övmek, dalkavukluk, riya, hokkabazlıktır.

Halkevlerinde eski kanunlarımız, din adamlarımız, her biri bir kıt'a fetheden hükümdarlarımız, âdetlerimiz, an'anelerimiz az mı tahkir edildi!.. İlk mekteplerden üniversiteye kadar bütün genç nesiller ne hâle getirildi... Mehmet Emin'in "Ben Bir Türküm" adlı meşhur şiiri bile H. Âli Yücel tarafından nasıl tahrif edildi.

Ben bir Türküm dinim cinsim uludur.
Sinem özüm ateş ile doludur.
İnsan olan vatanın kuludur.

Bu şiir Hasan Âli tarafından şu kılığa sokuldu:

Ben bir Türküm soyum ırkım uludur,
Tuttuğum yol Atatürk'ün yoludur.

Yine aynı vezin kafiye tüccarı, şeflerine namütenahi kasideler, methiyeler yazmış, Türk çocuğuna:

"Eskiyi unut! Yeni yolu tut!" tavsiyesinde bulunmuştur.

Tam 25 yıl, bu milletin mukaddesatına, büyüklerine tahriklerin, ithamların en ağırını yapanlar şimdi kendi putlarına dokununca kıyameti kopardılar. Nasılmış? İğneyi kendine... Çuvaldızı başkasına...

Hiç unutmayacağım. Bu toprakların en vefalı çocuğu, bu topraklar için, toprağa düşenlere en ulvî, en muhteşem makberi yapan, yalnız Hakk'a tapan, İstiklâl Marşı şairi Mehmet Âkif için, Ankara Halkevi Reisi Ferit Celâl Güven'den halkevi salonunu istemiştik. Âkif ismini duyunca tüyleri ürperen Ferit Celâl "Ben demişti, elimden gelse N. Kemal'i dahi halkevine sokmayacağım. Çünkü Namık da İslâmcı idi." "Git vatan Kâbe'de siyaha bürün, kâinata bu heybetinde görün!" demiş!.. Âkif'in Çanakkalesini severmiş. Çocuğuna da ezberletmiş. Amma M. Âkif'i oğlundan gizlemiş... Üzümünü ye de bağını sorma! demiş... Ferit Celâl haklıydı. Halkevi ancak maziye söv-

mek, 6 okçuların putlarını övmek için kullanılan bir yerdi. "Biri ecdadıma saldırdı mı hatta boğarım." "Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam..."

"Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam" diyen ve bütün milletin mefahirini dile getiren bir seciye ve karakter adamını elbette onlar sevmezlerdi.

Yanımda Selâhattin Ertürk de vardı. Israr ettik ve söyledik. Vatan kurtaran ruh, milleti kurtaran kahramanlar, Âkif'in terennüm ettiği ruh ve kahramanlardır. Onlar olmasaydı burada ne siz ne biz!.. Ne halkevi... Hiçbirimizden eser kalmayacaktı... Hem efendim inkılâbımız Âkif'in ölüsünden, Namık Kemal'in bir mısraından korkacak kadar zayıf mı? Ferit Celâl bu soru karşısında ölülerden korkan bir çocuk gibi şaşırdı... "Maalesef" dedi ve hemen arkasından, "Bir sigara almaz mısınız?" Sonra şefinden bahsetti. İnönü'den. Geçenlerde şefim buraya geldiler... Köşede asılı duran Fatih'in resmini göstererek: "Bu adamdan sen korkmuyor musun, nasıl asıyorsun onun resmini" dediler... Bu partinin görüşüdür gençler... dedi... Kendi kendimize, şefleri de, bunlar da eskilerin resimlerinden, isimlerinden ürküyorlar... diye düşündük. Ayrılacağımız sırada müvezzi "TAN" gazetesini getirdi. Ferit Celâl tam aradığını bulmuş, bizim de manevî baskımızdan kurtulmuştu... Onu gazetesiyle başbaşa bırakarak çıktık.

Şimdi bu adamlar, tarihten, büyük adamlara saygıdan bahsediyorlar, politikadan nefret eder görünüyorlar... Şeflerini, kendilerini her gün bir yeni hâdise çıkararak mesele hâline getirmek istiyorlar... Onlar ne yaparlarsa yapsınlar. Dikiş tutturamayacaklar. Ettiklerini buldular, daha da bulacaklar. Bu Fatih medeniyeti düşmanlarının bir Fatihalık işleri kaldı. İnşallah yakında hepsinin defterleri dürülür, hesapları görülür.

BUHRAN!..

Yıl, 1950. Yirminci asrın ortasındayız. Bu asrın çocukları olmakla övünüyoruz. Maddenin bütün sırlarını keşfettik. Artık şu çağıl çağıl akan sular boşuna akmıyor. Onun karşısında şiirler söylemiyoruz. Her şeyi faydaya, paraya tahvil ettik. Suya beyaz, kömüre siyah elmas dedik... Bunları enerjiye, ışığa, harekete çevirdik...

Bugün göklerde uçuyoruz. Orta zamanın mucizeleri hakikat oldu. Zaman ve mekândan kurtulmadıksa da ona hükmettik. Geceleyin gökyüzünde parlayan, bize meçhul âlemlerin hayalini veren yıldızlar bile şimdi malûmumuzdur. Bu işle uğraşan âlimler, heyetşinaslar yıldızlarda, kaldırımlarda gezer gibi dolaşıyorlar. Kürelerden, zerrelere kadar her şeyin esrarına vakıfız. Bir düğmeye basmakla dev gibi makineler harekete geliyor, büyük şehirler aydınlanıyor!..

Bütün bunlara, bütün bu malûmlara rağmen huzurumuz yok!.. Karanlıklar içindeyiz. Bu buhranlar, bu hüsranlar nereden geliyor? Bunun tek bir cevabı var: Her şeyi biliyor, fakat kendimizi asla... İnsan denilen varlık, meçhul olmakta devam ediyor. Bu buhranlar bu hüsranlar ondan!.. Büyük Yunus;

İlim ilim bilmektir,
İlim kendin bilmektir.
Sen kendini bilmezsin,
Ya nice okumaktır?!

diyordu. Ve Sokrat da, "kendini bil" sözünü boşuna söylememiş!.. İnsan denilen meçhulü tanımadan, kendinizi keşfetmeden evvel, bütün bu haricî âleme ait bilgilerimiz, bize ancak felâket getirmiştir. Zira hareket noktası olarak insan, insanlık alınmamış, düşünülmemiştir.

"İnsan eşref-i mahlûkattır", "İnsan, yeryüzünde Allah'ın halifesidir", "Kâinatın hulâsasıdır" diyen ve böylece bütün kâinatı insana, insanlığa doğru çeken büyük görüşler bir tarafa atılmış, hatta bu görüşlerle, (Orta Çağ zihniyeti, dogmatizm, insan hodbinliği, skolâstik zihniyet v.s.) diye alay edilmiştir. Asrımızın buhranı, geçirdiğimiz ve geçirmekte olduğumuz bütün felâketler, yapılan keşif ve ihtiraların, insanın mahiyeti, insanlığın saadet ve huzuru düşünülmeden yapılmış olmasından ileri geliyor. Hele bu keşif ve ihtiraların menfaatçi, haris insanın elinde ne hâle geldiğini, nasıl suiistimal edildiğini, beşeriyetin helâkini nasıl hazırladığını, biz yirminci asır çocukları, gözlerimizle gördük ve görmekteyiz... Harp vasıtalarının tekâmülü, atomun icadı ve bu büyük keşfin ilk olarak beşeriyetin mahvı için nasıl kullanıldığını düşünürsek, müspet ilmin gittikçe bir musibet ilim hâline geldiğine inanmamak elimizden gelmez!.. Dünkü harplerde yüzer yüzer, biner biner, er meydanlarında göğüs göğüse savaşan kahramanlar artık tarihe karıştı. Bugün bir atom bombası bir anda yüzbinlerce insanı duman ediyor. Köroğlu'nun dediği gibi "tüfeğin icadıyla bozulan mertlik" atomun icadıyla artık ebediyen tarihe karıştı.

Son asır harplerini doğuran âmillerin başında da iktisadî sebepler geliyor. Gayriuzvî enerjinin enerjiye tahvili ile, birdenbire inkişaf eden büyük sanayi, istihsali artırdı. Avrupalılar kolayca, bol miktarda istihsal ettikleri mamul eşyanın ham maddesini tedarik ve bu eşyayı satmak için pazarlar aradılar... Avrupa devletleri arasında bu pazar arama, mal satma işi müstemlekeciliğe hız verdi. Rekabet yarattı. Büyük harpler bu rekabetten doğdu... Böylece gittikçe sanayileşen devletlerin yanında, gittikçe enayileşen bir devletler grubu, daha doğrusu devlet dahi kuramayacak kadar fakirleşen sefil insanlar kalabalığı meydana geldi... Asya'nın, Afrika'nın, Okyanusya'nın servetleri müstemlekeciler tarafından Avrupa'ya taşındı...

İktisadî kudretlerini kaybeden bu milyonlarca insan, siyasî kudretlerini, istiklâllerini de kaybettiler, birer müstemleke hâline geldiler. Dışarda müstemlekeciliği, emperyalizmi körükleyen büyük endüstri hareketleri, içerde amele-patron kavgalarına yol açtı... Bu hareket sosyalizm ve nihayet komünizmi doğurdu... Şark milletlerini derisine kadar yüzen, soyan hırsız Avrupa bu suretle çaldıklarını, yığdırdığı servetleri rahat rahat yiyemedi, burnundan geldi. Kendi yıkımını yine kendi hazırladı...

Bugün kıt'alar üzerine çöken zifirî karanlık, mağara devirlerinin karanlığından daha müthiştir. Bu etrafımızda sel gibi akan ışıklar, bu şehirde gecelerin gündüze dönüştüğü, bu motor homurtuları, bu sonsuz sür'at, bu projektörler içimizdeki karanlığı aydınlatmaktan çok uzak!...

Medeniyet, Koca Âkif'in dediği gibi "tek dişi kalmış canvardan" farksız. Her gün harp tehlikesi... Her gün iktisadî buhranlar... Grevler, ihtilâller, intiharlar... Dünya yüzünden itimat kalkmış!... Kıt'alar kıt'alara, millet milletlere, insan insanlara girmiş!... Herkes herkese düşman! Kimse kimseye inanmıyor, itimat etmiyor!... Herkesten şikâyetçi... Devletler devletlerden, insanlar insanlardan, idare edilenler edenlerden, amirler memurlardan, memurlar amirlerden, iktidar muhalefetten, muhafelet iktidardan, karı kocasından, koca karısından, hoca talebesinden, talebe hocasından, babalar çocuklarından, çocuklar babalarından, ev sahibi kiracıdan, kiracı ev sahibinden, amele patrondan, patron ameleden... İlâahiri. Şikâyetçi... İşin en feci tarafı yirminci asır insanı kendinden şikâyetçi. Kendi kendisiyle çıkmaz içinde... Ne kadar zengin olursak olalım, ne kadar yükselmiş bulunursak bulunanım hepimiz hâlimizden şikâyetçiyiz... Şükür yok! Küfür çok!... Kanaat yok!... İhanet çok!... Aileler çekilmez bir gaile hâline gelmiş!.. İçerde kızlar koca bekler... Dışarda orospu kovalar erkekler... Evlenme yok!!.. Eğlenme çok... Velhâsıl işimiz berbat!.. Dünyanın hiçbir yerinde bir damla huzur kalmadı. Birleşmiş Milletler ideali, bir cennet hayali... Orada kafa çekilir, nutuk çekilir, veto çekilir. Fakat bu dert çekilmez artık. Bu nutuklar, bu vetolar ancak yevmî gazetecilerin işine yarar, başka bir işe ya-

ramaz... Buhran! Buhran! Buhran!... İçerde buhran, dışarda buhran!... İnsanlarda, milletlerde, ailelerde, bizzat fertlerde kendi içimizde sonsuz buhran ve eski bir söz var. "Her yol Roma'ya çıkarmış" Roma'yı yıkan işte budur... Şimdi kominform devletlerinde bütün yollar Moskova'ya, demokrasi cephesi de Vaşington'a çıkıyor. Bütün yollar Allah'a çıkmadıkça, bütün insanlar Allah'ta birleşmedikçe dünya huzura kavuşamaz. Bu sözde birleşmeler, antlaşmalar hep yalan! Hep boş!.. Bizi ve bütün insanları kol kol, yol yol, ayıran nedir? İmansızlık! Allahsızlık!... Allah'a giden yollarımıza kim durdu? Bizi can evimizden kim vurdu? Allahsızlar, imansızlar, ahlâksızlar, maddeciler, menfaatçiler, mideciler... Sömürgeciler... Bu mukaddes yolu servetler, şöhretler, apartmanlar, bizzat kendimizin varlığı, nefsimiz kesiyor, tıkıyor... Nefsimiz de dahil bütün bu şer kuvvetlerle mücadele etmedikçe, Allah'ın ve Peygamber'in dediği yoldan gitmedikçe kurtuluş yok! Huzur yok! Sulh ve selâmet yok!...

YİNE BAŞLADILAR

Mahut, meşhur eski Milli Eğitim Bakanı H. Âli Yücel'le, eski başyazar, eski milletvekili F. Rıfkı Atay, bu eskiler "Ulus"un sol köşesinde nöbetleşe yeniden faaliyete geçtiler. H. Âli Yücel, akıllara durgunluk veren bir sür'at ve dönüşle tekrar tekkeye avdet eyledi... Hürriyetten, insandan, aşktan, tasavvuftan bahsetmeye başladı. Yazısından öğrendik ki, pirimiz üstadımız Konya'ya kadar gitmişler. Mevlâna dergâhında diz çökmüşler... Yüz sürmüşler ve dergâhta dönmüşler... Kendisi yazıyor, biz değil... "Döndüm" diyor. Mevlâna gibi ulu bir ruha iltica etmesi, dergâhta dönmesi fena değil ama, üstadımız bir gün gelir aksi istikamete dönerse, soldan çark ederse ne diyelim. Her neyse Bay Yücel dünya döndükçe dönsün dursun!...

Biz, Atay-Fatay, Falih Rıfkı Beye ve makalesine gelelim. F. Rıfkı'da din düşmanlığı, mukaddesat düşmanlığı, Allah ve ahlâk düşmanlığı ikinci bir tabiat hâlinde... Nerde bir iman dalgası dalgalanırsa, nerde bu millet, Müslüman Türk milleti varlığını hissettirmeye başlasa, bu adamın ödü kopar... Bu Cibali imamının oğlunun aklına, Müslümanlık deyince cercilik, üfürükçülük, yobazlık gelir. "Bütün insanlar Allah katında müsavidirler", "Hiç ölmeyecekmiş gibi çalışacaksın", "Kendin için istemediğini başkaları için de isteme", "Yalnız ve yalnız Allah'a tapılır, Allah'tan başkasına kulluk yok" diyen büyük dinin, bir hamlede dünyanın yarısını kaplayan büyük ruhun, Farabileri, İbni Sinaları, İbni Haldunları, Mevlânaları çıkaran, Avru-

pa'ya medeniyeti öğreten, Rönesans'ın muharrik kuvvetini bilmemezlikten gelir. F. Rıfkı'nın yobaz, kara yobaz gibi ağzından hiç düşürmediği bu kılçıklı kelimeler yanında milliyetçilikten, hatta Türkçülükten de bahsettiğini görüyoruz. Milletin bütün unsurlarını inkâr eden bu münkir, milliyetçilikten ne anlıyor, Türkçülükten ne anlıyor? Bay Atay'a, vatan kurtaran ruhun hangi ruh olduğunu, "Kuva-yı Milliye" diye adlandırılan bu iman dalgasının nereden, hangi imandan geldiğini sorabilir miyiz?..

O bunları bilir; fakat inkâr eder... Tam 30 yıl Anadolu Türklüğü üzerine çöken, ruh düşmanı, mukaddesat düşmanı kopkoyu bir saltanat yardakçılığını yapan, Selânik Dönmeleri'nin siyaset manevracılarının anonim şirketinde en büyük hisselerinden birini alan bu kalemşor her şeyi bilir, bilir amma bilmezlikten gelir. İmanından başka her şeyini kaybetmiş, gençleri şehit, kadınları dul, çocukları yetim kalmış harap bir vatan, yoksun bir millet üzerinde "bu vatanı biz kurtardık", "biz yarattık" diye saltanat sürenleri, Mehmetçiğin kemikleri üzerinde bina kuranları, zina yapanları bu millet unutmadı; unutmayacak... Gençliğin kısm-ı azamını kubbeli bir yerde, aharını seyahatlerde, yazın plâjlarda, askerliğini Cemal Paşa'nın çadırında geçirenlerin bu milletten söz açmaya, millet adına konuşmaya ne hakları var?!.. 30 sene yazdılar, yetmedi mi? 30 sene yediler yuttular, yetmedi mi?.. Bu ne bitmez tükenmez ihtiras... Bu ne tasallut... Hâlâ mı din, mukaddesat, Allah, ahlâk düşmanlığı... F. Rıfkı'nın hangi yazısı üstünde duracağımızı bilemiyoruz. Çünkü hepsi birbirinden beter. 22 Ekim 1950 tarihli "Ulus"taki yazısından bir parça alalım: "Kemalizm ne Tanzimat gibi Osmanlı alacası veya Frenk züppesi, ne şeriat devrinde gördüğümüz yarısı yobazlıktan, yarısı ırkçılıktan yoğrulma kaba şöven yetiştirmez" diyor. Bay Atay: Ne yetiştirir ya? Falih Rıfkı'nın vermeye yanaşmadığı bu cevabı biz verelim:

Şüphesiz Kemalizm devrinde yetişenler yerli Osmanlı alacası giymezler. Buna tenezzül etmezler... Kemalizmin giydiği "yandım alamadım basması" yetiştirdiği "Frenk yosmasıdır." Kemalizm daha doğrusu Kemalist geçinenler, Falih Rıfkı gibi bu "izmi" bir kalkan olarak kullananlar, kadın, iffet ve mahremiyetlerini bir nevi geri, Orta Çağ

zihniyeti olarak vasıflandırırlar. Kadın hürriyeti adı altında Türk hanımını asrî bayan adıyla sokaklara, mahkemelere düşürenler onlardır. Sayım gününü bir söğüm günü hâline getiren F. Rıfkı, 22 Ekim Pazar günkü Ulus'un sol köşesindeki aynı yazısında karayobazlık -Orta Çağ- sağ oligarşisi falan filân! Bir sürü iftira, bir sürü yalan... savuruyor. F. Rıfkı'dan öğrendik ki Kemalizmin dini vicdanları, dinî neşriyatı serbest bırakmış... Falih Rıfkı halkın kafasını, hafızasını bir yazboz tahtası, kara tahta mı sanıyor?! Hangi din hürriyeti? Hangi ibadet hürriyeti? Hangi dinî neşriyat?. Şurada, burada hâdiseler tertip ederek irtica hortluyor diye Ege kıyılarından Erzurum'a kadar, nice nice din adamlarını, maneviyat adamlarını gece yataklarından alarak şafakta darağacına çekenler, din derslerini mekteplerden kaldırıp din kitaplarını kütüphanelere halkevlerine sokmayanlar, (Kur'an-ı Kerim de dahil) hangi din, hangi vicdan hürriyetinden bahsediyorlar. Yalan değil, görenler var, bilenler var. Karakollarda Kur'an'ın üzerine oturdular. Onunla soba tutuşturdular. Allah'a inanan, mümin ve Müslüman vatandaşlar memursalar terfi ettirilmedi; değilseler faal ve aktif olamadılar. Karşılarına imansızlar saltanatının putperest yardakçıları dikildi. Nerde temiz, imanlı, vicdanlı bir insan varsa ezdiler, bozdular. Ahlâkın ve maneviyatın mezarını kazdılar. Bize 'Kemalizm hangi camiye kilit vurdu?' diyorlar. Kemalizmin birçok camilere kilit vurduğu, birçoklarını yıktığı, birçoklarını da iaşe deposu olarak kullandığı malûm. Fakat asıl mesele bu değil. İmansızlar, camilere kilit vurmadan evvel ağızlara, vicdanlara kilit vurdular. Safları, cemaatleri dağıttılar. Büyük iman cephelerinin seslerini susturdular. Buna mukabil sevkıtabiîlerin, orta uzuvların faaliyetini geliştiren yerler, stüdyolar, stadyumlar, randevu evleri, meyhaneler ... haneler açtılar. Böylece camiler kendiliğinden boş kaldı. Kafalar, kalpler, vicdanlar boş kaldı...

Bu azîm ve korkunç boşluğu, kendilerinin palavraları, meydanlara diktikleri putlar dolduramadı. Bu suretle nesiller mahvedildi. Sonsuz hiçlik ve boşluk içinde kalan genç ruhlar, ne yapacaklarını, nereye gideceklerini, kime, neye inanacaklarını bilemediler. Bir türlü kendilerine gelemediler.

Bir Avrupalı geldi. Ona Ankara ve modern tesisler gezdirildi. Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne götürüldü. Bozkırın ortasında köy çocukları Yunan klâsiklerini, Şekspir'in eserlerini oynuyorlardı. Avrupalı hayran, bizimkiler hayran! Garplı seyirci, 'Büyük terakkiler kaydetmişsiniz, tıpkı bize benzemişsiniz!' dedi. Bizimkilerin sevincine son yok! Ulus'ta büyük manşetler: bir ecnebinin modern Türkiye hakkındaki görüşü: 400 yıllık mesafeyi 20 yılda katettik, vs. Gâvurlaşmaktan, gâvura benzemekten son derece haz duyan bu adamlar, bize öyle bir oyun, Türk çocuklarına öyle bir gâvur oyunu oynattılar ki sorma gitsin! Yunan eserleri, Rus tercümeleri, Otellolar, Hamletler, Figaro'nun Düğünü, Satılmış Nişanlılar'dan bu millete ne hayır gelebilirdi? Türk köyünün, Türk köylüsünün sefaletten kurtulmasına bunların ne yardımı olabilirdi? Başkalarının oyununu oynaya oynaya kendi oyunumuzu unuttuk. Unutturdular... Bizi oynattılar. Aldattılar. Bu tiyatrocular, bu satılmış nişanlılar, bu bozulmuş bakireler, bu randevucular, bu kumarbazlar, bu madrabazlar, bize kara kuvvet diyen bu karaborsacılar, artık susmalıdırlar... Af dileyecek, özür dileyecek yerde, hâlâ hak davasına kalkışıyorlar. Hâlâ yalan söylüyorlar. Hâlâ hak düşmanlığı,halk düşmanlığı yapıyorlar. Fakat artık bıçak kemiğe dayandı, millet uyandı. Bu tiyatroculârın, bu Selânik kumpanyasının perde arkasında Müslüman Türk milletine oynadığı oyunları gözleriyle gördü; elleriyle tuttu. Tekrar edelim bizim davamız, Allah için, vatan için, millet için canını cananını, bütün varını verenlerin davası, Mehmetçiğin davasıdır. Ortada heykeli dikilecek bir varlık varsa o da Mehmetçiktir, Mehmetçiğin heykelidir. Bu topraklar için toprağa düşenlerin çocukları, kula kul olmayan dik seciyeliler, eğilmez başlar, ak alınlar, bu mukaddes davaya serden geçercesine, helâk olurcasına baş verenler, bu mukaddes dine dolu dizgin girenler, bizler, bütün vatan çocukları, bütün putları, perestleri, terestleriyle birlikte devirecek, Türk milletini, Türk vatanını düşürülen çıkmazdan Allah'ın yardımıyla kurtaracak, cennete çevireceğiz. İmanlıyız! Kuvvetliyiz! Ümitliyiz! Zafer bizim, yarın bizimdir.

GAZETELERİMİZ

Bu milletin bir derdi var; bir değil bin derdi var! Fakat bu dertlerin başında, şu demokrasi devrinde Müslüman Türk'ün davasını benimseyen, onun derdini kendine dert edinen, onun isteklerini, ihtiyaçlarını dile getiren bir tek, amma bir tek yevmî gazetenin bulunmayışı geliyor. Bugün kelimenin hakikî manasıyla ortada "Türk Matbuatı" diye bir şey yoktur. Sadece Türkçe çıkan Yahudi menşeli, yabancı ruhlu, yalancı haber veren bir yığın basma kâğıt tüccarı var.

27 yıllık nefes aldırmaz, kopkoyu bir tiranlık devrini alkışlayan, gidene söven, geleni öven bunlardır. Zavallı Türk milleti fakr ü zaruret içinde inim inim inlerken, ortalığı gül-gülistan gösteren bunlardır. Kıt'alara, iklimlere sığmayan, dalgası Viyana surlarına vuran imparatorluğun kuruculari tezlil ve tahkir edilirken; Hz. Peygamber, içki masalarında, sarhoş ağızlarda 'Arap Mehmet' diye istihfaf olunurken, bir şehitler, gaziler mücadelesi olan Millî Mücadele ve onun kurtardığı vatan, aziz Anadolu toprakları, Selânik Dönmeleri'ne, imansızlar saltanatına babalarının çiftliği gibi teslim edilirken; nice nice din ulûları, ahlâk kahramanları, vatanperver insanlar, meçhul şahıslar tarafından gece yataklarından kaldırılıp, şafakla darağaçlarında sallandırılırken, susan, susan değil herzeler kusan, canileri, katilleri alkış tufanına tutan yine bu gazetelerdir.

İçlerinden bir tanesi Akdeniz'e düşse Akdeniz'i Karadeniz yapacak kadar kirli, mülevves olan bu adamlar ve

takipçileri, şimdi birer vatanperver, hürriyet kahramanı, ahlâk, seciye adamı kesildiler.

Hangisini sayalım? Biri var: mandacıdır, Yahudi'dir! Vatanı satılığa çıkarmıştır. İspat edilmiş tam beş ihaneti vardır. Beş damgalıdır.

Bir diğeri altı damgalı. Gençliğinin kısm-ı âzamını hamamda geçiren bu adam, yıllarca devletin resmî gazetelerinin baş köşesinde oturdu. Yazıları âdeta milletin alın yazısı oldu. Ne yazdıysa kanun hâline geldi. İmansızlar saltanatı yıkıldıktan sonra, şimdi üç gazetede Atatürkçülük ve inkılâpçılık perdesi arkasında tahrikçilik yapmakta, gençliği çileden çıkarmaya çalışmaktadır.

Günde yalnız ilândan 2000 Lira alan mağrur, büyük bir gazete var. Bu gazetenin kurucusu hakkında bir hâdiseyi nakledelim: Devir Atatürk devri...

Soyadı kanunu çıkacağı sıralarda bir sürü soysuz Atatürk'ün etrafını kuşatmış, soyadı istiyorlar. Mahut gazetenin kurucusu: 'Atam bana da bir ad ver.' deyince, Atatürk 'Sen' der 'köpek adını al!'

-Köpek mi?

-Evet.

Dalkavukta cevap hazırdır:

-Atam, kurtarıcım, senin kapında köpek olmak bile benim için bir şeref!

Şimdi bu adamın veledi mahut gazetenin başındadır. Bu veled, Beyoğlu'nda bir gecede, bir içki masasının başında, bir fahişenin koynunda üç köyü birden harcar. Para yerine imza bırakır.

İmzası Merkez Bankası'nın çıkardığı banknotlardan daha muteberdir.

Adı güzel, kendi müptezel bir diğer gazetenin bütün sermayesi de çıplak kadın resimleri, Holivut röportajlarıdır. Halkı daha iyi soymak için kahramanlık ticareti de yapar.

Mehmetçiğin resimleri, kahramanlık sahneleriyle, fuhuş sahneleri yan yana, iç içedir.

Birinin ismi cismine uygundur. Sütun sütun, satır satır, hece hece yepyeni, terütaze Yahudilik, Dönmelik, Bolşeviklik kokar.

Yegâne itimat ettiğimiz, başmakalelerini seve seve okuduğumuz gazeteyi bile katlayınca gazetesine koydu-

ğu çıplak kadınların ayıp yeri, sürümü artırmak için neşrettiği hacıların ve Kâbe'nin yüzüne kapanır, yamanır.

Az kaldı Ankara'da Azrail'in ziyaretten unuttuğu hortlağı biz de unutuyorduk.

Bu hortlak üç devir yaşamıştır. Üç devrin kiri kat kat üzerindedir. Bu üç devirde her şeyi değişmiş, yalnız ve yalnız mukaddesat düşmanlığı değişmemiştir.

Bu İttihat ve Terakki artığı (tereddi desek daha iyi), şimdi CHP kalemşorlarının yeni açtığı İnönü Meydan Muharebesinin başkomutanlığını yapmaktadır.

Türk milleti, kendi öz davalarını bu Babıâdi simsarlarının elinden kurtarmadıkça kurtuluş yoktur.

Benim zavallı, yoksul, sabırlı milletim: İşte senin okuduğun gazete ve gazetecilerin iç yüzleri...

'Gazetede okudum, gazetede gördüm.' diye, sen, bu pespayelerin yazdıklarına inanıyorsun! Bunlar senin yıllarca imanına, vicdanına hükmettiler. Seni 'Köylü efendimizdir.' diye diye boyuna soydular; ne utandılar, ne bıktılar, ne doydular. Yıllar ve yıllarca imansızlar saltanatının şakşakçılığını, yardakçılığını yaptılar. Sen, Allah'a imanınla bir türlü yaşar, bir türlü konuşurken, bunlar bin türlü konuştular, bin türlü yaşadılar, bin türlü yediler, bin türlü içtiler. İnkılâpçılık perdesi altında akla gelmeyen fenalıkları yaptılar. Yalnız ve yalnız beyaz kadına, sarı altına, iki yüz paraya taptılar! Bunları alma, satma, okuma, okutma...

SAİD-İ NURSÎ ve TALEBELERİ

Bahtiyar bir ihtiyar var, etrafı sekiz yaşından seksen yaşına kadar bütün nesiller tarafından sarılmış. Yaşlar ayrı, başlar ayrı, işler ayrı. Fakat bu ayrılıkta gayrılık yok! Hepsi bir şeye inanmış: Allah'a! Âlemlerin Rabbi Allah'a! Onun ulu Peygamberine, onun büyük kitabına... Kur'an henüz nazil olmuş gibi, herkes aradığını bulmuş gibi bir hâl var onlarda. Said-i Nûrsî ve talebelerini seyrederken insan kendini âdeta asrısaadette hissediyor. Yüzleri nur, içleri nur, dışları nur... Hepsi huzur içindeler. Temiz, ulvî, sonsuz bir şeye bağlanmak, her yerde hâzır ve nâzır olana, âlemlerin yaratıcısına bağlanmak, o yolda yürümek, bu yolun kara sevdalısı olmak... Evet! Ne büyük saadet!

Said-i Nursî, üç devir yaşamış bir ihtiyar. Gün görmüş bir bahtiyar. Üç devir: Meşrutiyet, İttihat ve Terakki, Cumhuriyet! Bu üç devir büyük devrilişler, yıkılışlar, çöküşlerle doludur. Yıkılmayan, çökmeyen, çürümeyen kalmamış. Yalnız bir adam var; o ayakta. Şark yaylalarından, güneşin doğduğu yerden İstanbul'a kadar gelen bir adam. İmanı sıradağlar gibi muhkem. Bu adam, üç devrin şerirlerine karşı imanlı bağrını siper etmiş, Allah demiş, Peygamber demiş, başka bir şey dememiş. Başı Ağrı Dağı kadar dik ve mağrur. Hiçbir zalim onu eğememiş. Hiçbir âlim onu yenememiş. Kayalar gibi çetin, müthiş

bir irade... Şimşekler gibi bir zekâ... İşte Said-i Nursî! Divan-ı harpler, mahkemeler, ihtilâller, inkılâplar... Onun için kurulan idam sehpaları... Sürgünler... Bu müthiş adamı, bu maneviyat adamını yolundan çevirememiş! O bunlara imanından gelen sonsuz bir kuvvet ve cesaretle karşı koymuş! Kur'an-ı Kerim'de 'İnanıyorsanız muhakkak üstünsünüz.'(Âl-i İmran sûresi, âyet 133) buyruluyor. Bu Allah kelâmı, sanki Said-i Nursî'de tecelli etmiş!

Mahkemelerdeki müdafaalarını okuduk. Bu müdafaalar bir nefs müdafaası değildir. Büyük bir davanın müdafaasıdır. Celâdet, cesaret, zekâ eseri, şaheseri...

Niçin Sokrat bu kadar büyüktür? Bir fikir uğruna hayatı hakir gördüğü için değil mi? Said-i Nursî en az bir Sokrat'tır. Fakat İslâm düşmanları tarafından bir mürteci, bir softa diye takdim olundu. Onlara göre büyük olabilmek için ecnebi olmak gerek.

O, mahkemelerden mahkemelere sürüklendi. Mahkûmken bile hükmediyordu. O, hapislerden hapislere atıldı. Hapishaneler, zindanlar onun sayesinde Medrese-i Yusuf oldu. Said-i Nursî, zindanları nur, gönülleri nur eyledi. Nice azılı katiller, nice nizam ve ırz düşmanları, bu iman abidesinin karşısında eridiler. Sanki yeniden yaratıldılar. Hepsi halim-selim müminler hâline, hayırlı vatandaşlar hâline geldiler. Sizin hangi mekteplerinizi, hangi terbiye sisteminiz bunu yapabildi, yapabilir?

Onu diyar diyar sürdüler. Her sürgün yeri onun öz vatanı oldu. Nereye gitse, nereye sürülse, nerede görülse, etrafı saf, temiz müminler tarafından sarılıyordu. Kanunlar, yasaklar, polisler, jandarmalar, kalın hapishane duvarları, onu mümin kardaşlarından bir an bile ayıramadı. Büyük mürşidin talebeleriyle arasına yığılan bu maddî kesafetler, din, aşk, iman sayesinde letafetler hâline geldiler. Kör kuvvetin, ölü maddenin bu tahdit ve tehditleri, ruh âleminin, iman âleminin ummanlarında büyük dalgalar meydana getirdi. Bu dalgalar, köy odalarından başlayarak, yer yer her tarafı sardı, üniversitelerin kapılarına kadar dayandı. Yıllardır mukaddesleri çiğnenmiş vatan çocukları, mahvedilen nesiller, imana susayanlar, onun yoluna, onun nuruna koştular. Üstadın Nur risalesi elden ele, dilden dile, ilden ile ulaştı, dolaştı. Genç-ihtiyar, ca-

hil-münevver, sekizinden seksenine kadar herkes ondan bir şey aldı, onun nuruyla nurlandı. Her talebe bir makine, bir matbaa oldu. İman, tekniğe meydan okudu. Nur risaleleri binlerce defa yazıldı, teksir edildi. Gözlerinin nuru sönmüş, iç âlemlerinin ışığı sönmüş, harabeye dönmüş olan körler, bu nurdan, bu ışıktan korktular. Bu aziz adamı dillerinden hiç eksik etmedikleri 'İnkılâba-lâikliğe aykırı hareket ediyor.' diye tekrar tekrar mahkemeye verdiler, tekrar tekrar hapishanelere attılar. Kaç kere zehirlemek istediler. Ona zehirler panzehir oldu. Zindanlar dershane... Onun nuru, Kur'an'ın nuru, Allah'ın nuru vatan sınırlarını da aştı. Bütün âlem-i İslâmı dolaştı. Şimdi Türkiye'de her teşekkülün, vatanını seven herkesin önünde hürmetle durması lâzım gelen bir kuvvet vardır: Said-i Nursî ve talebeleri. Bunların derneği yoktur;lokali yoktur; yeri yoktur; yurdu yoktur; partisi, patırtısı, nutku, alâyişi, nümayişi yoktur. Bu, bilinmezlerin, görünmezlerin, kimselerin, ermişlerin, kendini büyük bir davaya vermişlerin şuurlu, imanlı, inançlı kalabalığıdır.

Dünyanın herhangi bir yerinde bu çapta bir insan zuhur etse, sadece ve sadece hürmet görür. Eli öpülür. Mesele hâline gelir. Gazeteler onu bütün cihana takdim ederler. Bizim bozuk nizamımız, bizim tercüme kanunlarımız, Hakk'ın ve halkın bu kadar sevdiği bu aziz adamı, bu seksen yaşında ihtiyarı mahkeme mahkeme sürüklüyor. Kanun, karakol, polis, jandarma meselesi hâline getiriyorlar. Halk tarafından kendisine 'Bediü'z-zaman' ismi verilen bu harikulâde iman, dava, ruh kahramanına, büyük mücahide, günlük zevklerin, günlük ihtirasların peşinden koşan bir sürü dönme, basma kâğıt tüccarı 'kabihü'z-zaman' demekten utanmıyorlar.

Utanma: Fakat heyhat! Utanma da imandan gelir. Nerede o sizde? Âkif'in dediği gibi 'Bir kızarmaz yüz, yaşarmaz göz bütün sermayesi...' Bütün sermayeleri bu.

Onlar ne derlerse desinler, halk kendi kahramanını biliyor, onu bağrına basıyor. Siz bir kişiye, hatta evinizdeki karınıza bile söz geçiremeyen çaresizler, bedbahtlar, iman denilen o harikulâde cevherin ne olduğunu bilmeyen nasipsizler, bu bahtiyar ihtiyara ve etrafındaki kalabalığa bakıp utanın.

Bir gün gelecek biz vatan çocukları, ayaklarına vatanın tozu dahi konmamış, bu Selânik dönmelerinden, bu şehvet, şöhret ve servet azmanlarından hesap soracağız. Uzak değil bu günler. Milletin gerçek kahramanlarına dil uzatanları, mukaddeslerini çiğneyen kirli ayakları, vatanı-milleti kurtaran ruha ihanet eden, Kuva-yı Milliye ruhunun katili asker kaçaklarını hesaba çekeceğimiz günler yakındır. 'Belki yarın, belki yarından da yakın!'

SOKAKLARDA NAMAZ KILAN MÜMİNLER

Ankara'da her şey bol... Sinema, bar, nutka gelecek salonlar, her şey alabildiğine geniş ve bol.

Bu bolluk ve genişlik içinde bir şey yok: Cami! Geçen hafta cuma namazına gitmiştim. Hacıbayram'a vardım. Cemaat duvarların, mezarların üzerinde namaz kılıyordu. Sokaklara kadar taşmıştı. Zincirlicami'ye gittim. Ora da aynı vaziyette... Cemaat sokaklarda pisliklerin içinde namaz kılıyordu. Abdest alınan yerlere, hatta helâya kadar hıncahınç dolu idi. Kimi ceketini sermiş, kimi seccadeye benzer bir şey bulmuş, namaza hazırlanıyordu. Birçokları da gazete sermişlerdi. Abdest alınan yerden akıp gelen sular bu kâğıttan seccadeleri ıslatıyordu. Bir taraftan toz toprak, diğer taraftan helâ kokusu... Bir perişanlık, bir rezalet... Nihayet Kurşunlu Cami'ye gittim. Ora da dolmuştu. Tam döneceğim sırada birisi 'Arkaya kilim serdiler.' Dedi. Caminin ardına gittim. Tam yolun ortasına kilimler serilmişti. Önüne de kimse geçmesin diye hamal küfeleri dizilmişti. Öyle bir sıcak vardı ki, insanı sadeyağı gibi eritecekti. Ara sıra rüzgâr esiveriyor, ağzımız, yüzümüz, namaz kılacağımız yer pislikle, gübre ile doluyordu. İçeride hoca tövbe yaptırıyordu. 'Eğer elimden, dilimden, gözümden malayani sâdır olduysa ben, onların cümlesine tövbe ettim.' derken, herkes tövbe ederken, mütemadiyen yukarıdan çıplak kadınlar geliyordu. Bulunduğumuz yer kadınların geçtiği yere nispeten çok aşağıda olduğu için kadınların dikine her tarafları görünüyordu. Bir taraftan tövbe ediyor, diğer taraftan günaha giriyorduk.

Bu, her sene böyle oluyor. Ne acı şey! Bu memleketi kuranlar ve yaşatanlar, secde edecek bir yer bulamıyorlar. Tozların, pisliklerin içinde, nakil vasıtalarının yaygarası, şehrin velvelesi içinde namaz mı kılınır, insan huzura mı kavuşabilir?

Bu hâli bir ecnebi meselâ Amerikalı görse, eminim ki Vaşington'a yaptıracağı camiyi Ankara'ya yaptırır. İktidardakilerden hayır yok! Onlar hazırını yıkmasınlar da... Müslüman zenginlerimiz nerede?

OCAK SÖNDÜRENLER OCAK YAKAMAZLAR

Türk İstiklâl Marşı:

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

mısralarıyla başlar. Ocak, biz Türklerce, sıcak manalı, kutsî bir şeydir. Ocak; aile, yuva, varlık, hayat, beka demektir. Anadolu'da bir kimseye 'ocak söndüren' demek en büyük bir hakaret, bir kimseye 'ocağın sönsün' sözü en ağır bir bedduadır.

Şimdi öğreniyoruz ki, bu sıcak, bu güzel kelimenin yanına, hiç de yakışmayan 'devrim' gibi yıkıcılığı, deviriciliği hatırlatan bir kelime koyarak, birtakım ateistler 'Devrim Ocakları' ismi altında bir dernek kuruyorlarmış. Söylendiğine göre, sözde partiler üstü bir hüviyet taşıyacak olan bu derneğe CHP, DP ve MP'nin ileri gelenleri gireceklermiş. Böylece devrim ocakları Birleşmiş Milletler gibi, karma bir teşekkül olacak. Fakat bizim çok emin yerlerden haber aldığımıza göre, CHP, partimiz Atatürk'ün kurduğu partidir; inkılâpçı, münevverlerin partisidir diye inkılâpçılık ve Atatürkçülük perdesi arkasında başına birtakım gafil gençleri toplayarak, mevcut iktidardan ve dolayısıyla milletten 14 Mayıs'ın intikamını almak için 'Devrim Ocakları' nı açmaya karar vermiş bulunuyor. CHP tarafından yemlenen bazılarının şurada burada meydan okurcasına, bu mevzuda çektikleri nutuklara bakılırsa, deviricilerin teşkilâtına büyük büyük adamlar girecekmiş. Bütün İstanbul matbuatı ellerinde imiş. Para

dersen denizdeki kum gibi. Hatta bazıları memuriyetlerinden bile istifa ederek, bu çam devirenlerin derneğinde çalışacaklarmış. İnkılâba sıkı sıkıya bağlılarmış. Heykellere toz kondurmayacaklarmış! (Yandı belediyenin zavallı süpürgecileri... Caddeleri temizlerken kazara toz konarsa, zavallıların vay hâline!) Hatta bazıları o kadar ileri gitmişler ki, 'Onlar' demişler 'bizim heykellerimizi yıktılar ya, biz de onların minarelerini devireceğiz!' Görüyor musunuz siz devrimcilerin niyetini? Ticanîler heykelleri, bunlar da minareleri yıkacaklar. Fena olmaz hani. Her taraf dümdüz olsun da kurtulalım. 'Vadesi gelen köpek cami duvarına siğer.' derler. Herhâlde deviricilerin, devrimcilerin eceli gelmiş olacak. Zaten onlar çoktan ölmüşlerdi. Millet onları biliyor. 'On yılda on beş milyon genç yarattık her yaşta' türkücüleridir onlar. Tam otuz yıl milleti soyup soğana çevirenlerdir onlar. Milletin mukadderatını zorla ele geçiren, mukaddesatını çiğneyenlerdir onlar. Hepsini biliyoruz. Kimi sözde Kemalist, hakikatte hamamist, kimi insanlık ve millet düşmanı hümanist, kimi vatan haini vatanisttir. Şimdi bazı gençleri kandırmak, onları paravana yaparak milletin karşısına tekrar çıkmak, böylece yeni bir parti vurmak için, parti kurmak sevdasındadırlar. Gözümüzden hiçbir şey kaçmaz. Artık millet uyanmıştır. Bu milletin şerefi, haysiyeti, iradesi, idaresi, artık kirli politikacıların eline teslim edilemez. İmanlı, inanlı, vatan duygulu, memleket düşünceli gençler, bizler asla buna müsaade edemeyiz. Artık utansınlar! Ne yüzle milletin karşısına çıkacaklar? Düşünsünler. Bunca yıldır bıkmadan, usanmadan milleti peşlerine sürüklediler. İflâhını kestiler. Yeter artık, yeter!

İMANSIZLAR SALTANATI

Hep biliriz: Lâiklik bidayette CHP umdelerinden biri idi. Sonradan taraftarlarının gayretiyle Anayasa'ya ithal edildi ve putperestlerin 'tabu' 'dokunulmazları' arasına girdi. Bu suretle din ve iman düşmanlarının elinde eğilmez, kırılmaz bir kılınç hâline getirildi.

'Misak-ı Millî ruhu' ve onun mümessilleri, Birinci Büyük Millet Meclisi'ndeki Millî Mücadele kahramanları, Anadolu'nun öz evlâtları, İttihat ve Terakki komitecilerinin, Selânik Dönmelerinin hışmına uğradılar. Atıldılar, asıldılar, kesildiler... Nice nice ahlâk, fazilet timsali insanlar, meçhul şahıslar tarafından gece yataklarından alınarak yine meçhul bir semte götürüldüler. Darağaçlarında can verdiler.

Dahiliye Vekili'nden, şark yaylalarındaki bir çobanın, bir keçisini dahi soran hakperest halkçı Anadolu Çocukları 'Biz, padişahları başımızdan niçin attık! Şimdi onların yerine paşalar mı geçmek istiyor?' diye kükreyen Hüseyin Avniler, fazilet timsali Mehmet Âkifler, kayıtsız şartsız milletin hâkimiyetini temsil eden civanmert insanlar, Meclis'ten tardolundular.

Artık bundan sonra Büyük Millet Meclisi'nin çatısı altında toplananlar halkın vekili değil, Ankara'dakilerin vekili idi. Mebus değil mahpustular.

Millî Mücadele'yi başaran, Birinci Büyük Millet Meclisi'nin tarihî zabıtları, ciltler tutar. Ondan sonra toplanan meclislerin tarihini bir tek cümlede toplamak kabil: Bravo sesleri, alkışlar, oybirliği ile kararlar...

Hangi kanunu milletin tasvibine sunarak çıkardılar?

Hangi kanun milletin gerçek mümessilleri olan adamların elinden geçti?

Lâiklik ve kıyafet inkılâbı perdesi arkasında yapmadık rezalet bırakmadılar! Allah'ımızla aramıza dahi girdiler. Dualarımıza, rüyalarımıza bile karıştılar. Ellerinden gelse kalplerimizin atışına da karışacaklar, onu da kontrolleri altına alacaklardı. Kadınlarımızın, kızlarımızın örtülerini, sokak ortalarında zorla, cebren otomobiline alarak, Bakanlık otomobilini seyyar bir kârhane gibi kullanan ırz ve namus düşmanı bir vekilin, Dahiliye Vekili'nin gönderdiği genç inkılapçı idare adamları(!) başlarından aldıkları ilhamla vilâyetlerde, kazalarda, nahiyelerde aynı şenî hareketleri yapıyorlar, milletin namusu ile oynuyorlardı.

Hiç unutmam, bizim kazada da buna benzer hâdiseler olmuştu.

Genç bir kaymakam, kadınların, kızların çarşaflarını kendi eliyle yırtmaya başlamıştı. Bir gün yine sokak arasında genç bir kızın örtüsünü aç bir köpek gibi paramparça etmiş, kızcağıza:

'Bak, bütün güzelliğin meydana çıktı.' diyerek sulanmıştı.

Sonradan zıpırın ne hovarda-meşrep adam olduğu anlaşıldı. Hainin kaldırmak istediği örtü, tesettür değil, başka şeydi!

Bunları gören bir ihtiyar kadın: 'Oğlum ne günlere kaldık? Ben, seferberlikte iki oğlumu cepheye neden göndermiştim? Irzımız, namusumuz için değil mi?' diyor ve ağlıyordu.

Diğer orta yaşlı bir kadın da, Kafkas'ta, Çanakkale'de, Millî Mücadele'de aldığı yaraları göstererek:

'Her şeye razıyız. Ambarımızda dört kilo zahirem var, onu da alsınlar fakat ırzımıza, namusumuza saldırmasınlar, dinimize, imanımıza karışmasınlar.' diyordu.

Gazi ve şehitler ocağı Anadolu'nun kara bağrına, onun harîm-i ismetine uzanan bu hoyrat eller kırılmalıydı, kırılmadı. Çünkü herkes sindirilmişti. Bir müdahale olsa, mürteci, irtica hortluyor, yaygaraları basılır, bu bahane ile ne kadar maneviyat adamı varsa meçhul insanlar tara-

fından bir semt-i meçhule sürülürdü. Asrî kadın, medenî kadın, modernlik gibi yirminci asrın sihirli kalemlerinin arkasına sığınan, imanlarını Paris sokaklarında satan bir sürü dalkavuk gazeteci de bu hareketleri desteklediler.

Karargâhlarını Babıâli'de kuran bu İttihat ve Terakki artıkları, bu paşazadeler, bu tatlı su Frenkleri, Anadolu'nun derdiyle zerre kadar alâkadar olmadılar.

Biz, Anadolu'nun bağrı yanık çocukları, sesimizin olanca kuvvetiyle haykırıyoruz ve diyoruz ki:

Bu topraklar üzerinde, Selânik Dönmeleri'ne, İttihat ve Terakki artıklarına, paşazadelere, farmasonlara, komünistlere, şuradan buradan gelme adamlara hakk-ı hayat yoktur!

Mukaddesler aşkına, din aşkına, ırz ve namus aşkına can veren Mehmetçiğin vatanını imansızlara, vicdansızlara, hırs ve mevki düşkünlerine, parti cambazlarına, karaborsacılara, ırz ve namus düşmanlarına çiğnetmeyiz.

Bugün yukarıda zikrettiğimiz ikrah edilecek ifrat devirleri geçmekle beraber, bilhassa iktidar partisinde din, iman, mukaddesat, fazilet düşmanlığı alabildiğine artmaktadır.

Bir parti kurulmuş: 'Biz, vicdanlarda kanun korkusunun yerine Allah korkusu getireceğiz' mi demiş, hemen Ulus'un başında delege Yalçın feryadı basar: '31 Mart hortluyor! Yetişin irtica var!' Ne oluyor? Ne oluyoruz?

Allah'tan korkmayan bu adamlar, Allah diyenlerden, Allah'a inanlarda neden korktular acaba?

Meclis'te iki meczup ezan okumuş. Tam dine çatmanın sırası...

Patron Yalçın'ın eli altındaki CHP'nin hırdavat depoları toplu iğneler, menteşeler hep bir ağızdan feryat ederler:

İrtica var! Yeni bir Menemen hâdisesi... Bu bahane ile memlekette ne kadar namuslu adam varsa, toplansın doğru darağacına...

Bu adamlar bunu istiyorlar. Kan istiyorlar! Baş istiyorlar!

Hâlbuki bu hâdiseler cereyan ederken Bolşevik ajanları memleketin her tarafında harıl harıl çalışıyor. İzmir civarında toplu bir hâlde isyan ediyorlar. İnzibat kuvvet-

lerini dövüyorlar. Nazilli fabrikasında kundakçılar, İskenderun'da Rusya ile muharebede bulunan casuslar yakalanıyor. Mersin ve Tarsus'taki fabrikalara beyannameler asıyorlar, fabrikaları dinamitlemeye kalkışıyorlar, Antalya'daki fabrika uçuyor... Maarif Vekâleti, Güzel Sanatlar Akademisi yanıyor. Silâh fabrikası hâk ile yeksan oluyor. Trakya'da cephanelikleri ateşe veriyorlar. Şarkta mütemadiyen Bolşevik casusları yakalanıyor. Bir köy enstitüsünde Türk bayrağına pisleyip(çekiç-orak) resmi yapıyorlar. Artık mekteplerin, fakültelerin hâlini hiç sormayın! Bunlar arkalarını koskoca Rusya'ya vermiş çalışıyorlar. Dünya ölçüsünde mücadeleleri var.

Bütün bunlar tehlike olmuyor da, Meclis'teki iki zavallının ezan okuması mı vatan ve millet için tehlike oluyor? Bakıyoruz, bütün gazetelerin başyazarlarından tutun da kuyruk yazarlarına varıncaya kadar, bu ezan hâdisesinden bahsediyorlar.

Yazık! Yazık! Yazık!

Nihayet ezancılar mahkemeye veriliyor. Mahkûm oluyor. Ve kendilerini mahkûm eden hâkime dua ederek hapishaneyi boyluyorlar. Ya kızıl ifrit, hapishanede bile boş durmuyor. Hapishanelerde müthiş bir Bolşevik propagandası ve taraftarı var. Unutmamalı ki Rusya'da Bolşevik İhtilâli'ni Rus hapishanelerindeki mahkûmlar, Sibirya sürgünleri yapmışlardır.

Türkiye içten içe, bazen de böyle apaçık kızıl alevler içinde yanıyor. Hâlâ bu adamlar kara kuvvetten bahsediyorlar!

Bu adamlar Millî Mücadele günlerini bizlerden daha iyi hatırlar. Yüzümüzü ak çıkaran kuvvet, bugün kara kuvvet dedikleri kuvvettir. Din ve iman kuvvetidir. Bu Mehmetçiğin sesi, cephelerin sesi, şehitlerin sesi, gazilerin sesidir. Bu adamlar, bu münkirler lütfen bakışlarını Birinci Büyük Millet Meclisi'ne çevirsinler. Ayetlerle, hadislerle Meclis tavanlarının çınladığı günleri hatırlasınlar. Hacı Bayram Camii'nde, Hacı Bayram Veli'nin yeşil sancağı altında okunan mevlitleri, Mustafa Kemal'le beraber döktükleri gözyaşlarını bir düşünsünler!

Müraiiliği, dalkavukluğu, imansızlığı bırakalım. Kör ve nankör olmayalım! Milletimizin istiklâlini, istikbalini

düşünüyorsak, hakikî tehlikenin nerede olduğunu, nereden geleceğini bilelim. İmansızlar saltanatını devam ettirmek isteyen bu efendilere samimiyetle şunu soruyoruz:

Hangi mürteci, vatanı satılığa çıkardı? Hangi mürteci fabrikaları, binaları, silâh depolarını ateşe verdi? Bu vatanı ve bu milleti din ve iman gayreti mi kurtardı, CHP'nin altı oku mu?

MİLLİYETÇİLİĞİN İSTİSMARI

Bazı isimler, bazı mefhumlar, hatta bazı şöhretler vardır ki kullanıla kullanıla geçmez akçaya dönüyor.

Milliyetçilik ve komünizm mefhumları değilse bile bu kelimeler rastgele kullanıla kullanıla geçmez akçaya dönmüştür.

Hep biliriz ki CHP altı okundan birisi milliyetçiliktir. Biz de milliyetçiyiz amma onlarınki gibi bol harcırah, hususî vagon, maroken koltuk milliyetçisi değil.

Bizim milliyetçiliğimiz, bir kere daha yazdığımız gibi Hakk'a tapan, halkı tutan yalın kılıç bir milliyetçiliktir.

Biz milliyetçiliği Millî Mücadele'den beri hep yüksek, ulvî hareketlerin başında görmeye alışmışızdır. 'Millî Misak', 'Millî Dil' vs. milliyetçilik birçok bakımdan şu çeyrek asırlık tarihimizde bir kurtuluş, kendine geliş, varlığını duyuş hareketlerinin alemi olmuştur. Şimdi milliyetçilik kimlerin ağzında, kimlerin cebinde ve kimlerin adı, alemi. Şu bastığı yeri görmeyecek, göremeyecek kadar göbeği çıkmış, baş ve ayak münasebetlerini kaybetmiş adam,şu haritada gösterilecek kadar toprağı olan mütegallibe, şu... şu... sandalyeye âdeta sardalye gibi yapışan zat da milliyetçiyim diyor. Komünist düşmanlığı yapıyor. Neden?

Çünkü komünist geldiği takdirde biri apartmanından, biri çiftliğinden, biri de sandalyesinden olacaktır.

Biz bu vatanı, herkesin bol bol karnını doyurduğu, gelişip semirdiği bir devlet çiftliği hâline getirenlere karşı müdafaa ediyoruz.

Biz, bu vatanı karşılıksız, menfaatsiz, kara sevdalılar gibi seviyoruz. Milletimizi kayıtsız şartsız seviyoruz. Mukaddesata içten, gönülden bağlıyız. Bu yola sonradan politikacıların yaptıkları gibi halkı aldatmak için girmedik. Ta mektep sıralarından beri böyleyiz. Komünizm hakikat düşmanıdır. Komünizm sulh düşmanıdır. Komünizm din düşmanıdır. Komünizm hürriyet düşmanıdır.

Komünizm, şu seven, duyan, duyuran, namütenahi girintileri, çıkıntıları olan, henüz keşfedilmeyen insanı basit bir makineye veyahut hayvana benzetir. Komünizm, hayvanları insana doğru değil, insanları hayvanlara doğru çeker. Tekâmülcülüğü ters taraftandır. Gericidir, mürtecidir. Nihayet komünizm ırz düşmanı, fazilet düşmanıdır.

Bunu biliyoruz ve komünizme karşı dolu dizgin bir mücadeleye atılıyoruz. Milliyetçiyiz diyorlar. Fakat ne acı bir hakikattir ki, milliyetçi kimdir bilinmez. Milliyetçiliği ya kasten ya hamakat ve delâlet eseri ayağa düşürmüşlerdir. Düşünün bir kere 'millî' kelimesi resmî bir kumarın adıdır, alâmetifarikasıdır. 'Millî Piyango'. Biz, komünizmle bu türlü bir milliyetçilikle, piyango biletleriyle mi mücadele edeceğiz? Karaborsacı, mütegallibe, sandalyeci, şarlatan, şantajcı milliyetçi olursa komünizme karşı savaşan milliyetçilere kara ve kızıl birer damga basarlarsa, işlerine gelmeyen herkese ya mürteci, ya komünist derlerse, bu memlekette milliyetçilikten eser kalır mı? Bir zamanlar beş vakit namazını kılan Müslüman, namuslu bir Türk babasına, Mareşal'e dahi komünist dendikten sonra bunun ötesinde ne kalır? Artık ben şaşar mıyım 'Ulus' gazetesi bana Moskova ağzıyla konuşuyor dediği için...

Bu damgacılıktan kim istifade ediyor? Hiç şüphesiz ki komünistler...Memleketin en sevilmiş, sayılmış adamlarına komünist deyince elbette bundan Bolşevikler faydalanacaktır. Bu bir... İkinci mühim mesele: Hakikî komünistlere ne diyeceğiz? Artık bu kelime de piyasaya mebzul şekilde sürüle sürüle günden güne kıymetini kaybetmektedir. Ve bu, kızıl yardakçıların arayıp da bulamadıkları şeydir. Komünist kelimesi ağızlarda çiğnene çiğnene tehlikeli bir kelime olmaktan çıkmıştır. Buna mukabil milliyetçilik de meydanlarda söylene söylene kabak tadı vermiş, en sonunda kumar sandığına

kadar inmiş yapışmıştır. Şu hâlde bu ölüm kalım mücadelesinde yeniden bize iki kelime lâzım. Milliyetçilik için bir, komünizm için bir. Bize mühim bir mesele de kızıl fesatçının, Moskof emirberinin karşısına milliyetçiyim diye dikilenler, karaborsacı, sandalyeci olmamalıdır. Bu durum, halkı kışkırtmak için, kızıl yaygaracı için en elverişli bir durumdur. Ne söylese hakkı vardır. Ne atsa isabet ettirir. Çünkü karşısında koskoca bir cesamet, koskoca bir satıh, servet ve mülk yığınları vardır. O, bizimle, hiçbir şeyi olmayanlarla karşılaşmalıdır. Onun hakkından ancak biz geliriz.

O, bize halkı soyuyorsunuz diyemeyecektir. Derse cebimizi göstereceğiz. O, bize apartmancılar diyemeyecektir. Derse ölürsek gömülecek bile toprağımız olmadığını göstereceğiz. Biz, inanmış insanlarız. İnandığımız gelici geçici şeyler değildir. Bu yol ebediyete gider. Onun için korkumuz yok...

Biz, onlarla yalın kılıç, kafa kafaya, göğüs göğüse çarpışmaya hazırız. Hükûmet ve devlet hakikaten komünist aleyhtarı ise bizi serbest bırakmalıdır. Kanunla, polisle, sokaklardan, yüz numaralardan vesika toplamakla mücadele yapılmaz. Kısasa kısas: Fikre fikir. Komünist talebeye, milliyetçi talebe... Başka çıkar yok!

Millet, manevî bakımdan boşluk, maddî bakımdan yokluk içindedir. Gün geçtikçe yolsuzluklar, haksızlıklar çoğalmaktadır. Bu durum düşmanlarla çevrilmiş vatanımız için tehlikeli bir durumdur.

Kızıl fesatçılar her şeye rağmen teşkilâtlı bir şekilde sinsi sinsi çalışmaktadırlar. Biz, vatan haini, millet düşmanı olmadığımız için saklanmadan açıkça, mertçe mücadele ediyoruz. Bu vatan bizim diyoruz. Türküz diyoruz. Kimden, neden, niçin saklanalım? Gizli bir niyetimiz, kapalı bir tarafımız yok! Yüzümüz bir, sözümüz bir... Fakat ne kadar acı ve azap verici bir hâldir ki, kendi toprağımızda teker teker vuruluyoruz.

Bazen hep birden, bazen de teker teker tevkif ediliyor, zindanları buluyoruz. Bütün bunları sineye çekiyoruz. Tek davamız kızıl kuvvet vatana hâkim olmasın da, kızıl nefes ruhlara sinmesin de biz, bütün bir ömür boyunca zindanlarda yatalım, zararı yok! Ne olursa olsun başımız-

da bir Türk Devleti bulunsun. Her şeye rağmen bu kendi devletimiz, kendi hükûmetimizdir.

Fakat bizim zindanda dahi varlığına dua ettiğimiz işbu devlet ve onun hükûmeti, onun partisi ve onun adamları bize de kızıl, bize de Moskova ağızlı demeye kalkarsa, o zaman bu gibi adamlara karşı düşman kesiliriz.

Bir daha söyleyelim. Milliyetçiliği ayağa düşürmeyelim. Kumarın, istismarcılığın adı olmaktan kurtaralım.

Devlet ve hükûmet hakikaten samimî olarak komünizm ile mücadele etmek istiyorsa kızıl fesatçının istismar ettiği, eşindiği çöplükleri temizlemesi, haksızlığa son vermesi lâzımdır. Bu birinci mesele...

İkincisi: Milliyetçi fikir ve mücadele cephesinin önüne bir set gibi dikilmemeli, bilâkis bu cepheyi takviye etmeli, desteklemelidir. Zira kanun çıkararak, hapse atarak komünizmle mücadele yapılmaz.

Düşünmeliyiz ki kanunlardan evvel vicdanlar, fikirler, imanlar var. Kanun ve polis son çaredir.

Çaresizlerin çaresi...

MATERYALİZMİN YIKILIŞI

İnsanoğlu düşünmeye başladığı andan itibaren kendi varlığı dışında ve üstünde bir varlığın mevcudiyetine inanagelmiştir. Mana, ilâh ve nihayet Allah telâkkisi ile tarihî tekâmülünü tamamlayan ruhçu görüş, asırlarca materyalist âlem görüşüne hâkim olmuştur.

Orta Çağ, İlk Çağ'ın en büyük siyasî birliğini teşkil eden, bayraklarında kıt'alar ve zafer kartalları dalgalanan Roma'nın karşısına bir isyan meleğinin çıkışıyla başlar. Bu melek, İsa idi. Babasız İsa bambaşka bir âlemden, bambaşka bir ses getiriyordu. O, Sezar gibi peşinden ordular sürüklemedi. Kıt'alar fethetmedi. Fakat gönüllerin fatihi olmasını bildi. Mesihin beyaz bayrağında şu tek ibare yazılı idi: Kaybeden kazanacaktır! Cihangir Roma'nın gazabına uğrayanlar, dünyayı kaybedenler bu cümlenin etrafında toplandılar. Anibal'in, Attilâ'nın yıkamadığı Roma'yı, bu tek cümle yıktı. Orta zaman âlem görüşüne hâkim olan bu cümledir. Böylece asırlar ve nesiller, menşei ilâhî olan dogmaların, nassların, âyetlerin içinden akıp gittiler. Bu hâl, Rönesans'a kadar devam eti. Rönesansla beraber dünya fâni olmaktan çıktı. Avrupa yeni bir anlayış ve silkinişle hayata hiç ölmeyecekmiş gibi dört elle sarıldı. Mukadderat ve kanaat asırları yerini, müspet determinist bir görüşe bıraktı.

Kilise çanları yavaş yavaş sustular. İncil hakikatleri bu cüretkâr, münkir anlayıştan korktular. Kimseye görünmemek için mabetlerin loş, karanlık köşelerine, mu-

kaddes hücrelere sığındılar. Kendi sessizlikleri içine gömülüp gittiler. Yeni yeni keşifler oldu, dünya ahiret kadar büyüdü, ebedîleşti. İlk Çağ'ın Olimpos dağındaki ilâhları, Orta Çağ'ın hızırları yavaş yavaş yere indiler. Görünmezler görünür, bilinmezler bilinir oldu. İnsan mukadderatına yine bizzat insanlar hâkim olmaya başladı. İhtiras ve tecessüs arttı. Dünyanın bütün hazineleri Avrupa'ya taşındı. Amerika'nın yerli medeniyetleri yıkıldı.

Afrika yağma edildi. Avrupalılar, Avustralya'da, sırf zevkleri için, insan avına çıktılar. İnsan haysiyet ve hürriyetini ilân eden Avrupa, yaptıklarını meşrulaştırmak, çaldıklarını helâlleştirmek için yeni yeni nazariyeler ileri sürdü. (Co Cobinon'un) ortaya attığı 'beyaz ırk üstünlüğü' nazariyesi bunlardan biridir. Amelî olarak efendi milletler, köle milletler diye ikiye ayrılan milletler, bu suretle nazarî olarak, hukuken de ikiye ayrılmıştı. İnsan ticaretini, köleliğini kaldırdığını övüne övüne söyleyen Avrupa, memleketler ve kıt'alar dolusu insanları köle ve esir etti.

Birinci Cihan Harbi, materyalist ve emperyalist Avrupa'nın geçirdiği ilk büyük buhrandı. Bu harp, insan ihtirasını denizlerin altından göklere kadar teşmil etti. İnsanlar, rahat nefes alamaz oldular. Her yerde hâzır ve nâzır, rahim, şefik, adil bir Tanrı'nın varlığını unuttular. İhtirasın, menfaatin, hodbinliğin tanrılarını yarattılar.

Birtakım cezbeli diktatörler, mensup oldukları milletleri arkalarından sürüklediler. Kalpler mühürlendi, kafalar işlemez oldu. Hitler, kendi ihtirasları için, emrine hazır, faber kalemi gibi aynı boy ve kalitede insanlar yetiştirdi.

Bu genç ateşli ruhlar 'nereye, niçin, nasıl?' demeden kayıtsız şartsız ordu ordu cephelere sürüldü. Bunlar, altı yılda, dünyayı altı asrın unutamayacağı, tamir edemeyeceği bir hâle soktular. Yapmaktan ziyade yıkıcı, ezici oldular.

Bugün harabeler üzerinde uçuşan zafer bayrakları, kim bilir kaç milyon insanın canına mal olmuştur. bu bayraklar, hodbin, menfaatçi, materyalist bir dünya nizamının iflâsını ilân ediyor.

Orta zaman ahirete inandı; dünyada yaşadığını unuttu, melek olmaya çalıştı; hâlbuki insandı. İsa yerde me-

kân tutmadı; hemen uçtu; göklerin saltanatını kurdu. Orta zaman kendi alın yazısını kendi eliyle yazdı. Dünya yüzünde tutunamadı. (Buradaki orta zaman Hristiyan Ortaçağ'dır. Bizim ortaçağımıza rastlayan asırlar, bilâkis saadet asırlarıdır.)

Ruhu inkârla işe başlayan yeni zaman insanının ve insanlığın ulu duygularına fantezi, hastalık nazarıyla baktı. Kapkara, bencil bir görünüş içine düştü; gözleri kör oldu. Orta zamanın müsavatçı, birleştirici peygamberleri yerine yalancı peygamberler zuhur etti. Bunlar ellerinde ihtirasın bayrakları olduğu hâlde dünyayı parça parça ettiler. Kapılarını, kalplerini bütün insanlığa karşı kapadılar. Sınırlarında hariçten girecek her şeye bir yasak damgası bastılar.

Bir nevi fikir ve kültür otarşisinin içine kapandılar. Kulaklarını haricî âlemden gelen bütün seslere tıkadılar, cezbelendiler, tepindiler, teptiler. Namütenahi yasaklar içinde insanları, makine gibi otomatikman işleyen robotlar hâline getirdiler.

Maksadımız siyah servilerin altında çoktan rahmet-i rahmana kavuşan orta zamana kaside yazmak değildir. Bilâkis hür fikre, hür yaşayışa mâni olan karanlık katı dogmaların kılık kıyafet, isim değiştirerek zamanımıza kadar nasıl sürüp geldiğini, tek taraflı görüşün ister maddeci, ister ruhçu olsun, insanlığın harabisini nasıl hazırladığını göstermektir. Gerçekten beşeriyetin bugün geçirmekte olduğu büyük buhranı, bütün insanların her yerde, her zaman inanılır, güvenilir, sayılır, sevilir bir kıymetler nizamına, müşterek bir inanca varamamasında aramak lâzımdır.

Orta zamanın sessiz, miskin, hareketsiz, statik âlem görüşünü, cemiyet nizamını tarihte okuyan, yeni zaman çılgınlığını gözleriyle gören biz Türk gençleri, ifrat ve tefritten sakınacağız; yerin hakkını yere, göğün hakkını göğe vereceğiz.

Kafamızı ve kalbimizi, kendimizi kaybetmeden Türk ve Müslüman olduğumuzu unutmadan, bütün insanlığa karşı açacağız. Yarının hür demokrat Türkiyesini bu esaslar üzerine kuracak, bu esaslar üzerinde geliştireceğiz.

SARIKÖY MAHŞERİ

Serdengeçti'yi tekrar çıkarmak için Antalya yoluyla İstanbul'a gidiyordum. Antalya'dan Burdur'a otobüsle gittik. Burdur istasyonunda içime bir Eskişehir'e uğramak sevdası düştü. Bileti Eskişehir'e aldım.

Yunus'u ne zamandan beri sevdiğimi, tanıdığımı bilmiyorum. Kendimi bileliden beri Yunus Emre'yi, onun ilâhilerini, içli, dertli şiirlerini seviyordum. Şu son yıllarda başıma gelen türlü felâketler, dertler, beni ona daha çok yaklaştırdı. Geçen sene kışı Konya hapishanesinde geçirmiştim. Bu yıl 1948 güz ve kış Akseki cezaevinde geçti. Hapishanelerde mahkûmlara Yunus'tan parçalar okudum. Mahkûmlar Yunus'un ilâhilerini zaten mayalarında mevcut olan dertli bir gariplikle nefes nefese takip ederlerdi. Yanımda Karacaoğlan'ın koşmaları da vardı. Ondan da parçalar okudum. Mahkûmlar bunu da dinlerlerdi ama Yunus'u dinledikleri gibi değil! Hâlbuki ellerinden her şeyleri alınmış, dış âlemin hasretini, dağları, yaylaları, gelinleri, kızları özleyen bu genç insanların Karacaoğlan'ı daha çok sevmeleri lâzımdı. Bu, neden böyle olurdu? Yunus'taki bu çekici, duyurucu, doyurucu hâl ne idi? Ben, kendi kendime şöyle bir izah yolu bulmuştum. Karacaoğlan'ın şiirlerinde yaylalar, dağlar yükselir, göller, denizler dalgalanır, rüzgârlar eser, örmeli sürmeli gelinler, kızlar cilvelenirdi. Karacaoğlan ilden ile, belden bele esen serseri bir rüzgâr, çiçekten çiçeğe konan avare bir gönüldü.

Kısaca Karacaoğlan, dünyanın sathında dolaşıyordu. Yunus gezmez, dolaşmaz! Karacaoğlan tabiatla, eşyalarla, insanlar arasında gelir gider. O, güzeli bulmak için gezer. Yunus, her yerde, her şeyde dertlerde bile bir güzellik bulur: Kahrın da hoş, lûtfun da hoş, Tanrım sana sundum elim. Çünkü Yunus'un âşıkı, her yerde hâzır ve nâzırdır. O, ona bağlıdır. Onun için seyahate çıkmaya lüzum yok.

'Bir ben vardır bende benden içeri' diyen Yunus, içe hitap eder. Denizi coşturan, çiçeğe renk, kâinata ahenk veren kudrete hitap eder. Yunus neticeler, renkler, satıhlar üzerinde değil, sebeplerin sebepleri, mahlûkların hâliki üzerinde durur. Karacaoğlan dışa, dağlara, yaylalara, gelinlere, kızlara seslendiği için mahkûmların derdini artırıyor; hapishanenin içinde bir hapishane daha peyda oluyordu. Karacaoğlan mahkûmsun, mahsursun derken, Yunus mes'utsun diyor. *'Kahrın da hoş, lûtfun da hoş, ister öldür, ister güldür, Tanrım sana sundum elim.'*

Yunus'un diğer halk şairleriyle mukayesesi, dünya görüşü, hayat felsefesi, sanatı uzun bir iştir.

Mümin ve mütevekkil Anadolu'nun derdini, ruhunu, aşkını en iyi bir şekilde dile getiren bu Tanrı kulu, bu toprak çocuğu hakkında, onun yollarında hayran hayran dolaşırken yazdıklarımızı, düşündüklerimizi 'Yunus'un Yollarında' isimli kitabımızda toplamış bulunuyoruz. Nasip olursa bastıracağız.

Şimdi gelelim sadede:

Eskişehir'e iner inmez, arkadaşım şair Cemal Oğuz'u buldum. İstanbul'da acele işlerim olduğunu, hemen gideceğimi söyledim. O, bana şöyle bir müjde verdi: 6 Mayıs Cuma günü Yunus, mezarından kaldırılıp yeni mezarına konacak.

–Yunus kalkıyor mu? dedim.

–Evet, kalkıyor.

Bu söz, bana öyle dokundu ki içimden bir şey kalktı, bir şey ayaklandı. Sarıköy'deki Yunus kalkmadan benim içimdeki Yunus uyandı. O gece gözlerime uyku girmedi. Seher vakti kalktım. Pencereden ağaran tan yerine, dağlara doğru baktım ve Yunus'un şu mısralarını söyledim: 'Dağlar ile taşlar ile, seherleyin kuşlar ile çağırayım Mev-

lâm seni.' Güzel bir bahar sabahı, otomobilimiz Eskişehir'den Sarıköy istikametine doğru hareket ediyor. Otomobilde Eskişehir'in muhterem müftüsü A. Toprak, hafızlar, Cemal Oğuz ve bazı zevat var. Bozkırdan geçiyoruz. Yunus'un piştiği topraklardan. Uzun bir kış uykusundan sonra bozkır uyanmış. Her taraf yemyeşil, rüzgârlar esiyor. Yunus'un yanına gidiyoruz. Hep bir ağızdan Yunus'un ilâhilerini okuya okuya gidiyoruz.

Okunur dilde destanın
Açılır bağı bostanın
Sen baktığın gülistanın
Gülleri solmaz Allah'ım.

Aşkın baharına dalmayan,
Kendini feda kılmayan,
Senin cemâlin görmeyen
Meydana gelmez Allah'ım.

Senin aşkına dokunan
Kendini bilmez Allah'ım.

Biz de kendimizi bilmiyoruz. Yunus'un nefesleriyle bahar rüzgârları bizi bizden alıp götürüyor. Sarıköy'e yaklaşıyoruz. Aman ne kalabalık, ne mahşer bu! Koca vadi, baştan başa insanlarla dolmuş. Otomobiller, arabalar, çadırlar...

Cemal bana: 'Bugün küçük bir dinî merasim yapılacak. İstanbul'dan falan kimse davet edilmedi. Asıl büyük tören çeşmeye su geldiğinde yapılacak!' demişti.

Cemal'e, kalabalığı göstererek:

-Bu kıyamet ne? dedim.

O da şaştı kaldı. Hiç davet edilmeden Anadolu'nun en yoksul, en kısır, nüfus kesafeti en az olan bir yere bu kadar kalabalık toplansın? Bu ne demek? Bu, harikulâde bir şeydi.

Bu kalabalık, şehirlerin meydanlarına toplanan eli bayraklıların, törenlerin kalabalığı değildi. Bu erenlerin mahşeriydi!

Yunus'un henüz boş olan mezarının bulunduğu yeşil tepede Ankara'dan gelenler, Yunus Emre Derneği Başkanı H. Baki Kunter ve ailesi, müzeler müdürü, Talim ve Terbiye Reisi, bazı zevat var. Yanlarında Eskişehir Valisi

Danış Yurdakul olduğu hâlde kalabalığı seyrediyorlar. Üstat H. Baki, bize Yunus'un 29. torunu Sivrihisarlı Mustafa Efendi isminde bir ihtiyarı takdim ediyor.

Uzunca boylu, tıpkı mezardan çıkan Yunus gibi, yüzünü gün yakmış bir Anadolu Türkü, hayalimdeki Yunus'a çok benziyor. Derhâl eline sarılıp öpüyoruz. O, garip garip etrafını saran insanlara bakıyor. Kalabalık gittikçe Yunus'un eski mezarı ile yeni mezarı arasındaki sahada kesifleşmeye başladı. Biraz sonra, Yunus, eski mezarından kalkacak. Bütün nazarlar mezarda. Her yere onun ululuğu sinmiş. Gönüllerde o var. Nefesleri ağızlarda. Avuçlar göklere açılmış. Bu, öyle bir şey ki yevm-i mahşerde sancak-ı şerifin altına toplanan, Peygamber'den şefaat bekleyen müminlerin hâline benziyor. Ürperiyorum. Vaktiyle Serdengeçti'de çıkan şair bir dostumun Mevlâna türbesinde yazdığı şu mısraları bir dua okur gibi okuyorum:

'Bak içime düştü korku.
Erenlerde olmaz uyku
Uyan pîrim, uyan gayrı.'

Yeşil tepedeyim. Ellerim havada. Yunus kendi nefesleriyle uyandırılıyor. Kabir daha evvel açılmış ve garip Yunus, bir eli kalbinde, bir eli başının altında öylece çıkmıştı. Büyük ermişin ölüsü bile manalı. Kalp ve tefekkür... O zaman gazeteler yazmıştı. Sandukaya koymuşlardı. İşte sanduka yeşil örtüsüyle eller üstünde. Binlerce insan ve yüzlerce el 700 yılın ardından, asırlar ve nesiller arkasından ona doğru uzanıyor.

Sandukayı kimin taşıdığı belli değil. Kalabalık ellerin üzerinde, müminlerin başı üstünde, yeşil bir bayrak gibi dalgalanıyor. Sanki dualarla yürüyor. Herkesin bir derdi var, bir kerecik olsun yeşil örtüye, Yunus'un sandukasına yapışabilmek.

Anadolu'nun fakir ve yoksul insanları, Yunus'un bağrı taşlı, gözü yaşlı hemşehrileri, onu yeni kabrine koyuyorlar. Ama kan-ter içinde... Halk hücum ediyor. Âdeta mezara girmek istiyor. Erkekler, kadınlar, çocuklar ağlaşıyorlar. Eskişehir müftüsü, mezarının başında bir hitabede bulunuyor. Dualar, âminler gökleri ve gönülleri dolduruyor. Eski mezara, türbeye bakıyorum. Bir garip ol-

muş. İçimden kendi kendime, Yunus'a orası daha çok yakışırdı, diyorum. Bu yapılar, bu soğuk mermer ve betonlar neden? Kadınlar, eski mezarın başında ağlıyorlar. Ve toprağını avuç avuç paylaşıyorlar.

Şimdi Sarıköy'ün bağlı bulunduğu Mihalıççık kazasının Kaymakamı Ertuğrul, Yunus'un kabri yanındaki çeşmenin mermerleri üzerine çıkarak köylerden, kentlerden ve dört cihetten gelenlere, Mihalıççık ve Sarıköy adına 'Hoş geldiniz!' diyor. Yunus'un efsanevî varlığını, ululuğunu aşk ile vecd ile dile getiren genç kaymakam, büyük ermişe sesleniyor. Üzerindeki kara toprakları ve beyaz mermerleri işaret ederek, bir Yunus edası ve sadasıyla Yunus'u çağırıyor: 'Bu topraklar, bu mermerler ne söylerler, ne bir haber verirler.'

Dağlar, vadiler 700 yılın ardından gelen bu sesi tekrar ediyor.

'Bu topraklar, bu mermerler, ne söylerler, ne bir haber verirler!'

Bundan sonra Cemal Oğuz, Yunus için yazdığı şu hitabeyi bizzat kendisi okudu:

'Kâinatın aşk ile nabzı burda atıyor
Burda sanat dehamız Yunus Emre yatıyor.
Hem şair, hem feylesof, hem de bir âşıktı o,
Kararmış gönüllere nur saçan ışıktı o!

İstiyorsan cennette sen yanına düşmeyi,
Ey yolcu! Haşre kadar kurutma bu çeşmeyi.
Bir güneşti battı o, gelmez eşi bir daha,
Gönder ulu ruhuna, üç ihlâs, üç Fatiha.'

Söz bana geldi. Fakat Yunus için ne söyleyebilirim? Ne söylesem az! Büyük pîrin mezarını göstererek:

'Uzak uzak yerlerden, dağlardan, tepelerden, denizlerden geliyorum. Sana yakın olmak için Yunus, karanlıklardan geliyorum. Işığında yanmak için Yunus! Sana köylerden, kentlerden, mekteplerden selâm getirdim; yıllardır yollarında bağrı taşlı, gözü yaşlı dolaştım. İşte sana, yana yana ulaştım. Ey ulular ulusu...'

'Yok, yok! Sana ulaşılmaz! Sana ulaşmak için ölüm gibi bir inkılâp lâzım Yunus. Hâlbuki biz âciz hayranların yaşıyoruz. İçmeden sarhoş olmanın, ölmeden evvel ölme-

nin yollarını göster bize. Sen o kendi varlığını inkâr eden büyük, ölçüsüz tevazuunla:

'Bir garip ölmüş diyeler,
Üç günden sonra duyalar,
Soğuk su ile yuyalar,
Şöyle garip bencileyin.'

Demiştin. Seni üç gün sonra değil yedi asır sonra dahi duyuyoruz! Ey kırların, bozkırların vefalı, dertli çocuğu! İşte senin o büyük garipliğindir ki garip Anadolu'yu huzurunda el bağlatıyor.' diyebildim ve şairin 'Bana seni gerek seni' şiiri ile 'Niçin ağlarsın bülbül hey!' şiirini okudum.

Benden sonra Sivrihisar ilkokul öğretmenlerinden şair Rıza Ümit, Yunus için yazdığı bir şiirini okudu. Rıza, bu şiiri 'Ben yazmadım, o yazdı.' diyordu. Bundan anlıyorduk ki bu genç şair de o yolun yolcularındandı...

Bir taraftan erkekler, köyün harman yerinde toplanıyor, diğer taraftan kadınlar, Yunus'un kabrini tavaf etmeye geliyorlardı. Harman yerinde mevlitler, ilâhiler okunacak, sonra cuma namazı kılınacaktı. Çok geçmeden hafızlar, cemaatin önünde duran kamyonların üzerine çıktılar. Mevlitler, Yunus'tan ilâhiler okudular. Ömrümde gök kubbenin altında, topraklar üzerinde toplanan bu cemaat kadar manalı bir cemaat görmedim. On bin kişiyi aşan büyük cemaat bu ilâhileri huşu içinde dinliyordu.

İlâhiler ve mevlit bitti. Şimdi Eskişehir'in değerli müftüsü, cemaate Yunus'u anlatıyor, onun şiirlerini şerh ediyordu. 'Ben bir kitap okudum, kalem onu yazmadı. Mürekkep eyleyeydi yedi deniz yetmezdi.'

Cemaatten yer yer Allah! Allah! Sesleri yükseliyor. Duyanlar, duymayanlara anlatıyordu.

Dervişlik baştadır, taçta değildir,
Eğer bir müminin kalbin kırarsan,
Hakk'a eylediğin secde değildir.
Sen hakkı ararsan kalbinde ara,
Kudüs'te, Mekke'de, hacda değildir.

Müftü bunların manasını veriyor. Senin, benim diye birbirine düşenlere, malım mülküm diye dünyaya kapılanlara Yunus'un en büyük sözlerinden birini hatırlatıyor:

Mal sahibi, mülk sahibi,
Hani bunun ilk sahibi?
Mal da yalan, mülk de yalan,
Var biraz da sen oyalan!

Sonra ezanlar okundu, saflar dizildi. Namaza duruldu. Bu toprağın insanları, Yunus'un hemşehrileri binlerce mümin, topraklara alınlarını koydular. Secdelere vardılar. Din ne büyük bir kuvvet! İslâmiyet ne bütün din. 700 yıl evvel din yolunda yürümüş bir insanın etrafını saran kalabalığa imansızlar bir baksınlar. Millî Mücadele'yi yapan, Anadolu'yu harekete getiren hangi kuvvettir bir anlasınlar.

Dua, mevlit ve namazlardan sonra, bu civar halkının tabiriyle aşlar döküldü. Tam o gün 157 koyun, bir sığır ve sürü sürü tavuk, horoz kesildi. Mihalıççık kazasının çalışkan Belediye Reisi Mescit Ertürk'e soruyorum: Bu kadar adamı nasıl barındırıp doyuracaksınız?

-Vallahi olup olup gidiyor, herkes rızkıyla geliyor, diyor.

Bir Anadolu çocuğu olan ve Yunus'u çok seven Mihalıççık Kaymakamı anlatıyor.

-Şu gördüğünüz halkın çoğu, buraya üç gün evvel geldiler. Geceleri ateşler, meş'aleler yakıyoruz. Halk Yunus'un mezarında bekleşiyor. Hele kadınlar sabahlara kadar tespih çekiyorlar.

Jandarma komutanı söylüyor:

-Ben saydırdım, namaza duranlar kırk bir saftı ve her safta 250 kişi vardı. Ben böyle kalabalık cemaat görmedim.

Velhâsıl o gün Sarıköy, Türkiye'nin Kâbesi olmuştu. Sarıköy'den ayrılasımız yok. Naçar ayrıldık ve Yunus'u, çok sevdiği Allah'ıyla baş başa, gök kubbenin altında, bozkırların ortasında bıraktık.

Nur içinde yatsın...

BU MİLLET NEDEN AĞLAR

ÖN SÖZ

Ben şair değilim. Fakat şiirin ne demek olduğunu bilenlerdenim... Çocukluğumdan beri şiire karşı içimde sonsuz bir alâka var!..

İlk ve orta mektep sıralarında okurken, kıraat ve Türkçe kitaplarındaki manzumelerin, şiirlerin hemen hepsini farkında olmadan ezberlemişim! Hafızamın zayıflığına, çok dalgın olmama rağmen, mazisi 20-25 yıla uzanan bu şiir ve manzumeleri bugün dahi yanılmadan tekrar edebilirim!..

Ben Birinci Cihan Harbi'nin sonunda dünyaya gelmişim. Çocukluğum Millî Mücadele'nin heyecanı içinde geçti.

Halkımızın "seferberlik" dediği o kara günler!... Cepheye gidenler, cepheden dönenler!.. Şehit olup, kendilerinin yerine nüfus tezkeresi gelenler!.. Şehitler, gaziler, dullar, yetimler!..

O zamanlar memleket baştan başa bir dullar ve yetimler memleketi oluvermişti.

Karanlık, perişan odalarda isli bir lâmbanın titrek ışığı altında şehit haremlerinin, yavrularına söylediği ninniler!...

Uyu yavrum yine şimşek çakıyor
Şehit baban gelmiş bize bakıyor,
Yarasından kızıl kanlar akıyor,

O yarayı dur bağlayım ninni.
Sen ağlama ben ağlayım ninni...

Bu günün milliyetçileri, "Bu topraklar için toprağa düşenlerin çocukları" milliyetçiliklerini bu havaya borçludurlar.

Büyüdük, mektebe yazıldık. İlk mektepte okuduğumuz kıraat kitapları, zorla gasp edilmiş, alçakça çiğnenmiş bir vatanın, yakılmış, yıkılmış bir yurdun, hatırlarıyla doluydu... Zafer neşidelerinin yanında, sönmüş ocaklar, yıkık mabetler, malûl gaziler görüyorduk...

Okuduklarımız gördüklerimize uyuyordu. Millî mücadele heyecanı, Kuva-yı Milliye ruhu körpe dimağlarımızda silinmez akisler, derin izler bıraktı.

Sonradan bu ruh yavaş yavaş gevşedi. Yerini sert, kaba bir materyalizme, kör bir putperestliğe bıraktı.

Millî Mücadele heyecanı söndürüldü. Kuva-yı Milliye ruhu öldürüldü.

Biz, orta mektepte Süleyman Şevket'in "Güzel yazılar"ını okuduk. Bu kitaplar güzel tertiplenmişti. Milliyetçi hislere, millî mevzulara yer veriyordu. Çok geçmeden bu kitaplar da kaldırıldı.

İmansızların, ruhsuzların tahripkâr eli buraya da uzandı... Eğer karşımıza, öldüremedikleri, saklayamadıkları bir Namık Kemal, bir M. Âkif, bir Yunus Emre çıkmasaydı, biz de sapanların, sapıtanların güruhuna katılacaktık. Biz N. Kemal'den Vatan ve Hürriyet sevgisini, öğrendik. Fakat bu "Vatan" mücerretti, nazarî idi. Âkif bu mücerret vatanı müşahhaslaştırdı. Bu sihirli, hoş fakat boş kalıba ruh verdi. Ses verdi. Onu realitenin haşin yüzüyle, başsız ümmetlerin, mazlum milletlerin feryatlarıyla doldurdu. Halkın dertlerini, arka sokakların sefaletini, aylakçı, bezirgân zümrenin sefahatini, camilerin, secdelerin heyecanını, cephelerin kan ve kıyametini dile getirdi. Namık Kemal'in vatanı Âkif'te memleket, millet hâline geldi. Namık Kemal'in hürriyeti, Âkif'te istiklâl oldu; bayraklaştı.

Beni günlük gelici geçici şeylerden, ferdiyetin dar çerçevesinden kurtaran, bana mücadele heyecanı, cemiyet ve cemaat şuuru veren M. Âkif olmuştur.

Lisede Fikret'çilere karşı ben Âkif'çi idim. Lise bitti, üniversiteye geçtim. Felsefe şubesine yazılmıştım. Felsefe, beni cemiyet meselelerinin üstünde birçok meseleler-

le temasa getirdi. Kâinat, varlık, hakikat... Ve bunlar karşısında insan!.

Kendi varlığını bile inkâr eden "ide"ci feylesoflardan tutun da, en kaba materyalistlere kadar, bunların kurdukları fikir sistemleri içinde bir hayli dolaştım. Kantları Kontları gördüm. Hiçbiri içimdeki boşluğu dolduramadı. Beni nurlu bir yola çıkaramadı. Niçe'nin ihtiras şarkıları, Russo'nun vicdan ve hürriyeti, Spinoza'nın panteizmi, Berkson'un canlı, hayat akan felsefesi, zaman zaman bütün varlığımı kaplamak istedi. Fakat bu olmadı. Daima bir yanım açıkta kaldı. Aradığımı yine kendimde, kendimizde, Şarkta buldum. Mevlâna ve Yunus imdadıma yetişti. Bu iki büyük ustanın sesi, felsefesi bana kalbimin atışı kadar canlı, benden bana yakın göründü. Beni ayrılık gayrılık tanımayan vahdetçi bir dünya görüşüne götürdü. "İzm"lerin elinden kurtardı. Kalp yollarından geçen her fikir nur oldu: Tanrıyı, mutlak hakikati buldu. Sanat ve fikir, kalp ve akıl, Garbın hiçbir feylosofunda, bu iki büyük insanda olduğu kadar birleşemedi. Nifaksız, tezatsız bir görüş! En büyük insanlık, en büyük ahlâk... Hakikat!..

Bergson, "Sanatkâr, bir şeye aşkla bakan insandır.Sanat eseri bu bakıştan, bu aşktan doğar" diyor. Mevlâna ve Yunus her zaman, her şeye âşıktılar. Her şeye aşkla baktılar. Onun içindir ki eserleri ölmedi. Sesleri, nefesleri bugün dahi 700 yılın ardından nesillere ruh veriyor, hayat veriyor. Aşk yaratılanı, yaratanla temasa getiren, en emin, belki de yegâne vasıtadır. Aşk, âşıkı Tanrı'nın izniyle âdeta yaratır. Sanat eseri de bundan başka bir şey değildir. Sanat, sanatkâr, şair hakkında fazla konuşamayacağım. Burası yeri değil... Dönelim.

Evet cemiyet karşısında ben Âkif gibi düşündüm. Beni bu mücadeleye, bu sevdaya atan Âkif olmuştur. Kâinat, varlık, hak karşısında Mevlânaların, Yunusların yolundayım.

İçimde varlığımdan, yaradılışımdan gelen başka bir sevda daha var! Türklük sevdası... Türk olan bir insanın, mütemadiyen ben Türk'üm demesi, yeknazarda manasız gibi geliyor. Eğer bu söz XVI. asırda söylenseydi sadece

gülünç olurdu. XVI. asırda bütün dünyayı dolaşan bir seyyah "Bütün dünyayı gezdim, her yerde Türkçe konuşmak zorunda kaldım" demiştir. Biz de aynı asırda dünyaya gelmiş olsaydık, böyle bir iddiada bulunmazdık. Esasen buna lüzum da kalmazdı. Fakat, öyle zamanlar oldu ki biz, Türküz, Türkçüyüz, dediğimiz için zindanlara atıldık; zincirlere vurulduk. (1944 Hâdiseleri).

Bütün bunlar Irkçılık ve Turancılık isnadı altında yapıldı.

Irkçılık nedir? Tek cümle ile Türkiye'de Türklerin hâkimiyetini istemektir. Türk'ü ancak Türk idare eder. Türk olmayanlardan, kanı bozuklardan, sütü bozuklardan, devşirmelerden, dönmelerden bu millet çok çekmiştir.

Turancılık nedir? Esir Türk ellerinin kurtulmasını, bu ülkelerde yaşayan milyonlarca Türk'ün istiklâline kavuşmasını istemektir.

Bunu hangi Türk istemez!...

Muhteris, emperyalist bir milletin, bolşevik sürülerinin çizmeleri altında ezilen binlerce, on binlerce, milyonlarca insana, bizden olan, Türk olan, Müslüman olan bu insanlara acımak, onların kurtuluşunu istemek en büyük günah, en büyük cinayet sayıldı.

Mekteplerden mi kovulmadık?!...
Şehirlerden şehirlere mi sürülmedik?!...
Divanıharplere mi verilmedik?!...
Çarmıhlara mı gerilmedik?!...

O günleri unutmadık, unutmayız! Unutamayız! Hâlâ bu kansız cinayetleri işleyenlerin hesapları görülmedi; cezaları verilmedi!... Defterleri dürülmedi!...

Bizim derdimizi, ekalliyetler, dönmeler, vatansızlar, bolşevikler anlamaz!... Bizim derdimizi ancak bizden olanlar anlar! Yalnız burada canımızı sıkan bir mesele var!... Milliyetçiliğinden asla şüphe etmediğimiz bazı münevverlerimiz büyük vatan mefkûresini kalplerinde yaşatanları, bu memleketin çektiği ıstırabı duymamakla, bu milletin dertlerinden kaçmak, Anadolu'ya bir nevi ihanet etmekle itham etmektedirler.

Bu manasız, haksız bir ithamdır. Şu satırları yazan, bir Anadolu çocuğudur. Anadolu'nun derdini kendine dert

edinmiş birisidir. Bizim esir Türk ülkelerini, oradaki kardeşlerimizi düşünmemiz, Anadolu'yu, Anadolu Türklüğünü unutmamızı gerektirmez... Bilâkis bu bizim Türklük, Müslümanlık, insanlık sevgimizin sınırsızlığını gösterir. Böylelerine yüce Peygamberin şu hadisini hatırlatırız: "Müslümanların derdini dert edinmeyen bizden değildir." Türkiye'nin bugünkü siyasî sınırları hiçbir zaman bizi tehdit ve tahdit edemez! Bu sınırlar bugün için bir zaruret olabilir... Hakikat asla!...

Tam 36 devlet kurmuş, asırlarca 3 kıt'ada dimdik durmuş, koskoca bir milleti, politika icabı, muayyen bir kadro içine sokmaya, dar, mahdut sınırlar içine hapsetmeye kimsenin hakkı yoktur. Devlet başka, millet başkadır.

Bugün elde kalan toprakları dahi müdafaa edecek olan ruh, bizim ruhumuzdur. Ekalliyetlerin, dönmelerin, imansızların, menfaatçilerin ruhu değil...

Biz emperyalist maksatlar peşinde koşan hayalperest, hulyacı "ütopistler" de değiliz. Bilâkis muhteris, emperyalist bir devlete karşı cephe almış bulunuyoruz. Dünyanın en büyük, en korkunç ölüm çarkını işleten kanlı bir rejime karşı, kara bağrımızı siper ettik.Yarın bolşeviklerle çıkacak bir harpte, cephelerde aşkla, imanla çarpışacak olanlar yine bizden olacaktır.

Biz bu yolun kara sevdalıları, öncüleriyiz. Yaşamak için büyük, kuvvetli olmak gerek. Türklük bugünkü Türkiye sınırları içinde kalanlardan ibaret değildir. Varlığımızın tarih ve coğrafya içindeki yeri hiçbir milletle mukayese edilemeyecek kadar büyüktür. Muhtelif devirlerde muhtelif şekilde dağılışlar, çöküşler, çözülüşler olmuştur. Fakat bütün bunlara rağmen Türklük, ismiyle, cismiyle, dili, dini ve kültürüyle, muayyen bir coğrafî saha üzerindeki yayılışıyla bugün dahi bir birlik arz etmektedir.

Bu birliği parçalayan, kanlı, kirli tırnaklarını kalbimize kadar uzatan hoyrat bir el var!.. Bu el Kremlin'deki kızıl tiranların, beynelmilel cellâtların elidir. Boğazımızı sıkmak isteyen bu el, muhakkak ve muhakkak kırılacaktır.

Ne yazık ki bizimle aynı cephede bulunan bazı seçkin zevat, bu ayrılığı ve parçalanışı zarurî, tabiî bulmakta,

hatta Anadoluculuk ideolojisi adı altında onun ilmini yapmaya kalkışmaktadır.

Bunlara göre Anadolu halkı ile Orta Asya Türklüğü arasında hiçbir münasebet yoktur. Her iki grubun coğrafyası; tarihî, içtimaî organizasyonu başka başkadır. Anadolu'da yaşayan bu halk, ne Türktür ne Rumdur, ne şudur, ne budur. Sadece Anadolu halkıdır. Bu halka Türk milleti adını vermek bile doğru değildir. En doğrusu "Anadolu milleti" demelidir. Yepyeni bir tabir karşısındayız: Anadolu milleti... İnsanı ve milleti nebatlar gibi toprağa çivileyen, yalnız muhitle izaha yeltenen bu görüş, yarım, sakat bir görüştür. Sonra bugün Anadolu'da yaşayan Müslüman Türk halkının Orta Asya, Kırım, Balkan Türklüğü ile hiçbir alâkası olmadığı iddiaları da gülünçtür. Dilimizin, dinimizin, kültürümüzün, tarihimizin bir kelime ile bütün varlığımızın kökü, esası orasıdır. Bugün Orta Asya Türklüğü mahvedilmiş olabilir. Fakat bu hâdise tarihî hakikatleri değiştiremez!.. Asırlarca Garp Türklerine, hatta bütün İslâm dünyasına ilim, irfan, kültür kaynaklığı yapan Orta Asya'dır. Tarihçilerin Maveraünnehir, Horasan dedikleri eski Türk ülkeleridir. Bugün medarıiftiharımız olan Farâbîleri, İbni Sînâları, Buhârîleri yetiştiren o mübarek topraklardır.

Anadolu'yu Türkleştiren, İslâmlaştıran da yine Horasan erleridir. Bugün Anadolu Türklüğünün gönlünde nefesleri serin serin esen, Yunus Emre dahi aynı toprağın çocuğudur.

Orta Asya ile Küçük Asya, coğrafya, tarih, ırk, din, kültür bakımından bir tezat teşkil etmez! Bilâkis birbirini tamamlar, bütünler.

Ana ve yavru gibi. Yavru anasını kaybetti. Onu büyük bir ayı parçaladı. Şimdi, yavru anasını arıyor, ağlıyor, söylüyor...

Yavru, Bozkurt, Orta Asya tekrar öz yurt oluncaya kadar bu ağlayışlar, bu söyleyişler devam edecek!..

Elbet, bir gün bu edenler bulacak!..
Perdeler yırtılacak!..Esir Türk illeri kurtulacaktır...

Son sözü büyük mürşit Gökalp söylesin:

"Düşman yurtları viran olacak
Türkiye büyüyüp Tûran olacak!."

Osman Yüksel, Kasım 1949 / ANKARA

GİRİŞ

Değerli arkadaşım Hızaloğlu
Zihni'ye sevgi ve saygılarımla.

Halk türkülerini dinleyiniz; harp türkülerini dinleyiniz, destanları okuyunuz!..

Destanlarda, türkülerde, şiirlerde, bizim olan her şeyde nedendir bilinmez, için için bir ağlayış, yanık yanık bir söyleyiş var!.. Sanki Tanrı, Türk'ü, ağlasın diye yaratmış. Aşk yolunda, dağlar delen Ferhatlar bizde, yanıp kül olan Keremler bizde, Leylâlar, Mecnunlar bizdedir.

Yalnız insanımız değil, dağımız taşımız, kuşumuz kurdumuz dahi aşktan yana feryat etmekte! Ayrılıklardan şikâyet eden kamışlar, ayrılığın elinden inim inim inleyen dertli dolaplar yine bizdedir. Hercaî Karacaoğlan'da bile bu dertlilik ve içlilik var. Şakrak şakrak öten, gülüp oynayan şairimiz, bir de bakarsınız dertli dertli ağlamaktadır. Elâ gözlü nazlı dilber küsmüş, "yıkılası şu dağların ardına" aşmış gitmiş, ortalığa muazzam bir perişanlık çökmüştür. Sevgilisinin konup göçtüğü eller, göller, beller, kokladığı güller, nihayet sazındaki teller, ağzındaki dilberi küstüren diller perişandır.

"Bir ben değil cümle âlem perişan"

Böyle diyor Karacaoğlan!..

Gamsız kasavetsiz sanılan, şen ve şakrak şairimiz Nedim dahi bir hayal peşindedir...

"Yok bu şehr içre vasfettiğin dilber, Nedim,
Bir peri-sûret görünmüş, bir hayal olmuş sana!.."

Hiçbir zaman gönül olanla iktifa etmedi.
İktifa eden, istemeyen gönül, ölüdür.
Gönül bu; sınır tanımaz!
Yasak bilmez!
Ferman dinlemez!..

Kamış kamışken kamışlıktan, dolap odunken ormanlıktan ayrıldığı için feryat eder de, anayurttan ayrılan ben, Türk olan Müslüman olan ben, nasıl feryat etmem!..

Milyonlarca kardeşim zulümler, ölümler altında kıvranırken ben nasıl susarım?!.. Biz de Nedim gibi bir hayal peşindeyiz! Fakat bu hayal bir dilberin hayali değildir.

Bu hayal, gasp edilmiş vatanların, esir edilmiş mazlum milletlerin kurtuluşunun hayalidir. Biz de Yunus gibi, Mevlâna gibi ayrılıklardan şikâyetçiyiz! Dertliyiz! Hasretliyiz! Büyük bütünümüzü arıyoruz!..

Biliyoruz. "Dert çok, hemdert yok, düşman kavîdir". Fakat biz bu yolun kara sevdalısıyız!.. Sevdalıya düşman ne yapar! Aramızda dağlar, sınırlar, serhatler varmış!.. Olsun!.. Sınırlar, dağlar, serhatler, Ferhatlara, Serdengeçtilere ne yapar? Ne yapabilir?

Bu millet neden ağlar?
Bu millet dertli millet, ondan ağlar!
Bu millet âşık millet, ondan ağlar!

Bu millet büyük mazisini, bütününü, canını cânânını kaybetti. Onu arıyor! Ondan ağlar!..

BİZ BUNLARA BAĞLIYIZ!..

Bu iman:
"İnanıyorsanız mutlaka üstünsünüz"
Kur'an-ı Kerim, Âl-i İmran Sûresi

Bu parola:
"Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır."

Bu sevgi:
"Vatan sevgisi imandandır."

Bu din:
"Müslümanların derdini kendisine
dert edinmeyen bizden değildir"

Bu rütbe:
"Şehitler mahşerde benim yanımdadır"
Hz. Muhammed

Bu dert:
"Dinle neyden, çün hikâyet etmede,
Ayrılıklardan şikâyet etmede"
Hazreti Mevlâna

Bu iddia:
"Dönersek kahpeyiz, millet yolunda bir azimetten!"
Namık Kemal

Bu prensip:
"Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış, şaşarım!"

Bu karakter:
"Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam!
Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam"

Bu yürek:
"Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim"
Mehmet Âkif

Bu anlayış:
"Ben sen yoğuz, biz varız"

Bu ümit:
"Düşman yurtları viran olacak
Türkiye büyüyüp Tûran olacak"
Ziya Gökalp

Bu ses:
"Zincirlerin altınsa da hattâ koparıp kır
Susmak ne demekmiş, yere haykır, göğe haykır
Vicdan bile duymaz sesi çıkmazsa bir ahı
Sessiz kölelerdir yaratan bin bir ilâhı"
Mithat Cemal

BU ATEŞ :
"Volkan gibi lâv atmış, ne susmuş ne sönmüşüm!
Ben bu iman yolunda çılgınlara dönmüşüm!"
O. Serdengeçti

TÜRKLÜĞÜN PERİŞAN HÂLİ

Ben bir Türküm!..
Perişanım!..
Çünkü Türklük perişan!..
O ağlarken ben gülemem,
O ölürken ben kalamam!..

Ben kıt'alara, iklimlere sığmayan bir ırkın çocuğuyum. Damarlarımda üç kıt'anın ırmakları dolaşır!

Üç kıt'a denizlerinde, hür dalgalar beni anar, beni arar, beni söyleşir!..

Hangi zaferden, hangi seferden bahsedeyim? Altaylardan dünyanın dört bucağına akın edenlerden mi?

Asya'da, Avrupa'da, Afrika'da asırlarca dimdik duran, minareler, camiler, kubbeler inşa edip medeniyet kuranlardan mı? Kıt'alarla beraber gökleri, gönülleri fethedenlerden mi? Seferler, zaferler, beldeler, abideler, âlimler!..

Tacmahal, Fatih, Süleymaniye, Selimiye.

Farâbîler, Buhârîler, İbni Sînâlar... Horasan erleri!.. Kırımlar, Kazanlar, Taşkentler, Semerkantlar şimdi kimin memleketi, kimin yerleri?..

Ey Sibirya!..

Bir millete mezar olan soğuk, donmuş arazi!.. Sînende kimleri saklıyorsun?..

Dökülen bunca gözyaşları, gömülen bunca sıcak, genç vücutlar, seni ısıtmadı mı? Buzların çözülmedi mi?

Sibirya ses vermiyor!..

Bu uçsuz bucaksız kanlı arazi, korkunç bir ölüm sükûtu içinde!.. Kızıl cellâtların elindeki Türk elleri ses vermiyor!.. Türklük ölmüş!.. Öldürülmüş Türklük!.. Sibirya ses vermiyor!

Buhâra yok!.. Taşkent yok!.. Kırım yok!.. Kazan yok!..

Yerlerinde soğuk yeller esiyor!..
Kızıl kâfir, ne bulursa kesiyor!..

Sadece yok olan bunlar mı? Dalgası Viyana surlarına varan kahraman ecdat! Hani? Nerede? Malazgirt, Niğbolu, Kosova, Çaldıran, Mohaç!.. Hey gidi şanlı, kanlı meydanlar!..

Türk tarihi baştan başa bir meydanlar tarihidir. Türk, tarihini meydanda yazan, talihini meydanda deneyen insandır.!

Hani o meydanlar?
Hani o insanlar?
Nerde o kahramanlar?

Meydanda yoğuz!.. Meydanlardan kaçmışız! Karılar gibi evlerimize, kendi kabuğumuza çekilmişiz!.. "Aman bize bir şey olmasın" diye titreyip duruyoruz!

Ey tarih bizi gör, bizi yaz! Artık biz Türk değiliz; biz Türkiye'de dahi Türk değiliz! Türklük böyle olmaz!..

Kanlı Balkanlar!

Yugoslavya'da Sırp milliyetçisi, câni Mihaloviç, Türk kesti. Sosyalist Tito, Türk kesti!..

Faşist Bulgaristan, Türk kesti. Komünist Bulgaristan, Türk kesiyor...

Yunanistan'da kızıl çete, Türk düşmanı... Türk köyleri basılır, yağma edilir!.. Çete dağa çıkar! Hükûmet kuvvetleri gelir, Türkleri çetelere yardım etmekle itham eder, Türk keser!.. Hükûmet dış politikada Türk dostudur. İçerde kanlı koyu bir Türk düşmanlığı var. Biz Türkiye'de Ayasofya'yı tekrar kilise hâline koyarken, onlar camilerimizi yıkar, taşlarını helâ yapmak için kullanır.

Siyasîlerimiz Türk-Yunan dostluğundan bahseder. En büyük Türkçümüz (!) Rum cemaati ruhanî reisinin elini öper. Türk-Elen dostluğuna kasideler yazar!..

Asırlar değişir! Nesiller değişir! İdareler değişir! Fakat Türk düşmanlığı değişmez!.. Her yerde ve her şeyde bir Türk düşmanlığı var! Yeni bir Ehlisalîp karşısındayız!.

Balkanlardan kovuluyoruz! Balkanlarda boğuluyoruz!.. Duyan yok!.. Biz iş stadyuma, topa, maça intikal edince heyecanlanırız!.. Miting yaparız. Bağırıp çağırırız!.. Bir millet, eserleriyle mahvediliyor. İnsanlar asılıyor, kan gövdeyi gö-

türüyor. Bizde ses yok! Ne hükûmetimizde, ne halkımızda, ne gençliğimizde!.. Asılanlar, kesilenler bizdendir! Bizim gibi Türktürler. Müslümandırlar!.. Yegâne hamileri, kurtarıcıları biziz!.. Türkiye'dir... Türkiye'de iş yok!.. Bizde iş yok!..

Balkanlardan İran'a geç. İran bile şu hâliyle Türk düşmanlığı yapıyor! İran'da Türkçe konuşmak, Türkçe neşriyat yasak!.. İran'ın yarısı Türktür. Acem'in mübalâğa çarkı burada tersine işler!.. Altı milyon Türk'ü üç yüz bine kadar indirir. Türk münevverleri üsera kamplarında inim inim inler! Hükûmetimiz İran'a bari söz geçiremez mi?

Yalnız kendini düşünen insan... Kendini düşünen idare!..

O kadar düşünme! Bir gün gelip sen de yalnız kalacaksın!.. Sen de ağlayacaksın! Sen de feryat edeceksin! Fakat duyan olmayacak!.. Sen duygusuzluğun ne demek olduğunu o zaman anlayacaksın!.. Fakat iş işten geçecek! Sen etrafında ağlayanlara, senden medet umanlara, senden olan bu insanlara kulaklarını tıkadın, kör oldun! Sağır oldun! Çek cezanı... Sana bunu tarih söyleyecek...

Ey kimsesiz insanlar!..
Merak etmeyin!...
Sizi de düşünenler var!..

Ey! Kanlı Makedonya dağlarından Ural-Altay dağlarına, Orta Asya yaylalarına kadar uzanan ülkelerde, kızıl zorbaların zulmü altında can veren, can çekişen kardaşlar!.. Ey Sibirya'nın uçsuz bucaksız donmuş topraklarında yatan genç, sıcak vücutlar!..

Size sesleniyoruz!..

Bir gün gelip intikamınızı alacağız!..

Ey!..
Elleri kan içinde,
Esir vatan içinde,
Dolaşan kızıl cellât!..

Ey!..
Madde ilâhtır diyen,
Et çiğneyen, leş yiyen!
Dört yüz yıllık musallat!..

Ve Ey! Ve Ey!..

Ağıtlar, büyük vatan mefkûresini kalplerinde yaşatan idealist Türk gençliğine, bu yolun kara sevdalılarına ithaf olundu.

AĞITLAR

Yıllardır yıllardır hayaller kurdum,
Seni anam gibi aradım durdum...
Ey benim sevgilim, ey Anayurdum!..

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Gövden bir yerde de, başın bir yerde
Senin hâlin attı beni bu derde...
Söyle Tûran sen nerdesin, ben nerde?

Nerde benim, yaslı Tanrı dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Tûran ellerinden haber gelmiyor!
Yarabbi derdimi kimse bilmiyor!
Dört asırdır Türk'ün yüzü gülmüyor!..

Akşam olur, sabah olur ağlarım!..
Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?

Kimlere söylesem bilmem derdimi?!..
Acap dünya böyle zulüm gördü mü?
Bozkurt gitmiş, Ayı basmış yurdumu!..

Bozkurdum der, öz yurdum der ağlarım,
Nerde benim, yaslı Tanrı dağlarım?

Koskoca bir âlem göçmüş yıkılmış!
Türbelerin, câmilerin yakılmış!
Meydanlara kara putlar dikilmiş!..

Buhara der, Semerkant der, ağlarım,
Nerede benim, Ural-Altay dağlarım?

Sen ey Hazar, engin Hazar, Türk Hazar!
Söyle bana sularında kim gezer?
Kâfir Moskof yine mezar mı kazar?..

Seyhun gibi Ceyhun gibi çağlarım,
Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?

Moskof bayrağını çekmiş gemiler,
Yol alırken dalgaların iniler,
Her gelen haber de derdim yeniler!..

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Vatanlar, vatanlar, esir vatanlar!
Ey yüreği vatan için atanlar!
Toplanın elleri silâh tutanlar!..

Kıyam etsin ölülerim, sağlarım!
Nerde benim, yaslı Tanrı dağlarım?

Esen yellere bak, sevda yelidir,
Açan güllere bak, bayrak alıdır!.
Senden ayrı düşen gönül delidir!.

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Duman olup dağlarına ağsam mı?
Yağmur olup bağlarına yağsam mı?
Yıldız olup göklerine doğsam mı?

Ah çeker de yaşın yaşın ağlarım!
Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?

Doğmuyor, doğmuyor aylar, yıldızlar!.
Çalmıyor kırılmış kopuzlar, sazlar!..
Karalar bağlamış gelinler, kızlar!..

Akşam olur, sabah olur ağlarım!..
Nerde benim, yaslı Tanrı dağlarım?

Allah Allah diyen ezanlar nerde?
Efeler, yiğitler, kızanlar nerde?
Taşkentler, Kırımlar, Kazanlar nerde?..

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Artık Dede Korkut öğüt vermiyor,
Gültekin'den bildirgeler gelmiyor!
Ne söylesem olmuyor, ah olmuyor!..

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Sürüler dağılmış yaylamaz olmuş,
Irmaklar kurumuş çağlamaz olmuş,
Ozanlar, Şamanlar söylemez olmuş!

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Mağripten maşrıkı soranlar hani?
Çin'i, Viyana'yı saranlar hani?
Üç kıt'ada dimdik duranlar hani?

Nerde benim, Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Geçmiş günler birer hayal oldular,
Bedr-i tam idiler hilâl oldular,
Dün cevapken bugün sual oldular!

Nerde benim Ural-Altay dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

Kınaman dostlarım gözümde yaş var!
Şu kara bağrımda bir kara taş var!
Tam elli iki milyon esir kardaş var!

Nerde benim, yaslı Tanrı dağlarım?
Akşam olur, sabah olur ağlarım!..

1947-Konya Hapishanesi

KANLI BALKANLAR

Vîrânelerin yasçısı baykuşlara döndüm,
Gördüm de hazanımda bu cennet gibi yurdu!
Gül devrini görseydim eğer, bülbül olurdum
Yarab! Beni evvel getireydin ne olurdu?..

M. ÂKİF

Bundan 30-35 yıl evvel bir şair, harap ve perişan olan bir vatan karşısında böyle ağlıyordu. Biz bu mısraların yazıldığı sıralarda henüz dünyada yoktuk. Tarihi, kitaplardan okuduk. Coğrafyayı, haritalardan öğrendik. Eskiden haritada dahi büyük bir vatanımız varmış! Üç kıt'a ve yedi deniz emrimize amade imiş! Biz bunları masal gibi dinledik; hayal gibi yaşadık. Bizlere muayyen bir siyasetin mukadderat çizgisi gibi değişmeyen sınırlarını ezberlettiler. "İşte vatanımız burasıdır" dediler.

Tarih 19 Mayıs 1919'da başlıyor, vatan doğuda Kars, batıda Edirne arasında sıkışıp kalıyordu! Bu başlangıç ve bitişlerden bir gün evvelini düşünmek, bir santim ilerisine bakmak bir nevi günahtı! Fakat tarihin büyük şuuru kulaklarımızda uğulduyor, coğrafya gözümüze batıp duruyordu. Çok eski büyük bir millettik. Bunu ispata hacet yok! Üç kıt'ada yer yer yükselen eserlerimiz, tarihlere sığmayan mefahirlerimiz bunu gösteriyor. Vatan da bu kadar değildi. Bugünkü sınırlarımız dışında kalan binlerce Türkçe coğrafî isimler ve milyonlarca Türk şahidimizdir. Dünyada bizden başka hiçbir millet yoktur ki, aynı coğrafî sahada bulunsun, aynı ırktan, aynı dil ve dinden olsun da ayrı ayrı yaşasınlar!.. Sağ kolumuz bir yerde, sol kolumuz bir yerde kalmış gibi tuhaf, garip bir hâldeyiz! Bizim bizden olan insanlarla, haris, muhteris, emperyalist bir ırkın pençesinde inleyen kardeşlerimizle alâkalanmamız kadar tabiî hatta zarurî ne olabilir? Bu aynı zamanda in-

sanî, millî, dinî bir vazifedir. Bu asîl duyguyu kendi menfaatleri icabı, bir nev'i emperyalizm olarak göstermek isteyenler, ırkçı-Turancı gibi büyük kelimeleri ağızlarına bulaştırarak hezeyanlar kusup ortalığı velveleye verenler görülmüştür.

İngiliz ve Amerikalıların Yunanistan v.s. gibi memleketlerle alâkalanmaları niçin emperyalizm olmuyor da, bizim siyasetten uzak, samimî, ruhtan ve gönülden gelen alâkamıza türlü manalar veriliyor; emperyalizm oluyor?! Yolumuzun doğru, davamızın haklı olduğuna o kadar inanıyor, ıstırap çeken milyonlarca insanın azabını öyle duyuyoruz ki, bu hâl içinde kendimizden geçiyor, nerede, ne zamanda olduğumuzu unutuyoruz! Bir XVI. asır Türkü heyecanı ve kudretiyle şahlanıp şahikalara yükselir, destanlar okumaya hazırlanırken birdenbire* dört asırlık bir mesafeden düşüyoruz.

XX. asır Türkünün çaresizliği içimize çöküyor. Esir ve perişan Türkler bütün yoksulluğu ile gözlerimizde canlanıyor.

Bir garip oluyoruz. Artık destanlar okumaya mecalimiz yok.Yıkıntılar, çöküntüler, harabeler içindeyiz.

Zaman zaman gazeteler ihtiyatkâr, çekingen ve titrek kalemleriyle Balkanlarda işlenen cinayetlerden, yıkılan mâbetlerden, tarumar olan ailelerden, lekelenen genç kızlardan, kamplarda öldürülen gençlerden, kovulan, sövülen ihtiyarlardan bahsederler. Fakat kimseler duymaz! Duyanlar da "vah vah" der geçer! Bir zamanlar Türk atlarının su içtiği nehirler, Vardarlar, Tunalar, Savalar şimdi suçsuz, günahsız öldürülen kardeşlerimizin cesetlerini Karadeniz'e taşıyor!.. Onlar ki insandırlar. Fakat bu insanlarla, sulardan, topraklardan başka kimse meşgul olmuyor! Onlar da İslâmdırlar. Fakat Müslümanlar Filistin'de Yahudi, Hindistan'da Hindu, Cava'da müstevlilerle meşguldürler. Nihayet onlar da Türk'türler!.. Ecdat yadigârı, atalar mirasıdırlar. Şimdi kimsesiz, hâmisiz kaldılar!.. Gözlerini bize dikmiş yardım bekliyorlar. Belki de son nefeslerini vermek üzere bulunan bu zavallılara, biz-

* Ağıtları okuyunuz.

den olan, Türk olan, Müslüman olan bu insanlara bir yardımda bulunamaz mıyız? Hani bir kımıldama? Hani bir irkilme? Yok! Yok! Biz insan değiliz!.. Türk değiliz, İslâm değiliz!.. Kat kat yağ, küme küme et yığınlarıyız. Kalp yok!.. Ruh yok!.. Yalnız kendimizi düşünüyoruz. Vatanımız, oturduğumuz yer kadar dardır!..

Mensup olduğumuz dinin büyük kurucusu Hz. Muhammed canlı cansız, zerrelerden kürelere kadar, bütün mevcudâtın sesini duyuyor, şikâyetlerini dinliyordu. Biz, onun ümmeti olacak bizler, yanıbaşımızdaki mazlumların feryatlarını bile işitmiyoruz, rahatımızın bozulmaması için kulaklarımızı tıkıyoruz! Âkif, büyük insan, bu vurdumduymazlık karşısında isyan ederek şöyle feryat ediyordu;

Ey şark! leş mi kesildin?
Hayret veriyorsun sen bana, böyle değildin!..

Bir hayli oldu, Balkanlarda işlenen bu cinayetlerin karşısında üniversite gençliği duygulandı. Başbakana bir telgraf çektiler. Başbakan verdiği cevapta gençlere, siyasî vaziyetin nazikliğinden bahsetti.

Nedendir bilinmez? Bizim hükûmetin vaziyeti daima nazik olur! Bu, bizi idare edenlerin çok nazik olduklarından mı, yoksa ölüm hâlinde bulunan zavallıların son nefeslerini bile bir nevi hile, siyaset sayacak kadar siyaset ve kiyasetle dolup taştıklarından mı geliyor? Bilmiyoruz? Biz demiyoruz ki, bu devletlere ilânıharp edelim. İran'ı, Turan'ı zaptedelim. Böyle bir şey düşünmek için insanın akıldan yana sakat olması lâzım! Bizim maksadımız, demirperde arkasında açlıktan, sefaletten inim inim inleyen, ölümler, kanlar içinde yüzen ve bizden başka dayanacak, güvenecek kimsesi olmayan bu insanlara bir şey yapabilmek! Bu feci hâli duymak, duyurmak... Büyük devletler nezdinde protestoda bulunmak! Bu da mı siyasete dokunur, nazik beyler?!..

Şüphesiz siyaset(!) adamlarının Vatan ve Millet anlayışlarıyla, bizim mefkûreci gençliğin Vatan ve Millet, Milliyet anlayışları arasında dağlar kadar farklar var...

Biz belki hayalperest olabiliriz! Fakat menfaatperest asla!.. Bizim genç, saf, temiz, deli denizler gibi köpüren engin ruhlarımızda yaşattığımız hayal, büyük bir hakika-

tin hayalidir. Hayal deyip geçmiyoruz, ona hakikatler gibi bağlanıyoruz. Başlangıçta her şey hayaldir. Süleymaniye kubbeleri yeryüzünü örtmeden evvel, Selimiye minareleri gökyüzüne ser çekmeden evvel birer hayaldiler!..

Belki istediğimiz, özlediğimiz bu âlem, bize yıldızlar kadar uzaktır. Fakat uzaktır diye bizi yıldızlara bakmaktan, onlardan nur, ilham almaktan kim menedebilir?!..

Ey! Bizden olan masum, kimsesiz, demirperdenin arkasında can veren, haydut sürülerinin çizmeleri altında çiğnenen insanlar... Yüzler, binler, yüz binler... Milyonlar!.. Sizlere şimdilik gözyaşı dökmekten, sizlere ağıtlar söylemekten başka elimizden bir şey gelmiyor... Bizi olsun affedin, ey kimsesizler!..

Ali Hatipoğlu'na sevgilerimle

İMPARATORLUĞA MERSİYE

– Rumeli ve Balkanlara dair–

Bin yıl oldu toprağına basalı,
Hayli oldu kılıçları asalı,
Bülbüllerin onun için tasalı,

Sazlar kırık, ayar tutmaz telleri,
Biz neyledik o koskoca elleri?!..

Yol görünür, hâkan emir verirdi,
Dalga dalga ordularım yürürdü,
Hamlemizden dağlar, taşlar erirdi,

Dolu dizgin aştık nice belleri,
Biz neyledik o koskoca elleri?!..

Yıldız doğar tarihimiz belirir,
Sabah olur ulûfeler verilir
Bir seferde dört krallık serilir

Al al ettik kara kara tülleri
Biz neyledik o koskoca elleri?!

Ferman çıkar, dal kılıçlar takınır,
Meydanlarda Rabb'a dua okunur,
Gölgemizden bütün cihan sakınır,

Andırırdık coşkun akan selleri,
Biz neyledik o koskoca elleri?!..

Kosovalar, Plevneler bizsizdir,
Yosun tutmuş câmilerin ıssızdır,
Boynu bükük minareler öksüzdür,

Açmaz olmuş Kızanlığın gülleri,
Biz neyledik o koskoca elleri?!..

Hâli görür, geleceği sezerdik!
Bir zamanlar tâ Vistül'de gezerdik!
Haritayı biz kendimiz çizerdik!..

Fetheyledik deryaları, çölleri,
Biz neyledik o koskoca elleri?!..

Rodopların akbaşları yaslıdır,
Serdengeçti gönül, artık usludur,
Rüzgârları bile mâtem seslidir,

Zafer, zafer der eserdi yelleri,
Biz neyledik o koskoca elleri!..

SAKARYA'DAN GEÇERKEN

-Arif Emre'ye-

Tren sonsuz bir sür'at ve keskin çığlıklarla uçup gidiyordu!.. Sakarya!.. Sakarya'ya geldik dediler! Sakarya lâlettayin bir nehir değil!.. Onda Hint'in "Ganj"ı gibi bir nevi kutsiyet var! Ganj nehri gökten, göklerde olan Hint tanrısından gelirmiş!.. Sakarya! Sakarya'da ölenler, Sakarya'ya kanları karışanlar Tanrı'ya gidiyor...

Sakarya'dan geçerken oturmak günah! Ayağa kalkıyorum... Hava hafif yağıyor.

Yanımda Millî Mücadele'ye iştirak etmiş gazilerden biri var; bana mücadele yerlerini gösteriyor...

Hâlâ kazıların, siperlerin yerleri belli... 25 yıl, onu silememiş!.. Çarıklı erkânıharp, canlı bir tarih, hikâyeden hikâyeye, cepheden cepheye geçiyor... Tarih ve coğrafya! Yan yana! Gözümde ve gönlümde dağlar, ovalar, vâdiler destanlaşıyor! Yağmur durdu!.. Gün yüzünü gösterdi.

Biraz evvel göklerden inen yağmur, güneş ışığını, ateşi, aşkı görünce yine göklere dönmek arzusunu duydu. Topraklardan buğular yükseldi. Buğular bana, şehitlerin ruhları gibi göründü. Bir mayıs akşamındayız!.. Bahar, gençlik, yeşillik! Sakarya hepsi akıyor!.. İçimde hislerin en güzeli: Şehitlik hissi var!.. Genç yaşlarında bu topraklar için, bizler için can veren insanlar, bizlere hayat oldular!.. Bizler de yeni hayatlar için öleceğiz!..

Mevlâna: "Kul, köle ol ki: azat olasın! Kendini unut ki: hatırlanasın! Öl ki: yaşıyasın!" diyordu. Bu sözün sırrına şimdi erdim. Bu insanlar ki: Yaratana, vatana kul oldular!

Ölürken ebediyete, öldükten sonra vatanı, milleti hürriyete kavuşturdular!..

Bu insanlar ki: ailelerini, sevgililerini, kendilerini unuttular ve şimdi en çok hatırlanan onlar!..

Hatıralarına hürmeten Sakarya şehitleri için oracıkta içimden doğuveren şu şiiri bir dua gibi okuyorum:

SAKARYA'DAN GEÇERKEN

I.

Trenimiz geçerken Sakarya civarından,
Rüzgârlar geliyordu şehitler diyarından...

Çiçekler mâtemliydi, ağlıyordu bulutlar,
Başlıyordu bu yerde hürriyetten hudutlar!..

Sükûttan menkıbeler dinliyordum derinden,
İlâhiler geliyor cennet bahçelerinden!..

Dağlar rükû'a varmış, kabul olmuş dilekler,
Saf saf olmuş semadan iniyordu melekler!..

Sakarya ufukları kıpkızıl, gün batıyor,
Burada her bir zerre nabız gibi atıyor!..

II.

Ey meçhûl âlemlerin, ey meçhûl sâkinleri!
Ey ebedî hayatın, ebedî hâkimleri!..

Ey!.. Şu ıssız, şu sessiz, şu çıplak bozkırların,
Ey!.. Burada yıllardır sükût eden sırların!..

Ey bir karış yer için dağ gibi can verenler,
Durun, susun, dinleyin ey kapkara trenler!..

Burada her bir zerre nabız gibi atıyor!
Sakarya ufukları kıpkızıl, gün batıyor!..

ASLAN MEHMETÇİK

Sen benim baş yazım, alın yazım, baş tacımsın...
Bu sefer seni daha yakından tanıdım!..
Seninle yattım, seninle kalktım...
Mektuplarını okudum,
Gözlerinin içine baktım...

Senin tasan, benim tasam,
Senin kaderin, benim kaderim oldu.
Ne çare sana doyamadan ayrıldım.
Sana hiç doyulur mu?
Benim sessiz sedasız, sabırlı Mehmedim...

Varlığımızın esası sensin...
Dirliğimiz, birliğimiz sensin...
Sen olmasaydın biz olur muyduk?!..
Sen ölmeseydin biz kalır mıydık?!..

Şu alev alev yanan ocaklar,
Şu dalga dalga sancaklar,
Şu köyler, şu kentler, şu bucaklar,
Seni tanır, seni anar, seni söylerler...

Fakat sen hep susarsın!..
Ölürsün, gülmezsin!..
Gidersin gelmezsin!.
Sual sormazsın!..

"Bura Yemen'dir,
Yolu çimendir,
Giden gelmiyor,
Acap nedendir?!.."

Nedendir bilinmez!..
Gidilir gelinmez!..
Verilir alınmaz!..

Bu hâl böyledir Mehmedim!..
Dert insanı söyletir Mehmedim!..

Sen göklerin direği,
Sen gönlümüzün, cümlemizin dileği,
Sen Türk'ün bükülmez bileğisin...
Dün Yemen'de idin, bugün Kore'de!..

Söyle bana asıl yerin nerede?!..
Sen tarihini meydanlarda yazan,
Sen talihini meydanlarda deneyen,

Sen gönüllerde, sen göklerde gezen ersin!..
Allah, Millet, Vatan için
Her zaman, her yerde seferbersin!..

Sen tepelerinden âhiret ve mahşerlerin göründüğü
Allahuekber dağlarından kendi mukadderini gördün.
Peygamberlerin Tanrılarından nidâ bekledikleri uçsuz
bucaksız çöllerde, Sina çöllerinde nice savaşlar verdin!..

Tarih sana hayran,
Cihan sana hayran,
Cümlemiz sana hayran!..
Sen cengi düğün, ölümü bayram bilirsin!

– Nereye? Düğün mü var, bayram mı var?
Yoksa vatanın mı dar?
– Nereye gidiyorsun, nereye?!..

– Kore'ye!..
Bir bahar günü, hayatının baharında...
Çok, çok uzaklara
Gidiyorsun!..

Sarı yüzlü, çekik gözlü
İnsanlar diyarına...
Doymadan baharına
Gidiyorsun!..
Benim garip, benim dertli, benim mahzun Mehmedim
Gittin:

Kore'yi de bizim için bir vatan ettin..
Anavatan gibi, Anadolu gibi..
Çünkü orada sen varsın...

Çünkü "Kore" topraklarında senin kanın var...
Senin bastığın her yer vatandır bize Mehmedim.
Düşmanı sen getirdin dize Mehmedim.

Bu bahar Kore dağlarında esen yellerde,
Bu bahar Kore ovalarında akan sellerde
Dalga dalga sen varsın!..
Açan çiçeklerinde al al,
Yeşil yapraklarında yol yol
Sen varsın Mehmedim,
Sen varsın!...

EDİRNE

Tatilden istifade ederek Edirne'ye, çoktan beri görmek istediğimiz bu serhat şehrine gitmiştik...

Edirne, minareler, camiler, kubbeler diyarı Edirne... Harap ve perişan!.. Yeryüzünün en güzel mabedi olan Selimiye'de cemaat olarak iki kişi vardı. Ne acıklı ha! Edirne'de minareler kadar cemaat yok... Yüreklerimiz şerha şerha yaralı, bu ecdat topraklarında, eski fetih günlerinin heyecanı içinde dolaştık, Selimiye şerefelerinden şerefli bir maziyi, yerlere, denizlere sığmayan Osmanlı-Türk hamlesinin göklere nasıl hükmettiğini seyrettik. İntibalarımızı "Harap Şehir Edirne" başlığı altında toplamıştık. Maalesef yer darlığından, bu içli, bu dertli yazıyı neşredemedik. Okuyucularımıza ancak mezkûr yazının muhacirlere tahsis edilen kısmını sunabildik.

MUHACİRLERİN PERİŞAN HÂLİ

Edirne'nin perişanlığına Bulgaristan'dan sürülen muhacir kafileleri ayrı bir perişanlık veriyor... Cami avlularında, hayatları, sıhhatleri bitmiş insanlar!.. İnsan değil bunlar, âdeta artıkları... Bir kafes, bir nefes kalmışlar!.. Bunlar pehlivanlar diyarından, Koca Yusuf'un memleketinden Deliormanlardan, Filibe'den, Razgrad'dan geliyorlar. Sanki imparatorluk yeni çökmüş!... Bu kaçış, bu çekiliş, bu tarih perişanlığı karşısında hangi gönül titremez!.. Hangi göz yaşarmaz... Arkadaşlarla beraber Edirne'deki muhacir evini dolaşıyoruz. Büyücek bir binanın avlusuna, kadın, kız, erkek, çoluk çocuk serilmiş... Çocuklar hırpıtların içinde ağlaşıyor. Kadınların ekserisi çarşaflı... Erkekler şaşkın şaşkın etraflarına bakınıyorlar. Kiminle konuşsak yarabbi!.. Hepsinde bir durgunluk, ezginlik, bezginlik var!.. Köşede efendi kılıklı kumral iki genç var. Onlarla konuşmaya karar verdik.

Sorduk:

- Nerelisiniz?..

- Razgradlı...

Razgrad; şu bizim Türk mezarlığına saldıran, ölülerimizden intikam almaya kalkan Bulgarların olduğu yer. Razgrad hâdisesi meşhurdur. Üniversite gençliği İstanbul'da bu hâdise üzerine büyük bir nümayiş yapmıştı... Razgrad deyince aklımdan bunlar geçiyor. Artık diyorlar, Bulgaristan bir cehennem!.. Yaşanacak gibi değil... Bulgarlar bile, hele yaşlıları Türklerin gelip kendilerini kur-

tarmalarını diliyorlar. Günde 300 gr. ekmek... Süt, peynir, yapağıları hep hükûmet alıyor. Şimdiden köylerde Bolşevik taklidi Kolhozlar kuruldu. Arazilerimizi, her şeyimizi elimizden aldılar... 13,14,15, daha yukarı yaşlardaki çocuklarımızı zorla alıp erkek-dişi bir arada çalıştırıyorlar. Bir arada yatıp kaldırıyorlar. Ne ırzımıza, ne çoluk çocuğumuza sahibiz, ne malımıza...

- Peki bu idareden Bulgarlar memnun mu?

- Ne gezer? "Siz gidip kurtuluyorsunuz, biz ne yapalım, nereye gidelim?" diyorlar. Bolşevikler memleket münevverlerini, iyiye, kötüye, her aklı ereni çalışma kamplarına gönderiyorlar... Hele Türkleri... Müslümanları... Türkiye'den bahseden, Ankara radyosunu dinleyen herkes muhakkak cezasını görüyor.

Cumhuriyet gazetesinde neşriyat müdür muavinliği yapan ve bundan bir hayli zaman evvel Bulgaristan'a kaçan herifi ve arkadaşlarını* soruyoruz. Bulgaristan'da matbaacılıkla uğraşan bu iki genç onlardan bahsediyor. "Karadeniz" adında bir gazete çıkarıyorlarmış! Bulgar komünistlerinin lehine, Türkiye aleyhine neşriyat yapıyorlar... Büyük büyük, renkli afişlerle Türkiye'yi aç, sefil, ellerini Amerika'ya açmış, Amerika'dan ekmek dilenir bir şekilde gösteriyorlarmış. Amerika'dan biz ekmek istiyormuşuz, onlar bize silâh veriyorlarmış. Türkiye hakkında bütün afişler, resimler, yazılar bu merkezde imiş!..

Bizi kandırmaya çalıştılar. Anlattıklarına göre Türkiye'de ne otomobil varmış, ne tayyare. Sadece kağnı varmış! Millet açmış, ot yemeye mecburmuş!.. Fakat diyorlar, Türkiye'den kaçan bu bolşevik yardakçılarına ve onların yerli himayecilerine kimse inanmıyor... On paralık kredileri yok.

İşin tuhaf tarafı da Türkiye'den kaçan bu heriflerin "Bey"den (Türk konsolosuna "Bey" diyorlar) tekrar Türkiye'ye dönmeleri için vize istemeleridir... Fakat Bey bunlara vize vermiyor... Anlaşılan diyoruz, kızıl cennetin küçük bahçesinde Bulgaristan'da bizim Türkiyeli bolşevik-

* Bunlar Tuğrul Deliorman, Fahri Erdinç'tir. Son haberlere göre bunlar Türkiye'ye kaçarken hudutta Bulgarlar tarafından tevkif edilmi tir.

ler aradıklarını bulamamışlar ki tekrar Türkiye'ye dönmek istiyorlar... Türkiye aleyhinde yaptıkları propaganda da çaresiz ve zoraki... Komünistler hakkında alınacak en iyi tedbir onları cennetlerine kavuşturmaktır. Yoksa bizim hâlihazırda yaptığımız gibi hapishaneye atmak değil!.. Zira hapishane de bir vatandır. Vatansızları vatan dışı etmek gerek!

Burada muhacirlere insan başına 75 kr. veriyorlarmış! Tabi bu az!.. Fakat onlar hâllerinden memnun. "Anayurtta aç kalsak da razıyız. Hiç olmazsa gece kapımızı çalan olmaz!.. Her an, her saniye arkamızdan birisinin tutuverip bizi götüreceği korkusu içinde idik! Hiç olmazsa şimdi o yok!.." diyorlar. Tekrar etrafımıza bakıyoruz. Bizimle birçok konuşmak isteyenler var. Biz konuşmak, dertleşmek istiyoruz. Fakat trenin kalkmasına çok kalmadı. Naçar ayrılıyoruz.

Karaağaç istasyonundayız. İstasyonda kimseler yok. Trenin gelmesi lâzımdı. Sorduk; Bulgaristan'dan gelecek tren tehirli imiş! Yeniden kalabalık muhacir kafilesi geliyormuş. Onun için gecikmiş!.. Kaç saat sonra geleceği de belli değil!.. Kenarda bir kahveye oturuyoruz. Edirneli arkadaşlar anlatıyorlar. Eskiden Karaağaç'a "Küçük Paris" derlermiş. Beyler, paşalar hep burada otururlarmış... Şimdi bomboş, kimseler yok!.. Yarısı Yunan'da yarısı bizde... Sanki buralar Yunanlıların mülkü imiş gibi Lozan Sulh Konferansında harp tazminatı olarak Yunanlılar burayı bize vermişler. Paraları olmadığı için!..

Biz treni takip edelim. Tren geliyor dediler, istasyon oldukça kalabalık... Muhacirler geliyor... Bulunmaz bir fırsat! Hele bizim gibi, vatan dışı Türklüğü ile kalpten, gönülden alâkadar olanlar için...

Oooo!.. Tren pencerelerinden renk renk, çeşit çeşit kıyafetler, sargılar, püsküller, peçeler... Bizim Anadolu'da dağ köylerinde rastladığımız köylü kadın kıyafetleri... İmparatorluğun, Osmanlılığın bir parçası kalkmış gelmiş, gözlerimizin önünde... Canlı bir tarih... Bütün gözler istasyon binasında dalgalanan Türk bayrağına dikilmiş... Herkesin gözü yaşlı... "Çok şükür kurtulduk!" diyorlar. Sakallı, şalvarlı ihtiyarlar, fesli püsküllü orta yaşlılar... Yaşmaklı, çarşaflı kadınlar... Çocuklar... İmparatorluğun son kalıntıları... Akın akın geliyorlar... Çok geçmedi trenimiz Ka-

raağaç istasyonundan hareket etti... Dostlara veda ettik. İşte Yunanistan toprakları... 50 metre ötemizde, 5 dakika sonramız Yunanistan'mış! Kim derdi ki, Selimiye minarelerini yabancı bir toprak ve bayrak arkasından seyredeceğiz.. Önümüzde Yunanistan'a terk edilen geniş, uçsuz bucaksız Trakya ovası uzanıyor... Fakat ben Selimiye'ye bakıyorum... O mevzun, ince minarelerin, sisler içinden ufuklarda görünüşü... Tren gâh Türk, gâh Yunan topraklarına giriyor. Yunanlı istasyon memurları trenimizde.. Ayrıca yol parası, toprak bastı parası da alıyorlarmış Yunanlılar bizden... En küçük istasyonlarda bile dakikalarca bekleyiş... Yunanlı elinden gelse, trene de sahip çıkacak... Bırakmıyor... Müthiş sinirleniyoruz... Bakıyorum istasyon binaları, medeniyet namına buralarda ne varsa hepsi bizden... Eski yazılar badana edilmiş; üstüne Rumcası yazılmış... Dikkatli bir göz bunu fark eder... Düşünüyorum; yalnız bize bunu Yunanlılar mı yaptı?! İki gün evvel Edirne'de büyük kubbenin etrafındaki o güzelim nefis yazıları karalayan eller kimin eliydi? Ayasofya, camilikten nasıl çıktı? Kim çıkardı?.. Müslüman Türk ülkelerinde ecdat yadigârı bu topraklarda, Bizansı ve Rumluğu yaşatmak, hortlatmak isteyenler kimlerdir?!.. Bizim sözde ve gözde inkılâpçılarımız değil mi? Sonra bu nasıl hudut?.. Nerdeyse Selimiye minarelerinin gölgesi Yunanistan'a terk edilen topraklara düşecek... O öve öve bitiremedikleri Lozan Zaferi nerede? Sanki Millî Mücadele'de onlar galip gelmiş.. Şu Edirne'nin istasyonu bile harp tazminatı olarak verilmiş bize... Kimin malını kime vermişler?!..

Gümülcine, Kavala, Drama, Dedeağaç, İskeçe, baştan başa Türk olan, Müslüman olan bu topraklar muzaffer bir devletin temsilcileri tarafından mağlûp Yunanistan'a nasıl olmuş da bırakılmış!.. Geçtik buralardan, Selimiye minarelerinin görünmediği bir yerden başlasaydı bu hudut!..

Tren güzergâhında çarşaflı kadınlar toplanıyor. Yanımızda Edirneli arkadaşlardan koyu milliyetçi ve Müslüman Sabri Sözeri var... Yüzünü görmediği, adını bilmediği bu kadınlara:

– Nasılsınız teyze, biraz daha bekleyin, nasıl olsa biz buraya yine gelip sizi kurtaracağız, diyor... Bunu Yunanlı

tren memurlarından biri duydu. Can alacak gibi yüzümüze baktı, geçti...

Sabri dedim, Balkanlı olduğun belli... Sende komitacılık ruhu var... Heriflerle bir belâ mı çıkaracaksın?.. Bura çeteciler yatağı, görmüyor musun önümüzdeki köprüyü uçurmuşlar... Bak enkaza... Bakıyor ve gülüyor... Sabri, Yunan gâvurlarına, ben bizim gâvura kızarak Yunanistan'a terk edilen topraklarımızda, bu toprakların yabancısı gibi içimiz yana yana seyahat ediyoruz. Hâlâ Selimiye minareleri görünüyor. Gönlüm ona takıldı kaldı.. Kim bilir bir daha görebilecek miyim? Ovalara bakıyorum. Günebakanlar boyunlarını eğmiş, bize, doğuya bakıyorlar... Bunlar bana, terk edilmiş vatanlar üzerinde, mazlum, sahipsiz bir milletin bizden yardım dileyen hâlini hatırlattı. Rumeli ve Balkan Türklüğüne yeniden acıdım; gözlerim yaşararak bu toprakları görmeden çok evvel yazdığım bir mersiyeyi mırıldandım:

Manastırlar, Pilevneler bizsizdir,
Yosun tutmuş camilerin ıssızdır,
Boynu bükük minareler öksüzdür.

Açmaz olmuş Kızanlığın gülleri,
Biz neyledik, o koskoca elleri?!..

ve Yahya Kemal'in:

Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik
Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle.
Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kafilelerle.

Dedelerimiz bu topraklardan zafer türküleri, fetih türküleri söyleyerek geçmiş...

Biz yirminci asır Türkleri mersiye söyleyerek dönüyoruz.

Zafer zafer der eserdi yelleri
Biz neyledik o koskoca elleri

Ben Edirne'den dönmemeliydim... Hayalimin, tarihimin, ecdadımın uzandığı yerlere, Tuna'ya, Peşte'ye kadar uzanmalıydım.

Heyhat!.. Siyah tren yolları bir kara yazı gibi, mukadderat çizgisi gibi gerisin geri uzanıyor...

Bu çekiliş, bu dönüş, bu gerileyiş çok acı!..

1950- İstanbul

DOĞU TÜRKİSTAN'DA RUS İSTİLÂ ve TERÖRÜ

Yirminci asır, asırların en kanlısı!.. Hiçbir asırda insanların kanına bu derece girilmemiş, hiçbir zaman böyle vahşet görülmemiştir.

Yirminci asır, Türkleri yeryüzünden kaldırmak isteyen cellâtların en çok azdığı, en çok kudurduğu bir asırdır. Silâhlı, teşkilâtlı kızıl tiranların rejimi: Bolşevizm... Bu asrın mahsulüdür. On dokuzuncu asırda fikrî sahada başlayan Allahsızlık, ahlâksızlık, kemâlini bu asırda buldu. Bir fikir, ideoloji hâlinden çıkarak, bu asırda teşkilâtlandı, devletleşti.

Tuna'dan ta Sedd-i Çin'e kadar yayılan, dağılan Türk ırkı bu asırda gözlerin görmediği, kulakların duymadığı, akılların ermediği, hayallerin yetişemediği bir vahşet ve cinayetle boğazlanmıştır. Sibirya!.. Bu uçsuz bucaksız donmuş arazi, koca bir milletin mezarı oldu. Biz bu yazımızda Tuna'dan Çin Seddi'ne kadar uzanan Türk ülkelerindeki mezalimden yalnız birini, Doğu Türkistan'a ait olanı anlatacağız.

Komünistler Çankayşek'i Formoza'ya atıp Çin'e hâkim olunca, Çin Türkistanı denilen Doğu Türkistan topraklarına kan ve ölüm saçarak girdiler. İşte hâdiseye şahit olan iki İslâm Türk mücahidi İsa Yusuf ve Mehmet Emin Beyler. Çok uzak yerlerden, dünyanın en büyük çölleri Taklamakan ve Tibet çöllerini, dünyanın en ulu dağları Altay, Karakurum, Himalaya dağlarını aşarak, yollarda susuzluktan hayvanların kanını içerek, hudut-

tan hududa, sınırdan sınıra geçerek, Büyük Asya'dan bize, Küçük Asyalı kardeşlerine gelmişler. Ayrı tarihler, ayrı talihler bizleri onlardan ayıramamış! İşte yan yana, kan kana, can canayız.

İsa Yusuf ve Mehmet Emin Beyler anlatıyor, biz dinliyoruz... Mükemmel anlıyoruz. Anlamasak bile çekilen ıstırap o kadar büyük ki, duymak için, anlamak için dile bile lüzum yok. Istırap kadar dünyada insanları birleştiren ne var?!..

İşte Türkistan tarihi kanlı sayfalar hâlinde gözlerimizin önüne serildi... İşte Garbî Türkistan'da imha edilen 6 milyon Türk... İşte Şarkî Türkistan'da boğazlananlar. İşte dağlara çekilip, yıllarca dağlarda yatanlar... Osman Baturlar, Hoca Niyazlar, Canım Hanlar... Türk ırkının boyun eğmeyen bahadırları... Osman Batur yıllarca dağlara hükmetti. Altayların karlı tepelerinde aylarca barındı. Rus tayyarelerini kement, oraların diliyle "salgı" atarak düşürdü. Bir zaman Doğu Türkistan'ın merkezi Urumci'ye indi. Onun inişi eski hakanları andırıyordu. Dağlar, vadiler onun kahraman askerleriyle dolmuştu. Şehre girmedi. Sahrada konaklayacağını söyledi. Sahrada çadırlar kuruldu. Şölenler verildi. Bütün yabancı devletlerin sefirleri, konsolosları onu ziyarete geldiler. Bunların arasında Rus, İngiliz, Fransız, Amerikan elçileri de vardı. Osman Batur, elçiler gelince ayağa bile kalkmadı. Onların yüzüne bile bakmadı! "Kefereye" dedi "ayağa kalkılmaz..." Dağ gibi bir duruşu vardı. Sanki tarih tekerrür etmişti. Sanki dünya gene cihangir Türklerin elindeydi. Ne Çin, ne Rus Hükûmeti Osman Batur ve arkadaşlarının hakkından gelebilmişti. Tarih döndü. Bolşevikler Çin'e hâkim oldular. Batur, Altaylardan Çin'in Kansu eyaletine geçti. Osman Batur siyasî değildi. Kahramanlığı, civanmertliği, her türlü hileyi, ince düşünceyi, hesabı, kitabı altüst ediyordu. Alçaklar onu takip ettiler, ansızın yakalayıp Doğu Türkistan'ın merkezi Urumci'ye getirdiler. Elini kolunu bağlayıp Urumci sokaklarında dolaştırdılar. Şehrin meydanına getirdiler. Orada kızılsarı bolşevik cellâtları toplanmıştı. Güya burası halk mahkemesiydi. Evvelâ işgal komutanı, Osman Batur'un fenalıklarını saydı döktü. Sonra Bolşeviklerin Türkistan'da satın aldıkları yerli

hainlerden "Burhan", İslâmoğlu Osman Batur'u (Bu yüce Türk bahadırının esas lâkabı İslâmoğlu idi) itham eden ağır sözler söyledi. Satılmış Bolşevik köpeği, Osman Batur'un gözlerine parmaklarını sokarak, tam bir Bolşevik ağzıyla: "İşte halk düşmanlarını her zaman bu meydanda biz böyle cezalandıracağız. Osman Batur'un cezası ölümdür, ölüm!" dedi. Kalabalık arasından birkaç satılmış aynı şeyi tekrar etti: "Ölüm!". Fakat bu alçaklar, elleri kolları bağlı bu kahramandan hâlâ korkuyorlardı. İşi geciktirmek doğru değildi. Daha evvelden hazırlanmış bir namert, meydanda esir bir aslan gibi, bir dağ gibi duran Osman Batur'a bir ok attı. Bu ok kahramanın tam kalbine isabet etti. Osman Batur şehit oldu.

Biz o zaman Keşmir'de bulunuyorduk. Bütün bu olup bitenleri Urumci Radyosu'ndan dinledik. O bizim dağlarımızın hâkimi, o bizim şahlanmış tarihimiz, o bizim bahtımız, talihimizdi. Kendisine bizimle beraber gelmesini söylediğimiz zaman bu dağlar arslanı hayır demişti: "Dövüşeceğim!".

Keşmir'de ruhuna mevlit okuttuk. Konuşmalar yaptık. Osman Batur müsterih ol! Bir gün gelip intikamını alacağız! O satılmış Burhan ve yanaşmalarını, seni dolaştırdıkları Urumci sokaklarında biz de dolaştıracağız. Aynı meydanda biz de onları sorguya çekeceğiz. Leşlerini yere sereceğiz. Bu günleri göreceğiz aziz kahraman. Ruhun şad olsun...

İsa Yusuf bunları anlatırken gözleri dolu dolu idi.

Yalnız Osman Batur mu? Nice Osmanlar, nice aslanlar böyle dövüşe dövüşe can verdiler. Türkün kahramanlığına Asya'nın ulu dağları Altaylar, Urallar, Tanrı Dağları şahit. Asya'nın büyük çölleri Tibetler, Taklamakanlar, Tarım çölleri şahit... Sibirya'nın donmuş toprakları şahit...

Türkistanlı kardeşlerimize soruyoruz. Şimdi Türkistan'dan ne haber? "Haber yok... Orası artık kat'î surette bolşeviklerin elinde... Yalnız Pakistan'da, Keşmir'de, Hicaz'da birçok kardaşlarımız var. Bunların bir kısmı bizimle birlikte hicret etti. Bir kısmı bizden evvel gelmişlerdi. Şimdi çok acıklı durumdalar. Çoğu, yollarda gelirken ölmüşlerdi. Şaka değil, seyyahların bile aşmaya cesaret edemedikleri dünyanın en büyük arızalarını, Himalaya

dağlarını aştık. Soğuktan, sefaletten, yorgunluktan birçokları öldü. Birçoklarının eli ayağı dondu, sakat kaldı. Şimdi 2000 kadar muhacir Türkiye'ye gelmek istiyor. Bizi hiçbir yer kabul etmiyor. Bu kadar uzun misafirlik olmaz, çıkın gidin diyorlar. Nereye gidelim? Nereye?!.. Para yok, pul yok, dost yok... Pasaport vermiyorlar.

İşte biz bu yaralı Müslüman Türk kardaşlarımızı temsilen buraya gelmiş bulunuyoruz. Bu hususta devlet adamlarıyla temas ettik, ediyoruz. Türk kardaşlarımız bizi iyi karşıladılar. Minnettarız. İnşallah iyi olacak bu işler..."

Şimdi okuyucularımıza İsa Yusuf Alptekin'in Bolşevik mezalimi hakkında çıkardığı broşürden tüyler ürpertici bazı parçaları takdim ediyoruz:

Uzun yıllardan beri Doğu Türkistan'da Ruslar, gizli veya aşikâr faaliyette bulunuyorlardı. Nihayet 1933'te çıkan millî isyanlar bekledikleri emellerine kavuşmak fırsatını verdi.

27 Aralık 1933'te, arzularını tahakkuk ettirmek için, memleketimize tanklar ve zırhlı otomobillerle donatılmış ve uçaklarla desteklenen üç Rus tümeni soktular. Bu sırada Doğu Türkistan Millî Kuvvetiyle birçok kanlı savaşlar yaparak 1933 Temmuz ayı içinde millî isyanları bastırıp, o zaman kurulmuş olan Doğu Türkistan Millî Hükûmeti'ni devirdiler.

Bu olaydan sonra Doğu Türkistan tarihinde çok karanlık bir sahife açıldı. Ruslar memleketi işgal eder etmez hemen Millî Hükûmetin bütün üyelerini toptan tevkif ederek hapsettiler. Daha sonra da bunları hiç sorgusuz sualsiz olarak idam ettiler ki, aralarında Doğu Türkistan Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Hacı Niyaz, Başbakan Mevlâna Sabit, kabine üyeleri, ileri gelen önderler, valiler, eşraf, dinî reisler ve diğer masumlar bulunmakta idi.

Şehirler yıkıldı, yağma edildi. İki ay devamlı olarak yüzlerce ağır kamyonlar Türkistan halkından gasp edilen serveti ve tarihî eski eserleri Rusya'ya taşıdılar.

Korkunç Rus kâbusu, Türkistan'ın bağrında tazyik ve tedhişini 1943 yılına kadar devam ettirdi. Bu süre içinde Türkler, tarihin en karanlık çağlarında bile yer almamış bulunan baskı ve gayriinsanî zulümlere maruz kaldı.

Bu tüyler ürpertici hareketlerden, en vahşî ve yamyamların bile iğreneceği bu açık hakikatlerden bir kısmını aşağıda sıralıyoruz:

1. Türklerin başına madenî bir başlık giydirerek bundan elektrik cereyanı geçirip ve böylece masumun gözlerini dışarı fırlatmak suretiyle eziyet etmek.
2. Başını bir makineye, ayaklarını da başka bir makineye bağlayarak her iki makineyi aksi istikamete hareket ettirmek suretiyle birçok masum Türklere feci şekilde eziyet etmek.
3. Kızgın demirle vücudu dağlamak.
4. Dağlanmış vücut üzerine kızgın yağ dökmek.
5. Vücudun çeşitli yerlerine demir çiviler ve gramofon iğneleri çakmak.
6. Kurbanları, cinsiyet uzuvları üzerine kolayca vurmayı sağlayacak şekilde oturtmak.
7. Cinsiyet uzvu içine domuz kılı sokmak.
8. Ferce kızgın demir çubuk sokmak.
9. Türklerin tırnaklarının arasına, parmakları parçalayacak şekilde çivi çakmak.
10. Türk'ü bir sabit yuvarlak üzerine dikerek orada günlerce bırakmak.
11. Kışın sıfırın altında otuz derece soğukta buz blokları üstünde yatırmak.
12. Başın ve bütün vücudun derisini yüzmek.
13. Vücudu keskin uçlu demir taraklarla taramak.
14. Türkleri sıkıca bağladıktan sonra ağız ve burun deliklerine kostik ve diğer yakıcı asitler dökmek.
(Bunlar yapılan işkencelerin bir kısmıdır.)

ŞİMALÎ AFRİKA'DA FRANSIZ MEZALİMİ ve İSTİKLÂL MÜCADELESİ

Medenî dünyanın gözü önünde, Avrupa'nın hemen yanında, Hukukubeşer beyannamesini bütün dünyaya ilân eden Fransa tarafından Şimalî Afrika Müslümanlarına yapılan zulümler devam etmektedir. Gün geçmiyor ki gazeteler, radyolar Şimalî Afrika hâdiselerinden bahsetmesin.

Evvelâ bizim radyolarımız, gazetelerimiz bu istiklâl ve hürriyet mücahitlerinden Fransız gazete ve radyolarına uyarak "Âsiler", "Tedhişçiler" diye bahsediyorlardı. Sonra biraz insafa geldiler: Tedhişçi ve âsi yerine "mukavemetçi", "milliyetçi" gibi tabirler kullanmaya başladılar. Türkiye'de hiçbir zaman, bilhassa gazeteciler Türk milletinin hakikî hissiyatına tercüman olamamışlar, hele meselenin Müslümanlarla, Müslümanlıkla alâkası varsa, ona ya Hristiyan, ya Yahudi penceresinden bakmışlardır.

Cezayir'de, Fas'ta, Tunus'ta yaşıyanlar kimlerdir? Şerefli bir maziye malik olan Tarık'ın torunları, asırlarca beraber yaşadığımız din kardeşlerimiz değil mi? Cezayir Marşı ve Cezayir türküleri hâlâ Anadolu Türkünün gönlünde yaşamıyor mu; hâlâ o marşları dinlemiyor, o türküleri söylemiyor muyuz?

Şimalî Afrika Müslümanları hâlâ Türklere bir kurtarıcı, bir hâmi gözüyle bakmıyorlar mı? Millî Mücadele kahramanlarımızın resimlerini Kur'an-ı Kerim'in içinde saklamıyor, isimlerini bir dua gibi kalpten kalbe dolaştırmıyorlar mı? Yere düşen bir kibrit kutusundaki ayyıldızı hemen alıp, öpüp başlarının üstüne koyan bu Müslümanlar değil mi?

Bizlere bu kadar candan, ciğerden, gönülden bağlı bu zavallı insanlara karşı, hükûmet olarak, millet olarak takındığımız tavır nedir?

Şimalî Afrika'da Fransız zulmü, artık örtbas edilemeyecek, gizlenemeyecek bir hâle gelince mesele Birleşmiş Milletlere intikal etti. Başta Müslüman memleketler olmak üzere, Avrupalı, Asyalı hemen hemen bütün komşularımız mücahitler, mazlumlar tarafını tuttular... Bizim delegemiz ise Fransa'yı!.. Bu hareketin üniversite talebelerinden tutun da köy kahvelerine varıncaya kadar nasıl fena karşılandığını biz biliyoruz! Hükûmetimizin takip etmekte olduğu Şark siyasetini, İslâm memleketler arasında birlik, beraberlik politikasını, bu zihniyetin eseri olan Bağdat Paktı'nı hararetle tasvip ediyoruz. Yalnız şunu unutmamak lâzımdır ki; Şimalî Afrika mücadelesi gibi bütün Yakın Şark'ın hele Müslüman memleketlerin, Bağdat Paktı devletlerinin üzerinde hassasiyetle durduğu bu meselede bizimkilerin verdiği bu karar, siyaset ve kiyasetle telif edilir şeylerden değildir. Bu vaziyet karşısında elbette Arap milletleri bize yanaşmazlar.

Bütün İslâm âlemi şunu bilsin ki: Türk milletinin Müslüman Anadolu halkının hissiyatını, fikriyatını yarı Fransızca, yarı Türkçe konuşan, Anadolu halkıyla zerre kadar alâkası olmayan, onun inandığına inanmayan, onun gibi düşünmeyen, kendilerine Türk matbuatı süsü veren monşerlerden öğrenmek mümkün değildir... Onların âlemi başka, Türk milletinin âlemi başkadır. Hükûmetimiz hakikaten bir İslâm siyaseti gütmek, İslâm milletlerini etrafında toplamak istiyorsa, büyük müttefiklerimize anlatmalı ki: "Bizim coğrafyadan, tarihten, kendi bünyemizden gelen hususiyetlerimiz vardır. Biz kendi hususiyetlerimiz içinde manalıyız ve bir kıymet ifade ederiz. Eğer bizi kuvvetli bir müttefik, Yakın Doğu'nun lideri olarak görmek istiyorsanız bazı hususlarda bizi kendi hâlimize bırakınız. Meselâ biz bir Türk ve Müslüman olarak Afrika hâdiseleri karşısında sizin gibi hareket edemeyiz. Bir kere biz, Birinci Dünya Harbi'nin sonunda aynı İstiklâl Mücadelelerini yapmış insanlar olarak hürriyet ve istiklâl mücahitlerini tutmak mecburiyetindeyiz. Saniyen muhariplerle aramızda sıkı tarihî, dinî bağlar var. Sonra Bağdat Paktı'yla

bağlandığımız devletlerin hiçbiri Fransa'nın Şimalî Afrika'da takip ettiği siyaseti tasvip etmiyor. Hükûmet olarak, millet olarak, mütemadiyen protestolarda bulunuyorlar...

Bizim de bu havaya uymamız lâzımdır. Yakın Doğu'da en mühim ve en geniş sahaya yerleşmiş olan ve ırk itibarıyla nüfus bakımından da büyük bir yekûn teşkil eden Araplarla iyi geçinmek mecburiyetindeyiz. Yakın Şark'ta bizim müşkül vaziyette kalmamız, sizin işinizi de güçleştirir, zorlaştırır..." demeliyiz.

Şimdi okuyucularımıza, medenî Fransa'nın Şimalî Afrika Müslümanlarına tatbik ettiği korkunç işkencelerden bazılarını görelim:

Cezayir'deki istiklâlci, milliyetçi kuvvetleri "Cezayir Millî Hareketi" adında gizli bir teşkilât idare etmektedir. Bu teşkilâtın: "Halkın Sesi-La Voix du Peuple" isimli bir gazetesi vardır.

Fransızlar Şimalî Afrika'daki mevcut kuvvetleriyle istiklâlcilere karşı başa çıkamayınca, Hindi Çini'deki askerlerinin büyük bir kısmını bu mıntıkaya aktarmış, tarihte misli görülmemiş cinayetler irtikâp etmişlerdir. Müslüman halkı nerede görürlerse, hatta camilerde ibadet ederken dahi, makineli tüfek ateşine tutmuşlardır.

Bîgünah sivil halkı ya öldürmek, ya esir almak için girişilen kanlı hareketler devam etmektedir. Cezayir'de bulunan Fransız polisinin işkence usulleri neredeyse Rus mezalimini dahi gölgede bırakacak vaziyettedir.

Yukarıda bahsedilen gazetenin "Gestapo iş başında" başlıklı yazısından şunları alıyoruz:

İşkenceler

1. *Lavement işkencesi:* Zavallı esir Müslüman çırılçıplak soyulur. Zavallının makatına, bir ucu tazyikli musluğa bağlı boru sokulur. Musluk açılınca adamcağızın karnı şişmeye başlar... İyice davul gibi şişince, polis mazlumun karnına bir tekme atar; musluk açılır, su boşaltılır... Tekrar doldurulur, tekrar tekme... Onların istediği söyleninceye, işlenmedik suçlar itiraf edilinceye kadar bu ameliyeye devam edilir.
2. *Nefes kesme işkencesi:* Hususî surette yapılmış bir lâstik, işkence yapılacak adamın göğsüne geçirilerek,

adamın nefesi kesilinceye kadar şişirilir. Suçunu (!) itiraf edinceye kadar bu baskı devam eder.

3. *Topaç işkencesi:* Polisler zavallının etrafında halka olurlar. Adam bu halkanın içinde bir parmağı yerde iki büklüm olmuş bir vaziyette, kendi etrafında dönmeye mecbur tutulur. Her polisin önünden geçerken birer tekme yer. En galiz küfürlerle karşılanır. İfadesi böyle alınır.
4. *Kırbaç işkencesi:* Esir el ve ayaklarından bir yere sıkıca bağlanır, çarmıha gerilir. Eğer suçunu itiraf etmezse bayılıncaya kadar kırbaçlanır.
5. *Su fışkırtmak suretiyle işkence:* Adam soyulur; sırt üstü yatırılır. Elleri sıkıca bağlanır. Zavallının yüzüne, gözüne tazyikli su fışkırtılır. Bayılınca sun'î teneffüsle ayıltılıp tekrar aynı hareketlere devam edilir.
6. *Asmak suretiyle işkence:* Bu usulde işkence edilecek adam ya bir kolundan, ya ayaklarından tavana asılır. Birinci hâlde adamın kolu çıkar; ikinci hâlde kan beynine hücum eder, ilâahiri...

İşkenceler bundan ibaret değildir. Daha iğrenç ve korkunçları da vardır. İşte böyle ifadeler alınır. Zabıtlar tutulur. Yüzlerce, binlerce Müslüman mahkemelere sevk edilir. Kararlar bu zabıtlara göre verilir.. İdam, kürek cezası, sürgünler... İşte medeniyet önderliği yapan, bizim de desteklediğimiz Fransa'nın marifeti.. Ve işte mazlum, mağdur Müslümanlar!..

KANLI BAHAR

İnsanlık nâr içinde,
Kanlı bahar içinde...
Başka âlem isteriz,
Biz bu diyar içinde...

Âkif'in gür sesinden,
Yunus'un nefesinden,
Gökalp'ın hevesinden,
Bir şeyler var içimde...

Ben dağların oğluyum,
Tarihim Niğbolu'yum,
Fetih, zafer doluyum,
Deli rüzgâr içimde...

AYASOFYA

Ey İslâmın nûru Türklüğün gururu Ayasofya!
Şerefelerinde fethin, Fatih'in şerefi,
Işıl ışıl yanan muhteşem mâbet!..
Neden böyle bomboş, neden böyle bir hoşsun?

Hani minarelerinden göklere yükselen,
Tâ mâverâdan gelen ezanlar?!..
Hani o ilâhî devir ilâhî nizamlar?!..

Aysofya ses vermiyor!
Ayasofya bir hoş,
Ayasofya bomboş!..

Hani nerde?
Şu muhteşem minberde,
Binlerce erin baş koyduğu şu temiz yerde,
Şimdi hangi kirli ayaklar dolaşıyor?!..
Ayasofya! Ayasofya! Seni bu hâle koyan kim?
Seni çırılçıplak soyan kim?!

Hani nerde?
Gönüllerden kubbelere,
Kubbelerden gönüllere,
Gürül gürül akan Kur'an sesleri?!..
Kur'an sesleri dindirilmiş,
Müslümanlar sindirilmiş,

Allah Muhammed, Hulefâ-i Râşidîn'in
İsimleri kubbelerden yerlere indirilmiş!..

Fethin, Fatih'in mâbedinden Kitab-ı Mübîn'i,
Bu ulu dini kaldıran kim?..
Dînimize, îmanımıza saldıran kim?..

Mâbedimin göğsüne uzanan nâmahrem eli
Kimin elidir?
Söyle Ayasofya söyle:
Seni puthâne yapan hangi delidir?

Elleri kurusun, dilleri kurusun!..
Ayasofya! Ayasofya! Seni bu hâle koyan kim?
Seni çırılçıplak soyan kim?!

Ayasofya,
Ey muhteşem mâbet;
Gel etme,
Bizi terk etme!

Bizler, Fatih'in torunları, yakında putları devirip,
Yine seni camiye çevireceğiz...

Dindaşlarımızla,
Kanlı gözyaşlarımızla,
Abdest alarak secdelere kapanacağız.
Tekbir ve tehlil sadaları boş kubbelerini yeniden dolduracak

İkinci bir fetih olacak,
Ayasofya, ikinci bir fetih..
Ezanlar bu fethin ilânını
Ozanlar destanını yazacaklar...

Putperest Roma'ya yeni bir mezar kazacaklar. Sessiz ve öksüz minarelerinden yükselen ezan sesleri fezaları yeniden inletecek! Şerefeleri yine Allah'ın ve onun sevgili Peygamberi Hz. Muhammed'in aşkına, şerefine ışıl ışıl yanacak; bütün cihan, Fatih Sultan Mehmet Han, dirildi sanacak!

Bu olacak Ayasofya,
Bu muhakkak olacak...
İkinci bir fetih, yeni bir ba'sübâdelmevt...
Bugünler, belki yarın, belki yarından da yakındır.
Ayasofya, belki yarından da yakın!..

TÜRKLÜĞÜN İLÂHİSİ

Şol Asya'nın ırmakları,
Akar Türklük deyu deyu!
Ol mübarek toprakları,
Kokar Türklük deyu deyu!..

Burçlarında al sancaklar,
Hür göklerini kucaklar,
Daima tüter ocaklar,
Tüter Türklük deyu deyu!..

Şahin yuvası belleri,
Şehit kanından gülleri,
Cûşa gelmiş bülbülleri,
Öter Türklük deyu deyu!..

Kırılsın artık halkalar,
Vurulsun leşte kargalar,
Bahr-i Hazar'da dalgalar,
Atar Türklük deyu deyu!..

Yabancılarda yurdumuz,
Devasız kaldı derdimiz,
Altaylarda bozkurdumuz,
Gezer Türklük deyu deyu!..

DAĞLAR GİBİ

Baştanbaşa heyecanım,
Yanar alev alev kanım,
Semalarda var vatanım,
Dağlar gibi, dağlar gibi!..

Gerçek çıkar rüyalarım,
Hudutsuzdur hulyalarım,
Var koskoca dünyalarım,
Dağlar gibi, dağlar gibi!..

Hâmisiyim ben ayların,
Bozkurduyum Altayların,
Vardır altın saraylarım,
Dağlar gibi, dağlar gibi!..

Şahlanan at gibi ülküm,
Gönül zenginliği mülküm,
Viyana'yı saran Türk'üm,
Dağlar gibi, dağlar gibi!..

Karosman der, yerim Hisar,
Bana dönen toplar susar!..
Bağrım volkan lâvlar kusar,
Dağlar gibi, dağlar gibi!..

1940, Ankara- Hisar

BİR KAHRAMAN BEKLİYORUZ

Kal'a gibi dik başın bulutlarla yarışsın,
Dalga dalga saçların rüzgârlara karışsın!

Adını nakşedelim, eski-kadîm surlara
Sesini haykıralım asırdan asırlara...

Savletinden titresin yeniden doğu, batı,
Ve kurulsun Allah'ın ebedî saltanatı...

Ufukları kaplasın bayraklarımız al, al,
Göklere zaferimi çizsin vahşî bir kartal!..

Kahramanlar büyüsün masalda dev misâli,
Eğilsin öpsün gökler canım nazlı hilâli..

Ordularım yeniden Tuna'ya akın etsin!
Bir yıldırım çıksın da uzağı yakın etsin!

Selâm dursun karşında bütün şerefler, şanlar!
Nâmını tebcil etsin, yıldızlar kehkeşanlar...

İçimde hiç sönmeyen bir fetih sevdası var.
Yavuz gibi diyorum: Bu dünya insana dar!

Bir sadâ duymak için sahralara düşeyim.
Helâl olsun bu yolda, varım yoğum her şeyim!..

Volkan gibi lâv atmış, ne susmuş ne sönmüşüm.
Ben bu îmân uğruna çılgınlara dönmüşüm.

Bir deha bekliyoruz, gençliğe mihrap olsun,
Ruhları tutuşturan bir ateş mihrak olsun

Sinesinde birleşsin sağa sola sapanlar,
Kahrolsun Hak dururken zorbalara tapanlar!

Çık nerdesin zuhur et! Biz seni bekliyoruz,
Yıllardır yollarında yorgun emekliyoruz...

Musa ol! Hakk'a yüksel! Tecelli et de Tûr'a.
Zulmet yıkılsın gitsin! Cihan garkolsun nûra!

İstiyorum, yeniden bir hilkat istiyorum,
Ne hayal, ne kuruntu hakikat istiyorum.

Hakikat, hakikat, hakikat istiyorum!..

1942- Ankara

ERZİNCAN DESTANI

1939 yılı sonunda bir kış günü şarkta büyük bir kıyamet koptu. Yerler sarsıldı. Köyler, kentler yıkıldı. On binlerce insan kara topraklar altında kaldı. O zaman ben bir lise talebesi idim. Bu hâdise bana çok tesir etti. Sanki bir zelzele de benim içimde oldu. Bazı parçalarını buraya aldığım "Erzincan Destanı"nı o zaman neşretmiştim. Bu benim ilk kitabımdır. Destanımı okuyuculara aşağıdaki ön sözle takdim etmiştim:

1950- Ankara

Okuyucularıma

Ben bu yazımda hepimizin malûmu olan o müessif, kahhar hâdise yüzünden can veren binlerce vatandaşımızın feryatlarını, teessürlerini anlatmak istedim. Bazen onların arasına karıştım, aynı hisle, aynı dille hep beraber ağlaştık; bazen onlardan ayrı, maddeten ayrı, bir vatandaş sıfatıyla onların manevî varlıklarıyla karşılaştım; onları teselliye çalıştım, nasihatler ettim; istiyordum ki onlarla ta haşre kadar kalayım! Bu istekle yollara düştük. Erzincan yollarına... Nereye gidiyorduk... Onlara ne yapabilirdik?.. Cebimizde beş kuruşumuz yoktu!..

Varsın olmasın; kalbimizde sevgi, şefkat götürüyorduk.

Yüce Türk milletinin maddî-manevî varlıkları, maşerî vicdanı seferber ediliyordu. Biz ikinci kafiledeniz. Gönüllerini seferber edenlerin safındayız. Aziz vatanımızın bir

köşesine, mukaddes topraklara gidiyoruz; bütün varlığımızla Şark Anadolusunun karlı tepelerine doğru yükseliyoruz. Sonra enginlere, taş taş üzerinde kalmayan harap şehirlere iniyoruz. Şimdi ölüler diyarındayız, ölmeyenlerin son nefesleri geliyor kulağımıza... Ah ne olurdu bu seyahatimin intibalarını size tamamıyla anlatabilseydim.

Yazabildiklerim gönül denizinden bir damla gözyaşıdır...

1940 Ankara

ERZİNCAN DESTANI

Yüce dağlarında sünbül biterdi,
Yeşil bağlarında bülbül öterdi,
Dün bacalarında duman tüterdi,

Bugün ne hâllere döndün Erzincan?
Sabahı görmeden öldün Erzincan!

Bu yaz kırlarında çiçek açmasın,
Şahin yuva kurup kuşlar uçmasın,
Bahçendeki güller koku saçmasın,

Bahara ermeden n'oldun Erzincan?
Daha yeşermeden soldun Erzincan!

Nerde, sıra sıra serviler nerde?
Pazar pazar gezen köylüler nerde?
Kargalar dolaşır virânelerde,

Baykuşlara yuva oldun Erzincan.
Bugün artık ova oldun Erzincan.

Ocakların gayrı tütmez oldular,
Horozlar şafakla ötmez oldular,
Çobanlar sürüsün gütmez oldular.

Her yanın kanlı bir kefen Erzincan,
Nerede o namlı efen Erzincan.

Yeşil ağaçların gölgelerinde,
Çorabını ören kızların nerde?
Serin serin esen yazların nerde?

Erzincan, Erzincan serin Erzincan!
Mezar mı oldu yerin Erzincan!

Bu yaz ekinlerin biçilmeyecek,
Kışların, yazların seçilmeyecek,
Kan olmuş suların içilmeyecek!

Her şeyin darmadağın Erzincan!
Sahipsiz bahçen, bağın Erzincan!

Karların üstüne akmış kanların,
Bir darbede göçmüş koca damların,
Toprakta inleyen nice canların,

Cihanı ağlattı güzel Erzincan!
Karalar bağlattı bize Erzincan!..

Taze gelinlerin dul mu kaldılar?
Kaderlerine kul mu oldular?
Ak saçlı nineler ya... Ne oldular?!..

Belli sana nazar oldu Erzincan!.
Baştan başa mezar oldu Erzincan!..

Yarı sıcak, yarı donmuş gövdeler,
*Sormayın kim kime ağlar eğdiler **
Anasız babasız kuzular meler.

Alnının yazısı oldu Erzincan!
Yürekler sızısı oldu Erzincan!

Erzincan sen neler gördün sen neler,
Anlatmaya yetmez aylar seneler!..
Saçlarını yolan koca nineler.

Dertlerine derman olam Erzincan!
Yoluna ben kurban olam Erzincan!

Saatler ikiyi daha vurmadan,
Her taraf sarsıldı, bu ne?! Durmadan!
Karı kocasına bir şey sormadan!..

Topraklar altında kaldı Erzincan!
Felek öfkesini aldı Erzincan!

Yayıldı gecenin karanlığında;
Feryatlar, figanlar, yetiş sesleri!
Bu sesler onların son nefesleri!

Ana baba günü gördün Erzincan!
Ne bitmez tükenmez derdin Erzincan!..

** Eğdilemek: Ağıtlar söyleyerek ağlamak.*

Oy ana neyledin Mehmet oğlunu?
O da ölmüş dediler söyle doğru mu?!
Söyle dağlayayım kara bağrımı,

Erzincan, Erzincan kara Erzincan!
Gitmez yüreklerden yara Erzincan!..

Gâvur başına da gelmesin bunlar,
Bunu kimse anlamaz, görenler anlar,
Yedi yavrusunu gömenler anlar!..

Görmeden ben bunu duydum Erzincan,
Canımı yoluna koydum Erzincan!..

Erzincan söylenir dillerde adın,
Kırıldı, serildi kolun kanadın,
Felek bu mu idi senin muradın?

Erzincan Erzincan ağlaşalım gel!
Elemin pek büyük, paylaşalım gel!..

Erzincan dağları karlıdır karlı,
Evlerin yerlerinde çadırlar kurulu,
Yoksa tarihlerin o hunhar kurdu,

Cengiz mi geçiyor şanlı Erzincan?
Kelle mi biçiyor namlı Erzincan?!..

Çal garip çoban çal şu kavalını,
Dinleyelim yanık sedalarını.
İnlet vatanımın hür dağlarını,

Bu sesle uyusun yaslı Erzincan,
Dağları dumanlı, sisli Erzincan.

Erzincan yolları uzundur uzun,
Sazımın teleri hazindir hazin,
Buradan geçerken gelecek yazın,

Seni bir mâmure görem Erzincan!
Değilse olurum verem Erzincan...

Her gece görürüm seni düşümde,
Sesini dinlerim radyo başında,
Ben zaten değilim senin dışında,

İçimde kuruldun yıkık Erzincan.
Başımdan vuruldum dökük Erzincan.

O akşam yollara düşesim geldi,
O gece belleri aşasım geldi;
Senin feryatların bağrımı deldi...

Ne çare kanatsız idim Erzincan,
Kendimi kendimi ben yedim Erzincan...

Sanki bu yas evi postahaneler,
Kucağını açtı hastahaneler,
Yolumuzda bütün millet seferber...

Gönüllerden aştın güzel Erzincan!
Yaramızı deştin güzel Erzincan.

Ağlarım ağlarım dertlerim bitmez,
Yazayım desem kâğıtlar yetmez!
Bu dert, bu acılar gözümden gitmez!

Ağlaya ağlaya bittim Erzincan!
Sencileyin çöktüm gittim Erzincan!..

1940- Ankara

KIBRIS

Kıbrıs adı 45 sene evveline kadar bir adadan ibaretti. Coğrafya derslerinde, haritadan burasının Akdeniz'de bir ada olduğunu biliyorduk!.. 45 yıldır Kıbrıs sadece bir ada olmaktan çıktı!.. Bir dava hâline geldi. Kıbrıs için Anadolu Türklüğünden kopan büyük heyecan dalgaları, onu Anadolu ile tekrar birleştirdi. Coğrafyanın yapmadığını millet yaptı.

Jeologlara göre Kıbrıs, Anadolu'dan ayrılmış bir parçadır. Bu ilmî bir hakikattir. Haritaya bakılsın: Kıbrıs âdeta bir ucuyla, parmağıyla İskenderun körfezini göstermektedir. Bu hâliyle Yeşilada, sanki "Ben oradan ayrıldım, ben orayı istiyorum" demektedir. Bu bir...

İkincisi: Bu ilmî ve coğrafî hakikatin hemen arkasından tarihî hakikat gelir. Daha düne kadar Kıbrıs'ta Rum, ekalliyette idi!.. Plebisit hiçbir şeyi ifade etmez!..Bugün biz, birçok yerlerde ekseriyet olduğumuz hâlde, üstelik bu topraklar, coğrafya, tarih bakımından bizim ayrılmaz bir parçamız olduğu hâlde, bu memleketler bir başkalarının idaresi altındadır... Şarktan garba doğru sayalım: Çin Türkistanı, Rus Türkistanı; Özbekistan, Türkistan, Dağıstan, Âzerbaycan (Rus idaresi altında), Âzerbaycan (İran idaresi altında), Başkurtların, Yakutların, Tatarların, aslında hepsi Türk olan bu insanların yaşadığı memleketler; hatta Garbî Trakya'nın birçok yerleri ve hatta Bosna-Hersek taraflarında ekseriyet Türk-İslâm olduğu hâlde... Bizim elimizde değil!

Yunan Ortodoks kilisesine ve Atina'daki haddini bilmezlere şunu hatırlatalım ki, kendileri bugünkü varlıklarını dahi bize borçludurlar!.. Yunanlılar başkalarının toprağına göz dikecekleri yerde, Rus-Slav akınlarına karşı kendi topraklarını korusunlar...

Atina'da dahi kendine hükmedemeyenler, nasıl olur da burnumuzun (Anamur burnu) dibindeki memlekete hükmedebilir!..

Yunanlı öteden beri hayal adamıdır. Daha dün kendi toprağında bile ekalliyetken, Yunanistan denilen yer, birkaç Türk büyüğünün vakfı iken, Anadolu'yu istilâya, Bizans'ı ihyaya kalkmıştı!.. Netice malûmdur.. Atina ile Kıbrıs arasındaki mesafe, hayalle hakikat arasındaki mesafe kadar büyüktür. Biz Kıbrıs'ı Anadolu'dan gözlerimizle görüyoruz.

Yunanlı, Ege denizine, bir duvarın yıkıntıları gibi dökülen, Anadolu'nun parçası olan adaların, nasıl olup da kendisine bırakıldığına şaşsın! Düşünsün ve şükretsin!.. Kıbrıs'ın karşısında Anadolu, 7 milyon Rum'un karşısında 25 milyon Türk var!.. Bütün dünyaya mantık denilen şeyi öğreten Aristo'yu yetiştiren bir milletin, bu kadar mantık dışı, akıl dışı sürüler hâline geldiğine şaşmamak mümkün mü? Ne Atina sokaklarında kopan yaygara, ne "Din bir afyondur" diyen Allahsız ve ahlâksız bir rejimin kölesi, kulu, ümmeti hâline gelen Ortodoks kilisesi, Anadolu sahillerinden yeşil bir defne dalı gibi Akdeniz'e uzanmış Yeşilada'yı bizden koparamaz! Ayıramaz!..

Kiliseden evvel, palikaryadan evvel, Kıbrıs hakkında konuşacak, hüküm verecek ilimdir, akıldır, mantıktır, coğrafyadır, tarihtir! Nihayet 25 milyon Türktür!..

Akdeniz kıyılarından 25 milyon Türk, 50 milyon kolunu şöyle bir uzatsa, Kıbrıs yeşil bir çınar yaprağı gibi avuçlarımızın içine düşer!..

Kıbrıslı Türk! Korkma! Yılma!..

Bugün kara kara yazan kalemler, yarın al al yazmasını bilecektir!..

KAFKASYA ve KAFKAS DAĞLARI

Çocukluğumuzda ninelerimizin bize anlattıkları masallar arasında bir Kafdağı ve bu dağın arkasında büyük bir sarayda periler padişahı yaşardı.

Periler, cinler, altından saraylar... Dünyada ne kadar meraklı ve cazip şey varsa hepsi orada idi. Böylece, bu masallar ülkesi uzun zaman çocuk muhayyilemizde yaşadı durdu.

Sonradan anladık ki, efsaneler diyarı bu Kaf dağlarının Kafkasya ile bir münasebeti var.

Kafkasya yalnız İslâm Şarkın masal ve hayal ülkesi olarak kalmamış, Hristiyan Garbın, ressam ve muharrirlerine de ilham menbaı olmuştur.

Bu masal ve hayal ülkesi asırlarca sonra, âdeta insanın hayal, masal diyebileceği hakikatlere sahne olmuştur. Bu Kafkas dağlarında zuhur eden bir kahraman ve onun cengâverlerinin destanî mücadelesidir.

"Dağıstan Arslanı" namıyla maruf Şeyh Şâmil'den bahsetmek istiyorum. Şâmil ve arkadaşlarının sayıları yüzbinleri aşan ve üç Rus neslini meşgul eden, yıpratan mücadeleleri bütün dünyanın hayranlığını kazanmış, başta İmam Şâmil olmak üzere, bu kahramanların hayatı ve mücadeleleri Garp sanatkârları tarafından piyesler, tablolar, romanlar hâlinde Batı âlemine tanıtılmıştır.

Efsanelerin, esâtirlerin hakikat, hakikatlerin efsane hâline geldiği yer işte burasıdır. Bilhassa Tolstoy, Lermantof, Puşkin gibi ünü bütün dünyayı tutan şair ve mu-

harrirler Kafkasyalı dağlıların mücadelesini anlatan çok değerli eserler vermişlerdir.

Fakat biz Türkler için Kafkasya'nın ve burada yaşayan halkın bambaşka bir ehemmiyeti vardır. Bir kere bu insanların çoğu soy bakımından Türktürler ve hemen hepsi Müslümandır. Dahası var: Asırlardan beri İslâm-Türk âlemini tehdit eden Rus istilâsına karşı bu adamlar Kafkas dağları kadar dik, sarp mizaçlarıyla karşı koymuşlar, Osmanlı İmparatorluğunun Şimal bekçiliğini yapmışlardır. Ne yazık ki biz, bizi de emniyet altına alan bu bir avuç kahramanın mücadelesine karşı alâkasız kalmış, onları kendi kaderleriyle yalnız bırakmışızdır.

Bir aralık istiklâline kavuşan, bu hür, müstakil, mağrur ülke, bolşevik sürüleri tarafından tekrar işgal edilmiştir.

İkinci Dünya Harbi'nden sonra da "Siz Almanlarla bir oldunuz!" bahanesiyle Kızılordu'nun cellâtları tarafından bu memleket halkı zorla yurtlarından çıkarılmış, uzak diyarlara, ölüm kamplarına sürülmüştür.

Şurada Kıbrıs'ta 80 bin Türk vardır. Siz koparılan yaygaralara bakmayın.. Her türlü hak ve hürriyetlerine sahiptirler... Yanıbaşımızdadır... Gidiyoruz, görüyoruz... Geliyorlar konuşuyoruz... Aramızda Demirperde, hapisane duvarı yoktur. Buna rağmen Yunan talepleri karşısında gösterilen heyecanı, hassasiyeti yerinde buluyoruz...

Fakat bütün bunlar olup biterken, bizlerden şimdi çok uzaklarda, meçhul topraklarda Bolşeviklerin zulmü altında inim inim inleyen kan kardeşlerimizi, din kardeşlerimizi düşünüyor muyuz? Âzerbaycan, Kafkas ne âlemde? Orta Asya Anavatan Türkleri... Garbî Türkistan, Kızıl Çinlilerin eline yeni düşen Şarkî Türkistan... Kazan, Buhara, Taşkent, Kaşgar, Urumci. Bu Anavatanın, ana şehirleri... Hafızamızı, duygumuzu kaybetmiş gibiyiz.. Bu topraklarda 80 bin değil, 50 milyona varan Türk, Türklük ne oldu? Koskoca bir âlemi, koskoca bir milleti tarihe mi gömdük, mezara mı?

Biz Anadolu Türklüğü onların bir koluyuz. Küçük Asya bugünkü vatanımız, Büyük Asya'nın bir parçasıdır. Kol gövdeden, parça bütünden kopmuş, ayrılmış!

Hani ayrılık Türkümüz... Hani Türkümüz?!

Gençliğe gerçek ataları unutturulmuş... Hakikat diye türlü mavallar, martavallar yutturulmuş... Bir zamanlar esir Türk ellerinin kurtuluşunu istedik diye, bu mazlum insanlara, bizden olan Türk-Müslüman insanlara içimizde muhabbet besledik diye, şehirlerden şehirlere mi sürülmedik, tabutluklarda zincirlere mi vurulmadık, çarmıhlara mı gerilmedik?! Keşke o ruh, Türklük ruhu, Türklük sevgisi yeniden doğsa da yine zindanları boylasak...

Ne yapsak, neylesek, ne söylesek derdimizi duyuramıyoruz?!

Evet milletlere hak, hukuk, istiklâl tanıyan Birleşmiş Milletler kurulu var; Güvenlik Konseyi var. "NATO" var... Şu var, bu var... Fakat bunlar bizim için değil... Arap-İsrail hududunda bir Yahudi ölürse, Birleşmiş Milletler o zaman toplanır... Güvenlik Konseyi o zaman harekete geçer...

Kırım'da, Kafkasya'da, Orta Asya'da, Şarkî Türkistan'da öldürülen bir değil, bin değil, yüz bin değil, milyonlardır.

Şimdi size Almanya'da "Münih"te çıkan, Birleşik Kafkasya dergisinden Kafkasya'daki Rus katliamına ait şu yazıyı naklediyoruz... *"Matem Günü"* başlığını taşıyan "Mogoma" imzalı bu yazıda aynen şöyle deniliyor:

MATEM GÜNÜ

"Kafkasya dağlıları boyun eğmeli veya imha edilmelidir."
Çar 1. Nikola

Medenî milletler, dünyayı demokratik prensipler ve sosyal hakkaniyet esasları üzerine yeni baştan tanzime çalışırlarken, Sovyet hükûmeti (bundan altı yıl evvel), Şimalî Kafkasya'da, emsali görülmemiş kanlı bir cinayet irtikâp etti. Bu hâdise Kremlin hâkimlerinin vicdanında silinmez bir vahşet damgası olarak kalacaktır.

Hariçte, milletlerin hürriyeti ve hukuk müsavatı bahsinde, propaganda hokkabazlığından asla vazgeçmeyen Moskova, tarihin ilk ve orta çağlarında hiçbir zâlim hükümdarın akl u hayalinden geçmeyen korkunç bir cürüm işlemiştir.

11 Şubat 1943 tarihinde, Stalin, Molotov, Kaganoviç, Mikoyan ve başkalarının iştirakiyle hazırlanan bir kararname ahkâmınca, 1944 yılında, Şimalî Kafkasya'daki Çeçen-Inguş Muhtar Cumhuriyeti ilga edilmiş; halkın bir kısmı, polis ve Kızılordu'nun müştereken tertipledikleri katliam neticesinde imha edilerek, geriye kalan kısmı, bir gün içerisinde, Sibirya'ya ve Orta Asya'ya sürülmüştür. Öldürülen veya sürgün edilen bu bedbahtların miktarı böylece 800 bin kişiyi bulmuş ve Çeçenlerin bin seneden beri yaşadıkları topraklarda, şimdi bu hürriyetsever kahraman halktan eser kalmamıştır. Bunların emlâki yağma edilmiş, topraklarına ise Orta Rusya'dan getirilen Rus köylüleri iskân edilmiştir.

Aynı akıbete Karaçaylılar ve Balkarlar ve Adıge muhtar eyaletinin bazı bölgeleri de maruz kalmışlardır. Bu

eyalet ve cumhuriyetler, 1921'de Bolşevikler tarafından işgal edilen Şimalî Kafkasya Cumhuriyeti'ne dahil bulunuyorlardı. Korkunç cinayeti, Prof. Avtorhanov bir şahidin ağzından şöyle tasvir etmektedir:

1944 yılının 23 Şubat sabahı, Çeçen-İnguş Muhtar Sovyet Cumhuriyeti'nin bütün aul'larında (köylerinde) beklenilmeyen bir müjde dolaştı: Almanya üzerinde kazanılan parlak galibiyet münasebetiyle, kolhozların ve NKVD'nin ilgası, siyasî mahkûmların affı ve birçok hürriyetlerin ihyası hakkındaki hükûmet kararnamesi bugün ilân edilecektir. Bu kadar tantanalı bir merasimin 23 Şubat'ta, yani Kızılordu'nun 26'ncı seneidevriyesinde yapılması tabiî idi. Kararnamenin ilânı merasimi, Kızılordu ile Çeçen-İnguş halkının "kardeşleşme" havası içinde vuku bulacaktı.

Her köyde böyle konuşuluyordu ve köylerde garnizon kurmuş olan kızıl askerler de köylülere böyle söylüyorlardı. Hükûmet makamlarından yalnız tedhiş ve mahrumiyet görmüş olan halk bu söylentilere pek de inanmıyordu.

Fakat 23 Şubat gününün meş'um sabahında rengârenk havaî fişekler, askerî bando ve millî oyun havaları etrafı neşe ile doldurmaya başlayınca, korkunun yerini tecessüs istihlâf etti ve halk köy meydanlarına akmaya başladı. Hoparlörler ana dilde günün programını ilân ediyorlardı. Millî oyunlar, Kızılordu dansları ve şarkıları, binicilik müsabakaları, güreşler, mükâfat tevzii, affıumumî...

Köy meydanları sür'atle doldu. Halk her taraftan akıp geliyordu: Merasim, ilân edilen programa tamamıyla uygun olarak, muntazam bir seyir takip ediyordu. Fakat iş programın son faslına, yani "affıumumî"nin ilânına ve "hürriyetlerin ihyası"na gelince sert bir kumanda sesi duyuldu "eller yukarı" ve korkunç facia başladı.

Yirmi dört saat içerisinde, bütün Çeçen-İnguş Cumhuriyeti topyekûn hapsedilmişti. Kadın ve çocuklara, sokağa çıkmamak şartıyla, evlerinde kalmak müsaadesi verilmişti. İkinci günü, halkın, kapalı Amerikan kamyonlarında ve yaya olarak sevkine başlandı. Erkeklere yanlarında hiçbir şey götürmeye müsaade edilmedi. Kadınlara ancak beşer kiloluk bagaj almak hakkı verildi. Mahpus halkı istasyonlara getiriyorlardı. Katar şefi insanları

"tane tane" sayıyor, Orta Asya ve Sibirya'ya giden yük vagonlarına tıkıyordu.

Aslen Osetyalı olan ve bir müddet evvel hürriyeti seçen sabık Kızılordu albaylarından Tokayev' in açıkladığına göre, birçok Çeçen-İnguş, facianın vuku bulduğu mitinglerde katledilmişti.

"Bu zulme, bu hainliğe ağlamak ve hayret etmek bize düşmez. Dağlıların hürriyet ve istiklâl için yaptıkları yarım asırlık mücadeleyi hatırlıyoruz. Şâmil'i hatırlıyoruz. Çarların ve sovyetlerin istibdadı altında geçen yılları hatırlıyoruz. Ölelim, vatandaşlar, fakat şerefle ölelim! Silâh başına, dağlılar!"

Bu sözleri, Inguş köylerinden birinde yapılan mitingde, Kızılordu binbaşısı malûl bir İnguş söylemişti. Bu, bütün halkın sürgün edileceğini ilân eden Rus albayına, onun cevabıydı.

Makineli tüfek ateşi talihsiz İnguş binbaşısını ebediyen susturdu.Böylece kahramanca ölen yalnız binbaşı değildi. Birçok dağlı ve bu meydanda kadınlarla çocuk çağındaki delikanlılar, Rus makineli tüfeğine göğüs geriyor: "Ateş et Rus, ateş et!" diye haykırıyorlardı.

Sürgün edilenler temerküz kamplarına yerleştirilmişti. Bu arada Kazakistan'a sevk edilenler, "ölüm dağı" adı verilen bölgeye getirildiler. Burada malarya hastalığı öyle büyük bir şiddetle hüküm sürmektedir ki, ölenlerin cesetleri üst üste yığılınca bir dağ şeklini alıyor.

Şimalî Kafkasya'nın başka bölgelerinden sürgün edilenlerle, aynı akıbete uğrayan Çeçen-İnguşların ve Karaçaylılarla Balkarların miktarı bir milyonu bulmaktadır.

Bu talihsiz kardeşlerimizin müdafaası için, Şimalî Kafkasya Millî Komitesi'nin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yaptığı müracaat maalesef bir netice vermemiştir.

Şayanıdikkattir ki, Sovyetler, Çeçen-İnguş Muhtar Cumhuriyeti'nin ilgası ve yerli halkın sürülmesi hakkındaki kararnameyi, ancak 25 Haziran 1946 tarihinde, yani bu korkunç vahşetin vukuundan iki buçuk sene sonra neşrettiler. Bunu yaparken de, Çeçen-İnguşların İkinci Dünya Harbi esnasında güya Almanlara yardım ettiklerini ve isyan çıkardıklarını iddia etmek suretiyle, halkın topyekûn imhasını haklı göstermek istediler.

Çeçenlerle İnguşların yaşadıkları bölgelerde ve umumiyetle bütün Şimalî Kafkasya'da, yalnız harp zamanı değil, sulh zamanında da isyanlar oluyordu. Bu isyanların sebebini Şimalî Kafkasya'nın tarihinde ve Sovyet Rusya'nın siyasetinde aramak icap eder.

Şimalî Kafkasya, uzun ve kahramanca mücadeleden sonra Ruslar tarafından işgal edilmişti. Rus askerî tarihçisi Kernocskiy, bu mücadeleden bahsederken, şöyle demektedir: "Kafkasya harbi üç nesli ve Rus askerî kuvvetlerinin dörtte birini meşgul etmiştir."

25 yıl müddetle (1834-1859) Rus devine karşı harbeden büyük önder İmam Şâmil'in mukaddes vasiyetleri Kafkasyalıların kalplerinde hâlâ yaşamaktadır.

Şimalî Kafkasyalıların hürriyete olan bağlılıkları ve istiklâl uğrundaki mücadeleleri Lermontov, Puşkin ve diğer birçok Rus şairi tarafından terennüm edilmişti. Bizzat Karl Marks dahi şöyle demişti: "Avrupa, Kafkasya dağlılarının istiklâlleri için Çarlığa karşı yaptıkları mücadeleden ibret almalıdır."

Şimalî Kafkasya'nın işgalinden sonra, 1864 yılında, bir milyondan fazla Çerkez öz topraklarını terk etmek mecburiyetinde bırakılmış ve yerlerine Ruslar iskân edilmişti. 1921 yılında da memleketi Bolşevikler işgal ederek komünist diktatörlüğünü kurdular. Bu hâdiseyi Çeka memurlarının işkenceleri, idamlar, kitle hâlinde sürgünler, cebrî kolektifleştirme, din serbestisinin ilgası, görülmemiş bir Ruslaştırma ve millî servetin haydutça yağma edilmesi takip etti.

İşte Kafkasya'daki isyanların sebepleri.

"Avrupa' nın jandarması" lâkabıyla maruf bulunan Çar 1. Nikola, General Paskyeviç'i Kafkasya'ya tayin ederken, "dağlıların ebediyen boyun eğmeleri veya imha edilmeleri" hakkında meş' um sözler söylemişti.

Rus Bolşevizminin önderlerinden olan Kirov şöyle diyordu: "Kafkasya bize petrolü ve erzakı dolayısıyla lâzımdır."

Kafkasya faciasının hakikî sebeplerini bu iki müthiş beyanatın taşıdığı zihniyette ve hürriyeti hayatlarından üstün tutan Kafkasya halklarının mizaç ve millî an'anelerinde aramak lâzımdır.

Diğer bir mecmuada da, Rusya'dan Amerika'ya kaçan "Burlustaski"den naklen şunlar anlatılıyor:

"23 Şubat taze, güzel berrak bir gündü; damlarda, tarlalarda, dağlardaki karlar parlıyordu... Saat 9... Hemen hemen şehrin bütün erkekleri tribünün hazırlanmış olduğu şehir meydanına akın ediyorlardı. Orada ziyaretçi Alayın Komutanı Albay, etrafında birkaç yaver, mukabil Casusluk Subayı Binbaşı Khorin ve başka mahallî komünist kodamanları kurulmuşlardı. Tribünün yanında bulunan bir Kızılordu bandosu, her yeni gelen kolu, selâmlıyordu. Meydanın bir tarafında Burtutski, atının üzerinde merasimi takip ediyordu. "Sözde benim kıt'am, şehrin üzerindeki dağda eğitim görüyordu, fakat sırf gösteriş için bayramda hazır bulunuyordum" diyor.

Yerli memurlar nutuklar verdiler. Kızılordu'ya "hoş geldiniz!" dediler. Bütün Sovyetler halkının kardeşliğini ilân ettiler. Alayın albayı da bir konuşma yaptı. Ve ordunun her zaman halkın ihtiyaçlarına yardım etmeye hazır olduğunu ve bilhassa Çeçen-İnguş milletlerinin sadakatinden bahsetti.

Tam neşeli halkın hayran sadaları, en yüksek mertebesine vardığı zaman, başka bir şahıs kürsüye yavaş yavaş yaklaştı. Mukabil Casusluk Subayı Binbaşı Khorin olan bu şahsın sükût işareti üzerine alkış ve haykırışmalar tedricen kayboldu. Kuru, hırpalayıcı bir sesle: "Sovyet arazisi Alman işgali altında olduğu zaman, Çeçen-İnguş Cumhuriyeti halkı düşmana yardım etmiş, onlarla iş birliği yapmış, haydut çeteleri kurarak Sovyet ordusuna karşı düşmanlık gütmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu suretle Sovyet iktidarına zarar verdirerek komünizmin düşmanlarına yardım etmiştir." Binbaşı Khorin sustu. Kalabalık endişeli bir şekilde kıpırdamıyor ve bekliyordu. Herif devam etti: "Bu sebeplerden dolayı, Komünist Partisi ve Sovyet Hükûmeti şu kararı almıştır:

Muhtar Çeçen-İnguş Cumhuriyeti'nin bütün halkı Sovyetler Birliğinin uzak mıntıkalarına sürülecektir."

Meydanı bir ölüm sessizliği kapladı. Bijlutski, kıt'alarını bıraktığı tepelere endişeli bir şekilde baktı. Binbaşı devam etti: "Herhangi bir mukavemet, emirlere itaatte ihmal, parti ve hükûmetin kararlarına itaatsizlik olarak vasıflandırılacaktır. Kıt'alar buna silâh istimali ile cevap verecektir. Bundan başka bir ihtar yapılmayacaktır. Mukavemet faydasız-

dır. Bütün şehir, kıt'alar tarafından çevrilmiştir. Bulunduğunuz meydana makineli tüfek ve toplar tevcih edilmiştir."

Konuşmasını bitirdikten sonra dağları işaret etti. Buralardan ellerinde tüfekleri Burlutski'nin kıt'aları, geceleyin girdikleri mevzi ve hendeklerden çıkıyorlardı. Meydana doğru diğer giriş noktalarından tüfekleri ve makineli tüfekleriyle diğer kıt'alar yaklaşıyordu. Bir lâhza için ne bir ses görüldü, ne hareket... Sonra birdenbire sanki kendilerine bir işaret verilmiş gibi, halk, Moskova ile arkadaşlıktan bahseden bayrakları, Stalin, Voroşilof ve Beria'nın portrelerini yerlere fırlatmaya başladılar. Bu onların tek ve son meydan okumaları oldu. Binbaşının emri üzerine askerler tarafından meydana getirilmiş koridorlardan geçerek sırf bu bayram için taktıkları süslü hançerlerini teker teker teslim ettiler. Bundan sonra dörtlü kollar hâlinde getirilerek, şehrin dışında rüzgârlı bir vadide topladılar. Orada kamyonlara doldurup Grozni tren istasyonuna sevkedildiler. Oradan da bir semtimeçhule, "Sovyetler Birliği'nin uzak bir mıntıkasına, hayvan vagonlarına doldurulup sürgün edildiler."

Burlutski diyordu ki :

"Aynı zamanda aynı manzara, bütün Kafkasya'nın diğer şehirlerinde de görülüyor, tatbik ediliyordu."

Daha söyleyelim mi, yazalım mı? Ölümlerden beter, sürgünlerden öte canavarlıklar, katliamlar... İşte Rusya budur..

Oradaki Türklerin hâli budur... Kırım, yazı silinir gibi bir tek Tatar ve Müslüman kalmayasıya haritadan silinmiştir. Bütün Kafkasya'daki kabileler, Adige, İnkuş, Çeçen, Kabartay isimleri başka başka, fakat hepsi de Türk ve Müslüman olan bu insanlar, Şeyh Şâmillerin, Hacı Muratların torunları böylece imha edilmiştir.

Ey kanlı Makedonya dağlarından Şeyh Şâmillerin otağı, yiğitler yatağı Kafkas dağlarına, oradan Osman Baturların şimşekler gibi çaktığı, nice küffârın canını yaktığı Ural-Altay, Tanrı dağlarına, Orta Asya bozkırlarına kadar uzanan ülkelerde, kızıl zorbaların zulmü altında can veren, can çekişen, mazlum, masum kardaşlar...

Kan kardaşlarımız, din kardaşlarımız; Anadolu dağlarından size, sizlere sesleniyoruz : Bir gün gelip intikamamızı alacağız!

Şair Celâl Sahir'in Kafkasya için yazdığı bu güzel şiirini buraya koymadan edemedim.

O .Y .

KAFKAS TÜRKÜSÜ

Her köşende bin çiçekli bahçeler vardı;
Göklerinin güneşinden güller yağardı...
Dağlarının yeşil saçı niçin ağardı?

Gecelerin niçin hasret çeker hilâle?
Seni Türk'ün hicranı mı koydu bu hâle?

Güzel Kafkas! Yeter bu yas uykusu, uyan!
Benzin solmuş, düşmanların kanıyla boyan;
Bayrak gibi kırmızı ol, güneş gibi yan...

Sarıl Türk'ün getirdiği parlak hilâle!
Seni onun hicrânı mı koydu bu hâle?

Al dudaklar mavi göğe duâ okusun;
Pembe eller yarın için şallar dokusun;
Her yiğit er kılıcına bir kelle kosun...

Tanrı artık bir nihâyet versin bu hâle:
Seni çabuk kavuştursun nazlı hilâle...

Celâl Sahir EROZAN

MALAZGİRT'TEN SAKARYA'YA

26 Ağustos 1071
26 Ağustos 1922

Malazgirt, Kosova, Çaldıran, Mohaç, Sakarya:

Türk tarihi baştan başa bir meydanlar tarihidir; Türk, tarihini meydanda yazan, talihini meydanda deneyen insandır.

26 Ağustos 1071'de kahramanlar kahramanı Alp Arslan Malazgirt önlerindedir. Büyük Asyalı cengâverler, Küçük Asya'nın fethi peşindedirler. Türk tehlikesini kat'î olarak bertaraf etmek için 200.000 kişilik ordusuyla koşup gelen Bizans imparatoru bu muharebede mağlûp olmuş, gurur ve azamet, asalet ve şecaate boyun eğmiştir. İslâm Şarkın, Hristiyan Garba indirdiği bu büyük darbe, savleti Viyana surlarına kadar uzanan Türk istilâlar tarihinin bir başlangıcı, bir besmelesidir. İslâm Türk'ün Anadolu'daki mazisi dokuz asra yaklaşıyor. Alp Arslan ve onun yiğit erleri sayesinde Anadolu baştan başa arslanlaşıyor; bu arslanlar Konya'da kılınç olmuş (Selçuk hükümdarlarından Kılınç Arslan I, II) Ehlisalip sürülerini bu kılınçlar biçmiştir. Kılınçları ne kadar keskin ve sertse, kalpleri o kadar yumuşak olan bu İslâm Türk ululaları, ilim, irfan ve yüksek ahlâklarıyla Garba örnek olmuşlar, onların medenîleşmesine büyük çapta yardım etmişlerdir.

1243, Moğolların Anadolu'yu istilâsıyla Büyük Selçuk İmparatorluğu yıkılmış, yerini Konya Selçukileri'ne terk etmiştir. Konya'da, Alâeddinler, Akdeniz'e kadar iniyorlar. Anadolu Selçuklarının rızasıyla Domaniç yaylalarına yerleşen Osmanlı Beyliği'nin yıldızı az bir zaman içinde

parlıyor. Bizansla sınırdaş olan Osmanlılar, tekfurlarla daimî bir mücadele hâlindedir.

Orhan Bey, Gazi olmuş, Bursa' yı almış, orada yeşil bir medeniyet kurmuştur.

1357, Avrupa'ya geçiyoruz ; Osman Bey'in torunları hem Avrupa'yı, hem Bizans'ı tehdit etmeye başlamıştır. Muradlar, muradına ermiş, Kosovalar muzaffer olmuştur. İki kıt'aya sağlam bir surette ayak basan İmparatorluğun kolları, köhne Bizans'ın boğazını sıkmak için uzanmıştır. Asırlara, kavimlere meydan okuyan surlar delinmiş, kaleler aşılmıştır. Ayasofya kilisesine toplanan halk kurtarıcı insanın zuhurunu bekleyedursun, Hazreti Muhammed'in "ne güzel, ne büyük kumandan" diye vasıflandırdıkları Fatih, beyaz at, ak alınla Bizans sokaklarında muzafferane dolaşıyor. Bir devir açılmış, bir devir kapanmıştır. Yeni zamana beyaz at, ak alınla giriyoruz.

Ankara mağlûbiyetinden sonra sarsılan imparatorluk tekrar kendini toplamış, şark ve garp istikametinde yeni te'diplere, istilâlara başlamıştır.

Derviş Bayezid'in yerine geçen Yavuz, İslâm Türk birliğini kurma yolunda, cihangirlik sevdasındadır. Bu korkunç denilecek kadar kudretli kumandanın, adı gibi talihi de yavuz olsaydı dünyanın çehresi bugün bambaşka olacaktı. 1514 tarihinde Şah İsmail'e iyi bir ders veren Yavuz, 1517'de Firavunlar diyarındadır. Mukaddes topraklar bize geçmiştir.

Bir ferman ile üç kıt'a ve yedi denizi harekete getiren muhteşem Süleyman 1526'da Mohaçta, 1529'da Viyana önlerindedir. Akdeniz'in adı Barbaros'tur. Bizler için zafer, kaçınılmaz, önüne durulmaz, izah edilmez mukadderat gibi bir şey olmuştur.

Türk orduları krallıklar devirir, kıt'aları fetheder, Türk donanması denizlere meydan okurken Türk âsârı gökleri tutuyor, ruhlara, vicdanlara hükmediyordu. İlim, ahlâk, adalet birer mefhum olmaktan çıkmış, bir gerçek olmuştu. Garp müelliflerinden biri bin bir çeşit insanın, dinin, dilin kaynaştığı kozmopolit İstanbul'da Kanunî devrinde, dört senede zabıtayı alâkadar edecek ancak 34 vak'a zuhur ettiğini yazıyor ki bu, üzerinde ibretle durulacak bir hâdisedir.

Osmanlı Türk istilâlarını diğerlerinden ayırmak lâzımdır. Bu istilâlar, Sezar, İskender, Cengiz istilâları gibi yakıp yıkıcı, helâk edici değildir. Türk fatihleri, zaptettikleri memleket halkını korumuşlar, Avrupalıların da itiraf ettiği gibi imparatorluğu hür görüşlerin, hür insanların, toleransın beşiği yapmışlardır.

1683, Viyana'yı tekrar kuşatıyoruz. Kendisini düşmanlarına karşı himaye ettiğimiz Polonya bizi arkadan vurmuştur. Viyana'dan dönüyoruz. Bu, Avrupa'dan dönüyoruz demektir. Avrupa yeni dünyalar, yeni fikirler yeni âlemler keşfediyor, kıt'a, orta zaman müesseselerini, onları yapan destekleyen fikir ve zihniyetleri silkip atmıştır. Biz her türlü yeniliğe gözlerimizi kapamış, hareket ve faaliyeti bırakıp tekke ve zaviyelere gömülmüşüzdür.

1689 Karlofça, 1718 Pasarofça, 1739 Belgrat, 1774 Küçük Kaynarca, muahedeleriyle iklimler, eyaletler terk ediyoruz. 1829 Edirne Anlaşması muhtariyetler, istiklâller veriyor.

Adımız artık "hasta adam" olmuştur. 1839 Reşit Paşanın Gülhane'de okuduğu Tanzimat Fermanı, bu hasta adama deva olamamıştır.

1908'de Meşrutiyet tekrar ilân edilip 33 sene saltanat süren Abdülhamit tahtından indirilmiştir. İttihatçılar iş başına gelmiştir. Büyük harbe yaklaşıyoruz. 1911'de İtalya her zaman yaptığını yapmış, bizi arkadan vurup Trablus'u işgal etmiştir. 1912 tarihinde azatlamalar millet olmuşlar, birleşmişler, eski efendilerinin üzerine saldırmışlardır. Vaziyet fecidir. O zamanın münevverleri uçuruma doğru sürüklenen imparatorluğu kurtarmak, bu hasta adamı ayakta tutabilmek için türlü çarelere başvuruyorlar. Münevverlerimiz başlıca şu üç gruba ayrılmışlardır: Garpçılar, Türkçüler, İslâmcılar.

Garpçılar yegâne kurtuluşun, kayıtsız şartsız Garba dönmekle kabil olacağını ileri sürerken, İslâmcılar bilâkis an'aneye ve dine sımsıkı sarılmakla bu işin içinden çıkılabileceğini iddia ediyor, bütün dünya Müslümanlarının birleşmesi lüzumundan ısrarla bahsediyorlardı.

Türkçülere gelince, eski Türk kültürüne ve Türk memleketlerine dönülmedikçe ve bütün Türkler bir olmadıkça imparatorluğun evvel ve âhir çökeceğini söylüyor, bu

yolda geniş çapta neşriyat yapıyorlardı. Bidayette birer fikir cereyanı olan bu görüşler sonradan siyasî bir mahiyet aldı. Enver Paşa ve arkadaşları büyük harbe biraz da bu gayelerin tahakkuku için girmişlerdi. Nihayet 29 Teşrinievvel 1914'te hükûmet müttefiklere resmen harp ilân etti.

Muahedelerin ve siyaset adamlarının "hasta adam" adını verdikleri imparatorluk, eski fetih günlerinin heyecan ve galeyanı ile yeniden şahlandı, üç kıt'ada yiğitçe dövüştü. Batıda Galiçya cephesinde müttefiklerinin yanındadır. Doğuda Türk çocukları tepelerinden ahiret ve mahşerlerin göründüğü dağlarda, *Allahüekber* sırtlarında Kızıl Elma yolculuğuna çıkıyor.

Cenupta İslâm birliğini sağlamak için Mısır'ın fethine çıkan ordu, Nebî'lerin, Tanrılarından nida bekledikleri uçsuz bucaksız çöllerde, Musa'nın kaybolduğu Sina çöllerinde haftalarca, aylarca dolaşıyor ve tarihte onbinlerin dönüşünü andıran muazzam bir perişanlıkla geri çekiliyor.

1915, Çanakkale'deyiz. Çanakkale üç kıt'a ve yedi deniz imparatorluğunun son kalesidir. Yedi iklim, yetmiş millet ve yedi yüz senelik korkunç bir medeniyet, bütün imkânlarıyla seferber edilmiş, karşımızdadır.. Anadolu yaylalarından vatan topraklarını müdafaa için koşup gelenler, medeniyeti bütün çıplaklığıyla çıplak sinelerine çevrilen 42'lik topların cehennemî karanlığında görmüşlerdir. Türk azmi ve Türk iradesi toplanış ve dayanışların en büyüğünü Çanakkale'de yapmıştır. Filozoflar ruhun varlığı, yokluğu hakkında münakaşalar yapsın, cilt cilt eserler veredursunlar; Çanakkale'de olup bitenler bizi ister istemez ruh denilen cevherin varlığına götürüyor.

Çanakkale'de mağlûp olan şu veya bu devlet ve devletlerin donanmaları, orduları değildir. Çanakkale'de asırlardan beri, şark milletlerini köleleştiren, onları derisine kadar yüzen, bir türlü doymak nedir bilmeyen aç, haris, muhteris bir siyaset, emperyalizmi meşru gösteren materyalist bir felsefe mağlûp olmuştur.

Termopil müdafaası ve Truva muharebelerini medenî insanlar ve lisanlar şişiredursunlar; biz kayıtsız şartsız şuna inanmışız ki Çanakkale ve Anadolu'da Hakk'ın sesini yükseltmek için vuruşanlar Aşilosu ve onun destanını

yazanlar, Homeros'u çoktan geçmişlerdir. Türk hamaset destanları hayal ve edebiyat mahsulü değildir.

Zaman zaman Asya bozkırlarına, Afrika sahralarına, Rus steplerine kadar yayılan dalgalanışlar, 1915 Çanakkalesinde bir birlik hâlinde toplanmış; Mehmetçik "Asrın maskeli vicdanını" en güzel şekilde burada yırtmıştır.

Mütareke yıllarındayız. Vilson prensiplerinin samimiyetine inanan insanlar, milletler silâhlarını bırakmışlardır. Hak ve adalet namına en büyük cinayetlerden biri daha işlenmiş, vatan parça parça edilmiştir.

Fakat Türk milleti bu parçalanışı kabul etmemiştir. Kendini parça parça edercesine, ateşe atarcasına yeni bir cidale girmiştir.

Anadolu yeni bir kıyama hazırlanıyor. Türk ihtilâl hareketinin arifesindeyiz. Kuva-yı Milliye ruhunu duyanların şark yaylalarında diktiği ihtilâl sancağını, mağripten maşrıka kadar bütün mazlum milletler selâmlamışlardır. Biz, Küçük Asya müdafilerinin çıplak sinelerinde, esir halk yığınları yüz milyonları aşan Büyük Asya' nın kurtuluşunu görüyoruz.

Millet; Erzurum, Sivas ve nihayet Ankara'da bir iman ve irade bütünlüğü hâlinde toplanıyor. Kağnılar tozlu Anadolu yollarında yavaş yavaş yürüyedursunlar, kararlar bir yıldırım hızıyla verilmektedir.

İnönü'ler muvaffak olmuş, Sakarya muzafferdir.

26 Ağustos 1922. Başkumandanlık Meydan Muharebesi... Çanakkale'de müdafaa eden ses, şimdi taarruz hâlindedir. "Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri!..."

Göklerden bir nida gibi gelen bu ses, dünya siyasetini altüst eder bir manivelâ olmuş; bu vaziyet karşısında Londra kendi kendini feshetmiş, Paris şaşırmış, Roma kaçmış ve Atina ayaklarımıza kapanmıştır. Menderesler tabiatın hışmından korkarak Akdeniz'e kıvrıla kıvrıla akarlar; Sakarya önlerinden zaman, mekân, hatta, imkân mefhumlarını çiğneyerek geçen ordular Akdeniz'e bir hat hâlinde akmışlardı.

Dokuz Eylül, İzmir'deyiz. Barbaros'un ruhu şad olmuştur.

Malazgirt'ten ta Sakarya'ya kadar uzanan tarih hep "Kuva-yı Milliye" ruhunu duyanların tarihidir. Milletine,

milliyetine, an'anesine bağlı gençlik, ecdadına, bizler için ölenlerin ruhlarına asla ihanet etmeyecektir. Şimdi şu anda ruhlarımız, gönüllerimiz, asırların ve nesillerin sinesinden 26 Ağustos harekâtına sahne olan topraklara, orada yatanlara doğru koşuyor. Taze bir heyecan tufanıyla vatanı; sıradağları, hür gökleri, engin denizleriyle tekrar kucaklıyor, yeniden fethediyoruz.

Bir akşamüzeri hür ve müstakil Anadolu dağlarından Sakarya vadilerine koşup giden trenlerde yolculuk yapıyordum. Erkek, sert havasıyla güngörmüş, çilekeş, çıplak bozkır alabildiğine uzanıyor. Anadolu insanını yapan, yoğuran, yaratan, sonra sinesine çeken bozkır...

Gözlerimde, dağlar, bayırlar, ufuklar destanlaşıyor. Esâtirler, dualar, fevkalâdelikler içindeyim. Bizler için "canını, cânânını, bütün vârını" verenlerin aziz hatırası beni dünyadan uzaklaştırıyor. Bakıyorum: Sakarya bir Türk kadar sessiz, asil ve vakur akıyor. Onda Arap yaygarasından ve Arnavut deliliğinden eser yok! Meçhul şehirde Türkçe sesleniyorum:

Ey meçhul âlemlerin ey meçhul sâkinleri,
Ey ebedî hayatın ebedî hâkimleri!..
Ey şu sessiz, şu ıssız, şu çorak bozkırların,
Ey burada yıllardır sükût eden sırların,
Ulvî bir ilham ile mânâsına erenler;
Ey bir karış yer için dağ gibi can verenler!..
Durun, susun, dinleyin ey kapkara trenler
Burada her bir zerre nabız gibi atıyor!..
Sakarya ufukları kıpkızıl, gün batıyor!..

23 NİSAN KUVA-YI MİLLİYE RUHU

Bundan tam 36 yıl evvel, Anadolu'nun kara bağrında Ankara'da Kuva-yı Milliyeciler toplanmışlardı. Altı asır, üç kıt'ada dimdik duran ve yedi denize hükmeden Osmanlı İmparatorluğu çökmüş, dağılmış, vatan paramparça, millet şerha şerha yaralıydı... İmanımızdan, vicdanımızdan, kalbimizden başka her yerimiz, her şeyimiz gasp edilmiş, zapt edilmişti. İşte böyle bir zamanda Heyet-i Temsiliye namına Mustafa Kemal, bütün vilâyetlere, kazalara, Kuva-yı Milliye mümessillerine, kumandanlara, şu telgrafı gönderiyor :

1. *Bimannihilkerim Nisanın 23. günü cuma namazını müteakip Ankara'da Büyük Millet Meclisi küşat edilecektir.*
2. *Vatanın istiklâli, makam-ı ref'-i hilâfet ve saltanatın itilâsı gibi en mühim ve hayatî vezaifi ifa edecek olan Büyük Millet Meclisi'nin yevm-i küşadını cumaya tesadüf ettirmekle yevm-i mezkûrun mebrukiyetinden istifade ve bilumum mebusîn-i kiram hazeratı ile Hacı Bayram Veli camii şerifinde cuma namazı eda olunurken envâr-ı Kur'an ve Salâttan da istifâza olunacaktır. Bedessalât, lihye-i saadet ve sancak-ı şerifi hâmilen daire-i mahsusaya gidilecektir. Daire-i mahsusaya dahil olmazdan evvel bir dua kıraatiyle kurbanlar zebh olunacaktır. İşbu merasimde camii şeriften bed ile daire-i mahsusaya kadar kolordu kumandanlığınca kıtaat-ı askeriye ile tertibat-ı mahsusa alınacaktır.*

3. *Yevm-i mezkûrun teyid-i kutsiyeti için bu günden itibaren merkez-i vilâyette Vali Beyefendi hazretlerinin tertibi ile hatim ve Buharî-i Şerif tilâvetine bed olunacak ve hatm-i şerifin son aksamı teberrüken cuma günü namazdan sonra daire-i mahsusa önünde ikmal edilecektir.*
4. *Mukaddes ve mecruh vatanımızın her köşesinde aynı suretle bu günden itibaren Buharî ve hatemât-ı şerife kıraatine şüru edilerek cuma günü ezandan evvel minarelerde salâvat-ı şerife okunacak ve esna-i hutbede hilâfetmeabımız pâdişâhımız efendimiz hazretlerinin namına emr-i şahaneleriyle bilumum tebaa-i mülükânelerinin bir an evvel nail-i halâs ve saadet olmaları duası ilâveten tezkâr olunacak ve cuma namazının edasından sonra da ikmal-i hatm edilerek makam-ı muallâ-yı hilâfet ve saltanatın ve bilcümle aksâm-ı vatanın halâsı maksadıyla vukubulan mesai-yi milliyenin ehemmiyet ve kutsiyeti ve her ferd-i milletin kendi vekillerinden mürekkep olan bu Büyük Millet Meclisi'nin tevdi eyleyeceği vazaif-i vataniyeyi ifaya mecburiyeti hakkında mev'izeler irad olunacaktır. Bâdehu halife ve pâdişâhımızın, din ve devletimizin, vatan ve milletimizin halâsı, selâmeti ve istikbâli için dua edilecektir. Bu merasim-i diniye ve vataniyenin ifasından ve camilerden çıkıldıktan sonra bilâd-ı Osmaniyenin makam-ı hükûmete gelinerek Meclis'in küşadından dolayı resmen tebrikât icra edilecektir. Her tarafta cuma namazından evvel münasip surette Mevlid-i Şerif okunacaktır.*
5. *İşbu tebligatın hemen neşir ve tâmimi için her vasıtaya müracaat olunacak ve serian en ücra köylere, en küçük kıtaat-ı askeriyeye memleketin bilumum teşkilât ve müessesatına iblâğı temin edilecektir. Ayrıca büyük levhalar hâlinde her tarafa tâlik ve mümkün olan mahallerde tab' ve teksir ve meccanen tevzi edilecektir.*

Heyet-i Temsiliye namına Mustafa Kemal

O günleri gören, yaşayan bir zat Meclisin açılış merasimini şöyle anlatıyor:

"23 Nisan Cuma günü idi. Mebuslar ve Ankaralılar Hacı Bayram Camii önünde toplandılar. Öğle namazı kılın-

dıktan sonra üç mebus hoca, Kur'an-ı Kerim'den sureler okudular. Duasını da Meclis'te okumak üzere camiden çıktılar. Hacı Bayram Veli'nin sancağını çıkardılar. Sinop mebusu Hoca Abdullah Efendi, yeşil örtü üzerinde Kur'an-ı Kerim ve Sakal-ı Şerîf bulunan bir rahleyi başına koydu. Camiin etrafında toplanmış olan halk tekbirler getirerek harekete geçti. İki sıra olmuş askerler de rahleyi taşıyan mebusun etrafına dizildiler. Alay, Karaoğlan Caddesi'nden Ulus Meydanı'na saptı. Bu büyük kalabalık nihayet Meclis'in önünde durdu. Bursa Mebusu Hoca Fehmi Efendi bir dua okudu. Bundan sonra Meclis'in kapısı önünde iki kurban kesildi. En önde Ankara Mebusu Mustafa Kemal Paşa, arkasında mebuslar olduğu hâlde içeri girdiler. Hacı Bayram Veli'nin sancağını kürsüye diktiler. Kur'an-ı Kerim ile Sakal-ı Şerifi de kürsüye koydular. Mebuslar Meclis'in içinde dua ettiler!" ilâahiri...

İşte Ankara'da böyle toplanıldı. İşte vatan böyle kurtuldu.. Vatanı kurtaran ruh, Kuva-yı Milliye ruhudur. Şehitlik, gazilik ruhudur. Kısaca din, iman gayretidir. Hâlbuki sonradan bu ruha.....

AKDENİZ ve HİLÂL

Zaferler yarattığım
Gemiler donattığım
Düşmana dayattığım
Meydanımsın Akdeniz!..
-Barbaros'un ağzından-

Benim çocukluğum, memleketim olan Akseki'de, ilk gençliğim de Antalya'da, Akdeniz kıyılarında geçti.

Tabiatı, manzaraları çok seven bir insanım. Antalya'nın o harikulâde güzelliği, o sahiller insanı öylesine mest eder ve fetheder ki düşünceye bile yer bırakmaz. Sade duyar ve yaşarsınız. Fakat ben, bu sahillerden Akdeniz ufuklarına sadece bir tabiat çocuğu olarak bakmazdım. İçinde bulunduğum zaman ve mekânın üstüne çıkarak, bu ufuklarda, bu denizlerde eski Türk donanmalarını, Barbaros ve Hızır Reisleri hayal eder dururdum. Böyle zamanlarda gözümde ve gönlümde Akdeniz, bir savaş meydanı hâline gelir, düşman kadırgalarının, kalyonlarının firar ettiklerini görür gibi olurdum. Sonradan tarih şuurum geliştikçe bu hayal âdeta hakikat hâline gelir, beni heyecandan heyecana sürüklerdi.

O zamanlar, bizim Akdeniz ve Antalya sahilleri, yeni gelişen ve Roma İmparatorluğunu ihya etmek sevdasına kapılan Mussolini İtalyasının tehdidi altında idi. Karagömleklilerin bu kara sevdalı lideri, (Duçe)si, Allahın her günü "Akdeniz bizim" diye tehditler savurur dururdu. (1934, 935, 936) yıllarında...

Ben de bu tehditlere aklımca cephe alır, bir Barbaros heyecanı ve korkmazlığı ile, mukaddes küfürler savurur, şiirler yazardım. Yazdıklarımdan neşredilebilecek kadar edepli olanlarını sonradan "Akdeniz Hilâlindir" isimli bir kitapta neşretmiştim. Aşağıdaki parçalar bu kitaptan alın-

mıştır. Bizim samimî, fakat çaresiz acemiliğimizde kaleme aldığımız, bu kırık dökük mısra parçacıklarından evvel, Kanunî devrinde İstanbul'a gelen Avusturya İmparatoru Ferdinand'ın elçisi G. de Busbecq'in hatıratından aldığımız bir parçayı buraya koyuyoruz. Hatıralardan ibaret Busbecq'in bu enteresan eseri, Serdengeçti neşriyatı arasında "Kanunî Devrinde Bir Sefirin Hâtıratı" ismiyle çıkmıştır.

"Eylül'de muzaffer ve muazzam donanma, esirler, ganimetler ve zapt olunan sefînelerle beraber İstanbul'a döndü. Bu, biz Hristiyanlar için ne kadar elîm, acıklı bir manzara ise Müslümanlar için, o kadar hoş, zevkli bir manzara idi. Muzaffer donanma ilk gece İstanbul kapılarında demirledi. Maksat sabahleyin, büyük bir seyirci kalabalığı karşısında, şanlı, şerefli, tantanalı bir şekilde limana girmekti. Sultan Süleyman Han liman methalinin yanındaki sütunlu mevkie inmişti. Burası Sultan sarayının temadisinden teşekkül eder. Padişah muzaffer donanmada teşhir edilen, Hristiyan amirallerini yakından görmeyi arzu ediyordu.

Amiral gemisinin ta arkasında, meşhur Don Alvero ile Napoli ve Sicilya donanmalarının amiralleri, Don Berenguer ve Don Sancho teşhir olunmuşlardı. Zapt olunan kadırgaların kürekleri, küpeşteleri alınmış, silâhsız askerler gibi sadece tekneleri bırakılmıştı. Bunlar Türk gemilerinin yanında adi, biçimsiz görünüyorlardı.

Bu büyük merasimde muhteşem Süleyman'ın yüzünü görenler, onda bir zerre bile gurur nişanesi görmediklerini kat'iyetle söylüyorlar. Ben de, kendisini iki gün sonra dinî vazifesini ifa eylemek üzere Saray'dan çıktığı zaman gördüm. Yüzünün ifadesi hiç değişmemişti!.. Hâlinde aynı huşûnet ve hüzün eseri vardı. O kadar ki vukua gelen muazzam zaferin, sanki kendisiyle hiç alâkası yokmuş, beklenmedik hiçbir hâdise olmamış zannedersiniz. Talihin mukadderatını kabule, bu ihtiyar hükümdarın kalbi öyle alışmış ve hazırlanmıştı ki, alkışlara kulağını tıkıyor, nazarında bütün zaferler âdeta bir hiçti. O Allah'ına, dinî vazifesini ifaya, camiye namaza gidiyordu. Hâlinde aynı huşu ve hüzün eseri vardı.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra esirler saraya getirildi. Bitkin, perişan, âdeta ölü gibi idiler. Ters giydirilmiş zırhlarıyla gülünç bir hâlde idiler.

İyi tanıdığım yüksek rütbeli bir Türk askeri sefere iştirak etmişti. Napoli donanmasının Kral sancağı ona düşmüştü. İmparotorluk kartalının üzerinde bütün İspanya eyaletinin armaları bu sancakta görülüyordu. Bu sancağı Sultan Süleyman'a hediye edeceğini duyunca, buna mâni olmayı, sancağı elime geçirmeyi bir vazife bildim. Kendisine iki takım ipekli elbise göndererek sancağı teslim aldım. Bu suretle Beşinci Charles'ın şerefli bayrağını hezimetin daimî bir hatırası olarak düşman elinde kalmasına mâni oldum.."

AKDENİZ HİLÂLİNDİR

-Bizi Akdeniz'den uzaklaştırmak isteyenlere-

Akdeniz Hilâlindir; Salîbin değil!..
Ey!.. Emperyalist, muhteris Avrupa!..
Bu hakikatin önünde eğil!..

Akdeniz kıyılarına ilk taşı atan,
Buralarda medeniyet yaratan,
Gemiler donatan...
Biziz .....

Bizans'ı yıkan,
Septe'ye çıkan,
Roma'ya bir sel gibi akan,
Biziz .....

Biz asırlarca burada gezenlerdeniz!
Bâtılı değil, hakkı sezenlerdeniz...
Müsterih ol bizim deniz Akdeniz
Sen bizdensin, biz sendeniz.

Biz ..... Seni vermemek için
Yanıyoruz hep için için,
Biz... Sende gezmek dolaşmak için
Suların kadar kanlar dökenlerdeniz!....

Müsterih ol bizim deniz Akdeniz
Sen bizdensin, biz... Sendeniz...

Ey! Şanlı Barbarosların,
Yüce Torosların
Gölgesinde ün alan deniz:
Bir kalıncaya kadar hepimiz
Uğrunda seferberiz...
.....
.....

Çanakkale'de karışan kanlarımız
Daha sularından uçmadı!...
Daha bir gemimiz, tek neferimiz
Salîpten korkup kaçmadı...
.....
.....
Ey Akdeniz!..
Sana destan okuyan dağlar bizdedir
Seni sarhoş eden bağlar bizdedir...
Hilâlin otağı bir yerde değil!
Akdeniz'dedir... Akdeniz'dedir...
Akdeniz bizde, biz Akdeniz'de...
Akdeniz bizim içimizdedir...

Senin köpüren dalgaların
Bizim şahlanan atlarımız...
Ey... deniz, ey Akdeniz...
Sensin bizim vatanımız...

Ta... Barbaros'tan beri Afrika sularında,
Venedik'te, Mora'da Ayyıldız dalgalanmış!...
Kızıldeniz, Basra'da, Hindistan sularında
Yıllarca asırlarca nâmımız çalkalanmış!...

O vakit Akdeniz'de binlerce arslan varmış!...
Türk'ün donanmasına ufuklar bile darmış!...
Kudretimizden dağlar, yer ile yeksân olur,
Savletimizden bizim, zeminler kıpırdarmış!...

Her şey bize râm olur, tarihler hayran olur,
En büyük düşmanımız gölgemizden korkarmış!...
Gemilerimiz her yıl Odesa'dan Septe'ye,
İstanbul'dan Bombay'a cevelanlar yaparmış!...

Gökler bize ses verir, şimşekler selâm durur,
Bağrımızda zaferin kartalları kışlarmış!...
Aşkımızın odundan göller, denizler kurur,
Türk'ün al sancağını yıldızlar alkışlarmış!...

Asırlarca seyretti cihan hayretle bizi
Donanmalar, bombalar sökemez cephemizi!
Dünya buna inansın, düşman şunu bilsin ki:
Vermemişiz kimseye, vermeyiz Akdeniz'i...

Fatihlerin kılıncı bugün de elimizde,
Yıldırımlar'ın hıncı yaşıyor kalbimizde!...
Guruplar arkamızda, fecirler önümüzde
Biz böyle dolaşırız; gezeriz Akdeniz'de...

Akdeniz, Türk oğluna cevap veriyor :

Ey Türk oğlu:
Tarihi şanla, şerefle dolu kahraman!
Senin bu aşk türkülerini dinliyorum
Her zaman.

Tâ ezelden beri sularımda
Yelken açan,
Ateş saçan
Kahraman!
Seninleydim her zaman;
Seninleyim ben her an!.
.....
Eğer Hilâlimden ayrı düşersem
Lânetler olsun bana, onsuz yaşarsam!
Sanmayın ki bir başka yâr bulurum,
İşte o vakitte ben çekilir kaybolurum!
Sis olur, bulut olur, o göklerde dolaşan
Hilâlimi bulurum!...

Hilâl, Akdeniz'e cevap veriyor

Asırlarca üstünde gezdim,
Senin sırlarını ben çözdüm;
Sana destanlar yazdım
Bırakamam seni canım Akdeniz...

Zaferler yarattığım,
Gemiler donattığım;
Düşmana dayattığım
Meydanımsın Akdeniz...

Salibi sende kırdım
Murada sende erdim
Septe'ye kadar vardım
Senin hayranınım canım Akdeniz...

Yerler gökler yarılsa da
Her tarafım sarılsa da
Dünya bana darılsa da
Vazgeçemem senden yine Akdeniz..

Yazın ılık rüzgârların
Kışın biraz sertleşse de
Senin o mavi suların
Başkasıyla dertleşse de
Bırakamam seni asla Akdeniz!...

Sana dökülen sular
Benim gözyaşlarımdır!
Sende yüzen kuğular
Benim aşktaşlarımdır...
Gizleme gel sevgilim
Zümrüt gibi yüzünü
Zeytin ağaçlarıyla
Defne ormanlarıyla

Seyrettim doya doya
Geceni gündüzünü
Vatan şafaklarıyla,
Vatan guruplarıyla...

Böyle kalsın bu sırlar
Değişse de sınırlar
Geçse yıllar asırlar
Seninle beraberim..
Ey deniz ey Akdeniz...
Sensin benim sevgilim.
1936 ANTALYA

Not: Noktalarla gösterilen yerlerdeki mısralar ve dörtlükler mecburen çıkartılmıştır. Bazı yerlerdeki aksaklık ve rabıtasızlık bundan ileri geliyor.

SANCAĞIMA

Dalgalan ufuklarda, ey güzel şanlı sancak
Senin o kan rengini şafaklar kıskanacak!
Ayyıldızından doğan mukaddes meş'aleler
Hepimizin bağrında asırlarca yanacak!...
Gitmeyiz yad izlerden, uzaksın kem gözlerden,
Selâm sana bizlerden, selâm sana al sancak..

Timsalidir Hilâlin kahraman ırkımızın
Yolumuzu gösterir parlayan yıldızın
Tutarız elimizde beş yüz sene bin sene
Tutarız yorulmadan, tutarız bıkmaksızın!
Gitmeyiz yad izlerden, uzaksın kem gözlerden
Selâm sana bizlerden, selâm sana al sancak!...

Bazumuz tunçtan sağlam, elimizde demirel
Granitlerden de sert, gayet metindir temel!
Bu temelin üstünde ta.. arşa kadar yüksel!...
Yüksel yüksel göklere, yüksel şanlı sancağım
Tek başıma kalsam da seni koruyacağım!
Gitmeyiz yad izlerden, uzaksın kem gözlerden,
Selâm sana bizlerden, selâm sana al sancak..

Zincirleri kırmışız, kırmışız azmimizden
Mefâhirler söylüyor Hilâlin mazimizden
Viyana'dan, Tuna'dan, Rodos'tan, Akdeniz'den...
Buraları kat'iyen, ben, unutmayacağım
Dalgalan ufuklarda dalgalan al sancağım...

Sen ilâhlardan ulvî, onlardan yüksektesin!
İçimde tanrılaştı, o anlatılmaz sevgin
Takdirini kazandın saffetinle herkesin
Sevginle kalbimizde, şeklinle göklerdesin!

Yaşa dünya durdukça, yaşa ey şanlı Hilâl
Karşılayacak seni ışıklı bir istikbal
"Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl"

23 Nisan 1940, ANKARA

HAK YOLUNDA BAĞRI YANIK YOLCULAR

Hak yolunda bağrı yanık yolcularız. Yollar ki, her zaman insanlarla doludur. Fakat insan her zaman yolcu değildir.

Bizim yolculuğumuz ebedî bir yolculuk.. Bizler ebedî yolcularız!.. Önü, sonu olmayanın, bitmeyenin, tükenmeyenin, göçmeyenin, çökmeyenin yolundayız!.. Hak yolunda bağrı yanık yolcularız...

Biz bu yolda cefayı sefa, mihneti nimet bilen insanlarız.. Bu yol, çetin bir yoldur.. Bu yol sürülerin aktığı, vasıtaların rüzgâr gibi gelip geçtiği asfalt yollardan değildir!.. Bu yol kıldan ince, kılıçtan keskindir. Öyle, her kişinin kârı değildir bu yolda yürümek.. Er kişinin kârıdır, bizler er kişileriz..

Allah'a giden bütün yollar, şer kuvvetler, kötü niyetliler tarafından tutulmuş. Bunu biliyoruz. Şerirler, zorbalar, zalimler, türlü maskeler, türlü sıfatlarla karşımıza durmak, bizi can evimizden vurmak istiyorlar. İnkılâp diyerek, yirminci asır diyerek, ilim diyerek, teknik diyerek, mürteci diyerek vurmak istiyorlar.. Onlar ne derlerse desinler, biz durmayacağız.. Yürüyeceğiz..

Bu yolda yürürken istiklâlimizden, istikbalimizden, hürriyetimizden her şeyimizden olacakmışız!.. Hapishanelere düşecekmişiz.. Eyvallah!.. Eyvallah!.. Hepsine, hepsine razıyız!.. Biz ölümü göze almış insanlarız!... Ölümden ötesi var mı? "Urganda da ölüm, yorganda da.." diyoruz!.. Biz bu yolun, delisi dîvânesi, bu işin hastasıyız.. Biz hak yolunda bağrı yanık yolcularız..

Yıllardır ve yıllardır, bizden olmayanların yüzünden ağzımız yandı, yüreğimiz yandı, başımız yandı, tabanımız yandı.. Yandık gittik kül olduk!..

Aslı olduk, Kerem olduk, sıtma olduk, verem olduk!.. Yıllardır ve yıllardır, onlar yediler, biz baktık, onlar dediler, biz dinledik! Onlar yaşadılar, biz inledik!.

Yıllardır yıllardır, din için, iman için canımızı cânânımızı, bütün vârımızı verdik.

Onlar, suyun öte tarafından geldiler: "Bu vatanı biz kurtardık, bu milleti biz yarattık" dediler... Sustuk... Hakikî yaratıcıya sığındık.

Ne kadar öldürdülerse o kadar yarattık, ne kadar yıktılarsa o kadar yaptık, ne kadar batırdılarsa o kadar kurtardık dediler...

Biz hakikî kurtarıcıya sığındık.

Biz hep sustuk. Ağzımızda dilimiz var, demedik... Onlar nutuk çektiler! Biz dert çektik, çile çektik! İçlendik, dertlendik! Aslı olduk, Kerem olduk, verem olduk... Derdimizi kimseye dinletemedik! Meramımızı kimseye anlatamadık!.. "Yemen" olduk, çimen olduk, "Kore" olduk, yara olduk, "Fizan" olduk, ozan olduk.

Ne milletmişiz, biz de bilemedik?!

Biz bu sırra eremedik. İyi bir gün göremedik... İçin için ağladık, yanık yanık söyledik... Kederimize kaderimiz dedik.. Sustuk!...

Fakat sabrın da bir sonu vardı. Artık konuşuyoruz. Konuşacağız. Susmayacağız. Garip ve dertli Anadolu' yu dile getireceğiz. Biz onun davasıyla davalandık, sevdasıyla sevdalandık. Biz ondan bir parçayız. Artık bu aziz vatanı, bu garip milleti soysuzlara, dinsizlere, imansızlara teslim edemeyiz... Soygunculara, vurgunculara istismar ettirmeyiz!..

Azimliyiz, kararlıyız!..

10 Ağustos 1952

ANADOLU'DAN SESLER

(Gezsen görürsün)

Çoktan beri Paris'te bulunup
öz yurdunu unutan arkadaşım İ.G.'ye,
Anadolu'dan yazdığım
manzum mektuplarımdan biri.

26 Temmuz 1937, Akseki

Bırak şu gafleti, bırak uykuyu,
Arkadaş! Gel, dolaş Anadolu'yu:
İnönü, Sakarya, Gelibolu'yu,
Ne ulvî, ne kutsî yerler görürsün.

Kara sabanlarla çiftini süren,
Yurt için varını yoğunu veren,
Böylece en yüksek rütbeye eren,
Tunç yüzlü kahraman erler görürsün.

Kışın soğuğunda titreyip donan,
Yazın sıcağında çöl gibi yanan.
Bunları en küçük eziyet sanan,
Köylünün alnında terler görürsün...

Böğürtlenli, kuytu, serin dereli,
Bir defter kadar dar, dar pencereli,
Üstünden asırlar olmuş geçeli,
Evleri perişan eller görürsün.

Başları yazın da dumanlı karlı,
Eteği çiğdemli, güllü baharlı;
Yamacı kısraklı, taylı, davarlı,
Kervanlar, geçemez beller görürsün.

Kuraklık gidince artık havalar,
Yükselir tâ arşa kadar dualar,
Buluda küskündür sanki semalar!
Kavrulmuş ekinler, çöller görürsün!

Bırak dostum artık garp ellerini,
Kadın, içki kokan otellerini,
Geçince o "Semplon" tünellerini,
Çayırlı, çimenli yollar görürsün!

Meyletme Frenk'in musikisine,
Kulak ver şarktaki bülbül sesine,
Rüzgârlar renk katar gür bestesine,
Her havayı çalan teller görürsün!...

Velhâsıl hepsi var bizim diyarda,
Sıcak da, soğuk da, güz de, bahar da,
Tezatlarla dolu şu topraklarda,
Dikenler yanında güller görürsün!...

DÜNDAR'IN ÖLÜMÜ...

Bazı işlerim için Antalya'da bulunuyordum. Gençlerden bir grup "Sizlere ömür, Dündar ağabeyi kaybettik" dediler...

"Ne?! Kim?!. Ne zaman?!" diyebilmişim.. İlâve ettiler:

"Şimdi radyo söyledi..." Gençler bana bakıyordu, ben onlara.. Hepimizin nutku tutulmuştu.

Dündar ağabey, Dündar Bey, Taşer, Komutan, Binbaşım... Gençler arasında bu isimlerle anılırdı. Bu kadar özel, güzel vasıfları olan bir adam... Nasıl ölürdü?. Karaciğerden rahatsızdı. "Acaba" diyordum, ondan mı öldü?. Birgün kendisine takılmıştım:

"Zaten sizin ciğeriniz beş para etmez" diye.. Gülüşmüştük... Vay Dündar vay. Öldü ha... Ne diri, ne canlı, ne hoşsohbet adamdı Dündar Taşer...

Dündar Taşer kimdi, nasıl bir adamdı, ne yapmıştı. Daha neler yapmak istiyordu? Şahsiyeti, fikirleri, davası...

Dündar Taşer, isim yapmış birçok milliyetçiler gibi, öteden beri bilinen milliyetçilerden Haaa.. şu malûm adamlar"dan değildi. O bir tabiat hâdisesi gibi birdenbire ortaya çıkmış, değerini herkese kabul ettirmişti... Bu hâdise ne idi? Bu hâdise (Millî Birlik Hareketi) idi. 27 Mayıs1960 fırtınası, seylabı, birtakım sel artığı gereksiz adamlarla birlikte böyle cevherler de getirmişti.

Bir Alparslan Türkeş'i, bir Muzaffer Özdağ'ı, Ahmet Er'i, hatta Numan Esin'i eskiden biliyorduk. Ben Serdengeçti'yi çıkarırken Özdağ ve Numan Harbokulu'nda tale-

be idiler. O zaman "Türkçülüğün Esasları"nı bastırmıştım. Bu gençler bu kitaptan alıp Harbokulu'nda dağıtıyorlardı. İhtilâl sabahı başta Türkeş olmak üzere bu arkadaşların isimlerini işitince yüreğime su serpilmişti. Bu arkadaşları, kurulacak yeni düzenin bir garantisi olarak görüyordum.

Dündar'la çok sonraları tanıştık. Taşer'i kafama ilk sokan Hüseyin oldu. Bizim Hüseyin Üzmez. "Çok zekî bir adam" diyordu. "Askere benzemez" diyordu.. Hâdiseler bizi buluşturdu. Sonra da birleştirdi.

Evvelâ şunu arz edeyim ki Dündar, beylik adamlardan değildi. Ne beydi, ne beylikti. Hakkında yazılanları okudum da bana biraz askerlik künyesi gibi beylik geldi. Şüphesiz güzel samimî yazılardı. Hepsi de Dündar'a lâyık yazılardı. Amma ne bileyim, nasıl söyleyeyim. Bu yazılar beylik, hazır elbiseler gibiydi. "Cesurdu, kahramandı, vefakârdı. Büyük milliyetçi, büyük fikir adamıydı" malûm şeyler. Bunlar kabir taşlarına yazılan "Hüvelbâkî" gibi sözler. Gene hiç şüphesiz Dündar bu vasıflardan ayrı değildi, amma o daha bir başka şeydi.

Güzel olan her şey güzeldir, zekâ... Zekî insanda güzelliğin de ötesinde bir şey var. Dündar kelimenin tam manasıyla zekî adamdı. Konuşmaya başladığı zaman tadına doyulmazdı. Her şeyi açardı, seçerdi... Konuşurken kendinden geçerdi zekânın terlemesiydi. Herkes gibi konuşmazdı. Kimsenin görmediği, bilmediği şeyleri bulur çıkarırdı. Yahut hepimizin bildiğimiz, üzerinde kat'î hüküm verdiğimiz nesneleri, fikirleri, kanaatleri yeniden öyle ele alışı, anlayışı ve anlatışı vardı ki, tutulur kalırdınız.

Birgün bana "Yahu kumandan" dedi; (Ben ona kumandan dediğim için o da bana kumandan derdi.)

"Emânet-i mukaddese var ya, Yavuz'un Mısır'dan alıp getirdiği mukaddes emanetler... Peygamberimizin hırkası, kılıcı vs. İşte bu eşyalar İstanbul'da, Hırkai Şerif camiinde muhafaza ediliyor. Yavuz Sultan Selim bu mukaddes eşyaları İstanbul'a getirdiği andan itibaren Hırkai Şerif'te, mukaddes emanetlerin huzurunda devamlı Kur'an okunmuş. Bir dakika dahi ara vermeden 1515'ten 1919'a kadar. Tam dört yüz küsur sene. Allah Allah... Bu ne hürmet, bu ne gayret... Bu ne saffet. İşte Türk bu. Hâlbuki

Araplar..." Dündar, Arapları hiç sevmezdi. Fakat Kürtlere Türklerin amcazadesi, emmioğlu derdi.

Dündar tarihe böyle nirengi noktaları bulur, bu noktalardan bakardı. Mukaddes emanetlerden, Kur'an ayetlerinden kıt'alara, asırlara, nesillere böyle bir noktadan bakardı. O ne bir tarihçi, ne de bir edebiyatçı idi. Fakat kendisinde öylesine köklü, renkli, orijinal bir tarih şuuru vardı ki, dık.

Edebiyatçı da değildi. Fakat edebî zevki vardı. Baklava yapmasını bilmezdi amma tadından anlardı. Divan edebiyatını anlatırken, bu edebiyattan parçalar okurken âdeta dîvâne olurdu.

Asrımızın büyük zekâlarından biri olan ve hemen Allah'tan, Peygamberden, Abdülhakim Efendi'den başka kimseyi beğenmeyen Necip Fazıl; "Hayret, askerden böyle bir adam çıksın" demişti. Esasen Dündar'da askerî hâl asgarî idi. Sohbet adamıydı, dost adamdı. Her yerde herkes tarafından istenen adamdı.

İstanbul'da Marmara vatandaşları (Marmara kahvesine devam edenler) "Dündar Bey ne zaman gelecek? Dündar ağabey ne zaman gelecek?" diye sorar beklerdi. Gelince başta Ziya Nur ve şoför Kâmil olmak üzere herkesin gözü gönlü açılırdı. Şoför Kâmil'in arabası artık emre hazırdı. Ziya Bey, Marmara Kahvesi'nin vefalı müdavimlerinden. Kültürlü bir arkadaş, öyle herkesle fazla konuşmaz. Müstehzi bir tip. Dündar gelince günü doğardı Ziya'nın. Dündar'la bir köşeye çekilirler, konuşurlar, konuşurlardı. Millet bu iki dostun etrafını sarar, onların konuşmalarından bir şeyler anlamaya, bir şeyler dinlemeye çalışırlardı. Fakat ne mümkün... Bu iki adam bu kadar kalabalık içinde halvet olurlardı. Dinleyiciler onların sadece ağızlarının açılıp kapandığını görürdü. Sessiz film gibi... Dündar'ın bu hâli de vardı. Bir kafadarını buldu mu dünyayı gözü görmezdi.

O umumî adamdan çok, hususî adamdı. Bu bakımdan da şu "halk adamı", "halk çocuğu" gibi herkesin sevdiği benimsediği tabirleri sevmezdi. "Hele, derdi, şu halk çocuğu tabirini hiç sevmiyorum." Ben "Sokak çocuğu gibi bir şey mi geliyor aklına?" deyivermiştim. "Hay ceddine rahmet kumandan... Tam öyle" demişti.

Zannedersem beni espri ve mizah adamı olarak sevmiş, tanımıştı. Radyo konuşmalarımda İsmet Paşa için: "Paşam, bir zamanlar senin emrin olmadan Yenişehir'deki akasya ağaçları bile çiçek açmazdı. O zaman her şey senin emrinde, elinde iken toprak kanununu niye çıkarmadın ha... Sandalyeden düşünce, ayağın toprağa değince mi toprak aklına geliyor? Sen milleti, sen köylüyü toprağa kavuşturursun amma ne zaman, nerede? Mezarlıkta mezarlıkta" demiştim. Bir de "Seçim sandığından ümidini kesen İnönü, elini cephane sandığına attı. Gençliği ve orduyu kışkırttı. Şimdi de petrolden bahsediyor. Çünkü petrol çabuk ateş alır. İnönü ateşle oynamasını sever. İktidar kandilinin gazı bitince petrol kanunu ha..." gibi lâflar etmiştim de rahmetli: "Bu seçimin en güzel konuşması, İnönü'ye verilecek en güzel cevap bu" demişti.

Sonra da Türk mizahı üzerinde durmuştuk. Neler biliyordu, neler söylüyordu. Birgün Öztürkçe pardon uydurma Türkçe ile yaşamlı maşamlı bir şiir yazmış. Bana okumuştu. Hayatımda bu kadar güldüğümü hatırlamıyorum. Aynen kopya etmiştim.

Bazı gençler kendisini sevmiyorlardı. "Toplumcu değil bireyci" (ferdiyetçi) diyorlardı. Evet, Dündar günün moda fikirlerine sahip çıkmazdı. "Desinler"in, "alkışlasınlar"ın "beğensinler"in adamı değildi. Fikri olan adamdı. Bu fikir moda fikirlerden değildi. Kökü vardı. Köklüydü. Evet, ferdiyetçi, liberalistti. Liberalizmi ferdiyetçiliğin bir neticesi olarak görürdü. Amma bu ferdiyetçilik dar, nefsanî bir ferdiyetçilik, amma bu liberalizm her şeyi silip süpüren imansız insafsız bir kapitalizme varan liberalizm değildi. Onun ferdiyetçiliği toplumu da içine alan, geniş, engin bir ferdiyetçilik, onun liberalizmi insan haysiyetine, zekâsına, buluşuna değer veren renkli, ışıklı, insaflı, imanlı bir liberalizmdi. Eski Alman Başvekillerinden, İkinci Cihan Harbi'nde Almanya'nın Türkiye'de Büyükelçisi bulunan Von Popen'le, kendisi Avrupa'da iken yaptığı konuşmaları anlatır, bu hususdaki görüşünü bu büyük devlet adamının görüşleriyle de takviye ederdi.

Dündar Taşer gerçek bir milliyetçi idi. Esasen milliyetçilikte toplumculuk da var. Millet bir toplumdur. Fakat

her toplum, millet değildir. Türk milletini iyi anlamıştı. İyi anladığı için onun meselelerini iyi tahlil ederdi. Herkesin 2x2=4 gibi bildiği şeyleri yeniden ele alır, tarihî, mantıkî ölçülere vurarak tahliller yapar, sağlam neticelere varırdı.

Zamana, mekâna hatta imkâna karşı koyan adamdı. Şu herkesin ağzından düşürmediği "reformlar" şu "ilkeler" şu "ekonomik nedenler, sorunlar.." Dündar'ın zekâsı önünde tuzla buz olurdu. Millet nasıl aldatılıyordu? Memlekette ne kadar tembel, işlemez kafa vardı. Şu Ord. Prof.lardan çoğu bir "puf"tan ibaretti. "Halep orda ise arşın burda" idi. "Akıl var, mantık var, ölçü var" diyordu. Heyhat memleketi akıl, ölçü, mantık idare etmiyordu. Bir curcunadır gidiyordu.

Küçük, diri "Hareket"li bir partinin fikir ve hareket mes'uliyeti, üzerinde idi. Son yıllarda anarşizme, komünizme, Kürtçülüğe karşı Millî Hareket'in gençleri çetin bir mücadeleye girişmişlerdi. Gençlerimiz fakültelere sokulmuyor, yurtlarından kovuluyor, dövülüyor, öldürülüyorlardı. Ben bağrından vurulan Süleyman Özmen'i, bu dağ gibi imanlı çocuğu, üniversite koridorlarında bir dal gibi devrilen İmamoğlu Yusuf'u, ciğerleri pompa ile parçalanıp binanın üst katından sokağa atılan Önkuzu Dursun'u, daha tırnakları sökülenleri, tabanlarının altı üç hilâl şeklinde yarılanları gördükçe perişan oluyordum. Bir gün dayanamayıp telefonu açtım. Dündar'a: "Ne oluyoruz kumandan. Bu çocuklara ben dayanamıyorum" dedim. Dündar iki kelime ile cevap verdi.

"Darülharp... Harpteyiz..." Sonra ses yok. Kendi kendime Darülfünun... Darülharp... Darülcünun... Üniversiteler harp sahası hâline geldi... Aman yarabbi!.. demiştim.

Dündar bir hayli "sivilize" olmasına rağmen ne de olsa askerdi. Var'la yok, ölümle kalım arasında konuşuyordu. Konuşmaları namluda bekleyen kurşun gibiydi. Bu kurşunun fazla beklemeye de tahammülü yoktu.

Kendisi anlatıyor: Bir gün yaman bir komünistle münakaşa ediyorlarmış. Komünist ikide bir "tarihin değişmez kaderi" deyip duruyormuş. "Sosyal determinizm. Marks... Tarihî maddecilik v.s." Buna karşı Dündar da vatanı kastederek; "Bu da coğrafyanın değişmez kaderi" demiş. Bravo ku-

mandan dedim. Vatanımızın sıra sıra dağlarını ona gösteriverseydin. Bu dağlar çökmez, değişmez, aşılmaz... Komünist bu dağları aşamadı... Değil mi kumandan?

Gözlerinin içi gülerek:

- Aşamadı, aşamaz... Aşırtır mıyız vatanımızın dağlarımızı.. demişti.

- Sen de bir dağsın kumandan.. Seni de aşamazlar...

- Sahi mi? Toroslar kadar yüksek miyim?. Bunları konuşan Güneyli iki Türk insanı idi.

Dündar sevimli adamdı da. O Güney insanlarının sıcaklığı vardır her hâline. Hafif tertip Anteplilik, Türkmenlik gurur ve şuuru da vardı. Türkmenlerin Anadolu'ya yerleşmesini, yaşayışlarını, maceralarını çok iyi biliyordu. Destanlarını, koşmalarını, varsağılarını zevkle okurdu. Amma bencileyin her şeyin bir püf noktasını bulur, alaya alırdı. Bazen kendisi de kendi istihzasından kurtulamazdı:

- İşler nasıl kumandan?

- İktidara geliyoruz... Az kaldı...

- Yani kaç santim? Kızlık zarı kadar birşey mi?

- Yaşadık öyleyse. Yaşasın 100 milyonluk Türkiye. İşte böyle...

Yazı hayatına gelince... Dündar'ın yazı hayatı yenidir. O çoktan beri aranan, bir türlü bulunamayan, fakat bir gün bir yerden fışkırıveren petrol gibiydi. Öyle çıkmıştı ortaya... Siyasî içtimaî bir deprem 27 Mayıs'ta ortaya Dündar'ı da çıkarmıştı. Dündar düşünen, okuyan, güzel konuşan adamdı. Bir gün ona "Yazı yazsana.." dedim.

- Nasıl yazarım alışkın değilim..

- Yazmaz gibi yaz. Konuşur gibi... İşte böyle... Kısa, canlı... Nefes alır verir gibi... Sıcak... Kısa ve askerce... Emriyevmî gibi, dedim ve ilâve ettim:

- Türkçenin kuvveti kadar zaafı da var: "rek", "rak", "ile", "dir", "dır" mümkün mertebe bunlardan kaçınacaksın. Hele uzun cümle... Türk'ün uzun beklemeye tahammülü yok. Kısa, kat'i... Canlı, sivri... Buluşlar olacak... Gevelemek yok...

- Çok güzel, bir deniyeyim, dedi. Denedi, yazdı, az zamanda kuvvetli bir yazar oldu. Fakat alnının yazısı da yazıldı. Kısa zamanda yazıldı... Kader...

Birgün "gazete çıkaramadık, olmadı, olmuyor" diye dertlenip duruyorduk. Dündar sesini yükselterek:

- Hiç merak etmeyin demişti. Az bir zaman sonra bütün gazetelerin başmakalelerini telefonla ben yazdıracağım. Ayrı bir gazeteye lüzum yok.

Gençler ne kadar ümitlenmiş, sevinmişlerdi.. Ben içimden "Dündar kendi kendini de, bizi de matrağa almaya başladı" demiştim.

Her insanın bir sürü zaafı, yenik yeri olur. Şüphesiz Dündar da bir insandı. Onun da zayıf, yufka yerleri vardı. Meselâ hakikatle hayali karıştırması... Daha doğrusu barıştırması. Çocuksu nikbinliği... Çoğu zaman ciddîlikten kaçması. Bu tarafı Dündar'a ve ekibine çok şey kaybettirmişti. (Kendisi anlatırdı.)

Bir de 27 Mayıs zaafı vardı. Her sözüne, tarihçilerin Milâttan evvel, Milâttan sonra diye başlaması gibi 27 Mayıs'la başlardı. 27 Mayıs'ı gözünde çok büyütürdü. Kısa bir zaman için milletin kaderine hükmetmiş olmaları, kendilerini ebediyen milletin mütevellisi gibi görmelerine sebep olmuştu. Dündar da kendisini bu zaaftan kurtaramıyordu. "Türkiye'de bizim haberimiz olmadan, hatta muvafakatimiz alınmadan (olmadan) askerî bir darbe olamaz" diyordu ciddî ciddî. Hatta ben dayanamadım yüzüne karşı:

- Yahu siz kendinizi ne sanıyorsunuz? Milletin kader terazisinde sizin yeriniz kaldı mı? Terazinin ipi çoktan koptu. Siz düştünüz. Hâlâ...

- Eh, dedi, öyle oldu. Biz de o teraziyi bıraktık... Üç hilâli aldık. (Partinin işareti evvelce terazi idi.)

- Kumandan siz derken yalnız sizi değil, bütün Millî Birlikçileri kastediyorum.

Darılmadı, kırılmadı. Amma rahmetli Dündar'ın Milâd-ı İsâ'sı (yine de) 27 Mayıs idi. Sonra Millî Birlikçileri teker teker ele aldı. Karakterlerini çizdi. Hepsini bir ipliğe dizdi. Şuraya astı... Ne güzel, ne yaman, buluşlar... Ne güzel karikatürize ediyordu onları. Hele Madanoğlu'nu falan...

İşte Taşer bu anlattıklarımın içindedir. Amma neresindedir? Hangi tarafı ağır basar, bilinmez. Tıpkı yemeğin içindeki lezzet gibi... (Yemeği gösterebilirsiniz de lezzet denilen şeyi asla) Dündar çok tatlı, lezzetli adamdı. Anla-

tılamaz... Yaşanır, dinlenir, konuşulur... Öyle bir lezzet verirdi ki insana dayanamazdınız da.

(Eğer tesadüfse) Ne aksi tesadüf.. Ne berbat kaza... Adamakıllı trafik kazası bile değil... Şaka gibi. Zannedersiniz ki rahmetli bu oyunu kendi hazırladı. Bana hiç ölmemiş gibi geliyor. Gülen gözleriyle gözlerimin içine bakıyor.

- Nerden kumandan, diye soruyorum.

O:

- Şuradan geliyordum. Bir ekmekçi arabası geri geri geliyordu. Biz de gericiyiz ya, arabanın gerisinde idim. Bana çarptı araba. Hayır ben ona çarptım, işte böyle...

- Demek ekmeğe hürmetinden ekmek arabasının gerisindeydin ha?

- Evet.. Sen bilmez misin, "Ekmeği ikram ediniz, hürmet ediniz" diye bir hadisi şerif var.

- Var...

Bu şakaların, bu zavallı ekmek arabasının ardında bir ölüm olacağını nereden bilelim? Büyük bir ölüm... Hem de Dündar Taşer'in ölümü... Bir ışığın sönüşü, bir dağın yerinden oynayışı, bir fırtınanın dinişi gibi bir ölüm.

Bizim kumandanımız, sevgili arkadaşımız, ağabeyimiz, binbaşımız Dündar Taşer...

Bağrımıza taş basıp susuyoruz. Huzurunda hürmetle eğiliyoruz.

Cenabıhak sana gani gani rahmet eylesin.

TANIDIĞIM SERDENGEÇTİ...

Osman Yüksel Serdengeçti'nin ardından...

Doç. Dr. Cemal KURNAZ

Bir insanı anlatmak zor iş. Hele bu Osman Yüksel Serdengeçti gibi birisi olursa daha da zor. Onu bütün yönleriyle anlatacaksınız, biri diğerinin önüne geçmeyecek, her birinin hakkını vereceksiniz. Bir de Serdengeçti'yi bahane edip de kendinizi anlatmayacaksınız. Kolay değil.

Ona ağabey derdim. 1969'daydı sanırım. Öğretmen Okulu'nun son sınıfındaydım. İsmini nasıl duyduğumu, adresini nereden bulduğumu, şimdi hatırlamıyorum. Bir mektup yazdım. Tertemiz köy çocukları, hacı hoca çocukları burada elden çıkıyor, elimizden tutacak bir Allah'ın kulu yok mu, bu nasıl milliyetçi iktidardır, bize birkaç öğretmen gönderemez misiniz gibi lâflar ettim. Çocukluk işte. Koskoca Serdengeçti, Ankara'da... İcraat mevkiinde bir insan olarak hayal etmiş olmalıyım. Hemen cevap geldi. Çok duygulanmış, mektubu alınca ağlamış. Doğru Öğretmen Okulları Genel Müdürüne gitmiş. Milliyetçi, muhterem bir zat. Mektubu okumuş, o da müteessir olmuş. Gereğini yapalım demiş. Fakat, maalesef gereği yapılamadı. Kısa zaman sonra 12 Mart muhtırası geldi. Hükûmet değişti.

Bir gün duyduk, Antalya'ya gelmiş. Bizim okuldan bazı çocuklarla haber göndermiş, gelsin tanışalım diye. Ben sıkılıyorum, çekiniyorum. Koskoca Serdengeçti'yle karşılaşmak kolay mı? Korkuyorum. Bir panik içindeyim. Gitmedim. Gidemedim. Haberler sıklaşıyor. Yanıma bir arkadaş uydurdum, korka korka gittik. Adresi bulduk. Zil çalışmıyor. Kapıyı çaldık. Kimse yok. İçimden seviniyo-

rum. Tam dönüyorum, merdivenlerden bir adam geliyor, baktık kapıya yöneldi. Serdengeçti bu mu? "Çocuklar buyurun" dedi. Girdik. Bomboş bir ev. Yerler sergisiz. Bir odada yer yatağı. Yanında mumlar. Herhâlde elektrik bağlı değil. Balkonda birkaç sandalye var. Oturduk. Birtakım sorular sordu. Sohbet ettik. Şimdi neler konuştuğumuzu hatırlamıyorum. Bir ara "Cemal Kurnaz'ı tanıyor musunuz?" diye sordu. "Bana bir mektup yazmış, tanımayı çok istiyorum, kaç defadır haber gönderiyorum, gelmedi. Görürseniz söyleyin" dedi. "Tanıyoruz" dedim. "Çok mahçup, utangaç bir arkadaş. Gelmeye çekiniyor" dedim. Şimdi, nasıl oldu da böyle bir muziplik yapabildiğimi izah edemiyorum. Herhâlde hayalimdeki Serdengeçti'nin yerine, kılığı kıyafeti, hâlietvârı ile sıradan birisi gibi karşımda oturan bu insan beni rahatlatmış olmalıydı. Az sonra dedim ki, "o çocuk benim". Nasıl şaşırdığını, heyecanlandığını anlatamam. Kahkahalarla güldü. Birden hareketlendi, kalktı, içerideki odaya geçti, bir kucak kitap ve dergi ile geldi. Serdengeçti mecmuasının mevcut sayıları ve kitaplarıydı bunlar.

İşte o günden itibaren ona ağabey dedim.

Osman ağabeyin ne zaman nerede doğup, öldüğünden bahsedecek değilim. O, bu tür beylik lâfları sevmezdi. Ben onun şahsiyetinin çeşitli yönlerini, fikriyatının ana çizgilerini anlatmaya çalışacağım.

Milliyetçi, Türkçü, Tûrancı...

Osman ağabey milliyetçiydi, Türkçüydü, Tûrancıydı. Kendi tabiriyle "Türklük sevdası" onun yaratılışının bir parçasıydı. Ölesiye bu sevda ile yaşadı. Ona göre ırkçılık, Türkiye'de Türklerin hâkimiyetini istemekti; Tûrancılık ise, esir Türk illerindeki milyonlarca kardeşimizin istiklâlini istemek... Bunu hangi Türk arzu etmez? Ama, bu yüzden insanların zindanlara atıldığı, işkencelere tâbi tutulduğu günler yaşandı. Serdengeçti de genç yaşta bunlardan nasibini aldı.

Osman ağabey Kuva-yı Milliye ruhu içinde yetişmişti. Onun Türkçü, Turancı yönünün oluşmasında bu hava yanında, zamanın bazı yazarlarının da rolü olduğu muhakkaktır. Kendi neşriyatı arasında yer alan Ziya Gökalp'ın

"Türkçülüğün Esasları" ve "Türkleşmek, İslâmlaşmak, Muâsırlaşmak" ile Mehmet Emin Yurdakul'un "Ey Türk Uyan" gibi eserleri bu konuda bir fikir verebilir.

Bu Millet Neden Ağlar!..

Onun ilk kitaplarından biri Türklüğün Perişan Hâli adını taşımaktadır. Sonraları Bu Millet Neden Ağlar adı ile genişletilmiş olarak dokuz baskı yapan bu kitapta esir Türk illerinin dramını anlatan şiir ve yazılar yer almaktadır. Türklüğün Perişan Hâli, Kanlı Balkanlar, Doğu Türkistan'da Rus İstilâ ve Terörü, Türkiye'de Türklük, Kıbrıs, Kafkasya ve Kafkas Dağları gibi yazılar onun bu yönünü yansıtır. Özellikle Ağıtlar ve İmparatorluğa Mersiye gibi şiirler, konusunda lirizmin ve samimiyetin ulaşabileceği en mükemmel örnekler arasında sayılabilir.

Yazıldığı devirde büyük tesir uyandıran bu şiirleri takliden birçok şiir yazılmışsa da hiçbiri bunların seviyesine erişememiştir.

Orta Asya Türklüğü için söylenmiş olan Ağıtlar 1947'de Konya Hapishanesi'nde yazılmıştır. Kitapta bu şekilde kaydedilmiş. Bana, 1944 hâdiselerinde tevkif edildiğinde, üzerinde bulunan bir kâğıda bir çırpıda yazıverdiğini anlatmıştı. Herhâlde son şeklini Konya Hapishanesi'nde vermiş olmalı. Kitapları piyasada bulunmadığı için, bu güzel şiirden bazı parçalar almayı faydalı gördüm.

.....
Esen yellere bak sevdâ yelidir
Açan güllere bak bayrak alıdır
Senden ayrı düşen gönül delidir

Nerde benim Ural-Altay dağlarım
Akşam olur sabah olur ağlarım

Duman olup dağlarına ağsam mı
Yağmur olup bağlarına yağsam mı
Yıldız olup göklerine doğsam mı

Ah çekip de yaşın yaşın ağlarım
Nerde benim Ural-Altay dağlarım
.....
Mağripden maşrıkı soranlar hani
Çin'i Viyana'yı saranlar hani
Üç kıt'ada dimdik duranlar hani

Nerde benim Ural-Altay dağlarım
Akşam olur sabah olur ağlarım

Geçmiş günler birer hayâl oldular
Bedr-i tâm idiler hilâl oldular
Dün cevapken bugün suâl oldular

Nerde benim Ural-Altay dağlarım
Akşam olur sabah olur ağlarım

Kınaman dostlarım gözümde yaş var
Şu kara bağrımda bir kara taş var
Tam elli iki milyon esir kardaş var

Nerde benim yaslı Tanrıdağlarım
Akşam olur sabah olur ağlarım [1]

İmparatorluğa Mersiye

İmparatorluğa Mersiye ise Rumeli ve Balkan Türklüğüne dairdir. Ali Hatiboğlu'na[2] ithaf edilen bu şiir, ilk defa yine onun tertip ettiği bir Rumeli gecesinde okunmuş. İşte birkaç mısra:

Kosovalar Plevneler bizsizdir
Yosun tutmuş câmilerin ıssızdır
Boynu bükük minareler öksüzdür

Açmaz olmuş Kızanlığın gülleri
Biz neyledik o koskoca elleri
.....
Rodopları ak başları yaslıdır
Serdengeçti gönül artık usludur
Rüzgârları bile mâtem seslidir

Zafer zafer der de eserdi yelleri
Biz neyledik o koskoca elleri [3]

[1] Şiirin tamamı için bkz. Bu Millet Neden Ağlar, 6. bsk. Ankara 1970, s. 25-28.

[2] Hakkında bilgi edinmek için bkz. Fethi Gemuhluoğlu, "Ali Hatiboğlu İçin", Dostluk Üzerine, İst. 1978, s.137-142.

[3] Şiirin tamamı için bkz. Bu Millet Neden Ağlar, s. 33-34.

Tanrıdağı Kadar Türk

Osman ağabeyin milliyetçilik anlayışında İslâmiyetin önemli bir yeri vardı. Gökalp'tan beri birçok aydının değişik şekillerde ifadeyi denedikleri terkip teklifini o, kendisine has bir buluşla şöyle düsturlaştırmıştı: Tanrıdağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız.

Bir gün ona kimlerden etkilendiğini sordum. Âkif ve Topçu, cevabını verdi. Onun şahsiyetinin oluşumunda şüphesiz ki başkalarının da rolü vardır. Fakat, bunlar arasında Âkif'in yeri çok farklıdır. Kendisi şöyle diyor: "Biz Namık Kemal'den vatan ve hürriyet sevgisini öğrendik. Fakat, bu vatan mücerretti, nazarî idi. Âkif bu mücerret vatanı müşahhaslaştırdı. Bu sihirli, hoş fakat boş kalıba ruh verdi, ses verdi. Onu realitenin haşin yüzüyle, başsız ümmetlerin, mazlum milletlerin feryatlarıyla doldurdu. Halkın dertlerini, arka sokakların sefaletini, aylakçı, bezirgân zümrenin sefâhatini, camilerin, secdelerin heyecanını, cephelerin kan ve kıyametini dile getirdi. Namık Kemal'in vatanı Âkif'te memleket, millet hâline geldi. Namık Kemal'in hürriyeti, Âkif'te istiklâl oldu, bayraklaştı. Beni günlük, gelici geçici şeylerden, ferdiyetin dar çerçevesinden kurtaran, bana mücadele heyecanı veren, cemiyet ve cemaat şuuru veren M. Âkif olmuştur."[4]

Osman ağabey, Âkif'in şiirlerini ezbere bilirdi, "hâfız-ı Safahat" idi. Hatta, çok sevdiği bir arkadaşını gece geç vakit evine bırakmaya gittiğini, yolda giderken, bir arkadaşının, bir kendisinin sırayla Âkif'ten şiir okuduklarını; arkadaşının evine varınca, "şimdi bunca yolu sen yalnız döneceksin, olmaz, ben seni evine bırakayım" diyerek döndüğünü, böylece sabaha kadar iki ev arasında gidip-gelerek Safahat'ı hatmettiklerini anlatmıştı.

Onun kavgacı, mücadeleci, pervâsız yanında Âkif ile akraba bir taraf vardır. Şu mısralardaki ses tonu aynı iklimin eseridir:

> *Volkan gibi lâv atmış, ne susmuş ne sönmüşüm*
> *Ben bu iman uğruna çılgınlara dönmüşüm* [5]

[4] Aynı eser, s. 45.

[5] "Bir Kahraman Bekliyoruz", Aynı eser, s.75.

Osman Yüksel ve Topçu...

Osman ağabey, Topçu'nun mistik ve sosyal fikirlerini, sade yaşayışını beğenirdi. Ayrıca, Âkif'i sevmek konusunda da birleşirler.

Topçu, politikacıları sevmez. Osman ağabey milletvekili olduktan sonra birgün Kapalıçarşı'da Hoca ile karşılaşmış, elini öpmek istemiş, görmezlikten gelerek yürüyüp gitmiş. Osman ağabey çok üzülmüş. Tanıyanlar anlatmışlar, "Serdengeçti milletvekili oldu ama yaşayışını hiç değiştirmedi, eskisi gibi" demişler de dostlukları yeniden kurulmuş.

Burada Osman ağabeyin Anadolucu tarih görüşünü benimsemediğini söylemeliyim. Bu hususu kendisi bizzat ifade etmiştir.[6] Bu konuda onun ufku, Türk milleti nin, Türk kültürünün, Türk coğrafyasının tabiî hudutları kadar geniştir.

Serdengeçti

Osman ağabey daha çok yukarıda belirttiğimiz yönleri doğrultusunda mücadele veren bir dava adamı, hareket ve heyecan adamı olarak tanınmıştır. Tek parti devrinin boğucu havası içinde vatan, millet, imân diye haykıracak, Âkif'in davasına sahip çıkacak insanlara ihtiyaç vardı.[7] Hâdiseler Serdengeçti'yi ortaya çıkardı. Bu adla çıkardığı dergi kısa zamanda ona da alem oldu. Urganda da ölüm, yorganda da ölüm düsturu ile yayınlanan derginin her sayısı mahkemelik oldu, sahibi zindandan çıktıkça kaldığı yerden yeniden çıkardı. Böyle fâsılalarla yayınlanan derginin yaydığı fikir ve heyecan seli dalga dalga bütün yurda yayıldı; çiftçi, köylü, manifaturacı, öğrenci, öğretmen, berber vs. meslekten abonelerle halka mal oldu. Bir zamanlar onun hapse atılmasına sebep olan fikirleri şimdi herkes söylüyor, hiçbir şey olmuyor. İşte geldiğimiz bu merhalede Serdengeçtilerin büyük payı var. Günümüzde nice Serdengeçtiler yetişti. Ama ilk olma şerefi onun.

[6] Aynı eser, s. 8-9.

[7] O yıllarda ideolojik kampla malar bugünkü kadar belirgin değildi. Yalnız Âkif bir tarafın sembolü hâline gelmi ti. Osman ağabey, "Lisede Fikretçilere kar ı ben Âkifçi idim" demektedir. (Aynı eser, s. 5).

Zaman, kelle koltukta mücadele etmek zamanı idi. O da öyle yaptı. Şartlar, onu Serdengeçti yaptı. Bu sebeple, o, daha çok bu yanı ile tanınır. Biraz da onun pek tanınmayan taraflarından bahsetmek istiyorum.

Ve Felsefe Öğrencisi

Osman ağabey mistik yaratılışta bir insandı. Madde ötesini araştıran mütecessis bir ruha sahipti. Bu sebeple Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin Felsefe Bölümüne kaydolmuştu. Behice Boran burada hocası olmuştur.[8] Felsefî münakaşalarda sınıfın cazibe merkezi hâline geldiğini, hocaların bundan rahatsız olduklarını anlatmıştı. Bazı öğrencileri tesirinden kurtarmak için çeşitli yollarla kendinden uzaklaştırmışlar.

Bir gece bilmem nerden nereye kadar sırtında bir gömlekle yürümüş. O gece de Ankara'nın en soğuk gecesi imiş. Zatürree olmuş. Bir defasında bir odaya kapanmış, "üç dört gün hiçbir şey yeyip içmeyeyim bakalım ne olacak" demiş. Bu hâdiseler onun kendini anlama yolundaki gayretleri gibi geliyor bana. Ancak, felsefî fikirler onun ruhunu tatmin etmemiştir. Kendisi şöyle diyor: "... Felsefe, beni cemiyet meselelerinin üstünde birçok meselelerle temasa getirdi. Kâinat, varlık, hakikat... Ve bunlar karşısında insan. Kendi varlığını bile inkâr eden 'ide'ci feylesoflardan tutun da, en kaba materyalistlere kadar, bunların kurdukları fikir sistemleri içinde bir hayli dolaştım. Kantları kontları gördüm. Hiçbiri içimdeki boşluğu dolduramadı. Beni nurlu bir yola çıkarmadı. Niçe'nin ihtiras şarkıları, Russo'nun vicdan ve hürriyeti, Spinoza'nın panteizmi, Bergson'un canlı, hayat akan felsefesi zaman zaman bütün varlığımı kaplamak istedi; fakat bu olmadı. Daima bir yanım açıkta kaldı. Aradığımı yine kendimde, kendimizde, Şark'ta buldum. Mevlâna ve Yunus imdadıma yetişti. Bu iki büyük ustanın sesi, felsefesi bana kal-

[8] O yıllarda öğrenci yurtları hemen hemen yok gibidir. Osman ağabey Kale içinde, üstü tenekeyle örtülü, rüzgâr esince yıldızların göründüğü bir gecekonduda kalmaktadır. Bir gün Behice Boran'ın "Osman, kalacak yerin yoksa bizim ev müsait" diyerek kendisine yakla maya çalı tığını gülerek anlatmı tı.

bimin atışı kadar canlı, benden bana yakın göründü. Beni ayrılık gayrılık tanımayan vahdetçi bir dünya görüşüne götürdü. 'İzm'lerin elinden kurtardı. Kalp yollarından geçen her fikir nur oldu. Tanrıyı, mutlak hakikati buldu. Sanat ve fikir, kalp ve akıl, Garbın hiçbir feylesofunda, bu iki büyük insanda olduğu kadar birleşemedi. Nifaksız, tezatsız bir görüş. En büyük insanlık, en büyük ahlâk... Hakikat..." [9]

Mevlâna, Yunus

Mesnevî'yi tekrar tekrar okuduğuna şahit oldum. Âdeta baş ucu kitabı gibiydi. Yunus'un şiirlerini ezbere bilirdi. Şu mısraları dilinden hiç düşürmezdi.

Bir garip ölmüş diyeler
Üç günden sonra duyalar
Soğuk su ile yuyalar
Şöyle garip bencileyin

Niyâzî-i Mısrî'nin "Çağırıram dost dost" redifli şiiri ile "Derd-i dile derman olan Elmalı göründü" ve "Her taraftan yıkılıp viran olan anlar bizi"[10] mısralarının bulunduğu şiirlerini okurken kendinden geçerdi.

Son zamanlarında kaleme aldığı Mektup isimli şu mensur şiir, onun tasavvuf iklimine ne kadar aşina bir ruha sahip olduğunu çok iyi gösteriyor. Bazı mısralar sanki Mesnevî'den, Divan-ı Kebîr'den fırlayıvermiş gibi.

Dilimin ve kalemimin ucundasın
Fakat kalbimin içinde
Şu tükenen yıllara sor, gecelere
Gündüzlere sor:
Kiminleyim ben?
.....
Muhâcir kuşlar sıcak iklimlere göçtüler
Demek ki göç zamanı... Benim kuşumsa
"Aşk" denilen kafeste çırpınıp durur.
Seninle olduktan sonra her şey sıcaktır bana
Sonbahar bile ilkbahar gibidir.

[9] Aynı eser, s. 5.

[10] Osman ağabeyin dikkat çekmesiyle okuyup sevdiğim bu iiri yıllar önce tahmis etmi tim. Bkz. "Beyannâme" Divan, Yıl 2, Sayı 13, Mart 1980, s.12-13.

Bir baktın canımı yaktın
Bir daha bak ki kül olayım savrulayım...
Bu bayram da sensiz geçti.
Seninle olunca her gün bayram bana.
Sen olmayınca bayramdan ne haber?
İş bildiğin gibi değil
Bilmediğin gibi
Sen kendine bakma, bana bak...
Neler oluyor o zaman anlarsın.

Öldüğüm zaman mezarıma gel
De ki: Bu adam benden neler çekti
Ey toprak
Böyle bir dertliyi sen nasıl çekiyorsun?

Sen benden ne ayrısın ne gayrı
Amma feryatlarım neye?

Gidişin bir türlü harap ediyor beni
Gelişin bir türlü
Fakat bu iki harâbe arasındaki canı gör

Senin için "geliyor" dediler aklım gitti
Gelirsin aklım gider, gidersin aklım gelir
Açık söyle, sen akıl düşmanı mısın?

Toprağa düşen tohum gibi
Ben de ayaklarına düşüyorum
Bu aşk ne zaman başak verecek?

Sen "Ne olursan ol, bana ne" diyorsun
Hangimiz haklıyız, söyle?

Artık bu iş böyle gitmez
Artık bu ateş
Böyle tütmez.
Dumanım kesildi, serâpâ kor oldum
Anla...

Akşam oluyor, güneş batmak üzere
Aşk uzun bir geceye benzer
Sabah ayıklar içindir
Biz ki sarhoşuz
Gel uzun gecelere bürünelim [11]

[11] Türk Edebiyatı, Sayı 122, Kasım 1983, s. 4-5.

Mistik Yönü

Osman ağabeydeki bu mistik temayül hayatı boyunca olgunlaşarak karakteristik bir çizgi hâlinde devam etmiştir. Tabiata mistik bir insan gözüyle bakar, gördüğü şeyler onu heyecanlandırırdı. Bir defasında çocukluğunun geçtiği yerleri gezdirirken, akşam herkes eve gittiği hâlde kendinin harmanda saman kokuları arasında, yıldızlara bakarak uyumaktan hoşlandığını anlatmıştı. Yine, etrafında tavşanların dolaştığı bağ evlerinde, ay ışığı altında roman okuduğunu söylemişti. Bilhassa baharın başlangıcında bir taraftan acı yel eserken, bir taraftan ağaçların yeşerip çiçek açması, kuzuların, oğlakların ortalıkta oynaşması onu çok heyecanlandırırdı.[12] Tabiatın kıpır kıpır kımıldanıp canlanışı onda tarifi imkânsız bir tesir bırakırdı. Diyebilirim ki hiçbir baharı Akseki'den uzakta geçirmemiştir, hapiste olduğu yıllar müstesna... Evinin bahçesinde belki 20-30 çeşit badem ağacı vardı. Hepsinin çiçekleri değişik renkte... Bir defasında kar yağmış, gece donup çiçeklere zarar vermesin diye eline bir değnek alıp tek tek bütün dalları silkelemiş, sonra da hasta olmuştu.

12 "Nevruz" isimli yazısında öyle diyor: "Ben de inadına böyle acı baharı severim. Açılan, saçılan, bayılan sıcak mayıs baharını değil. Titreyen, titreten genç baharı. Çiçekler açılmak üzere olacak, dallar ye illenmek üzere... Yazla kı ın çeki mesi, hırçın bahar". Son yıllarında bana yazdığı bir mektupta da bu duygularını dile getirmi ti: "..Sonra Akseki'ye. Nisan mayısa kadar Akseki'de kalmak, en azından badem çiçeklerini görmek. Belki de bu benim son göreceğim ilkbahar olacak Akseki'de. O aç baharı, acı baharı görmek. Öyle derler bizde, aç bahar acı bahar. Fakat, benim ba ımın tacı bahar. Ben böyle hırçın genç baharları severim...." 1977'de İstanbul Bahçeköy'den yazdığı mektupta yer alan u satırlar onun tabiata nasıl bir duygu kesafeti içinden baktığını gösteriyor: "Burası çok romantik, çok güzel bir yer. Ama her yer kan kokarken toprak, dağ, orman kokusu almıyor insan. Belgrat ormanları içinde bir köy. Fırtına, kar, köy hayatı, sığırlar, köpekler, tavuklar... Sanki yakınımızda dört milyonluk İstanbul yok..." Mektupları için bkz. Doğu , Sayı 22, 23, 24/Aralık, Ocak, Şubat. s. 7-9.

Bütün bunları onun çocukluğundan itibaren mevcut olan bu mistik yönüne ışık tutmak için anlatıyorum. Bu sebeple Dostoyevski, Lamartin, Puşkin, Lermentof gibi yazarların eserlerindeki tabiat tasvirleri, özellikle Rus romanlarında stepleri anlatan kısımlar çok hoşuna giderdi.

Dağ Çocuğu

Kendisi "Dağlara Dair" isimli yazısında şöyle diyor:

"Ben bir dağ çocuğuyum. Küçücük bir dağ kasabasında dünyaya gelmişim. Hayata gözlerimi açtığım zaman ilk gördüğüm manzara dağ olmuş. İlk aldığım hava dağ havasıdır. Lamartin, 'Tabiatla insanlar arasında bir nevi akrabalık vardır' der. Benim dağlarla akrabalığım çocukluğumdan başlar. Onun içindir ki dağ, dağlar bende ikinci bir tabiat hâlinde... Dağsız bir arazi, hele dağsız bir vatan düşünemiyorum.

Küçükken dağlardan korkardım. Dağlar, ormanlar, devlerin, perilerin, cinlerin yeriydi; masallarda anlatılan meraklı, korkunç şeyler hep dağlarda dolaşırdı. Büyüyünce dağlar esrârengiz, korkulu olmaktan çıktı.

Dağlar artık cinlerin, perilerin dolaştığı yerler değildi. Köroğlular, kahramanlar yatağı idi. Dağların kendisinde de bir nevi kahramanlık, yiğitlik buluyordum.

Onların dimdik, göklere kafa tutan başları, boraları, şimşekleri, kışları, bana mevcut nizama isyan etmiş bir kahraman gibi geliyordu. Dağı yaratan, kahramanlar dövüşsün, Köroğlular nara atsın, Ferhatlar, Karacaoğlanlar, Âşık Hüsnüler yücelerden yücelere 'hey!... hey!...' seslensin, sevdiklerini çağırsınlar diye yarattı sanıyordum.

Böylece uzun zaman dağlar, gözümde ve gönlümde 'hey... hey!...'ler olarak kaldılar. Seneler geçti, dağlar karşıma bambaşka bir hâl ile çıktı. Dağ silsileleri, sıra sıra yükselen tepeler, bana Allah'ın huzurunda saf saf olmuş müminler gibi göründüler. Köroğlular, kahramanlar, yerlerini erenlere, yatırlara terk etti. Anadolu'da her yüce dağ başında bir evliya yatır. Evliyanın, bu ulu kişilerin adı, o dağa, bele alem olmuştur. İnsan devleriyle, tabiat devleri, ulu insanlar, ulu dağlar, aşağılardan, yerden kendini kurtarabilenler, göklere ser çekmişler, yan yana,

baş başa yatıyorlar. Issız mekânların, sonsuz zamanların içinde... Ebedî bir uykudalar...

.....

Zaman zaman bana bir hâl olur. İçime ne olduğunu, nereden geldiğini bilmediğim bir sel hücum eder. Bu heyecan tufanı, bu sel, beni bazen hapishanelere, hürriyetlerin katlolunduğu yerlere sürükler, bazen de dağ başlarına çıkarır... Göklerle temasa getirir. Deli gönül göklerle birleşir ve 'Issız Dağ Başlarında" münacatını terennüm eder." [13]

Kendi kaleminden okuduğumuz bu satırlar onun tabiatla birleşen mistik temayülünün kaynağı ve oluşumuna dair bilgi veriyor. Şimdi 1940 yılında Akseki'de yazmış olduğu şiire kulak verelim:

Gönül deli delidir
Sevdâ dolu doludur
Tanrı daha uludur

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında

Ruhlar burda arınır
Mahşer burdan görünür
Nice Yunus barınır

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında

Her duygu bir ihtiras
Her düşünce olur nâs
Yaradanla et temas

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında

Kâinat nûr âlem nûr
Hayâl içre hayâl kur
İnsan devrâna der: Dur!

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında

Dehâlar şimşeklenir
Cebrailler beklenir
Peygamberler saklanır

[13] Bu Millet Neden Ağlar, s.115-117.

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında

Yıldızlar tespihlerim
Duâlaşır hislerim
Secde etmek isterim

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında

Kucak kucak bulutlar
Hudutsuzdur hudutlar
Ufuklar, âh ufuklar

Issız dağ başlarında
Issız dağ başlarında [14]

Ya Bozkırlar

Osman ağabeyin "Bozkır"a bakışı da farklıdır. Şu satırlar onun dağlardan, steplerden, Yunuslara, Mevlânalara intikal eden bir idrak içinde olduğunu gösteriyor: *"... Bozkırda zamanlar, mekânlar sonsuzluk içinde erir. Renkler, şekiller silinir; yerini cihetlerden, sıfatlardan öte bir hakikatler âlemine bırakır. Bozkırda ne denizlerin dalgası, ne de göklere kafa tutan serkeş dağların gururu var. Bozkır mütevâzıdır. Bozkır renksiz, bozkır dalgasız, bozkır gölgesiz. Bozkırın ermişlere, dervişlere benzeyen bir hâli var. İnanan, susan bozkır, bazen Yunus gibi ermişlerinde dile gelir. Yunus, uçsuz bucaksız bozkırda, zamansız, mekânsız, önsüz sonsuz olan Tanrı'yı vasıtasız şekilde buldu. Bozkırın bu âşık, vefâlı çocuğu, Tanrı sevgisini göklerden yere indirdi, taşa toprağa sindirdi. Bozkırda Tanrı'ya giden yol dümdüzdür. Bozkırla Tanrısına yoldan sapmadan sessizce ulaşır.*[15]

Şimdi de Bozkırın şiirini dinleyelim:

Hayâlimde yemyeşil bir âlem kura kura
Giriyorum güngörmüş bağrı yanık bozkıra

Sabır, çile, tevekkül burada sonsuzlaşır
Cihet, eb'ad silinir, insan mekânsızlaşır

[14] Aynı eser, s. 118.
[15] Aynı eser, s. 112.

Hep aynı ses, aynı renk, aynı şekil, aynı hat
Topraktan ve güneşten gelen sonsuz saltanat

Bozkır sükûn, bozkır ruh, bozkır bir derviş gibi
Kendi kendinden geçmiş Allah'ı görmüş gibi

"Biz dem'i topraktan yarattık" diyen din
Adını ilân eder her sabah Muhammed'in

Yanmış yağız çehreler, yürekler nur içinde
İnanan seven insan sonsuz huzur içinde

Bozkırlarda "şimdi"nin, "acele"nin işi yok
Motor, sür'at asrının korkunç keşmekeşi yok

Bir meydan okuyuş var derinde, çok derin
Asya dile gelirken kağnı tekerlerinde

Kendini vere vere insan toprak anaya
Yavaş yavaş kavuşur sükûna Mirnerva'ya[16]

Şair Değil, Şairane Yaradılışta

Osman ağabey böyle güzel şiirler yazmış olmasına rağmen kendini şair saymaz, "Ben şairane yaradılışta bir insanım" derdi. Mizacının şairane olduğu doğrudur. Ancak, yazdığı az sayıdaki şiir, onun büyük şair olma istidadında bir insan olduğunu da gösteriyor. Hayat onu birçok şey olmak zaruretiyle daimî hareket hâlinde bırakmayıp, biraz sükûna, disipline imkân verseydi büyük bir şair olabilirdi. Güzelliklere düşkündü. Bunun kendilerinde irsî olduğunu söylerdi. Büyük dedelerinden birisiyle ilgili bir hâdiseyi bu münasebetle anlatmıştı.Galiba sipahi imiş. Ordu Kafkas canibinde seyrüsefer ederken orada beğendiği İpar adında bir kızı atının terkisine atıp getirmiş. Akseki'de komşular görmeye gelmişler. Sarı saçlı, yeşil gözlü bir kız. "Gâvur mu ne" demişler. Kızcağız ağlayarak anlatmaya başlamış: Benim babama Hafız Osman derlerdi. Ben Müslümanım. Ağam beni aldı, ordan Avusturya taraflarına gittik. Beni bir dükkânın önüne oturttu, ben şimdi gelirim, biraz savaşıp geleyim dedi. Öyle savaş oldu ki sokaktan akan kan seli atları sürükledi. Bir müddet sonra ağam çıkıp geldi.

[16] Aynı eser, s. 114.

Bu hikâyenin ne kadarı doğru bilemiyorum. Halk hikâyelerindeki aşkları hatırlatıyor.

Bazı şairleri çok severdi. Meselâ, Torosların çocuğu Karacaoğlan'ın şu şiirini okur okur doyamazdı:

Evvel sen de yücelerden uçardın
Şimdi enginlere indin mi gönül
Derya deniz, dağ taş demez aşardın
Karadan menzilin aldın mı gönül
.....
Şol gençliğin elde gitti yel gibi
Damağında tadı kaldı bal gibi
Hoyrat eli değmiş gonca gül gibi
Bozulmuş bağlara döndün mü gönül

Son yıllarında parkinson hastalığına yakalanmıştı, her tarafı titriyordu. Bir zamanlar ateş hattında ele avuca sığmaz bir Serdengeçti iken, şimdi elden ayaktan düşmüş bir insan olarak eski günleri anıp hüzünleniyordu herhâlde. Bu mısralarda kendini buluyor gibiydi... Bir defasında kendisine ikram edilen çayı, eli titrediği için şekerini atıp karıştıramamıştı da "Hey gidi günler hey!... Bir zamanlar Türkiye'yi karıştıran Serdengeçti, şimdi bir çayı karıştıramıyor" diye iç geçirmişti.

Sabahattin Ali, Nâzım Hikmet...

Edebî eserleri ele alırken yazarlarının ideolojilerini pek hesaba katmıyordu. Meselâ sanki Sabahattin Ali'yi tokatlayan o değildi. Onun Ses, Kağnı, Değirmen, Kamyon, Köpek gibi hikâyelerini çok severdi. Hapishane şiirlerini,

Yâr olmadı bana devir
Her günüm bir başka zehir
Hapishânelerde demir
Parmaklıklara sarıldım

gibi mısraları dilinden düşürmezdi.

Başım dağ, saçlarım kardır
Deli rüzgârlarım vardır

veya,

Denizler gibi derindim
Gözlerine sığ göründüm

Karlı dağlardan serindim
Sana sokuldum yandım hey

gibi mısraları tekrarlar dururdu. Nâzım'ın Memleketimden İnsan Manzaraları'nı da severek okur, hapishane hayatının tesiriyle olacak, oradaki tipleri âdeta tanıyor gibiyim diyerek eserin canlandırma gücüne hayran olduğunu söylerdi. Şevket Süreyya'nın Suyu Arayan Adam'ını da diğerleri gibi, onun tavsiyesiyle okudum.[17] Osman ağabey olmasa benim bu eserleri okuyacağım yoktu. Onun, hayatı boyunca amansız düşmanı olduğu insanların eserleri karşısındaki bu tavrı, beni önceleri çok şaşırtmıştı. Şimdi bunun manasını daha iyi anlıyorum.

Klâsikleri Okumuştu...

O iyi bir okuyucu idi. Dünya klâsiklerini, özellikle Rus romancılarının eserlerinin çoğunu okumuştu.[18] Bunda rahmetli ağabeyi Selâmi Beyin rolü olmuştur. Çocuk yaşında ağabeyinin getirdiği bu kitaplara kendisini öyle kaptırır ki, gece rüyasında sayıklamaya başlar. Bunun üzerine telâşlanan babası müftü Salim Efendi, o gâvur kitapları yüzünden çocuk kafayı bozacak diyerek sabahlara kadar başında okuyup üflermiş. Rahmetli bunu gülerek anlatırdı.

Dostoyevski'yi çok severdi. Bir defasında ziyaretine gittiğimizde elinde Stefan Zweig'in Dostoyevski'den bahseden kitabı vardı. Henri Troyat ve diğerlerinin yazdığı biyografileri de okumuş, en çok bunu beğenmişti. Kendinin defalarca okuduğu bu eseri, bu defa bizim eli mize tutuşturmuş ve okuduğumuzdan emin olmak için de sesli okutup dinlemişti.

[17] Son yıllarında bir yoğurt fabrikası kurmu olan Şevket Süreyya'ya "Üstat, siz suyu ararken yoğurt bulmu sunuz" diyerek espri yaptığını kendisi anlatmı tı.

[18] Kendi ne riyatı arasında J.J.Roussea'nun İlimler ve Sanatlar Hakkında Nutuk, Pascal'ın Dü ünceler isimli eserleriyle yine yabancı dillerden tercüme, Sokrat'ın Müdafaası, Beynelmilel Yahudi gibi eserler onun Batı'da yayınlanan eserlere bîgâne olmadığını göstermektedir.

Bu eserde, Dostoyevski'nin sara nöbetlerine benzer krizlere tutulduğu, büyük eserlerini de bu dönemde yazdığı belirtiliyordu. Yazar, o ânın verdiği hazzı dünyalara değişmeyeceğini belirttikten sonra, "Muhammed de bana benziyor, bizimki hastalık değil, başka bir şey" demektedir.

Osman ağabey, Rahmi Eray'ın "Dostoyevski'nin cehenneme gitmesine bir türlü gönlüm razı olmuyor" dediğini, kendisinin "Benim gönlüm de razı olmuyor" diye cevap verdiğini anlatmıştı.

1979'da Numune Hastanesi'nde yatıyordu. Çehov'un 6 Nolu Koğuş'unu götürmüştüm. "3 Mayıs 1944 hâdiselerinde tutuklandığımda bu kitap üstümdeydi" dedi. "Bir tesadüf eseri beni de 6 nolu koğuşa vermezler mi?"

Bu anlatılanlar, onun fikir ve sanat ufkunun ne kadar geniş olduğu hususunda bir fikir vermektedir.

Mizahçı Serdengeçti

Onun en önemli vasıflarından biri de mizah yazarlığıdır. Nüktelerinin birçoğu halka mal olmuştur. Bu sebeple, ölümünden sonra hakkında yazı yazanların çoğu bol bol onun nüktelerine yer verdiler. Onu hiç tanımayanlar, sırf bu yazılanlara bakarak onun bir "espri budalası" olduğuna hükmedebilirler. Bu düşünceyle, onun bu yönünü bilerek ihmal ediyorum. Hatta, sağlığında ve sonraları, bazıları onun kafiye hatırına espri yaptığını söylemişlerdir. O, bunları şiddetle reddetmekteydi. Osman ağabey, tek parti devrinin ağır baskı döneminde söylenmesi imkânsız fikirleri, espri içerisinde yumuşatarak söyleme yolları aramış, nükteyi bir üslûp hususiyeti olarak kullanmıştır. O, kelimelerin nüanslarına, ifade imkânlarına, çağrışım zenginliklerine hakkıyla vâkıf bir insandı. Nükteleri, düşünmeden tasarlanmadan söylenivermiş gibidir. Sehlimümtenî özelliği taşır.

Osman ağabey, Bağrıyanık adında bir mizah dergisi çıkardığı gibi, kendi nüktelerini de Gülünç Hakikatler Serdengeçti'den Öldürücü Güldürücü Fıkralar adı altında toplamıştır. Ayrıca, Nasreddin Hoca-Güldüren Düşündüren Adam adıyla yayınlanmamış bir de eseri vardır. Bunlar onun mizah yönünü yansıtır. Ancak, bunu, onun yu-

karıda bahsettiğimiz asıl karakteristik yönlerinden ayrı ve farklı düşünmemek gerekir.

Bir insanı anlatmak zor iş. Hele bu Osman ağabey gibi birisi olursa... Bu anlattıklarımda Osman ağabeyden bir şeyler var. Ama Osman ağabey bu mu? Bunlarla birlikte, fakat asıl anlatamadığım yanlarıyla, bambaşka bir insan. Siyasî hayatı, hatipliği... Basın ve yayıncılık hayatı... Denizciler Caddesi, Hacıbayram, Meclis, Milliyetçiler Derneği, Türkocağı... Yeni İstanbul, Çağlayan, Zafer, Millî Gazete, Türk Yurdu'nda yazdıkları... Malatya Hâdiseleri... Ayasofya Davası... Anlatmakla bitmez.

Allah ona birçok meziyetler vermişti. Şartları müsait olsa iyi bir mizah yazarı, hikâyeci, romancı veya şair olabilirdi. Ama, bir düşünürün dediği gibi, düşünmek için durmak lâzımdı. O ise genç yaşta kendini mukaddes bir mücadelenin ateş hattında buldu. Gençliğini bu yolda sebil etti. Ahir ömründe ise amansız hastalık yakasını bırakmadı. Şartlar onu Serdengeçti yaptı. Eli kılıçlı, gazi dervişler gibi, alperenler gibi yaşadı. Keşke müsait bir zamanda gelseydi, nice büyük eserler bırakabilirdi. Kısmet böyle imiş. Allah'tan rahmet dilemekten gayri elimizden bir şey gelmez.

OSMAN YÜKSEL

Serden geçti

Serdengeçti, unutulmaz bir kahraman ve gerçek bir efsanedir. Yakın tarihimizin en gözüpek, en lâfını esirgemez, özü sözü bir, yılmaz bir mücadele adamı idi.

Atalarından kendisine kalan muazzam servetini ve gençliğinden itibaren de bütün hayatını dini ve milleti için feda etti.

Hapishaneler onu asla korkutamadı. İşkenceler kendisini asla yıldıramadı.

Gerçekleri pervasızca haykırdı. Bu milleti ağlatmak, mâbetsiz bırakmak, bir nesli mahvetmek isteyenlere karşı salsılmaz bir kale gibi durdu.

Son nefesine kadar Hakk'ı ve halkını arslanlar gibi kükreyerek savundu.

Elinizdeki eser, Serdengeçti'nin hâlâ gökkubbemizde çınlayan ve sonsuza dek yankılanacak olan güçlü naralarından bir demettir.

Mâbetsiz Şehir • Bu Millet Neden Ağlar

9 789757 594826